

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
**DEVELOPMENT OF INNOVATION FOR PROTOTYPE
YOUTH ENHANCEMENT IN ACCORDANCE WITH
EDUCATIONAL REFORM POLICY FOR
SECONDARY SCHOOL STUDENTS**

นายยุทธนา ขวัญเมือง

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

นายยุทธนา ขวัญเมือง

คุชฎินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Development of Innovation for Prototype Youth
Enhancement in Accordance with
Educational Reform Policy for
Secondary School Students**

Mr. Yuttana Khwanmuang

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับคุณูปนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบคุณูปนิพนธ์

(รศ. ดร.อำนวย เดชชัยศรี)

ประธานกรรมการ

(ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

กรรมการ

(ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

กรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์

รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ประธานกรรมการ

ดร.อำนาจ บัวศิริ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นายยุทธนา ขวัญเมือง)

- ชื่อคุณนิพนธ์** : การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- ผู้วิจัย** : นายยุทธนา ขวัญเมือง
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์**
: รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ป.ธ. ๓, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา),
M.Ed. (Educational Guidance), Ph.D. (Education)
: ดร.อำนาจ บัวศิริ, กศ.บ. (เคมี), ค.ม. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา),
ค.ด. (อุดมศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๒) เพื่อศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๓) เพื่อเสนอแนะนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๔ คน สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ คน สทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน

ผลการวิจัย พบว่า :

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ และด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด

ศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา เช่นรายวิชาสังคมศึกษา เน้นการจัดกิจกรรม ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ ยินตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆ รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นคนเก่งคนดี นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ศึกษาดูงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ กลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ระดมความคิดเห็น ทำให้เยาวชนมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น มีความคิดแปลกใหม่ รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการสะเต็มศึกษาสู่เศรษฐกิจพอเพียง ครูชี้แจงกิจกรรม STEM อภิปราย ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ ทำให้เยาวชนมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ สร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ

เสนอแนวคิดกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านรักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม จัดกิจกรรมมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาบูรณาการสู่เศรษฐกิจพอเพียง นำปราชญ์ชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ ทำให้เยาวชนเกิดความรู้ไหวพริบ มีสติตั้งมั่น อดทนและมีความคิดที่แปลกใหม่สร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจตาม CIACE MODEL

Dissertation Title : Development of Innovation for Prototype Youth Enhancement
In Accordance with Educational Reform Policy for Secondary
School Students

Researcher : Mr.Yuttana Khwanmuang

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Educational Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai, Pali III,
B.A. (Education Administration), M.Ed. (Educational
Guidance), Ph.D. (Education)

: Dr. Amanaj Buasiri, B.Ed. (Chemistry), M.Ed. (Education
Measurement and Evaluation), Ph.D. (Higher Education)

Date of Graduation : March 18, 2019

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the condition of enhancing the prototype youth characteristics in accordance with the educational reform policy, 2) to study the innovation to enhance the prototype youth characteristics in accordance with the educational reform policy, and 3) to propose innovations to strengthen the prototype youth according to the educational reform policy for high school students. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 374 samples and analyzed by percentage, mean, standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with 10 experts and by focus group discussions with 10 experts.

The results of the research found that:

The opinion towards condition of enhancing the prototype youth characteristics in accordance with the educational reform policy was at a high level overall. The highest level started at Mindfulness and Tolerance, followed by Morality and Ethics, Physical and Mental readiness, and Knowledge and Intelligence.

The innovation of prototype youth characteristics in accordance with the educational reform policy in the course subjects found that; in social studies courses, the activities to encourage student-centered learning consisted of flag raising activity, national anthem singing, using Thai language correctly, appropriate speaking,

dress, using appliances, living in Thainess, country love, having morality, having physical and mental readiness, being good, intellectual and creative. In Science course, STEM education, case-study, survey, and brainstorm could make the youths have knowledge, wit, intelligence, and consciousness, perseverance, tolerance, and new ideas. In Sufficiency Economy Course, the sufficiency economy integrated with STEM activities, discussing and reviewing knowledge on sufficiency economy philosophy, having community scholars demonstrate practices to students, and students started doing by themselves could make them have a commitment to success and create economic values.

CIACE MODEL was the innovation proposed to create prototype youth characteristics in accordance with the educational reform policy for secondary school students in loving country, having morality, having physical and mental readiness, being good and intellectual, and having volunteer spirit. Student-centered learning, STEM education integrated with Sufficiency Economy, demonstration and practice by local scholars, and students practiced by themselves could make them learn, experience, be conscious, mindful, patient, and have new ideas.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำเร็จล่วงหน้าไปด้วยดี ก็เนื่องด้วยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เมตตาอนุเคราะห์ จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอขอบคุณ และอนุโมทนาขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ดร.อำนาจ บัวศิริที่ได้เมตตากรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยทั้งให้ข้อเสนอแนะ และให้การแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จล่วงหน้าไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือและผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) และสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้อนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ที่ได้ให้การอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ข้อมูลในการวิจัย

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยราชบุรี ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้ที่พำนักอาศัย พระภิกษุ สามเณรทุกรูปที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจที่ดีต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ให้ความอุปถัมภ์ในด้านปัจจัยสี่ตลอดมา และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขอกราบขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิภาพวิชาการ และประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณความดี การทำประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่มารดา บิดา ญาติกาสาโยชนิใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่มารดา บิดา ญาติกาสาโยชนิ มิตรสหายผู้เป็นที่รัก เพื่อนสหธรรมิกร่วมชั้นเรียนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกๆเรื่องรวมทั้งผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

นายยุทธนา ขวัญเมือง
๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามเพศ	๑๔๓
๔.๒	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามอายุ	๑๔๓
๔.๓	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๔๔
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวม	๑๔๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านรักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสา เพื่อพัฒนาสังคม	๑๔๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด	๑๔๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น	๑๔๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	๑๔๘
๔.๙	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศไทย ฯ	๑๕๑
๔.๑๐	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)	๑๕๓
๔.๑๑	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)	๑๕๕
๔.๑๒	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)	๑๕๗
๔.๑๓	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน	๑๕๘
๔.๑๔	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	๑๕๙
๔.๑๕	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมนวัตกรรมด้านหลักสูตร	๑๖๑
๔.๑๖	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล	๑๖๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๗	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ	๑๖๓
๔.๑๘	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งที่แปลกใหม่	๑๖๕
๔.๑๙	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์	๑๖๗
๔.๒๐	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	๑๖๙
๔.๒๑	สังเคราะห์เป็นนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๑๗๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามเพศ	๑๔๓
๔.๒	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามอายุ	๑๔๓
๔.๓	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๔๔
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวม	๑๔๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านรักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสา เพื่อพัฒนาสังคม	๑๔๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด	๑๔๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น	๑๔๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	๑๔๘
๔.๙	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศไทย ฯ	๑๕๑
๔.๑๐	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)	๑๕๓
๔.๑๑	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)	๑๕๕
๔.๑๒	วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)	๑๕๗
๔.๑๓	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน	๑๕๘
๔.๑๔	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	๑๕๙
๔.๑๕	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมนวัตกรรมด้านหลักสูตร	๑๖๑
๔.๑๖	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล	๑๖๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๗	นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ	๑๖๓
๔.๑๘	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งที่แปลกใหม่	๑๖๕
๔.๑๙	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์	๑๖๗
๔.๒๐	วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	๑๖๙
๔.๒๑	สังเคราะห์เป็นนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๑๗๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	๓๓
๒.๒	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบา	๓๕
๒.๓	แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์อเล็กซานเดอร์และเลวีส์	๓๖
๒.๔	นวัตกรรมการเรียนการสอน	๔๘
๒.๕	ชุดออกแบบกิจกรรม	๔๙
๒.๖	เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๔
๒.๗	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓๒
๔.๑	นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา (ฉบับร่างที่ ๑)	๑๗๔
๔.๒	การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	๑๘๒
๔.๓	รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	๑๘๔
๔.๔	โมเดล รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สันเคราะห์จากผู้วิจัย	๑๘๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลไทยได้มีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การทุ่มงบประมาณด้านการศึกษา ๕.๑๐ แสนล้านบาท ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ ของงบประมาณทั้งหมด และร้อยละ ๔ ของ GDP ประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ รวมถึงเพิ่มชั่วโมงเรียนถึง ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี มากกว่าเด็กฟินแลนด์ถึง ๕๐๐ ชั่วโมง (แม้อंकกรยูเนสโกแนะนำชั่วโมงเรียนที่เหมาะสมอยู่ที่ ๘๐๐ ชั่วโมงต่อปีเท่านั้น)^๑ อีกทั้งยังขึ้นเงินเดือนครู เพื่อเพิ่มแรงจูงใจ และเพิ่มการคัดกรองครูอย่างเป็นระบบมากขึ้น แต่จากผลการประเมินนักเรียนไทยในโครงการ PISA (โครงการทดสอบความรู้เด็กนักเรียนอายุ ๑๕ ปี จาก ๗๐ ประเทศ) ในปี ๒๕๕๗ พบว่าเด็กไทยติดอันดับ ๕๔ จาก ๗๐ ประเทศ ซึ่งห่างจากประเทศเพื่อนบ้านอย่าง เวียดนาม ซึ่งอยู่ลำดับ ๘ โดยทำคะแนนความรู้ด้านคณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในด้านการอ่าน มีเด็กไทยถึง ร้อยละ ๗๔ อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง ตั้งแต่การอ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ ไปจนถึงอ่านแล้ววิเคราะห์ความหมายไม่ถูก ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ มีนักเรียนไทยเพียง ร้อยละ ๑ เท่านั้นที่ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

ในด้านความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่จำเป็นในการสื่อสารในโลกยุคใหม่ จากการสุ่มทดสอบผู้ใหญ่จาก ๘๐ ประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักทางระบบออนไลน์ ในปี ๒๐๑๗ ประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยลำดับที่ ๕๓ ซึ่งอยู่ในกลุ่มระดับทักษะต่ำ^๒

นอกจากความรู้ด้านวิชาการแล้ว ในปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ องค์กร World Economic Forum จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านความสามารถการคิดวิเคราะห์ และด้านนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดยนักเรียนไทยระดับประถมอยู่อันดับที่ ๘๖ ระดับมัธยมอันดับ ๑๐๑ ความสามารถด้านนวัตกรรมอยู่อันดับที่ ๗๐^๓

นอกจากนี้ การจัดการศึกษายังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ซึ่งระหว่างเมืองใหญ่และชนบทยังคงแตกต่างกันสูง โดยเฉพาะด้านการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เท่าเทียม และไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โรงเรียนเล็กๆ ในชนบทจะได้รับงบประมาณน้อยอยู่มาก จากผลการสอบ PISA เด็กที่เก่งที่สุดของไทยกับเด็กอ่อนที่สุดของไทยมีคะแนนห่างกันถึง ๒๐๐ คะแนน เท่ากับห่างกันอยู่ ๗ ปีการศึกษา (เด็กที่เก่งที่สุดมีความรู้เทียบเท่ากับเด็ก ๓ ส่วนเด็กที่อ่อนที่สุดเท่าเด็ก ป.๒)^๔

^๑ Education Reform: Cuts in class hours & beyond (๔ กันยายน ๒๕๕๘) Bangkok Post

^๒ เวียดนามนำไทยทุกด้านในการสอบวัดระดับ PISA (๗ ธันวาคม ๒๕๕๘) BBC Thai.

^๓ EF English Proficiency Index ๒๐๑๗ (๒๕๖๐) EF

^๔ World Economic Forum Global Competitiveness Report ๒๐๑๓-๒๐๑๔ (๒๐๑๕) WEF

^๕ ปฏิรูปการศึกษา ต้องมาก่อนปฏิรูปอื่นๆ (๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐) ไทยรัฐออนไลน์

‘ความเก่ง’ ของการศึกษาสากลมี ๘ ด้าน ซึ่งความเป็นเลิศทางการศึกษาเป็นหนึ่งในนั้น แต่เป้าหมายการศึกษาไทยมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ทำให้เด็กที่เก่งด้านอื่นๆ ไม่ได้รับการยอมรับ และไม่มีความสุขจากการเรียน อีกทั้ง การ ‘เก่ง’ ด้านวิชาการเพียงด้านเดียวทำให้ยากต่อการเชื่อมโยงกับโลกและสังคมที่มีความหลากหลาย จุดมุ่งหมายทางการศึกษากลายเป็นปริญญาบัตรมากกว่าการพัฒนาทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ทำให้เด็กจำนวนมากไม่รู้จักตัวเอง ก่อให้เกิดปัญหาการเลิกเรียน (drop out) และปัญหาการลาออกจากงานในภายหลัง จากสถิติพบว่าในปี ๒๕๕๕ มีคนที่เข้า ป.๑ ประมาณ ๑ ล้านคน ผ่านไป ๑๐ ปี มีเพียง ๖๐๐,๐๐๐ ในปี ๒๕๕๕ โดยสาเหตุในการลาออกกลางคันได้แก่ การอพยพตามผู้ปกครอง ปัญหาการปรับตัว ปัญหาครอบครัว หาเลี้ยงครอบครัว และสมรสแล้ว ตามลำดับ^๖

กระทรวงศึกษาธิการ เผยแพร่บทความพิเศษ “ปฏิรูปการศึกษา ๖ ด้าน รูปธรรมความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ” ซึ่งเป็นสรุปผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการศึกษาในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๑)^๗

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่มุ่งยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งเป็นโจทย์ของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษาของชาติและปึกหมุดไปข้างหน้าเพื่อพัฒนาคุณภาพสู่การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑

ห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการปฏิรูป เพื่อแก้ปัญหาปรับปรุง และพัฒนางานภายใต้กรอบการปฏิรูปใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย การปฏิรูปครู การเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษา การปฏิรูปการบริหารจัดการ การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน การปฏิรูปการเรียนรู้ และการปรับระบบ ICT เพื่อการศึกษา โดยมีผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ดังนี้

๑. ด้านการปฏิรูปครู ได้ดำเนินการโครงการสำคัญในหลายเรื่อง อาทิ การพัฒนาศักยภาพครู โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ผ่านโครงการ Boot Camp การตั้งสถาบันครูพัฒนา เพื่อการพัฒนาครูแบบครบวงจรเพื่อลดการจลาจลสมัครเข้ามาซ้ำซ้อน แก้ปัญหาครูออกนอกห้องเรียน การดึงคนเก่งคนดีมาเรียนครูผ่านโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จะทำให้ได้ครูเก่งที่ทำงานในภูมิสำเนาจำนวนถึง ๒๖,๙๗๖ คน ในระยะเวลา ๕ ปี นอกจากนี้ ยังสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผ่านโครงการต่าง ๆ อีกมากมาย ทั้งการปรับระบบการพัฒนาวิทยฐานะที่มุ่งเน้นการประเมินจากความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานของครูแทนการตรวจเอกสาร การปรับปรุงบ้านพักครู การแก้ปัญหาหนี้สินครูด้วยการลดดอกเบี้ย ชพค. เหล่านี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพครู เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

^๖ สัดส่วนนักเรียนที่ออกกลางคัน จำแนกตามชั้นเรียนและสาเหตุ ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

^๗ ปฏิรูปการศึกษา ๖ ด้าน รูปธรรมความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.kruthai.info/๙๘๕/> [วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒]

๒. การเพิ่ม กระจายโอกาส และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้ดำเนินโครงการสำคัญต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังนี้ การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ จัดการศึกษาของศูนย์ศาสนาอิสลามประจำมัสยิด สถาบันศึกษาปอเนาะ จัดตั้งโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้และอาชีวศึกษาประชารัฐ สำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อย หรือได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ ดำเนินการเปิดไปแล้ว จำนวน ๖๘ แห่ง การกระจายโอกาสให้กับเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านโครงการทีวีพรีดอทคอม DLTV DLIT โรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียนประชารัฐ รวมทั้งการจัดการศึกษาให้กับประชาชนทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนวัยแรงงาน การจัดการศึกษาอาชีพสำหรับประชาชนกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คนต่อปี การปรับระบบสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาสำหรับผู้พิการ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับคนทุกคน

๓. การปฏิรูปการบริหารจัดการ ได้มีการปรับระบบการบริหารจัดการในหลายเรื่อง ดังนี้ พัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบ Partnership School มีโรงเรียนเข้าร่วม จำนวน ๔๒ แห่ง และบริษัทเข้าร่วม จำนวน ๑๑ แห่ง กำหนดวิธีการจัดการสอบผู้อำนวยการเขตพื้นที่ในรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ได้คนเก่ง และป้องกันการทุจริตจากการคัดเลือก การปรับวิธีการประเมินและการประกันคุณภาพสถานศึกษา ที่สามารถประหยัดงบประมาณกว่าพันล้านบาท แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและไม่เป็นภาระให้ครู การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การจัดตั้งกระทรวงใหม่ที่ดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา การตรากฎหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา การสื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในรูปแบบที่ทันสมัย ผ่านโครงการการสร้างการรับรู้การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการเร่งปราบปรามการทุจริตในกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ปราบปรามทุจริตกองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต ปราบปรามทุจริต MOE Net ปราบปรามทุจริตการตรวจสอบโครงการก่อสร้างอาคารเรียน สงขลา เพื่อให้เกิดการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปด้วยความสุจริตและมีประสิทธิภาพ

๔. การผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เป็นการผลิตและพัฒนาคนให้ตรงกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ดำเนินโครงการสำคัญ ดังนี้ จัดหลักสูตรอาชีวะพันธุ์ใหม่ ดำเนินการสร้างและผลิตอาชีวะในอุตสาหกรรม จัดหลักสูตรอาชีวะพันธุ์ใหม่ที่เน้นผลิตช่างในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ๕ สาขา มีวิทยาลัยอาชีวศึกษา เข้าร่วมทั้งหมด ๒๗ แห่ง มีเป้าหมายผลิตอาชีวะพันธุ์ใหม่ให้ได้ ๘,๕๐๐ คน ใน ๕ ปี มาตรการลดการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ที่ส่งผลให้การทะเลาะวิวาทลดลงอย่างต่อเนื่อง สัตหีบโมเดลที่เน้นการเรียนจริง รู้จริง ได้ลงมือทำจริง ผลิตกำลังคนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ New S-Curve สร้างระบบการเตรียมนวัตกรรมในพื้นที่ EEC การจัดการศึกษาด้านอาชีพให้กับประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยมีผู้ประกอบการพัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ๖,๖๐๐ คน/ปี โครงการห้องเรียนอาชีวะที่เรียนสามัญคู่กับสายอาชีพ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ จบแล้วมีงานทำ มีโรงเรียนนาร่อง ๖ แห่ง การสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมของประเทศใน ๘ สาขาวิชา มีสถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐ แห่ง ๒๓๕ หลักสูตร โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก เพื่อส่งเสริมและ

เพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยจะดำเนินการได้ครบทุกภาค การศึกษาระบบ KOSEN เพื่อเตรียมกำลังคนของประเทศ ซึ่งจะเป็นการเตรียมกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

๕. การปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถเฉพาะด้านผ่านโครงการห้องเรียนกีฬาห้องเรียนดนตรี โครงการสานฝันการกีฬาชายแดนใต้ เพื่อให้เป็นไปตามศักยภาพ การเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ ศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย โดยปรับหลักสูตรให้เพิ่มเติมทางประวัติศาสตร์ การสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ผ่านกิจกรรมลูกเสือ การบูรณาการการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ผ่าน STEM ศึกษา การพัฒนาเด็กให้อ่านคล่องเขียนคล่อง รวมถึงให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ทุกคน การจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ผู้เรียนผ่านโครงการ English for All EchoV รวมถึงการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๖. การปฏิรูป ICT เพื่อการศึกษา โดยการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูลได้แก่ การดำเนินโครงการจัดหา High Speed Internet ในโรงเรียน ที่ให้โรงเรียนเลือกผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเอง ทำให้โรงเรียนมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงใช้ และสามารถลดค่าใช้จ่ายจากเดิมปีละประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท และโครงการ Big Data กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลกลางของทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการให้สามารถรองรับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แบบ On-Line Real Time ทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วม ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดย ๑) การปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว ๒) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ๓) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา ๔) การปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ๕) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ ๖) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม และ ๗) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย ๑) ช่วงการตั้งครุภ/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครุภ ๒) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลุกฝังความเป็นคนดี มีวินัยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑ ๓) ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ ๔) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริม

ให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย (๑) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ (๒) การเปลี่ยนโอบมทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท (๔) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๕) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก (๖) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ (๗) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ^๕

ไตรสิกขาจึงเป็นระบบการปฏิบัติในพุทธศาสนาเป็นระบบการศึกษาที่สมบูรณ์ และเป็นระบบการศึกษาอบรมทั้งหมดจะต้องมีองค์ประกอบพร้อมทั้งไตรสิกขา ได้แก่ ศิล สมาธิ ปัญญา ถ้าขาดเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งจะกลายเป็นระบบการศึกษาที่ทำลายการศึกษาเสียเอง กล่าวคือ ในการปฏิบัติสิกขา ต้องมีศิลป สมาธิ ปัญญาครบ ถ้าไม่ครบก็ไม่สำเร็จ ไม่บรรลุจุดหมายของพระพุทธศาสนา ศิลเป็นตัวหนุน ช่วยให้ใจพร้อมที่จะเจริญสมาธิ สมาธิก็มาช่วยให้รักษาศิลได้หนักแน่นจริงจังมากขึ้น สมาธิเป็นฐานให้แก่ปัญญา ทำให้มีความคิดจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ กำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดก็คิดสิ่งนั้นได้ชัด มองเห็นจะแจ้งขึ้น ช่วยให้ปัญญาแก่กล้า ปัญญาดีขึ้นก็ช่วยให้ทำจิตใจได้ดีขึ้น รู้จักว่าควรจะทำปฏิบัติต่อจิตใจในด้านสมาธิอย่างไรจึงจะได้ผลดี และย้อนมาช่วยให้การรักษาศิลป พัฒนาไปถูกต้องไม่ม่งมาย เป็นต้น สิกขาทั้ง ๓ นี้ ก็บูรณาการกันอยู่ตลอดเวลาแล้วจึงจะเกิดผลที่สมบูรณ์^๖

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อก่อให้เกิดวัตกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในแง่ความเก่ง ความดี และมีจิตอาสาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพและมีศักยภาพต่อการพัฒนาวัฒนธรรมนอกจากนี้เมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นจะทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับหลักสูตรการพัฒนาวุชนต้นแบบ ที่มีการนำหลักพุทธธรรม มาประยุกต์ใช้ทำให้เกิดความน่าสนใจต่อการเรียนของเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีที่เน้นให้เยาวชนเป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

^๕สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ฉบับย่อ), กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๖๑, หน้า ๘-๙.

^๖ดูรายละเอียดใน พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐-๑๑.

๑.๒.๒ เพื่อศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ นวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสารตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็น การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบในสิ่งที่แปลกใหม่ ๒) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบโดยการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ๓) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ การเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ โดยครอบคลุม ๔ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และ สมุทรสาคร จำนวน ๒๗,๗๘๓ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ โดยครอบคลุม ๔ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และ สมุทรสาคร ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดย การเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane)^{๑๑} เป็นตารางที่ใช้

^{๑๑} Yamane, Taro, ๑๙๗๓ อ้างอิงในศิริพงษ์ พงุทธิพันธ์. ๒๕๕๓, หน้า ๒๐๓.

หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ ๐.๕ และระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๘๔ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาเฉพาะในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวม ๑๐ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การพัฒนา หมายถึง การเติบโต ความเจริญ ความก้าวหน้า ความรุ่งเรืองการดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

๑.๕.๒ นวัตกรรม หมายถึง ความคิดหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือเป็นการพัฒนาตัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม

๑.๕.๓ การเสริมสร้าง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้นและเพิ่มพูนให้มากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาสร้างเสริมคนให้เป็นพลเมืองดี

๑.๕.๔ เยาวชนหรือคนต้นแบบ หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการฝึกฝนและอบรมแล้วเป็นอย่างดี เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ เห็นแล้วรู้สึกชื่นชมอยากจะเป็นและอยากจะทำอย่างนั้นด้วย ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๔ ด้าน ได้แก่

๑) **ด้านจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ)** หมายถึง ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการและมีการนำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์โดยทางโรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชนโดยโรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL คอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรมกิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งการนำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เป็นประสบการณ์ตรง มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย

๒) **ด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)** หมายถึง จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนด้อยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้นในวันหยุดที่ไม่มีการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยจัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงจัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ โดยจัดทำความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี โดยผ่านความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับสถาบันการศึกษา

๓) **ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)** หมายถึง มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูได้นิมนต์มาจากวัดใกล้โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีสติตั้งมั่นให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น จัดค่ายคุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง มีการเรียนวิชาทหาร (รต.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้นด้วยการเชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน

๔) **ด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)** หมายถึง จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข การดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ” ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อาศัยกระบวนการกลุ่มให้เกิดความสนุก พร้อมกับการพัฒนาทักษะต่างๆ จัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ ปัญหาครอบครัว พร้อมให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา จัดห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ พร้อมให้คำปรึกษาด้วยความเป็นกัลยาณมิตรในทุกเรื่อง

๑.๕.๕ นวัตกรรมส่งเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง สิ่งที่พัฒนาเยาวชนต้นแบบให้มีคุณลักษณะที่พัฒนามากขึ้น มีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความเป็นประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

๑) **นวัตกรรมส่งเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบในสิ่งที่แปลกใหม่** หมายถึง เน้นการจัดกิจกรรม ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สื่อ/กิจกรรม ได้แก่ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี การวัดผลประเมินผล ได้แก่ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์

๒) **นวัตกรรมส่งเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบโดยการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์** หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) สื่อ/กิจกรรม ได้แก่ ศึกษาศานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ กลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ระดมความคิดเห็น สรุปผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น การวัดผลประเมินผล ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓) **นวัตกรรมส่งเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ การเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ** หมายถึง บูรณาการสะเต็มศึกษาสู่เศรษฐกิจพอเพียง สื่อ/กิจกรรมได้แก่ ครูชี้แจงกิจกรรม STEM อภิปราย ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนชาวบ้าน สาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

๑.๕.๖ โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนในพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐ จำนวน ๔ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร และ จังหวัดสมุทรสงคราม

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ข้อมูลการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๑.๖.๒ ได้แนวทางพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๑.๖.๓ ได้พัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑.๖.๔ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการศึกษาตลอดถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดการศึกษาดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ความเป็นมาของการศึกษาไทย
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ
- ๒.๓ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร
- ๒.๔ นวัตกรรมการศึกษา
- ๒.๕ นวัตกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและภูมิปัญญา
- ๒.๖ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙
- ๒.๗ นโยบายปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
- ๒.๘ ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี
- ๒.๙ เยาวชนต้นแบบ Thailand ๔.๐
- ๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ความเป็นมาของการศึกษาไทย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความเชื่อที่ว่าการศึกษาช่วยกำหนดทิศทางของชาติ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ความเป็นมาของการศึกษาไทยมีประวัติที่น่าสนใจแบ่งออกได้ ๕ ช่วง ดังนี้^๑

๑. การศึกษาของไทยสมัยโบราณ (พ.ศ. ๑๗๘๑ - พ.ศ. ๒๔๑๑)
 - (๑) การศึกษาสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. ๑๗๘๑ - พ.ศ. ๑๙๒๑)
 - (๒) การศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๙๓ - พ.ศ. ๒๓๑๐)

^๑ ประไพ เอกอุ้น, การศึกษาไทย, (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒), หน้า ๗๕.

(๓) การศึกษาสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๒๓๑๑ - พ.ศ. ๒๔๑๑)

๒. การศึกษาของไทยสมัยปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. ๒๔๑๒ - พ.ศ. ๒๔๗๔)

๓. การศึกษาของไทยสมัยการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ปัจจุบัน)

การจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด อาจจะเป็นเพราะมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ปัจจัยภายในเกิดจากความต้องการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญและทันสมัย ส่วนปัจจัยภายนอกเกิดจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนการติดต่อสื่อสารกันทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันสมัย เพื่อความอยู่รอดและประเทศได้เกิดการพัฒนามาให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทำให้การจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการเรื่อยมา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของชาติให้มั่นคงและเจริญก้าวหน้า ดังจะได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของการศึกษาไทย ดังนี้

๑. การศึกษาของไทยสมัยโบราณ (พ.ศ. ๑๗๘๑ - พ.ศ. ๒๔๑๑) การศึกษาสมัยนี้เป็นการศึกษาแบบสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่เดิม จำเป็นที่คนไทยในสมัยนั้นต้องขวนขวายหาความรู้จากผู้รู้ในชุมชนต่างๆ ซึ่งการศึกษาในสมัยนี้มีบ้านและวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษา เช่น บ้านเป็นสถานที่อบรมกล่อมเกลาจิตใจของสมาชิกภายในบ้าน โดยมีพ่อและแม่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดอาชีพและอบรมลูกๆ วัดเป็นสถานที่รวมเอานักปราชญ์สาขาต่างๆ มาเป็นขุนนางรับใช้เบื้องพระยุคลบาท โดยเฉพาะงานช่างศิลป์หัตถกรรมเพื่อสร้างพระราชวังและประกอบพระราชพิธีต่างๆ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ส่วนวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พระจะทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนธรรมะแก่พุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะผู้ชายไทยมีโอกาสได้ศึกษาธรรมะและบวชเรียน ในสังคมไทยจึงนิยมให้ผู้ชายบวชเรียนก่อนแต่งงานทำให้มีคุณธรรมและจิตใจมั่นคงสามารถครองเรือนได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ผู้ที่มาบวชเรียนมาแสวงหาความรู้เรื่องธรรมะในวัดแล้ว ยังสามารถแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ในด้านศิลปวิทยาการต่าง ๆ ที่เคยได้อบรมจากครอบครัวมา จะเห็นได้ว่าสถาบันทั้งสามนี้ล้วนแต่มีบทบาทในการศึกษาอบรมสำหรับคนไทยในสมัยนั้น ในการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ในชุมชนต่าง ๆ ก็มีภูมิปัญญามากมายซึ่งมีปราชญ์แต่ละสาขาวิชา เช่น ด้านการก่อสร้าง หัตถกรรม ศิลปกรรม ประติมากรรม และแพทย์แผนโบราณ เป็นต้น ส่วนพระมหากษัตริย์ในสมัยนี้มีพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในสมัยนั้นและมีอิทธิพลต่อมา กล่าวคือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชและพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระเจ้าลิไท) ซึ่งพระราชกรณียะกิจที่สำคัญ เช่น การประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นครั้งแรก โดยทรงดัดแปลงมาจากตัวหนังสือขอมและมอญ อันเป็นรากฐานด้านอักษรศาสตร์จนนำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงเป็นอักษรไทยในปัจจุบัน ศิลาจารึกหลักที่ ๑ จึงเป็นศิลาจารึกที่จารึกเป็นอักษรไทยให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสุโขทัยในด้านประวัติศาสตร์ส่วนการบำรุงพุทธศาสนาในรัชกาลพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระเจ้าลิไท) ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าพระองค์ทรงสละราชสมบัติออกบวชเป็นพระภิกษุชั้วระยะหนึ่งนับเป็นแบบอย่างของการบวชเรียนในสมัยต่อมา การที่พระองค์ทรงจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์โดยกำหนดให้การปกครองสงฆ์ออกเป็นสองคณะ กล่าวคือ คณะอรัญวาสีและคณะคามวาสี และการ

ที่พระองค์ทรงพระนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการสอนศีลธรรมให้ราษฎรประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามละเว้นความชั่ว ผู้ประพฤติดีจะได้ขึ้นสวรรค์ผู้ประพฤติชั่วจะต้องตกนรก ซึ่งพระองค์ทรงบรรยายไว้อันน่าสะพรึงกลัวนับเป็นวรรณคดีร้อยแก้วที่มีความสำคัญที่สุดในสมัยสุโขทัย โดยกล่าวถึงโลกมนุษย์ สวรรค์และนรกเป็นวรรณคดีที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในวรรณกรรมต่างๆ และเป็น วรรณคดีที่มีความสำคัญต่อคำสอนในพุทธศาสนามาจนถึงปัจจุบันนี้

๑.๑ การศึกษาในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. ๑๗๘๑ พ.ศ. ๑๙๒๑) มีลักษณะการจัด ดังนี้

๑) รูปแบบการจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายอาณาจักรแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ชายที่เป็นทหาร เช่น มวย กระบี่ กระบองและอาวุธต่างๆ ตลอดจนวิธีการบังคับม้า ช้าง ตำราพิชัยยุทธ์ซึ่งเป็นวิชาชั้นสูงของผู้ที่จะเป็นแม่ทัพนายกอง และส่วนที่สอง พลเรือน เป็นการจัดการศึกษาให้แก่พลเรือนผู้ชายเรียนคัมภีร์ไตรเวท โหราศาสตร์ เวชกรรม ฯลฯ ส่วนพลเรือนผู้หญิงให้เรียนวิชาช่างสตรี การปัก การย้อม การเย็บ การถักทอ นอกจากนี้มีการอบรมบ่มนิสัย กิริยามารยาท การทำอาหารการกินเพื่อเตรียมตัวเป็นแม่บ้าน แม่เรือนที่ดีต่อไป ฝ่ายศาสนาจักร เป็นการศึกษเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาการจัดการศึกษาในสมัยสุโขทัย จึงเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นพระพุทธศาสนาและศิลปศาสตร์ สมัยนี้พ่อขุนรามคำแหงได้นำช่างชาวจีนเข้ามาเผยแพร่การทำถ้วยชามสังคโลกให้แก่คนไทย และหลังจากที่ทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทยแล้วงานด้านอักษรศาสตร์เจริญขึ้น มีการสอนภาษาไทยในพระบรมมหาราชวัง มีวรรณคดีที่สำคัญ คือ หนังสือไตรภูมิพระร่วงและตำรับทำวาศรีจุฬาลักษณ์

๒) สถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาในสมัยนี้ ประกอบด้วย

(๑) บ้าน เป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่ช่วยทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพตามบรรพบุรุษ การก่อสร้างบ้านเรือนศิลปะการป้องกันตัวสำหรับลูกผู้ชายและการบ้านการเรือน เช่น การจับปลู การ

(๒) สำนักสงฆ์ เป็นสถานศึกษาที่สำคัญของราษฎรทั่วไป เพื่อหน้าที่ขัดเกลากิจใจ และแสวงหาธรรมะต่างๆ

(๓) สำนักราชบัณฑิต เป็นบ้านของบุคคลที่ประชาชนยกย่องว่ามีความรู้สูง บางคนก็เป็นขุนนางมียศบรรดาศักดิ์ บางคนก็เคยบวชเรียนแล้วจึงมีความรู้ แตกฉานในแขนงต่างๆ

(๔) พระราชสำนัก เป็นสถานศึกษาของพระราชวงศ์และบุตรหลานของขุนนางในราชสำนักมีพรหมณ์หรือราชบัณฑิตเป็นครูสอน

๓) วิชาที่สอน ไม่ได้กำหนดตายตัว พอแบ่งออกได้ดังนี้

(๑) วิชาความรู้สามัญ สันนิษฐานว่าในช่วงต้นสุโขทัยใช้ภาษาบาลี และสันสกฤตในการศึกษา ต่อมาในสมัยหลังจากที่พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ จึงมีการเรียนภาษาไทยกัน

(๒) วิชาชีพ เรียนกันตามแบบอย่างบรรพบุรุษ ตระกูลใดมีความชำนาญด้านใด ลูกหลานจะมีความถนัดและประกอบอาชีพตามแบบอย่างกันมา เช่น ตระกูลใดเป็นแพทย์ก็จะสอนบุตรหลานให้เป็นแพทย์

(๓) วิชาจริยศึกษา สอนให้เคารพนับถือบรรพบุรุษ การรู้จักกตัญญูรู้คุณการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และการรู้จักทำบุญให้ทาน ถือศีลในระหว่างเข้าพรรษา เป็นต้น

(๔) วิชาศิลปะป้องกันตัว เป็นการสอนให้รู้จักการใช้อาวุธ การบังคับสัตว์ที่ใช้เป็นพาหนะในการออกศึกและตำราพิชัยยุทธ

๑.๒ การศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๙๓ - พ.ศ. ๒๓๑๐)กรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นราชธานีอันยาวนาน ๔๑๗ ปี ซึ่งมีความเจริญทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนับเกิดจากมีชนชาติต่าง ๆ ในเอเชียเข้ามาติดต่อก้าขายและเข้ามาเพื่อตั้งหลักแหล่งหากินในดินแดนไทย เช่น จีน มอญ ญวน เขมร อินเดียและอาหรับ และตั้งแต่นั้นรัชสมัยพระรามาธิบดีที่ ๒ ชาติตะวันตกได้เริ่มเข้ามาติดต่อก้าขาย เช่น ชาติโปรตุเกสเข้ามาเป็นชาติแรก และมีชนชาติอื่น ๆ ติดตามมา เช่น ฮอลันดา ฝรั่งเศส อังกฤษ เป็นต้น มีผลให้การศึกษาไทยมีความเจริญขึ้น โดยเฉพาะใน รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองและสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลักษณะการจัดการศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา มีดังนี้

๑) รูปแบบการจัดการศึกษา มีดังนี้

(๑) การศึกษาวิชาสามัญ เน้นการอ่าน เขียน เรียนเลข อันเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพของคนไทย พระโหราธิบดีได้แต่งแบบเรียนภาษาไทย ชื่อ จินตามณี ถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชซึ่งใช้เป็นแบบเรียนสืบมาเป็นเวลานาน

(๒) การศึกษาทางด้านศาสนา วัดยังมีบทบาทมากในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระองค์ทรงส่งเสริมพุทธศาสนาโดยทรงวางกฎเกณฑ์ไว้ว่าประชาชนคนใดไม่เคยบวชเรียนเขียนอ่านมาก่อน จะไม่ทรงแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการและในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นต้นมา มีนักสอนศาสนาหรือมิชชันนารีได้จัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือและวิชาอื่น ๆ ขึ้นเรียกโรงเรียนมิชชันนารีนี้ว่าโรงเรียนสามเณร เพื่อชักจูงให้ชาวไทยหันไปนับถือศาสนาคริสต์

(๓) การศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์และวรรณคดี ปรากฏว่ามีการสอนทั้งภาษาไทยบาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เขมร พม่า มอญ และภาษาจีน ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีวรรณคดีหลายเล่ม เช่น เสือโคคำฉันท์ สมุทรโฆษคำฉันท์ อนิรุทธ์คำฉันท์ และกำสรวลศรีปราชญ์ เป็นต้น

(๔) การศึกษาของผู้หญิง มีการเรียนวิชาซีพ การเรือนการครัว ทอผ้า ตลอดจนกิริยามารยาท เพื่อป้องกันไม่ให้เขียนเพลงยาวโต้ตอบกับผู้ชาย แต่ผู้หญิงที่อยู่ใน ราชตระกูลเริ่มเรียนภาษาไทยตลอดทั้งการประพันธ์ด้วย ในสมัยนี้โปรตุเกสเป็นชาติแรกที่นำวิธีการทำขนมหวานที่ใช้ไข่มาเป็นส่วนผสม เช่น ทองหยิบ ฟอยทอง มาเผยแพร่จนขนมเหล่านี้เป็นเอกลักษณ์ขนมหวานของไทยในปัจจุบัน

(๕) การศึกษาวิชาการด้านทหาร มีการจัดระเบียบการปกครองในแผ่นดิน สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงแยกราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนออกจากกัน หัวหน้าฝ่ายทหารเรียกว่าสมุหนายก ฝ่ายพลเรือนเรียกว่า สมุหนายก ในรัชสมัยพระรามาธิบดีที่ ๒ ทรงจัดวางระเบียบทางด้านการทหาร มีการทำบัญชี คือ การเกณฑ์คนเข้ารับราชการทหาร ผู้ชายอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไปถึง ๖๐ ปี เรียกว่าไพร่หลวง เชื่อว่าต้องมีการศึกษาวิชาการทหาร เป็นการศึกษาด้านพลศึกษาสำหรับผู้ชาย ฝึกระเบียบวินัยเพื่อฝึกอบรมให้เป็นกำลังสำคัญของชาติ

๒) สถานศึกษา ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเนี่ยยังคงเหมือนกับสมัยสุโขทัยที่ต่างออกไป คือ มีโรงเรียนมิชชันนารี เป็นโรงเรียนที่ชาวตะวันตกได้เข้ามาสร้างเพื่อเผยแพร่ศาสนาและขณะเดียวกันก็สอนวิชาสามัญด้วย

๓) เนื้อหาวิชาที่สอน มีสอนทั้งวิชาซีพและวิชาสามัญ กล่าวคือ

(๑) วิชาสามัญ มีการเรียนวิชาการอ่าน เขียน เลข ใช้แบบเรียนภาษาไทยจินตามณี

(๒) วิชาซีพเรียนรู้กันในวงศ์ตระกูล สำหรับเด็กผู้ชายได้เรียนวิชาวาดเขียน แกะสลัก และช่างฝีมือต่าง ๆ ที่พระสงฆ์เป็นผู้สอนให้ ส่วนเด็กผู้หญิงเรียนรู้การบ้านการเรือนจากพ่อแม่สมัยต่อมาหลังชาติตะวันตกเข้ามาแล้วมีการเรียนวิชาซีพขั้นสูงด้วย เช่น ดาราศาสตร์ การทำน้ำประปา การทำปิ่น การพาณิชย์ แพทยศาสตร์ ตำรายา การก่อสร้าง ตำราอาหาร เป็นต้น

(๓) ด้านอักษรศาสตร์ มีการศึกษาด้านอักษรศาสตร์ มีวรรณคดีหลายเล่มที่เกิดขึ้น เช่น สมุทรโฆษคำฉันท์ และกำศรวลศรีปราชญ์ เป็นต้น อีกทั้งมีการสอนภาษาไทย บาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เขมร พม่า มอญ และจีน

(๔) วิชาจริยศึกษา เน้นการศึกษาด้านพระพุทธศาสนามากขึ้น เช่นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทรงกวัดขั้นในเรื่องการศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีการกำหนดให้ผู้ชายที่เข้ารับราชการทุกคนจะต้องเคยบวชเรียนมาแล้ว เกิดประเพณีการอุปสมบทเมื่ออายุครบ ๒๐ ปี นอกจากนี้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ทรงให้เสรีภาพไม่กีดกันศาสนา ทรงอุปถัมภ์พวกสอนศาสนา เพราะทรงเห็นว่าศาสนาทุกศาสนาต่างสอนให้คนเป็นคนดี

(๕) วิชาพลศึกษายังคงเหมือนสมัยสุโขทัย

๑.๓ การศึกษาในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๒๓๑๑ พ.ศ. ๒๔๑๑)

การศึกษาในสมัยนี้เช่นเดียวกับสมัยอยุธยา บ้านและวัดยังคงมีบทบาทเหมือนเดิม การจัดการศึกษาในช่วงนี้ มีดังนี้

(๑) สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นระยะเก็บรวบรวมสรรพตำราจากแหล่งต่าง ๆ ที่รอดพ้นจากการทำลายของพม่า เน้นการทำนุบำรุงตำราทางศาสนา ศิลปะและวรรณคดี

(๒) สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงฟื้นฟูการศึกษาด้านอักษรศาสตร์ วรรณคดี มีการแต่งรามเกียรติ์ได้เค้าโครงเรื่องมาจากอินเดียเรื่อง รามายณะ ศิลปะ กฎหมาย เช่น กฎหมายตรา๓ดวง และหลักธรรมทางศาสนา มีการสังคายนาพระไตรปิฎก

(๓) สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เริ่มมีชาวยุโรปเช่น ชาตีโปรตุเกส เข้ามาติดต่อทางการค้ากับไทยใหม่ หลังจากเลิกราไปเมื่อประมาณปลายสมัยอยุธยา และชาติอื่น ๆ ตามเข้ามาอีกมากมาย เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลันดา เป็นต้น เนื่องจากยุโรปมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เปลี่ยนระบบการผลิตจากการใช้มือมาใช้เครื่องจักร พลังงานจากไอน้ำสามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้นจึงต้องหาแหล่งระบายสินค้า ในสมัยนี้ได้ส่งเสริมการศึกษาทั้งวิชาสามัญ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ จริยศาสตร์ มีการตั้งโรงงานหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวังเป็นที่ให้การศึกษา

(๔) สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมการศึกษาด้านศาสนาเป็นพิเศษ มีการจารึกวิชาความรู้สามัญและวิชาซีพลงในแผ่นศิลาประดับไว้ตามระเบียงวัดพระเชตุพนจนมีผู้กล่าวว่า เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย มีการใช้หนังสือไทยชื่อ ประถม ก กา และประถมมาลานั้นเป็นแบบเรียนเล่มที่ ๒ และ ๓ ต่อจากจินตามณีของพระโหราธิบดี ต่อมานายแพทย์ ดี ปี บรัดเลย์

ได้นำกิจการแพทย์สมัยใหม่ เช่น การผ่าตัดเข้ามารักษาคนไข้และการตั้งโรงพิมพ์หนังสือไทยเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. ๒๓๗๙ โดยรับจ้างพิมพ์เอกสารทางราชการเรื่องห้ามสูบบุหรี่ จำนวน ๙,๐๐๐ ฉบับ เมื่อปีพ.ศ. ๒๓๘๒

(๕) สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสมัยนี้ชาวยุโรป และอเมริกันเริ่มเข้ามาติดต่อค้าขายและสอนศาสนา มีการนำวิทยาการสมัยใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในเมืองไทยเพิ่มขึ้น และพระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงทรงจ้างนางแอนนา เอช เลียวโนเวนส์ มาสอนสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ จนรอบรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ลักษณะการจัดการศึกษาเป็นแบบเดิมทั้งวัดและบ้าน ในส่วนวิชาชีพและวิชาสามัญ มีอักษรศาสตร์ ธรรมชาตวิทยา หรือวิทยาศาสตร์การศึกษาของไทยสมัยโบราณ (พ.ศ. ๑๗๘๐ - พ.ศ. ๒๔๑๑) ยังเน้นการจัดการศึกษาที่วัดและบ้าน โดยมีหลักสูตรเกี่ยวกับการอ่านและเขียนภาษาไทยทั้งในด้านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน โหราศาสตร์ และไสยศาสตร์จากอักษรร้อยแปดทางพระพุทธศาสนา มาจนกระทั่งในสมัยพระนารายณ์มหาราชเริ่มใช้หนังสือจินตามณีเล่มแรก ต่อมาเมื่อมีประถม ก กา และประถมมาลา ส่วนครูผู้สอนได้แก่ พระภิกษุ นักปราชญ์ราชบัณฑิต พ่อแม่ ช่างวิชาชีพต่างๆ สำหรับการวัดผลไม่มีแบบแผนแต่จะเน้นความจำและความสามารถในการประกอบอาชีพจึงจะได้รับการยกย่องและได้รับราชการ

๒. การศึกษาของไทยสมัยปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. ๒๔๑๒ พ.ศ. ๒๔๗๕)

มุ่งให้คนเข้ารับราชการและมีความรู้ทัดเทียมฝรั่งแต่ไม่ใช่ฝรั่ง แบ่งออกเป็น ๓ ช่วงดังนี้

๒.๑ การศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากที่พระองค์ได้ครองราชย์แล้ว ก็ได้ทรงปรับปรุงประเทศให้เจริญรุ่งเรืองในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านการปกครอง การศาล การคมนาคมและสาธารณสุข เป็นต้น โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่พระองค์ได้ทรงตระหนัก เพื่อปรับปรุงคนในประเทศให้มีความรู้ความสามารถจะช่วยให้ ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ วิชาหนังสือเป็นวิชาที่นานับถือและเป็นที่น่าสรรเสริญมาแต่โบราณว่า เป็นวิชาอย่างประเสริฐซึ่งผู้ยิ่งใหญ่ นับแต่ พระมหากษัตริย์เป็นต้นมาตลอดจนราษฎรพลเมืองสมควรและจำเป็นจะต้องรู้เพราะเป็นวิชาที่อาจทำให้การทั้งปวงสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง^๒

การที่พระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้มีการจัดการศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผน (Formal education) มีโครงการศึกษาชาติ มีโรงเรียนเกิดขึ้นในวังและในวัด มีการกำหนดวิชาที่เรียน มีการเรียนการสอนได้ และมีทุนเล่าเรียนหลวงให้ไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ซึ่งปัจจัยที่มีผลในการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้มีหลายปัจจัย เช่น

(๑) แนวคิดและวิทยาการต่างๆ ของชาติตะวันตก ซึ่งคณะมิชชันนารีได้นำวิทยาการเข้ามาเผยแพร่ในด้านการแพทย์ การพิมพ์หนังสือและระบบโรงเรียนของพวกสอนศาสนา ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสืบเนื่องมาถึงใน

^๒ ประไพ เอกอุ้น, การศึกษาไทย, (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒), หน้า ๘๓-๘๔.

สมัยนี้ เป็นเหตุให้ไทยต้องรับและปรับปรุงแนวคิดในการจัดการศึกษาขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

(๒) ภัยจากการคุกคามของประเทศมหาอำนาจในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙หรือปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๔ ลัทธิจักรพรรดินิยมกำลังแผ่ขยายมายังประเทศต่างๆ ในเอเชียซึ่งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ญวน เขมรและมลายูเป็นต้น ต่างตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศมหาอำนาจ ส่วนประเทศไทยมีจุดอ่อนทั้งในเรื่องความล้าหลัง ระบบการปกครองและการกำหนดเขตแดนที่ชัดเจน พระองค์จึงทรงหวังใยบ้านเมือง จึงดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบประณีประยอมและเร่งปรับปรุงประเทศ โดยเน้นการศึกษาของชาติ

(๓) ความต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามารับราชการเนื่องจากพระองค์ทรงปรับปรุงและขยายงานในส่วนราชการต่างๆ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสอนคนให้เข้ามารับราชการ

(๔) โครงสร้างของสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการเลิกทาสและมีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น วัฒนธรรมแบบอย่างตะวันตกได้แพร่หลายจึงจำเป็นต้องปรับปรุงการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น

(๕) การที่พระองค์ได้เสด็จต่างประเทศทั้งในเอเชียและยุโรป ทำให้ได้แนวความคิดเพื่อนำมาปฏิรูปการศึกษาและใช้เป็นแนวทางพัฒนาบ้านเมือง

๑. การจัดตั้งสถานศึกษาปี พ.ศ. ๒๔๑๔ จัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เพื่อฝึกคนให้เข้ารับราชการ มีพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารียงกูร) ในขณะนั้นเป็นหลวงสารประเสริฐเป็นอาจารย์ใหญ่ โดยมีการสอนหนังสือไทย การคิดเลข และขนบธรรมเนียมราชการ นอกจากนี้มีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับสอนภาษาอังกฤษในพระบรมมหาราชวัง เกิดจากแรงผลักดันทางการเมืองที่ส่งผลให้ไทยต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้เจรจากับมหาอำนาจตะวันตก และมีการส่งนักเรียนไทยไปศึกษาวิชาครูที่ประเทศอังกฤษปี พ.ศ. ๒๔๒๓ จัดตั้งโรงเรียนสุนันทาลัยในพระบรมมหาราชวังเป็นโรงเรียนสตรี ปี พ.ศ. ๒๔๒๔ ปรับปรุงโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบให้เป็นโรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก ต่อมาได้กลายเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ และปี พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้ตั้งเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี พ.ศ. ๒๔๒๕ จัดตั้งโรงเรียนแผนที่และในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ จัดตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรขึ้นตามวัดในกรุงเทพมหานครหลายแห่ง และแห่งแรก คือ โรงเรียนมหรธรรพาราม ปี พ.ศ. ๒๔๓๒ ตั้งโรงเรียนแพทย์ขึ้น เรียกว่า โรงเรียนแพทยากร ตั้งอยู่ที่ริมแม่น้ำหน้าโรงพยาบาลศิริราช ใช้เป็นที่สอนวิชาแพทย์แผนปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๔๓๕ จัดตั้งโรงเรียนมูลศึกษาขึ้นในวัดทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานครและหัวเมือง โดยประสงค์จะขยายการศึกษาเล่าเรียนหนังสือไทยให้แพร่หลายเป็นแบบแผนยิ่งขึ้น และตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นแห่งแรกที่ตำบลโรงเลี้ยงเด็ก ต่อมาย้ายไปอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส ปี พ.ศ. ๒๔๓๗ นักเรียนฝึกหัดครูชุดแรก ๓ คนสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรเป็นครูสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปี พ.ศ. ๒๔๔๙ ย้ายโรงเรียนฝึกหัดครู ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส ไป รวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก (บ้านสมเด็จเจ้าพระยา) ปรับปรุงหลักสูตรให้สูงขึ้นเป็น โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์สอนหลักสูตร ๒ ปี รับนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูหญิงขึ้นเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย

๒. การบริหารการศึกษาเมื่อจำนวนโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก เช่น ปี พ.ศ. ๒๔๓๐ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการไดโนโรงเรียนที่สังกัดกรมทหารมหาดเล็กมาทั้งหมด ให้กรมหมื่นดำรงราชานุภาพเป็นผู้บัญชาการอีกตำแหน่งหนึ่ง ปี พ.ศ. ๒๔๓๒ รวมกรมศึกษาธิการเข้าไปอยู่ในบังคับบัญชาของกรมธรรมการ และ ปีพ.ศ. ๒๔๓๕ ประกาศตั้งกระทรวงธรรมการ มีเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) เป็นเสนาบดี มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา การพยาบาล พิพิธภัณฑสถานและศาสนา

๓. การจัดแบบเรียนหลักสูตรและการสอบไล่ปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร(น้อย อาจารียงกูร) เรียบเรียงแบบเรียนหลวงขึ้น ๑ เล่ม ชุดมูลบรรพกิจเพื่อใช้เป็นบทหลักสูตรวิชาชั้นต้นปี พ.ศ. ๒๔๒๗ กำหนดหลักสูตรชั้นประโยคหนึ่ง โดยอนุโลมตามแบบเรียนหลวงหกเล่ม นับเป็นปีแรกที่จัดให้มีการสอบไล่วิชาสามัญ และมีการกำหนดหลักสูตรชั้นประโยคสอง ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิชาสามัญศึกษา หมายถึง ความรู้ต่าง ๆ ที่ต้องการใช้สำหรับเสมียนในราชการพลเรือนตามกระทรวงต่าง ๆ ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ กรมศึกษาธิการ จัดทำแบบเรียนเร็วใช้แทนแบบเรียนหลวงชุดเดิม ผู้แต่งคือ พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) ๑ ชุด มี ๓ เล่มปี พ.ศ. ๒๔๓๓ ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชา พ.ศ. ๒๔๓๓ มีผลทำให้หลักสูตรภาษาไทยแบ่งออกเป็น ๓ ประโยค หลักสูตรภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็น ๖ ชั้น ปี พ.ศ. ๒๔๓๔ ได้แก้ไขการสอบไล่จากเดิมปีละครั้งเป็นปีละ ๒ ครั้งเพื่อไม่ให้นักเรียนเสียเวลานานเกินไป

๒.๒ การศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา มีดังนี้

(๑) พระบรมราชโบายในการปกครองประเทศ เพื่อให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยการส่งทหารไปร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ ๑ นอกจากนี้พระองค์ทรงสร้างความรู้สึกรักชาตินิยมในหมู่ประชาชนชาวไทยโดยมีสาระสำคัญของอุดมการณ์ชาตินิยม คือ ความรักชาติ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และความยึดมั่นในพุทธศาสนา

(๒) พระองค์ทรงศึกษาวิชาการจากต่างประเทศ และเมื่อเสด็จกลับมาแล้วพระองค์ได้ทรงนำเอาแบบอย่างและวิธีการที่เป็นประโยชน์มาใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการศึกษา เช่น ทรงนำเอาแบบอย่างและวิธีการที่เป็นประโยชน์มาใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการศึกษา เช่น ทรงนำเอาวิชาลูกเสือจากประเทศอังกฤษเข้ามาจัดตั้งกองเสือป่า พระองค์ทรงเป็นนักปราชญ์โดย ทรงแปลวรรณคดีต่างประเทศเป็นภาษาไทยและทรงนิพนธ์วรรณคดีไว้หลายเรื่อง

(๓) ผลอันเนื่องจากการจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคนส่วนมากที่ได้รับการศึกษา มีความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองประเทศในระบอบรัฐธรรมนูญในระบอบรัฐสภา จึงมีความปรารถนาจะเปลี่ยนแปลงการปกครองไปเป็นระบอบประชาธิปไตย และปัญหาอันเกิดจากคนล้นงานและคนละทิ้งอาชีพและถิ่นฐานเดิม มุ่งที่จะหันเข้าสู่อาชีพราชการมากเกินไป

๒. วิวัฒนาการในการจัดการศึกษา มีดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ประกาศตั้งโรงเรียนข้าราชการพลเรือนเพื่อฝึกคนเข้ารับราชการตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนข้าราชการพลเรือนนี้ ขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็น

มหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ตั้งกองลูกเสือหรือเสือป่าขึ้นเป็นครั้งแรก
โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๖ และฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยมุ่งให้ประชาชนมีความรู้ทางการทำ
มาหาเลี้ยงชีพตามอัธยาศัยของตน พยายามที่จะเปลี่ยนค่านิยมของประชาชนไม่ให้มุ่งที่จะเข้ารับ
ราชการอย่างเดียว ปี พ.ศ. ๒๔๕๙ จัดตั้งกองลูกเสือหญิงและอนุภาครโรงเรียนกุลสตรีวังหลังและได้
จัดตั้งกองลูกเสือหญิงขึ้น เรียกว่า เนตรนารี ปี พ.ศ. ๒๔๖๑ มีการปรับปรุงและขยายฝึกหัดครูขึ้นโดย
โอนกลับมาขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเดิมเป็นแผนกหนึ่งของโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ปี พ.ศ.
๒๔๖๑ ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ และ ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ปรับปรุงโครงการศึกษาชาติ
โดยวางโครงการศึกษาขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมให้ทำมาหาเลี้ยงชีพ นอกเหนือจากทำราชการ ปี พ.ศ.
๒๔๖๔ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาบังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุ ๗ ปี บริบูรณ์หรืออย่างช้าปีที่ ๘ ให้
เรียนอยู่ในโรงเรียนจนถึงอายุ ๑๔ ปีบริบูรณ์หรืออย่างช้าปีที่ ๑๕ โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และมีการ
เรียกเก็บเงินศึกษาพลีจากประชาชนคนละ ๑- ๓ บาทเพื่อนำไปใช้จ่ายในการจัดดำเนินการ
ประถมศึกษา

๒.๓ การจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในสมัยนี้มีดังนี้

(๑) ปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้นภายในประเทศ มีกลุ่มผู้ตื่นตัวทางการเมืองใน
กรุงเทพมหานคร เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการ
วิพากษ์วิจารณ์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช

(๒) ปัญหาสืบเนื่องจากอิทธิพลจักรวรรดินิยมตะวันตก ซึ่งตกค้างมาตั้งแต่รัชกาลก่อน

๑

(๓) ปัญหาสืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๓ - พ.ศ. ๒๔๗๔
เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ จนเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องตัดทอนรายจ่ายลง มีการยุบหน่วยงานและปลด
ข้าราชการออก สร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

(๔) ปัญหาสืบเนื่องจากการประกาศใช้กฎหมายการศึกษา คือพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา ทำให้การศึกษาแพร่หลายออกไป แต่ขาดความพร้อมทางด้านงบประมาณการศึกษา

๒. วิวัฒนาการการจัดการศึกษาในสมัยนี้ มีดังนี้

(๑) ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการอย่างเดิม

(๒) ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ยกเลิกการเก็บเงินศึกษาพลีคนละ ๑ - ๓บาท จากผู้ชายทุกคนที่มี
อายุระหว่าง ๑๖ - ๖๐ ปี โดยใช้เงินจากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติอุดหนุนการศึกษาแทน

(๓) ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ปรับปรุงกระทรวงธรรมการเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ
ตกต่ำของประเทศ โดยยุบกรมสามัญศึกษาในตอนนั้น กระทรวงธรรมการจึงมีหน่วยงานเพียง ๓
หน่วยคือ กองบัญชาการ กองตรวจการศึกษากรุงเทพ ฯ และกองสุขาภิบาลโรงเรียน

(๔) ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการควบคุมแบบเรียน

**๓. การศึกษาของไทยสมัยการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญระยะแรก (พ.ศ. ๒๔๗๕ -
ปัจจุบัน)**

๑. ปัจจัย ของไทยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

(๑) นโยบายการจัดการศึกษาของคณะราษฎร ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎรซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้วางเป้าหมายสำคัญหรืออุดมการณ์ของคณะราษฎร มีปรากฏอยู่ในหลัก ๖ ประการ ข้อที่ ๖ จะต้องให้การศึกษารอบรู้แก่ราษฎร เพราะคณะราษฎรมีความเห็นว่าการศึกษาจะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เมื่อประชาชนมีการศึกษาดีย่อมจะทำให้ประเทศชาติเจริญขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดา พ.ศ. ๒๔๗๕ กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อจะให้พลเมืองได้มีการศึกษาโดยแพร่หลาย ก็จะต้องอนุโลมตามระเบียบการปกครองที่ให้เข้าลักษณะเกี่ยวกับแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ หลักสูตรของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยจะต้องขยายให้สูงขึ้นเท่าเทียมอารยประเทศ ในกรณีนี้จะต้องเทียบหลักสูตรของนานาประเทศ หลักสูตรใดสูงก็ถือตามหลักสูตรนั้น” รัฐบาลชุดต่อๆ มาก็ได้พยายามที่จะได้จัดการศึกษาให้ทั่วถึงในหมู่ประชาชนทั่วไป ถ้าวิเคราะห์ดูจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพบว่า ได้ตั้งความหวังเรื่องการศึกษาไว้สูงเกินไปจะทำให้เท่าเทียมอารยประเทศ ซึ่งสถานการณ์ในประเทศขณะนั้นยังไม่มีความพร้อม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศในขณะนั้น เป็นผลให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษานับแต่นั้นเป็นต้นมา

(๒) การเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๔๘๔ - พ.ศ. ๒๔๘๘ ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยได้รับความเสียหาย อันสืบเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่สอง จึงจำเป็นต้องกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศและประเทศไทยสมัครเป็นสมาชิกองค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ทำให้ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตลอดจนแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ทำให้แนวคิดทางการศึกษาของไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอย่างมาก

๒. วิวัฒนาการการจัดการศึกษา มีดังนี้

(๑) มีการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว โดยจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๕ ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ ต่อมา มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาภาคบังคับจาก ๖ ปี เหลือ ๔ ปี และประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๙

(๒) การมอบให้ท้องถิ่นจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๖ และยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาล ตราพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้น และเทศบาลได้จัดการศึกษาอย่างแท้จริงใน พ.ศ. ๒๔๗๘

(๓) การปรับปรุงหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและเหตุการณ์สำคัญทางการศึกษา ดังเช่น ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ มีการปรับปรุงส่วนราชการในกระทรวงธรรมการและประกาศตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ โอนคณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสมทบกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ประกาศใช้พระราชบัญญัติครูพุทธศักราช ๒๔๘๘ ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ปีพ.ศ.๒๕๐๓ ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ปีพ.ศ.๒๕๒๐ ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ และ

ปัจจุบันกำลังใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับที่ ๔ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ การปฏิวัติเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๐๑ ได้มีการจัดทำและนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาใช้ ซึ่งต่อมาได้ยุบเลิกและจัดตั้งสภาการศึกษาขึ้นมาแทน สภานี้ได้พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้นมา เป็นผลให้การศึกษาในระยะหลังได้เปลี่ยนไปอย่างมาก การศึกษาได้ขยายตัวขึ้นทุกระดับ เพราะประเทศกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้พลเมืองได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถเพิ่มรายได้ของตน และช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ให้สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ศ. ๒๕๐๙)

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐ - พ.ศ. ๒๕๑๔)

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕ - พ.ศ. ๒๕๑๙)

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๔)

ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - พ.ศ. ๒๕๒๙)

ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - พ.ศ. ๒๕๓๔)

ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - พ.ศ. ๒๕๓๙)

ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - พ.ศ. ๒๕๔๔) และ

ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๙)

ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มุ่งยึดแนวนโยบายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕- พ.ศ. ๒๕๔๙) ได้จัดแผนการศึกษาระยะ เวลา ๑๕ ปีเพื่อวางแนวทางในการพัฒนาการอย่างบูรณาการคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย มาตรการและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมไทย^๓ ส่วนการจัดการศึกษาของประเทศไทยในสมัยการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญมีการขยายสถานศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในส่วน ภูมิภาค เช่น ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เริ่มก่อสร้างและจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และรับนิสิตในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เริ่มก่อสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในภาคใต้ เป็นต้น เนื่องจากมีผู้สนใจศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกและปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งที่สอง ความเคลื่อนไหวในทางการศึกษาได้นำไปสู่แนวคิดการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชาติตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลทำให้โครงสร้างการบริหารงานและการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยน ทั้งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเปิดสอน ในสาขาวิชาการและวิชาชีพมุ่งพัฒนาให้ผู้รอบรู้เป็นคนเก่ง คนดีและใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข การปรับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการใหม่แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ สภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการ

^๓สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕,(กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,๒๕๔๕).

อุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อกล่าวถึงการศึกษา คงไม่สามารถที่จะพูดถึงเฉพาะเรื่องของการศึกษาเท่านั้น เพราะประชากร สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องอยู่กับการศึกษาอย่างแยกไม่ออก ดังเช่นเมื่อพิจารณากระบวนการจัดการศึกษาของประเทศไทยบางยุคบางสมัย การศึกษาเป็นผลมาจากทางด้านการเมืองการปกครองบางสมัย การจัดการศึกษาก็เพื่อส่งผลไปสู่ด้านเศรษฐกิจหรือสังคม เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องการศึกษาไทยมากยิ่งขึ้น ควรได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีขึ้นจากอดีตจวบจนปัจจุบัน ไทยเรามีประวัติการศึกษาควบคู่กับประวัติศาสตร์ เช่น ชาตীনันท์ คือ ตั้งแต่สมัยล้านนา นโยบายการจัดการศึกษาต้องการให้คนไทยรู้จักตัวหนังสือให้สามารถอ่านเขียนหนังสือได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาพระไตรปิฎกนอกจากนี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การต่อสู้ป้องกันตัว การเรียนการสอนใช้วัดเป็นส่วนใหญ่^๔ ตัวอักษรที่ใช้ในสมัยนั้นเป็นตัวอักษรไทยพวน หนังสือขอมและหนังสือฝักขาม เข้าสู่ยุคไทยมีอักษรใช้คือสมัยสุโขทัย จุดมุ่งหมายของการศึกษาก็เพื่อที่จะศึกษาพระไตรปิฎก เพราะเชื่อกันว่าพระไตรปิฎกคือประมวลวิชาการศึกษาที่ไม่ได้มีความรู้อย่างเดียว แต่ยังสร้างวิชาคุณแก่ผู้เรียนและผู้ปฏิบัติตามด้วย ผู้ศึกษาจบพระไตรปิฎก จะได้รับการยกย่องนับถือเหมือนผู้ศึกษาจบไตรเวทศาสนาพราหมณ์ และถือเป็นผู้บริสุทธิ์เป็นมงคลบุคคล^๕ เมื่อถึงสมัยอยุธยา ลักษณะการปกครองของไทย ได้เปลี่ยนแปลงไปจากพ่อปกครองลูกเข้าสู่ระบบศักดินา การศึกษาจึงถูกจัดให้เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจ หรือรักษาอำนาจของตน ดังจะเห็นได้จากวรรณคดีที่แต่งในยุคนี้จะเทิดทูนฐานันดรศักดิ์ และความมีอำนาจเหนือมนุษย์ของตัวพระตัวนางในบทวรรณกรรม และใช้สาระทางบาปบุญ นรก สวรรค์ เป็นแนวทางการ สั่งสอนให้มนุษย์เกรงกลัวต่อบาป ไม่ละเมิดระบบศักดินาของชนชั้นดังเช่นเรื่อง สมุทโฆษคำฉันท์ นันทโบทันนทสูตร เป็นต้น^๖ ต่อมากรุงศรีอยุธยาได้มีการติดต่อกับชาวต่างประเทศ จึงได้รับวิทยาการใหม่ ๆ ของชาวตะวันตกเพื่อการพัฒนาประเทศ มีการเปิดสำนักสอนวิชาเฉพาะขึ้นอย่างกว้างขวาง กำหนดคุณสมบัติของผู้จะเข้ารับราชการ นำการสอนแบบ ๓ RS มาใช้ในไทย โดยเฉพาะสมัยแผ่นดินพระนารายณ์มหาราช นับเป็นยุคทองของไทยได้เปิดโรงเรียนสามเณร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่บาทหลวงฝรั่งเศสตั้งขึ้นเริ่มการสอนภาษาต่างประเทศจนเกิดการเกรงกลัวต่อวัฒนธรรมตะวันตก นักปราชญ์ของไทยจึงได้แต่งแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกชื่อว่า จินตามณีขึ้นมา^๗ เข้าสู่สมัยรัตนโกสินทร์ยุคต้น การศึกษามีได้แตกต่างไปจากยุคก่อนมากนักมีการจัดตั้งโรงงานในรัชกาลที่ ๒ เพื่อเลี้ยงอาหารและสอนวิชาการ จะเห็นได้ว่าการศึกษาของไทยเราเท่าที่ผ่านมา มองการศึกษาว่าเป็นเครื่องมือที่จะพาให้หลุดพ้นจากกิเลสตัณหา ความดับชั้วนิรันดรคือนิพาน เชื่อในผลบุญในชาติปางก่อนที่ส่งผลมาสู่ชาติภพนี้ และบุญกรรมชาตินี้จะส่งผลสู่ภพหน้า การที่เรายากไร้ลำบากในชาตินี้ก็เพราะบุญกรรมที่ทำแต่ชาติปางก่อน ไม่มีทางที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้นในชาตินี้ควรที่จะประกอบผลบุญให้มากไว้ เพื่อชาติหน้าจะได้สบาย อิทธิพลความคิดความเชื่อทัศนคติ

^๔ วมิช บรรจง,จิตวิทยาการศึกษา ,(กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์,๒๕๔๓), น.๒.

^๕ เจริญ ไวรวัจนกุล, การศึกษาไทย,(กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,๒๕๒๒),น.๑๕.

^๖ เจริญ ไวรวัจนกุล, การศึกษาไทย,(กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,๒๕๒๒),น.๑๘

^๗ สุภาวงศ์จันทวานิช, วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ ๑๔),(กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,๒๕๒๙),น.๓

เช่นนี้ยังติดตัวคนไทยมาจนถึงยุคปัจจุบัน สมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาอย่างมากมาย เนื่องจากเหตุผลทางการเมืองเห็นได้จากนโยบายการจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีว่า ๑. จัดการศึกษาเพื่อผลิตคนเข้ารับราชการ ๒. จัดการศึกษาเพื่อผลิตคนให้มีความรู้ความสามารถแบบตะวันตก ๓. เพื่อเปลี่ยนแปลงฐานะของคนไทย การที่พระองค์ทรงมีนโยบายจัดการศึกษา พัฒนาคนไทยให้มีความรู้แบบคนตะวันตกเพื่อเข้ารับราชการ ก็เพื่อไม่ให้ชาวตะวันตกดูแคลนคนไทยและประเทศไทย อีกทั้งสะดวกในการติดต่อกับชาวตะวันตก สามารถที่จะรู้ความคิดความอ่าน และรู้เท่าทันชาวตะวันตก เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของไทยโดยรวม มีให้เหมือนกับนานาประเทศเพื่อนบ้านที่ต้องเป็นเมืองขึ้นของประเทศตะวันตกสมัยนี้มีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างจริงจังได้ตั้งกระทรวงธรรมการเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษา มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติในรูปแบบโครงการการศึกษาปี พ.ศ. ๒๔๔๑, ๒๔๔๕, และ ๒๔๕๖ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๕ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๙ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๙๔ และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแผนการศึกษาดังกล่าวระบุแนวทางการจัดการศึกษา ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละระดับโดยส่วนรวม กำหนดโครงสร้างของการศึกษา คือ กำหนดระดับการศึกษา กำหนดรายอายุผู้ที่จะเข้าเรียนในระดับต่างๆ กำหนดชั้นเรียนและกำหนดความเกี่ยวเนื่องระหว่างระดับการศึกษา^{๑๑} โดยทั่วไปมีระดับการศึกษาภาคบังคับหรือระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรือที่เรียกว่าระดับ ๒ และระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่ ๓ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนการสอนของไทยยังนำเอาความรู้วิชาการ การจัดการเรียนการสอนตลอดถึงรูปแบบของการจัดการศึกษามาจากประเทศตะวันตกจวบจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการปรับปรุงหลักสูตรก็ครั้งก็ตาม สภาพการศึกษาไทย สภาพการจัดการศึกษาไทย มีระบบการบริหารเป็นระบบราชการที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งออกเป็นการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ

๑. บริหารส่วนกลาง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

๑) สำนักนายกรัฐมนตรี มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒) ทบวงมหาวิทยาลัย กำกับดูแลการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและของเอกชน

๓) กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกหัดครู นอกจากนั้นยังรับผิดชอบงานด้านพลศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีหน่วยงานระดับกรม ๑๔ หน่วยงาน และมีเขตการศึกษา ๑๒ เขต

๔) กระทรวงมหาดไทย มีองค์กรท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

^{๑๑} สมัย ชื่นสุข, การจัดการศึกษาเพื่อผลิตคนให้มีความรู้ความสามารถ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๕๐), น.๙๑-๙๒.

^{๑๒} เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่, ดัชนีทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร, ๒๕๒๙), น.๔๙.

๕) กระทรวงอื่น ๆ จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โดยจัดการศึกษาใน ๒ รูปแบบ ดังนี้

๕.๑. จัดการศึกษาเฉพาะกิจเพื่อเตรียมบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานของตน เช่น กระทรวงกลาโหม มีโรงเรียนนายทหารทุกเหล่าทัพ วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยแพทยศาสตร์ โรงเรียนดุริยางค์ โรงเรียนช่างฝีมือ โรงเรียนนายสิบ เป็นต้น กระทรวงสาธารณสุข มีวิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนอนามัย กระทรวงคมนาคม มีโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ โรงเรียนไปรษณีย์โทรเลข เป็นต้น กระทรวงการคลัง มีโรงเรียนศุลกากรักษ์ และกระทรวงเกษตร มีโรงเรียนชลประทาน โรงเรียนป่าไม้ เป็นต้น

๕.๒ การจัดการศึกษาเพื่อสนองภารกิจของหน่วยงานของตน เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมการแพทย์ กรมแรงงาน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมการปกครอง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอิสระอื่น ๆ เช่น สภาการชาดไทย เป็นต้น

๒. การบริหารส่วนภูมิภาค มีเขตจังหวัดเป็นเขตจัดการศึกษา หน่วยงานการศึกษาในเขตจังหวัด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ หน่วยงานส่วนจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และหน่วยงานที่เจ้าสังกัดในส่วนกลางมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดูแลรับผิดชอบ

๒.๒ หน่วยงานส่วนกลาง เป็นหน่วยงานส่วนงานที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดแต่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง เช่น สำนักงานศึกษาธิการเขต มหาวิทยาลัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาเขตต่าง ๆ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

๓. การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

๓.๑ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบการศึกษา ๒ หน่วย ดังนี้

๓.๑.๑ เทศบาล จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตเทศบาล

๓.๑.๒ เมืองพัทยา จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาในเขตเมืองพัทยา

๓.๒ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร^{๑๑} การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับที่สาม ต่อจากระดับที่สอง คือ มัธยมศึกษา การจัดอุดมศึกษาของไทย มีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อนุปริญญาถึงระดับปริญญาตรี โท และเอก การศึกษาระดับนี้ปัจจุบันเป็นทั้งของรัฐและเอกชน ปรัชญาการอุดมศึกษานั้นในอดีตจะมุ่งเฉพาะด้านปัญญาและการปลูกฝังคุณธรรมเป็นหลักของชุมชนของผู้ยากไร้อยากเห็นต้องการหาความจริงที่เป็นสากลและนิรันดร์^{๑๒} โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับสังคม การเมือง หรือผลิตกำลังคนเพื่อการประกอบอาชีพแต่อย่างใด ต่อมาสมัยกลางยุโรป ปรัชญาของการอุดมศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป คือมุ่งผลิตกำลังคนสนองความต้องการของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ อีกทั้งวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เริ่มตั้งแต่ยุคกลางของยุโรป

^{๑๑}วิโรจน์ สารรัตนะ, กระบวน การนโยบายทางการศึกษา,(กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์,๒๕๔๙),น.

^{๑๒}วิจิตร ศรีสะอ้าน, หลักการอุดมศึกษา,(กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,๒๕๔๘),น.๗

การอุดมศึกษาจะมุ่งผลิตกำลังคนเพื่อรับราชการ ดังเช่นมหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ดของอังกฤษ^{๑๒} ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยของไทยที่ได้แบบอย่างมาจากตะวันตก เช่นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ต่างก็สอนวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้ผู้ที่จบออกไปรับราชการไม่ว่าจะเป็นยุคแรกที่มีความจำเป็นทางด้านการเมืองดังที่กล่าวมาแล้ว หรือยุคหลังโดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐต้องการกำลังคนอย่างมากเพื่อช่วยพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาได้จัดตั้งเพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างมากมาย เพื่อผลิตกำลังคนให้กับส่วนราชการ เอกชนตามสาขาหลัง คือ แพทย์ เกษตร วิศวกร ทั้งนี้เพราะถือว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนระดับสูงตามความต้องการของรัฐเพื่อพัฒนาประเทศ^{๑๓} ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจึงมีหน้าที่ที่จะถ่ายทอดความรู้วิชาการที่ได้รับจากประเทศที่เจริญแล้วมาแจกจ่ายให้นักศึกษาโดยมิได้มีการสอบทาน หรือประยุกต์ให้เป็นความรู้ที่เหมาะสมกับประเทศไทย เพียงทำหน้าที่คนกลางรับสิ่งในโลกตะวันตกค้นพบและนำมาจ่ายเพื่อผู้เรียนจะได้นำความรู้วิชาการตลอดถึงเทคโนโลยีเหล่านี้พัฒนาประเทศให้เหมือนกับประเทศทางตะวันตกที่เจริญแล้วเท่านั้นเอง^{๑๔} เมื่อเป็นเช่นนี้ สถาบันอุดมศึกษาของไทยย่อมมิได้ทำหน้าที่ให้ครบถ้วนตามปรัชญา โดยเฉพาะด้านการวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อความเจริญของมนุษยชาติ^{๑๕} เพราะมุ่งเพียงการถ่ายทอดความรู้จากประเทศที่เจริญแล้วให้นักศึกษา เมื่อนักศึกษาจบออกไปสู่สังคมก็จะตกเป็นทาสทางวิชาการและเทคโนโลยีตะวันตก อีกทั้งไม่สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้กับชีวิตประจำวัน หรืออาชีพที่มีอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของไทยโดยเฉพาะการเกษตรนอกจากนี้ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อชนบทอีกด้วย มองเห็นชนบทนั้นล้าหลัง ขาดความเจริญ ไม่มีความสะดวกสบายเท่าในตัวเมืองเห็นว่าอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพที่ต่ำต้อย ไม่สามารถที่จะนำตนเจริญก้าวหน้าหรือช่วยยกระดับตัวเองได้ในอนาคต ตลอดถึงมองเห็นข้อแตกต่างความได้เปรียบเสียเปรียบของอาชีพและสังคมทำให้ผู้ที่จบอุดมศึกษาไม่ยอมประกอบอาชีพหรืออยู่ในสังคมที่มีความเสียเปรียบมาก ดังนั้นจึงมุ่งแต่จะรับราชการ เพราะเป็นหนทางเดียวที่สามารถยกระดับฐานะทางสังคมและความเป็นอยู่ของตนให้สูงขึ้น จึงไม่ยอมกลับไปสู่อาชีพเดิมของบิดามารดาไม่คิดที่จะแก้ไขปรับปรุงอาชีพเดิมให้ดีขึ้น

^{๑๒} สุลักษณ์ ศิวรักษ์, การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), น. ๓๓.

^{๑๓} วิจิตร ศรีสะอ้าน, หลักการอุดมศึกษา, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๘), น. ๓๑

^{๑๔} วิทย์วิศทเวทย์, มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ ๖), (กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๕๐), น. ๑๑.

^{๑๕} วิจิตร ศรีสะอ้าน, หลักการอุดมศึกษา, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๘), น. ๑๑

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ

๒.๑ ความหมายของเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติไว้ว่า “เด็ก” หมายความว่าบุคคลอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมาย “เยาวชน” หมายถึง เด็กวัยรุ่น “วัยรุ่น” หมายถึง วัยที่มีอายุประมาณ ๑๓ ถึง ๑๙ ปี “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน ๑๕ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget is Theory of Intellectual Development) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทั้งด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไรทฤษฎีของเพียเจต์ตั้งอยู่บนรากฐานขององค์ประกอบที่เป็นพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้นพัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติไม่ควรที่จะเร่งให้เด็กให้ข้ามจากพัฒนาการระดับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาแบ่งตามช่วงอายุวัย ๔ ชั้น นายเรอระดับชั้นที่ ๔ ได้กล่าวไว้ว่า เป็นขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรมเริ่มจากอายุ ๑๑ ถึง ๑๕ ปี ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอดคือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์^{๑๖}

จึงสรุปได้ว่าเยาวชน หมายถึง เด็กวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ ๑๓ - ๑๙ ปี โดยมีลักษณะนิสัย เป็นคนที่ต้องการอยู่คนเดียว หลบซ่อน ไม่สูงส่งกับผู้ใหญ่ ชอบอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่บ้าน เกิดความเบื่อหน่ายบ่อย ๆ มีความขัดแย้งทางสังคม มีอารมณ์รุนแรง เนื่องจากความกังวลใจ ความเศร้าหมองของจิตใจที่เกิดขึ้นได้ง่าย การแสดงออกทางอารมณ์จึงออกมาในลักษณะที่ก้าวร้าวรุนแรง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กมักไม่มีความมั่นใจ มองไม่เห็นความสามารถของตนเอง ส่วนใหญ่มีความรู้สึก ที่มีปมด้อย

๒.๒ ความหมายของเยาวชนต้นแบบ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาเยาวชน ไว้ว่า เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง มีความแข็งแรง ทางร่างกายและจิตใจมีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic Mind) กล้าคิด และ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตย และมีความสุข

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน^{๑๗} ได้กล่าวว่า เยาวชนหรือคนต้นแบบ หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการฝึกฝนและอบรมแล้วเป็นอย่างดี เป็นต้นแบบ หรือ

^{๑๖} Piaget, J. (๑๙๘๖). The construction of reality in the child. N.Y. : Ballantine Books.

^{๑๗} มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน,โครงการเยาวชนต้นแบบ. หนองคาย : มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน,๒๕๕๗ หน้า ๑

ตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆเห็นแล้วรู้สึกชื่นชม เห็นเป็นไอดอล (idol) อยากรจะเป็น และอยากจะทำอย่างนั้นด้วย คำอธิบายคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างย่อ คือการเป็นคนเก่งและคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ) กล่าวได้ว่ามีความรู้ ไหว พริบ ฉลียวฉลาด (IQ) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)

เยาวชนต้นแบบ “เก่ง” และ “ดี” ทุปีนับเบอร์วัน ไอดอล คือ ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศในอนาคต ถ้าวันนี้เด็กไทยมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีความฉลาดทางอารมณ์และได้รับการปลูกฝังให้มีจิตอาสา โดยเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการเด่นชัด ทุกคนมีการปรับตัวมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้น มีความพร้อม ทั้งร่างกายจิตใจและผลการเรียนที่

สรุปได้ว่า เยาวชนต้นแบบ หมายถึง เด็กวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติในการพัฒนาตนเองให้มีจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ) มีความรู้ ไหวพริบ ฉลียวฉลาด (IQ) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)

๒.๓ การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ

คำว่าพัฒนาใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้เช่นการพัฒนาประเทศการพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไป เกี่ยวกับความหมาย ของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันพัฒนาความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยหมายถึง การทำความเจริญการเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดีถ้าเป็นกริยาใช้คำว่า พัฒนาหมายความว่าทำให้เจริญ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายว่าการพัฒนาหมายถึงการกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^{๑๘}

พระพรหมคุณาภรณ์ ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า ในทางพุทธศาสนการพัฒนา มาจากคำ ภาษาบาลีว่า วัฒนะแปลว่าเจริญแบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือการพัฒนาคนเรียกว่าภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดลอมต่างๆ เรียกว่าพัฒนาหรือ วัฒนาเช่น การสร้างถนนบ่อน้ำอ่างเก็บน้ำ เป็นต้นซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูน ขยาย ทำให้มากหรือทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุและได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่าการพัฒนาหรือคำว่าเจริญ นั้นไม่ได้แปลว่าทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้นอย่างเดียวนั่นแต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง เช่น เจริญพระเกศา คือ ตัดผมมีความหมายว่ารัก เช่น นุสยาโลกวทมนแปลว่าอย่าเป็นคนรกโลกอีก ด้วยดังนั้นการพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำ แล้วมีความเจริญจริงๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่ เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลงไม่ใช่เป็นการพัฒนาแต่เป็นหายนะซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา การพัฒนาในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง

^{๑๘} ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖), หน้า ๕

การพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นคือความสุขของมนุษย์ เท่านั้น^{๑๙}

สนธยา พลศรี นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการพัฒนา โดยเน้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมคือ มนุษย์กลุ่มทางสังคมการจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะ เช่นเดียวกับความหมายในทางพุทธศาสนา คือ การเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุข^{๒๐}

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข การพัฒนา คือ กระบวนการหลายมิติ ซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคม ทำที่ของประชาชน สถาบันต่างๆ ของชาติ การเร่งรัด ความเจริญเติบโต การลดความไม่เท่าเทียมกันและขจัดความยากจน นั่นคือการเปลี่ยนแปลงระบบ สังคม ทั้งระบบและมุ่งสู่การเสนอความต้องการพื้นฐานของปัจเจกชนและกลุ่มต่างๆ ในสังคมเป็น การก้าว ออกจากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจ ไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและความรู้สึกนึกคิด แนวความคิดการพัฒนาโดยเน้นเรื่องความต้องการ^{๒๑}

สมพร เทพสิทธา (๒๕๓๖, น. ๑) พระบาทสมเด็จพระปรีณทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “พัฒนา” คือการมุ่งให้เกิดความเจริญ มั่นคงก้าวหน้า มุ่งให้ทุกคนมีความสุขสบาย ดังนั้นทุกคนจึงมุ่งมั่นจะพัฒนา^{๒๒}

เยาวชนต้นแบบต่อกลยุทธ์ความสำเร็จของเด็กและเยาวชนว่าเยาวชนมักจะได้รับ แรงจูงใจที่หลากหลายจากผู้ใหญ่และเพื่อนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพแรงบันดาลใจและ พฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือหากต้นแบบแรงจูงใจทางบวกก็จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในทางที่ชอบและเหมาะสม เช่น สร้างกำลังใจความเข้มแข็งอดทนมีความเพียรเพื่อเอาชนะอุปสรรค (Who accomplish goals through hard work and perseverance) การกระทำสิ่งดีๆ ต่อชุมชน และสังคมในทางตรงกันข้ามนั้นหากแรงจูงใจทางลบก็จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การ ชนখেที่เอาเปรียบผู้อื่น การได้มากกว่าด้วยการข่มขู่ เป็นต้น ดังนั้น ในข้อเขียนเรื่องต้นแบบที่มีอิทธิพล ต่อกลยุทธ์ความสำเร็จของเยาวชนของมาริสลิน จึงนำเสนอการสร้างชุดของความคิด (Mind Set) เชิง บวกในตัวเยาวชนเพื่อสนับสนุนและนำไปให้เยาวชนเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตอันประกอบด้วย ปัจจัย ๕ ประการ คือ (๑) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น (๒) มุ่งองค์ ความรู้หรือ ชุดความรู้ที่ชัดเจน (๓) มีจิตอาสาเพื่อชุมชน (๔) มีการยอมรับผู้อื่น (๕) เอาชนะอุปสรรค ด้วยวิธีการที่ ถูกต้องเหมาะสมนอกจากนี้

เยาวชนต้นแบบต่อกลยุทธ์ความสำเร็จของเด็กและเยาวชนว่าเยาวชนมักจะได้รับ แรงจูงใจที่หลากหลายจากผู้ใหญ่และเพื่อนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพ แรงบันดาลใจและ

^{๑๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (พระเยา : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖-๑๘.

^{๒๐} สนธยา พลศรี, ทัศนคติและหลักการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

^{๒๑} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมไทยแนวทางวิจัยและพัฒนา, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , ๒๕๒๕), หน้า ๑๗๙.

^{๒๒} สมพร เทพสิทธา, การพัฒนาจิตใจกับการพัฒนาประเทศ, (กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์ ป่า ประเทศไทย, ๒๕๓๖), หน้า ๑.

พฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือ หากต้นแบบแรงจูงใจทางบวกก็จะนำพาความสำเร็จในทางที่ชอบและเหมาะสม เช่น สร้างกำลังใจความเข้มแข็งอดทนมีความเพียรเพื่อเอาชนะอุปสรรค (Who accomplish goals through hard work and perseverance) การกระทำสิ่งดีๆ ต่อชุมชนและสังคม ในทางตรงกันข้ามนั้นหากแรงจูงใจทางลบก็จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การชนะ ที่เอาเปรียบผู้อื่น การได้มากกว่าด้วยการข่มขู่ เป็นต้นดังนั้น ในข้อเขียน เรื่อง ต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ความสำเร็จของเยาวชนของมาริสลิน จึงนำเสนอการสร้างชุดของความคิด (Mind Set) เชิงบวกในตัวเยาวชนเพื่อสนับสนุนและนำพาให้เยาวชนเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตอันประกอบด้วยปัจจัย ๕ ประการคือ (๑) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น (๒) มุ่งมั่นความรู้หรือชุดความรู้ที่ชัดเจน (๓) มีจิตอาสาเพื่อชุมชน (๔) มีการยอมรับผู้อื่น (๕) เอาชนะอุปสรรคด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมนอกจากนี้ มาริสลิน ได้กล่าวถึงคนรุ่นใหม่ที่จะยอมรับผู้อื่นมีความสามารถในการนำพาเขาประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ซึ่งในด้านจิตวิทยากล่าวไว้ว่า เยาวชนมักจะยกย่องเพื่อนในรุ่นราวคราวเดียวกันที่มีความสามารถ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเยาวชนต้นแบบหมายถึง การเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝน และอบรมเป็นอย่างดี เพื่อให้เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ เห็นแล้วรู้สึกชื่นชมอยากทำตาม

๒.๔ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบ

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (๒๕๕๗, น. ๑) ได้ให้ความหมายคำว่า เยาวชน หรือคนต้นแบบ หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการฝึกฝนและอบรมแล้วเป็นอย่างดีเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ เห็นแล้วรู้สึกชื่นชมเห็นเป็นไอดอล (Idol) อยากจะเป็นและอยากจะทำ อย่างนั้นด้วย

เยาวชนต้นแบบตามหลักสูตรการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพกองบัญชาการกองทัพไทย หมายถึงเยาวชนที่เป็นแบบอย่างความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย มีความรักความผูกพัน ห่วงแหนแผ่นดินและสถาบันสำคัญของชาติ มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ของตนเองรวมทั้งมีความเอื้ออาทรและมีเมตตาต่อกัน

ความหมายของคำว่า “ต้นแบบ” คำว่า “แบบ” คือ ตัวอย่างสิ่งที่กำหนดให้ถือเป็นหลักหรือเป็นแนวดำเนินและคำว่า “ต้น” คือแรกเมื่อรวมความหมายคำว่า “ต้นแบบ” จึงหมายถึงแบบดั้งเดิม แบบที่มีมาแต่แรก แบบที่สร้างขึ้นไว้แต่แรกหรือสิ่งที่สร้างขึ้นเป็นแบบฉบับใช้เป็นต้นเค้าสำหรับสร้างสิ่งอื่นให้มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันนั้นคือเป็นต้นกำเนิดของตัวอย่างที่ใช้เป็นหลักและต้นกำเนิดของแนวทางดำเนินการ

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เยาวชนหรือคนต้นแบบ จะต้องเป็นคนเก่งและคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำทางชีวิต และมีจิตอาสา

เพื่อพัฒนาสังคม (Moral Quotient) มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (Intelligent Quotient) มีสติ ตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (Emotional Quotient) ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (Adversity Quotient)^{๒๓}

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์^{๒๔} (๒๕๕๘, น.๑) วิทยาลัยอิสลามศึกษาวิทยาเขตปัตตานี ร่วมกับองค์กรเครือข่ายจัดโครงการพัฒนาเยาวชนต้นแบบเต็มความหวังสู่สังคม Harapan Kampong – HAKAM โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโมเดลตัวอย่างในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนผ่านกลุ่มเป้าหมายหลักในการขับเคลื่อนคือเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ผลการดำเนินกิจกรรม คือนักเรียนที่ได้มาเข้าร่วมค่ายได้เรียนรู้ทักษะที่หลากหลาย เพื่อสามารถนำเอากลับไปใช้ต่อในชุมชนของตนเอง โดยทักษะดังกล่าวได้แก่ การรู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น ทักษะการเก็บข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ทักษะการวิเคราะห์ความแตกต่าง และทักษะการเขียนโครงการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้กิจกรรมค่ายเยาวชนครั้งนี้ นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะดังกล่าว ข้างต้นผ่านกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและการเล่นและฝึกเก็บข้อมูลในสถานที่ ฝึกการตั้งคำถามก่อน เก็บข้อมูลและเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลและเมื่อได้ข้อมูลแล้วนักเรียนจะต้องนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์เพื่อหารูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจ อีกทั้งการฝึกทักษะการวิเคราะห์ ความแตกต่างทางด้านความคิด ใช้วิธีการสอนโดยให้นักเรียนฟังเรื่องราวการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของเยาวชนต้นแบบรุ่นพี่แล้วให้วิเคราะห์เรื่องราวเหล่านั้นด้วย

การสร้างเยาวชนต้นแบบตามโครงการฝึกอบรมผู้นำ เยาวชนสันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการจัดการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ดำเนินการโดยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสังเกตประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และการฝึกอบรมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๗ รวม ๓๓ รุ่น ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการฝึกอบรมที่มีทั้งการให้ความรู้ทางด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกโดยมีครูฝึกและครูพี่เลี้ยงคอยดูแลเอาใจใส่รวมทั้งการนำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เป็นประสบการณ์ตรง มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย มีความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนแผ่นดินและสถาบันสำคัญของชาติ มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นรู้จักหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งความเอื้ออาทรและมีเมตตาต่อกัน ซึ่งเป็นที่คาดหวังได้ว่าเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตขึ้นเป็น บุคลากรที่มีคุณภาพและช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงสืบไป สำหรับการดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

^{๒๓} มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน,โครงการเยาวชนต้นแบบ,(หนองคาย: มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน,๒๕๕๗),หน้า ๑.

^{๒๔} มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,โครงการพัฒนาเยาวชนต้นแบบเต็มความหวังสู่สังคมHarapan Kampong – HAKAM,๒๕๕๘ หน้า ๑.สืบค้นจาก <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/๖๒๘๔>

นั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ๔ ประการ คือ ทักษะหรือความชำนาญ ความรู้ และความร่วมมือร่วมใจ

พระมหากิตติ ญัฐภูมิฮวดกุล^{๒๕} ได้ศึกษาเรื่องต้นแบบชาวพุทธพร้อมสร้างหลักสูตรอบรมยุวชนพุทธ เรื่องต้นแบบชาวพุทธยุวพุทธจะต้องมีลักษณะ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบชาวพุทธ ๒) วัดเจตคตติที่ตีต่อการอบรมหลักสูตรต้นแบบชาวพุทธ ๓) พฤติกรรมการปฏิบัติตน

กรมสุภาพจิต^{๒๖} ได้จัดทำโครงการประกวดเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE (TO BE NUMBER ONE IDOL) โดยกำหนดให้ผู้เข้าประกวดต้องมีอายุ ๑๕-๑๙ ปี บริบูรณ์ ผลการเรียนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๗๕ มีความกตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ตามแบบประเมินของกรมสุภาพจิตมีจิตอาสา (ดูจากประวัติที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียน ชุมชนและสังคมด้านต่างๆ) มีความสามารถพิเศษ (ร้องเพลง เต้น เล่นดนตรี รำ เป็นต้น) บุคลิกภาพดี (รูปร่าง หน้าตา การพูดจา มารยาท การแต่งกาย การแสดงออก เป็นต้น)

ตลใจ ถาวรวงศ์ต้นเจริญ^{๒๗} ได้ศึกษากระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกำหนดให้ยุวชนต้นแบบมีคุณลักษณะ ๑) เห็นค่าความดีงาม ๒) มีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ ประกอบด้วย ๑) ชยัน ๒) ประหยัด ๓) มีน้ำใจ ๔) สามัคคี ๕) สุภาพ ๖) สะอาด ๗) ซื่อสัตย์และ ๘) มีวินัย การดำเนินการโดยการใช้การสอบถามเจาะลึก การสัมภาษณ์โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวบรวมข้อมูลจากเยาวชน พ่อแม่ ญาติ ครู เพื่อนบ้านและเพื่อนเยาวชน วิเคราะห์สาระและตีความพบว่าสถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญในกระบวนการขัดเกลามากที่สุด ต่อมาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ต่อมาเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันศาสนา พระภิกษุ

๒.๕ สรุปแนวความคิดการพัฒนายุวชนต้นแบบ

สรุปแนวความคิดการพัฒนายุวชนต้นแบบของงานวิจัยเรื่องการพัฒนาญวชนต้นแบบ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพิชสมุนไพรร : ศูนย์เรียนรู้สึนวนสมุนไพรร ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายมีช่วงอายุ ๑๑-๑๕ ปี ตามแนวคิดของ^{๒๘} กล่าวว่าช่วงอายุ ๑๑-๑๕ ปี เป็นลำดับขั้นในระดับขั้นที่ ๔ เป็นขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นสุดยอดคือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่สามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่

^{๒๕}พระมหากิตติญัฐภูมิฮวดกุล, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นปีที่ ๒ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิทรัพยากรมนุษยระหว่างประเทศ,๒๕๕๐),น.๑.

^{๒๖}สุภาพจิต, กรม. (๒๕๕๘). โครงการรณรงค์และแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) TO BE NUMBER ONE IDOL. สืบค้นจาก <http://www.tobenumber๑.net/?q=node/๓๐>

^{๒๗}ตลใจ ถาวรวงศ์ต้นเจริญ, กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม(๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

^{๒๘}ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, การวิเคราะห์ทางจิตสังคม ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล. สืบค้นจาก http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/๐๗๐๒๕๐๒/unit๐๒/U๐๒_๐๒.html.

มีอยู่สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงคิดว่าเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรอีกทั้งการดูแลสุขภาพควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัยเป็นระดับต้นน้ำ ไม่ใช่เริ่มอายุมากหรือเมื่อเจ็บป่วยและให้ความหมายของคำว่า “ยุวชน” สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ยุวชน หมายถึง ช่วงอายุ ๑๑-๑๕ ปี ไม่จำกัดเพศที่กำลังศึกษาและอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหนองแวง บ้านหนองจิกและบ้านโนนตุ่น ตำบลหนองแวง อำเภอยะยี่น จังหวัดขอนแก่น

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเยาวชน โดยการฝึกฝนและอบรมเป็นอย่างดี เพื่อให้เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ เห็นแล้วรู้สึกชื่นชมอยากทำตาม จึงอาจกล่าวได้ว่าเยาวชนต้นแบบ หมายถึง เยาวชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่เยาวชนอื่นเห็นแล้วชื่นชมอยากทำตาม การเป็นเยาวชนต้นแบบมีมากมายหลายๆ ด้าน ในแต่ละด้านคุณลักษณะของยุวชนย่อมมีความแตกต่างกันไปเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรจึงจำเป็นต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบเพื่อให้การพัฒนาไม่เป้าหมายที่ชัดเจน

๒.๓ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

๓.๑ ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของคำว่า “หลักสูตร” แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Currere” หมายถึง “Running Course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาได้นำศัพท์นี้มาใช้ทางการศึกษาว่า “Running Sequence of Course or Learning Experience” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบหลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งอาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องฟันฝ่าความยากของวิชาหรือประสบการณ์เรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดในหลักสูตร^{๒๙}

หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนหรือข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้างกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ โดยส่งเสริมให้เอ็กต์บุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเองรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ในสังคม และในโลกอย่างมีคุณภาพและอย่างมีความสุข^{๓๐}

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมการศึกษา แผนการเรียน กลุ่มวิชา รวมถึงประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษา สามารถศึกษาต่อในด้านสายวิชาชีพต่อไปและมีรายวิชาที่จัดเป็นกลุ่มวิชารวมถึงแนวทางการจัดประสบการณ์ไว้แนะนำผู้เรียน

๓.๒ องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์เพราะองค์ประกอบเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ในด้านการจัดการเรียนรู้การบริหารหลักสูตร การวัด

^{๒๙} วิชัย วงใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : บริษัทอาร์แอนดอปรีนซ์จำกัด, ๒๕๕๔) น.๕.

^{๓๐} กาญจนา คุณารักษ์, พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร (นครปฐม:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓) น.๓๘.

และประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้

องค์ประกอบของหลักสูตรมี ๔ ประการคือ^{๓๑)}

๑. เนื้อหา
๒. จุดมุ่งหมาย
๓. การนำหลักสูตรไปใช้
๔. การประเมินผล

นอกจากนี้ หลักสูตรต้องประกอบด้วย^{๓๒)}

๑. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
๒. เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้
๓. การประเมินผล

องค์ประกอบหลักสูตรสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) เป็นการใช้พื้นฐานแนวคิดการพัฒนหลักสูตรของไทเลอร์ อย่างแรกต้องทราบจุดมุ่งหมายการศึกษาที่โรงเรียนต้องแสวงหา มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความรู้ ผู้เรียน และสังคม อาจจะมีเพิ่มเติมด้านสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำมาวางแผนหลักสูตร

๒) การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) การออกแบบหลักสูตร คือ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาจัดทำกรอบการปฏิบัติ ซึ่งหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามกระบวนการของหลักสูตร

๓) การจัดหลักสูตร (Curriculum Organization) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องพิจารณาว่าตรงตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่และสอดคล้องกับคำถามของไทเลอร์ที่ได้กล่าวไว้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการนิเทศและการจัดการเรียนรู้

๔) การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอดีต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. ความมุ่งหมาย (Objectives) เป็นการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอน

๒. เนื้อหาวิชา (Content) เป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรชัดเจน

^{๓๑)}Beauchamp, R.H. (๑๙๗๕). Education in Japan : A Source Book. New York :Garland,p.๑๐๙.

^{๓๒)}Taba, H. (๑๙๖๒). Curriculum Development : Theory and Practice. New York :Harcourt,p. ๔๒๒.

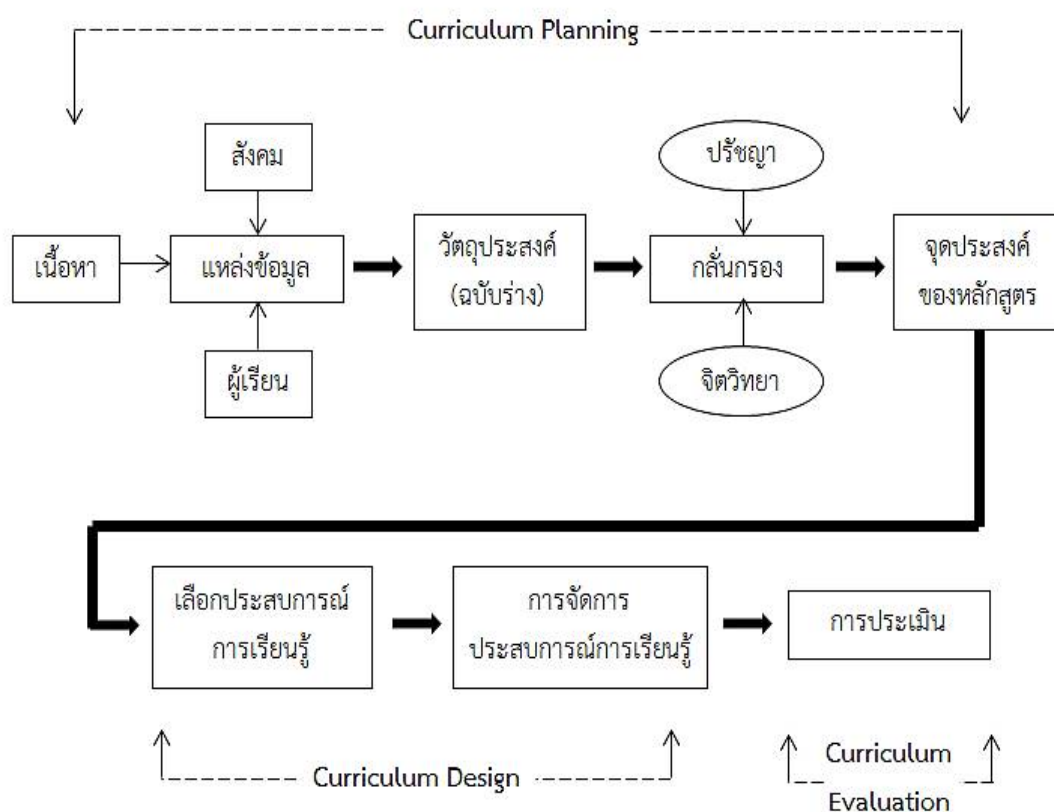
๓. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่จะแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกิจกรรม

๔. การประเมินผล (Evaluation) เป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่

๓.๓ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

๒.๓.๑ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

แบบจำลองของไทเลอร์ ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ให้คำแนะนำในการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรทำได้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลสังคม และข้อมูลเนื้อหาสาระ นำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อให้มั่นใจในข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา การเชื่อมโยงข้อมูลเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร จากนั้นก็ลงมือทำด้วยปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้โดยไทเลอร์ได้ทำแบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรได้ ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ไทเลอร์ได้แสดงความคิดเห็นว่า นักการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับสังคม ด้วยการยอมรับความต้องการของสังคมและการดำเนินชีวิต ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ผู้สอนควรนำปรัชญาทางสังคมและปรัชญาการศึกษาเป็นโครงพิจารณา ๔ ประเด็นคือ

๑) ความจำและการระลึกได้ของแต่ละคน เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ไม่จำกัดว่าเป็นเชื้อชาติ สัญชาติหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

๒) โอกาสเพื่อการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างในทุกๆระยะของกิจกรรมในสังคม

๓) ให้การสนับสนุนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามุ่งตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล

๔) ความเชื่อและสติปัญญาเป็นวิธีของความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับอำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจ

ไทเลอร์ให้ความสำคัญในการใช้จิตวิทยาไม่เพียงตอบข้อค้นพบบางเรื่องเท่านั้น ยังใช้จิตวิทยาในฐานะทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการกำหนดกรอบโครงสร้างของกระบวนการเรียนรู้ได้อีกด้วย ไทเลอร์กล่าวถึงความสำคัญของการกลั่นกรองด้วยจิตวิทยา สรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ที่แตกต่างกันและสามารถคาดหวังผลจากกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ก็ได้

๒. ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในจุดหมายที่เป็นไปได้ในระยะเวลาที่ยาวนานหรือเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลในแต่ละช่วงอายุ

๓. ช่วยให้ความคิดบางอย่างเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุผลตามจุดประสงค์และช่วงอายุซึ่งเป็นความพยายามสูงสุดที่จะเกิดผลกับความตั้งใจ

เมื่อผ่านการกลั่นกรองแล้วไทเลอร์ให้คำแนะนำการวางแผนหลักสูตร ๓ ประเด็นคือการเลือกประสบการณ์เรียนรู้การจัดระบบโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการช่วยให้ได้พัฒนาเจตคติและช่วยให้ได้พัฒนาความสนใจ

๒.๓.๒ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีความเห็นว่าการหลักสูตรต้องถูกออกแบบโดยครูผู้สอนไม่ใช่คนอื่น โดยส่งเสริมการสร้างสรรคการสอนและการเรียนรู้มากกว่าการออกแบบหลักสูตร

แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของTaba^{๓๓}มีทั้งหมด ๗ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ขั้นที่ ๒ การกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นที่ ๓ การเลือกเนื้อหาสาระ

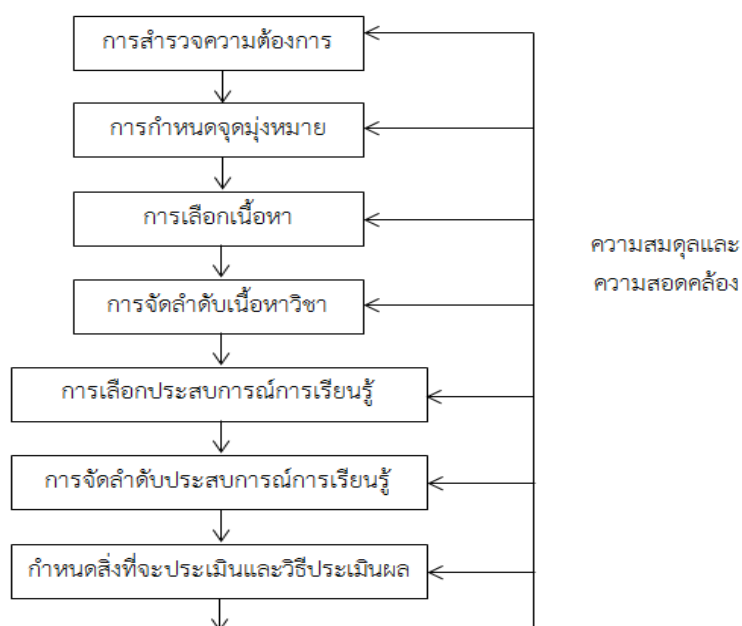
ขั้นที่ ๔ การจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ ๕ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้

ขั้นที่ ๖ การจัดการเกี่ยวกับประสบการณ์เรียนรู้

ขั้นที่ ๗ การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร และวิธีการประเมิน

^{๓๓}Taba, H. (๑๙๖๒). Curriculum Development : Theory and Practice. New York :Harcourt,p. ๑๐.

ภาพที่ ๒.๒ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

๒.๓.๓ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์อเล็กซานเดอร์และเลวิส

นำเสนอแบบจำลองในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ภายใต้แนวคิดการวางแผนให้โอกาสในการเรียนรู้เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องสำหรับประชากร ดังนี้^{๓๔}

๑. จุดหมาย วัตถุประสงค์ จุดหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรถูกเลือกหลังจากการพิจารณาตัวแปรภายนอก เช่น ผลการศึกษาจากการวิจัยทางการศึกษา การรับรองมาตรฐาน ความเห็นของกลุ่มสังคมและอื่นๆ

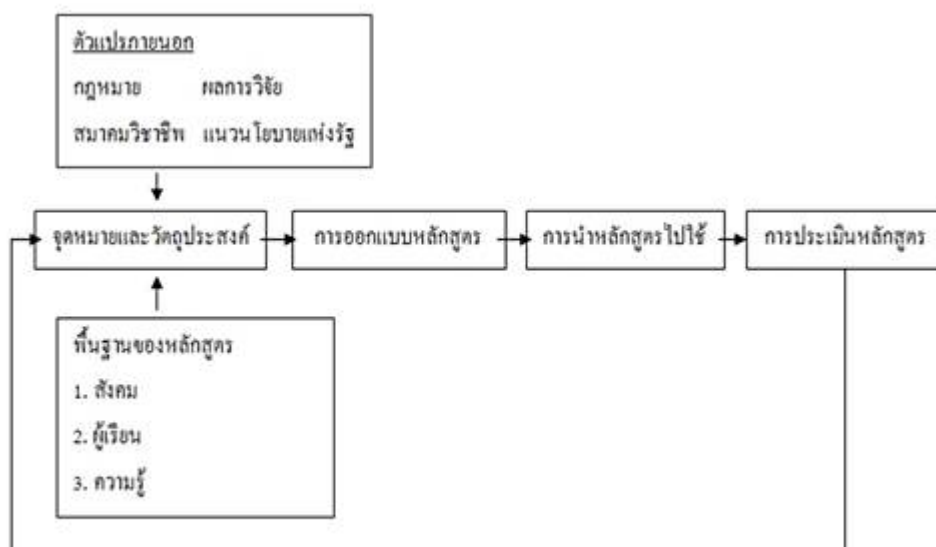
๒. การออกแบบหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรนักต้องดำเนินการออกแบบหลักสูตรด้วยการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับขอบข่ายที่ต้องการพัฒนา ระยะเวลาและวิธีการให้โอกาสการเรียนรู้ดังกล่าว การออกแบบหลักสูตรคำนึงถึงธรรมชาติของวิชา รูปแบบของสถาบันทางสังคมที่สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

๓. การนำหลักสูตรไปใช้ ผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์และเลือกกลยุทธ์ ที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้

๔. การประเมินหลักสูตร นักวางแผนหลักสูตรและผู้สอนร่วมกันประเมินด้วยการเลือกเทคนิคการประเมินที่หลากหลาย การประเมินมีจุดเน้น ๒ ประเภท คือ ๑) การประเมินผลรวมของการใช้หลักสูตรทั้งโรงเรียน ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ๒) การประเมินกระบวนการ

^{๓๔}Saylor, J. Galen and Willia M. Alexander. (๑๙๘๑). Planning Curriculum for School. (๓rd ed.) NewYork : Holt Rinehart and Winston, p. ๒๔

หลักสูตรทั้งระบบตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อตัดสินใจว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด

ภาพที่ ๒.๓ แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์อเล็กซานเดอร์และเลวิส

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
๒. เลือกสาระหรือเนื้อหาที่เหมาะสมกับนักเรียน
๓. นำหลักสูตรไปใช้
๔. ประเมินผลหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร

๓.๔ ประเภทของหลักสูตรและนวัตกรรมหลักสูตร

หลักสูตรแต่ละชนิดมีรายละเอียดและจุดเน้น ดังนี้^{๓๔}

๑. หลักสูตรที่เน้นวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject - centered Designs) เป็นหลักสูตรที่เรียนวิชาเรียนเป็นหลักสูตรที่นิยมออกแบบกันมาก การบริหารจัดการสะดวก เป็นอิสระของแต่ละรายวิชา เพราะความรู้และเนื้อหาได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร

๒. หลักสูตรแบบสาขาวิชา(Discipline Designs) การออกแบบหลักสูตรแบบสาขาวิชาเน้นการจัดการหลักสูตรเช่นเดียวกับหลักสูตรรายวิชาแต่จะนำความรู้ตามสาขาวิชาเป็นหลักในการจัดแบ่งโครงสร้างของสาขาวิชา

^{๓๔}วิชย วงใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : บริษัทอาร์แอนด์พีริ้นท์จำกัด, ๒๕๕๔) น.๒๓-๒๖.

๓. หลักสูตรแบบสัมพันธ์วิชา(Correlation Designs) การออกแบบหลักสูตรนี้เพื่อให้ลดจุดอ่อนของการแยกเนื้อหาวิชาออกจากการเป็นส่วนส่วน โดยไม่ต้องไปรื้อระบบการออกแบบหลักสูตรใหม่ โดยผู้สอนที่อยู่ต่างสาขาวิชามาร่วมมือเพื่อสร้างหัวข้อเรื่องในการเรียนรู้

๔. หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(Learner - centered Designs) นักพัฒนาหลักสูตรได้พยายามที่จะสร้างหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนไม่มุ่งเน้นรายวิชาเหมือนหลักสูตรที่ต้นวิชาเป็นศูนย์กลาง แต่จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการหลักสูตรแบบเน้นองค์รวมของผู้เรียน คือ ร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และลักษณะเฉพาะของบุคคล ให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของแต่ละบุคคลรวมทั้งการพัฒนาตนเองเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

๒.๔ นวัตกรรมการศึกษา

๒.๔.๑ ความหมายของนวัตกรรม

ความหมายของนวัตกรรมได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมไว้มากมาย โดยผู้เขียนขอเสนอรายละเอียด ดังนี้

นวัตกรรม หรือ นวัตกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ แปลว่า “การก่อสร้าง” วงการศึกษา คำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการสื่อและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา

เนื่องจากสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเป็นธรรมดาธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจุดใดจุดหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อจุดอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจุดใดจุดหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อจุดอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและความต้องการ มนุษย์จำเป็นต้องดิ้นรนแสวงหาแนวทาง แนวคิด และวิธีการใหม่ๆ เพื่อช่วยให้สภาพปัญหานั้นหมดไป และทำให้เกิดสภาพที่ต้องการขึ้น ศักยภาพ ของมนุษย์นั้นดูเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุดสิ่งใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นตลอดเวลา

นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนจึงอาจมีลักษณะเป็นแนวคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนจึงอาจมีลักษณะเป็นแนวคิดหรือวิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม “ความใหม่” มิใช่เป็นคุณสมบัติประการเดียวของนวัตกรรม ถ้าเป็นเช่นนั้น ของทุกอย่างที่เข้ามาใหม่ๆ ก็จะเป็นนวัตกรรมทั้งสิ้น นวัตกรรมไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามมีคุณสมบัติที่สำคัญ^{๓๖} ดังนี้

๑. เป็นสิ่งใหม่ ซึ่งมีความหมายในหลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่

๑.๑. เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน

^{๓๖}ราชบัณฑิตยสถาน,พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีน, ๒๕๕๖), หน้า ๖๑๐.

๑.๒ เป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่เคยมีการนำมาใช้ในที่นั้นกล่าวคือ เป็นสิ่งใหม่ในบริบทหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกบริบทหนึ่ง ได้แก่ การนำสิ่งที่ใช้หรือปฏิบัติกันในสังคมหนึ่งมาปรับใช้ในอีกสังคมหนึ่ง นับเป็นนวัตกรรมในสังคมนั้น

๑.๓ เป็นสิ่งใหม่ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกช่วงเวลาหนึ่ง เช่น อาจเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้ว แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุน ต่อมาเมื่อปัจจัยและสถานการณ์อำนวย จึงนำมาเผยแพร่และทดลองใช้ใหม่ ถือว่าเป็นนวัตกรรมได้

๒. เป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ทดสอบว่าจะใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใดในบริบทนั้น

๓. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้แต่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติหากการยอมรับนำไปใช้นั้น ได้กลายเป็นการใช้อย่างเป็นปกติในระบบงานของที่นั้นแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป

๔. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้บ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย คือยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

นวัตกรรม คือ การทำสิ่งต่างๆด้วยวิธีใหม่ๆ และยังอาจหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยนนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้ มักมีการแยกแยะความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการประดิษฐ์คิดค้น ความคิดริเริ่ม และนวัตกรรม อันหมายถึงความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสัมฤทธิ์ผล และในหลายสาขา เชื่อกันว่าการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด และไม่เป็นแค่เพียงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เป็นต้นว่า ในด้านศิลปะ เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐ ในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้น การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเพิ่มมูลค่า มูลค่าของลูกค้า หรือมูลค่าของผู้ผลิต เป้าหมายของนวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อให้สิ่งต่างๆเกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมก่อให้เกิดได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และเป็นที่มาสำคัญของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจตลอดถึงด้านการศึกษา

นวัตกรรมเป็นตัวแปรที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรด้านต่างๆ ในเชิงธุรกิจ ได้แก่ ความอยู่รอด การเจริญเติบโต การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่และสมรรถนะหลัก ซึ่งนวัตกรรมไม่ใช่แค่การพัฒนาสินค้าใหม่เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการแสวงหาแนวทางการตอบสนองความต้องการของตลาด การยกระดับคุณภาพชีวิตและการสร้างคุณภาพเพิ่ม คำว่า “นวัตกรรม” มาจากภาษาบาลีสันสกฤต คือ นว (ใหม่)+อตต (ตัวเอง)+กรม (การกระทำ) จึงสามารถแปลได้ว่า การกระทำที่ใหม่ของตนเอง หรือ การกระทำของตนเองที่ใหม่ ในด้านการศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำว่านวัตกรรม ไว้ดังนี้

ทศนา แคมมณี กล่าวว่า นวัตกรรมหรือนวัตกรรม วงการศึกษา นำคำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำให้ขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาเมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” “นวัตกรรม” หรือ “Innovation” ที่นักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายและอธิบายเอาไว้แล้ว อาจสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดผลในเชิงบวกเมื่อปฏิบัติ

สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม สามารถช่วยลดภาระด้านแรงงาน และเวลาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะนวัตกรรมนั้นจะปรากฏออกมาในรูปความคิด การกระทำ หรือ วัตถุ ก็ตาม ส่วน “นวัตกรรมการศึกษา” คือ รูปแบบ แนวคิด กระบวนการ หรือสื่อใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตร และสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ^{๓๗}

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา คือ สิ่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วย แก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อนำเอาความคิดหรือวิธี ปฏิบัติทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้กับการศึกษา^{๓๘}

Rogers กล่าวว่า สรุปได้ว่านวัตกรรม คือ ความคิด การกระทำ หรือวัตถุใหม่ๆ ที่รับรู้ ว่าเป็นสิ่งใหม่ อาจรับรู้ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่นๆ ของการยอมรับในสังคม นอกจากนี้ Rogers ยังอธิบายถึงการพิจารณาว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นนวัตกรรม จะขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขา ฉะนั้นนวัตกรรมของสังคมใดสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่ นวัตกรรม ของสังคมอื่นก็ได้ ดังนั้นความใหม่ของนวัตกรรมมี ๓ ลักษณะ^{๓๙} ได้แก่

๑. สิ่งใหม่ที่ยังไม่มีใครทำมาก่อน
๒. สิ่งใหม่ที่เคยทำมาแล้วและถูกลืมเลิกไป และถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพราะเหมาะสม
๓. สิ่งใหม่ที่พัฒนามาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม (innovation) คือ สิ่งใหม่ที่เกิด จากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม และหมาย รวมถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นจากความสามารถในการใช้ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ และประสบการณ์ ทางเทคโนโลยี หรือ การจัดการมาพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการผลิต หรือบริการใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ตลอดจนการปรับปรุงเทคโนโลยีการแพร่กระจายเทคโนโลยี การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการ ฝึกอบรมที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิด ประโยชน์ สาธารณะในรูปแบบของการเกิดธุรกิจการลงทุน ผู้ประกอบการ หรือตลาดใหม่หรือรายได้ แหล่งใหม่รวมทั้งการดำเนินงานใหม่นวัตกรรมจึง เป็นกระบวนการที่เกิดจากการนำ ความรู้และความคิด สร้างสรรค์มาผนวก กับความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างให้เกิดเป็นธุรกิจ นวัตกรรมหรือ

^{๓๗}ทีศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๔๘๑.

^{๓๘}สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, นวัตกรรมทางการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ๙๑๑๙ เทคนิคพรินติ้ง,๒๕๕๓), หน้า ๑๖.

^{๓๙}Rogers, E. M.(๒๐๐๓),Diffusion of Innovations. New York: Free Press. Retrieved,[online], source: from books.google.co.th: https://books.google.co.th/books_P ๑๒.[๒๕ October ๒๐๑๗]

ธุรกิจใหม่อันจะนำไปสู่การลงทุนใหม่ที่ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ^{๔๐}

เศรษฐชัย ชัยสนธิ ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง การทำสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการใหม่ๆ และยังสามารถหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยนนั้นจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาต่อยอด การเปลี่ยนแปลง การประยุกต์หรือกระบวนการ และในหลายสาขา เชื่อกัน ตรงกันว่า การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องมีความใหม่อย่างเห็นได้ชัด และความใหม่นั้น จะต้องเพิ่มมูลค่าสิ่งต่าง ๆ ได้อีกด้วย โดยเป้าหมายของนวัตกรรมคือ การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อให้สิ่งต่างๆ เกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้น และเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมของชาติ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ได้ให้ความหมาย นวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมาหรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง พัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

จรรยา วงศ์สายัณห์ ได้กล่าวถึงความหมายของ นวัตกรรม ไว้ว่าแม้ในภาษาอังกฤษเองความหมายก็ต่างกันเป็น ๒ ระดับ โดยทั่วไป นวัตกรรม หมายถึง ความพยายามใด ๆ จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็ตามที่เป็นไปเพื่อจะนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ทำอยู่เดิมแล้วกับอีกระดับหนึ่งซึ่งวงการวิทยาศาสตร์แห่งพฤติกรรม ได้พยายามศึกษาถึงที่มา ลักษณะ กรรมวิธี และผลกระทบที่มีอยู่ต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง คำว่า นวัตกรรม มักจะหมายถึง สิ่งที่ได้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่เข้ามาใช้ได้ผลสำเร็จและแผ่กว้างออกไป จนกลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดาสามัญ

Everette M. Rogers ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม (Innovation) ว่า นวัตกรรมคือ ความคิดการกระทำ หรือสิ่งใหม่ ซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่น ๆ ของ การยอมรับในสังคม (Innovation is a new idea, practice or object, that is perceived as new by the individual or other unit of adoption)^{๔๑}

Thomas Hughes ให้ความหมายของนวัตกรรม (innovation) ไว้ว่าเป็นการนำวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้วโดยเริ่มมาตั้งแต่

๑. คิดค้น (invention)
๒. การพัฒนา (development) หรือโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (pilot project)
๓. นำไปปฏิบัติจริง (implement)

โดยสรุปแล้ว นวัตกรรม หมายถึง ความคิดและกระบวนการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือการพัฒนาที่แตกต่างจากของเดิมให้ดีขึ้นและเมื่อนำมาใช้ก็ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๔๒}

^{๔๐} สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

^{๔๑} นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ ๗/๐๕/๒๕๖๐ จาก http://manmanza.blogspot.com/๒๐๑๓_๐๖_๐๑_archive.html

^{๔๒} นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ ๖/๐๕/๒๕๖๐ จาก <https://www.gotoknow.org/posts/๔๐๑๙๕๑>

มอร์ตัน (Morton, J.A.) ให้ความหมาย นวัตกรรม ว่าเป็นการทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง (Renewal) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงาน หรือองค์การนั้นๆ นวัตกรรม ไม่ใช่การจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการ ปรับปรุงเสริมแต่ง และพัฒนา^{๔๓}

สรุปได้ว่านวัตกรรมเป็นการคิดค้นหรือทำสิ่งใหม่ๆ โดยมาจากความคิดหรือกระบวนการ ต่างๆ ที่ได้พัฒนาตัดแปลงจากของเดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนวัตกรรมเป็นสิ่งที่พัฒนามาเพื่ออำนวยความสะดวกและให้เป็นประโยชน์สูงสุดในเรื่องนั้นๆ เช่น นวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นการคิดค้นหรือนำสิ่งที่พัฒนาการเรียนการสอนมาอำนวยความสะดวกให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการจัดการเรียนการสอน

๒.๔.๒ ความสำคัญของนวัตกรรม

นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการในโลกยุคโลกาภิวัตน์โลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในบางเรื่อง เช่น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^{๔๔}

๒.๔.๓ ลักษณะของนวัตกรรม

ลักษณะของสิ่งที่จะจัดว่าเป็นนวัตกรรม มีลักษณะดังนี้

ความคิด การกระทำหรือวิธีการที่แม้จะเก่ามาจากที่อื่นแต่ยังใหม่สำหรับอีกแห่งเป็นสิ่งที่เคยนำไปใช้แล้วแต่ไม่ได้ผลแล้วมีการนำมาฟื้นฟูใหม่ เป็นสิ่งใหม่เพราะมีส่วนประกอบของสถานการณ์ต่างๆ รวมกันเข้าแล้วทำให้กลายเป็นระบบใหม่ที่เอื้อต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดีกว่า เป็นสิ่งที่เก่าแต่กลายเป็นสิ่งใหม่เพราะแนวคิดหรือทัศนคติในการมองหรือการนำมาใช้นั้นเปลี่ยนแปลง และเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากความคิดใหม่ๆ ยังไม่เคยมีใครคิดหรือทำมาก่อน^{๔๕}

^{๔๓} นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ ๖/๐๕/๒๕๖๐ จาก <https://www.gotoknow.org/posts/๔๐๑๙๕๑>

^{๔๔} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิวรรณ จันทรเทพย์, ความสำคัญของนวัตกรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://pc๑๕๕๔๑๔๑๐๕๓.blogspot.com/> ทฤษฎีนวัตกรรม [๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^{๔๕} อูทัย แพงปัสสา, องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐), น.๒๒.

นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นก็เพื่อสนองความคิดพื้นฐานทางการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้^{๔๖}

๑. สนองแนวคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เดิมการเรียนการสอนมักไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรื่องผู้สอนและเนื้อหาวิชาการจัดการเรียนการสอนที่สนองเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถและความสนใจ เป็นต้น ไม่ได้ส่งผลเพียงตัวผู้เรียนเท่านั้น ยังครอบคลุมไปถึงครูผู้สอนและกระบวนการเรียนการสอนด้วย เช่น การเรียนแบบไม่แบ่งชั้น เครื่องช่วยสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

๒. สนองแนวคิดเรื่องความพร้อม เนื่องจากความพร้อมทางการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นได้โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมจึงถูกนำมาใช้ในการสร้างความพร้อมของผู้เรียน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

๓. สนองความคิดเรื่องการใช้เวลาในการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนเป็นหน่วยเวลา มีแนวคิดเปลี่ยนไปเป็นการเรียนตามเวลาที่พร้อมของผู้เรียนหรือความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา จึงได้เกิดนวัตกรรมเพื่อสนองแนวคิดนี้ขึ้น เช่น การจัดตารางสอบแบบยืดหยุ่น มหาวิทยาลัยเปิด บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

๔. สนองความคิดเรื่องการขยายตัวทางวิชาการและอัตราการเพิ่มของประชากร เนื่องจากการเพิ่มของจำนวนประชากรทำให้ความต้องการทางด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาก็เปลี่ยนไป ความจำเป็นในการนำเอานวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้จึงเกิดขึ้น

๒.๔.๔ ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรมที่นำมาใช้ทางที่ผ่านมาแล้วและที่จะมีในอนาคตมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในด้านต่างๆ ในที่นี้นำเสนอ ๕ ประเภท ดังนี้^{๔๗}

๑. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช่วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้นเนื่องจากหลักสูตรต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรยังมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่บนฐานแนวคิดทฤษฎี ปรัชญา แนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ที่เป็นนวัตกรรมการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือจัดการให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งนวัตกรรมทางด้านหลักสูตรในประเทศไทยได้แก่การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคลและหลักสูตรท้องถิ่น

^{๔๖}อุทัย แพงปัสสา, องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐), น.๒๙-๓๐.

^{๔๗}ไชยยศ เรื่องสุวรรณ,เทคโนโลยีทางการศึกษา:หลักการและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๓)

๒. นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช่วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน ตัวอย่างนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่การเรียนแบบร่วมมือ การสอนแบบ ๔MAT การสอบแบบปฏิบัติการ และการสอนแบบโครงการ การเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๓. นวัตกรรมสื่อการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยี โทรคมนาคมทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมากมาย ทางการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่มและการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดีย การประชุมทางไกล ชุดการสอน และวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์

๔. นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยสถาบัน ด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาและครู อาจารย์ เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ทการ์ดเพื่อการใช้บริการของสถานศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด

๕. นวัตกรรมการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่นฐานข้อมูลนักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูลคณาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษา การเงิน การบัญชี พัสดุและครุภัณฑ์

นวัตกรรมการเรียนการสอนแบ่งเป็นประเภทกว้างๆได้ ๒ ประเภท ดังนี้^{๔๘}

๑. นวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทสื่อการเรียนการสอน แบ่งได้เป็น ๒ ชนิด คือ

๑.๑ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียน ชุดการสอน แบบฝึกหัด แผ่นพับ เป็นต้น

๑.๒ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ ภาพยนตร์ สไลด์ Powerpointโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทป เป็นต้น

๒. นวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทเทคนิควิธีการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนรู้แบบอุปนัย(Inductive) การเรียนการสอนตามสภาพจริง(Authentic instruction) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์(Experiential Learning) การเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning) การเรียนรู้

^{๔๘} ทัศนาศาสตร์, ศึกษาศาสตร์การสอน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕)

ตามวัฏจักรการเรียนรู้ ๔MAT การเรียนรู้โดยการสร้างเรื่อง(Storyline Method) กระบวนการเรียนการสอนของโมเดลชิปปา(Cippa Model) เป็นต้น

หลักสำคัญในการนำนวัตกรรมไปใช้

การที่จะรับนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้^{๔๙}

๑. นวัตกรรมที่จะนำมาใช้นั้นมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

๒. นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่

๓. มีการวิจัยหรือกรณีศึกษาที่ยืนยันแน่นอนแล้วว่าสามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

๔. นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง

นวัตกรรมที่ครูควรเลือกใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้^{๕๐}

๑. เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไป ใช้ง่าย ใช้สะดวก

๒. เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายแพงเกินไป

๓. เป็นนวัตกรรมสำเร็จรูปอำนวยความสะดวกในการใช้

๔. เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก

๕. เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก

๖. เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน

สรุปได้ว่า นวัตกรรมที่มีจุดเด่น มีคุณลักษณะตรงกับปัญหาการเรียนการสอนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง โดยใช้นวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อน ใช้สะดวก ไม่แพงจนเกินไป ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก ซึ่งถ้ามีการวิจัยยืนยันแน่นอนแล้วน่าจะเชื่อถือในการนำมาใช้แก้ปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒.๔.๕ องค์ประกอบนวัตกรรม

นวัตกรรมเริ่มจากการก่อเกิดความคิดใหม่ และการการรับรู้ถึงโอกาสโดยก่อนอื่นคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งใหม่ แล้วเมื่อรับรู้แล้วก็ต้องประเมินความคิดแล้วก็จะไปสู่การพัฒนาความ และผ่านเส้นทางอันยากลำบากไปสู่การนำพาความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ในเชิงพานิช สอดคล้องกับนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบนวัตกรรมมากมายโดยผู้เขียนขอยกตัวอย่าง ได้แก่

^{๔๙} กิดานันท์มลิทอง,เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,๒๕๔๐) น.๒๔๖.

^{๕๐} ทิศนา แคมมณี,ศาสตร์การสอน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,๒๕๔๕) น.๔๑๗-๔๑๘.

อัจฉรา จันทรฉาย กล่าวถึง องค์ประกอบนวัตกรรมมีอยู่ ๓ ประการ^{๕๑} คือ

๑. ความใหม่ (Newness) สิ่งที่จะได้รับการยอมรับว่า มีคุณลักษณะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีการใหม่ หมายถึง เป็นสิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นตัวผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการ โดยจะเป็นการปรับปรุงจากของเดิมหรือพัฒนาขึ้นใหม่เลยก็ได้

๒. การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea) คือ สิ่งที่จะถือเป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องเกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานของการพัฒนาให้เกิดขึ้นใหม่ ไม่ใช่เกิดจากการลอกเลียนแบบการทำซ้ำ เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การขยายขอบเขตความคิดออกไปจาก กรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อ ค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่ หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลายแง่หลายมุม เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ องค์ประกอบของความคิด สร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมาก่อน (New Original) ใช้การได้(Workable) และมี ความเหมาะสม (Appropriate) การคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่ง ใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิง หรือที่เรียกว่า "นวัตกรรม" (Innovation)

๓. ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Benefits) และสังคม (Social) ก็คือ การให้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ หรือการสร้างความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ นวัตกรรม จะต้องสามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการพัฒนาสิ่งใหม่นั้นๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นสามารถวัดได้เป็นตัวเงินโดยตรง และในเชิงสังคมเป็นการสร้างคุณค่า ซึ่งไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของ นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๔.๖ ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา มี ๕ ประเภทได้แก่

๑) นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมากมาย ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CD/VCD คู่มือการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๒) นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นการใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบอภิปราย วิธีสอนแบบบทบาทสมมุติ การสอนด้วยรูปแบบการเรียนเป็นคู่ เป็นต้น

^{๕๑} อัจฉรา จันทรฉาย, “นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ”, (๒๕๕๓, ตุลาคม-ธันวาคม) วารสารบริหารธุรกิจ, ๓๓(๓): ๕๔.

๓) นวัตกรรมด้านหลักสูตร เป็นการใช่วิธีการใหม่ๆในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้น เนื่องจากหลักสูตรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและของโลก นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคล หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ และหลักสูตรท้องถิ่น

๔) นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยสถาบัน ด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา ครู อาจารย์ เช่น การสร้างแบบวัดต่างๆ การสร้างเครื่องมือ การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น แนวทางในการสร้างแบบวัดผลและประเมินผล เช่น การสร้างแบบวัดแววครู การพัฒนาคลังข้อสอบ การสร้างแบบวัดความมีวินัยในตนเอง

๕) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางการบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น การบริหารเชิงระบบ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารเชิงบูรณาการ เป็นต้น^{๕๒}

๒.๔.๗ กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนานวัตกรรมผู้สอนควรนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

๑.๑ ความหมายปัญหาการเรียนการสอน

ปัญหาการเรียนการสอน^{๕๓} คือ ปรากฏการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ เรียกว่า ปัญหา หรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริง โดยให้ความหมายว่า “เป็นเงื่อนไขความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่ต้องการซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข” สรุปได้ว่าปัญหาการเรียนการสอน คือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างที่ครูจัดการเรียนรู้ ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามหลักสูตรคาดหวัง ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

^{๕๒} กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐, หน้า ๒๕.

^{๕๓} สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖) น.๔๘.

๑.๒ แนวทางการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน
ประเด็นในการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนควรมี ดังนี้^{๕๔}

ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร

ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของใคร

ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อใคร และอะไรบ้าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความสำคัญระดับใด เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอื่น

ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับปัญหาหรือเหตุการณ์อื่นๆ อะไรบ้าง

อย่างไร

ใครคือผู้รับผิดชอบหลักในการแก้ปัญหาดังกล่าว และการแก้ไข

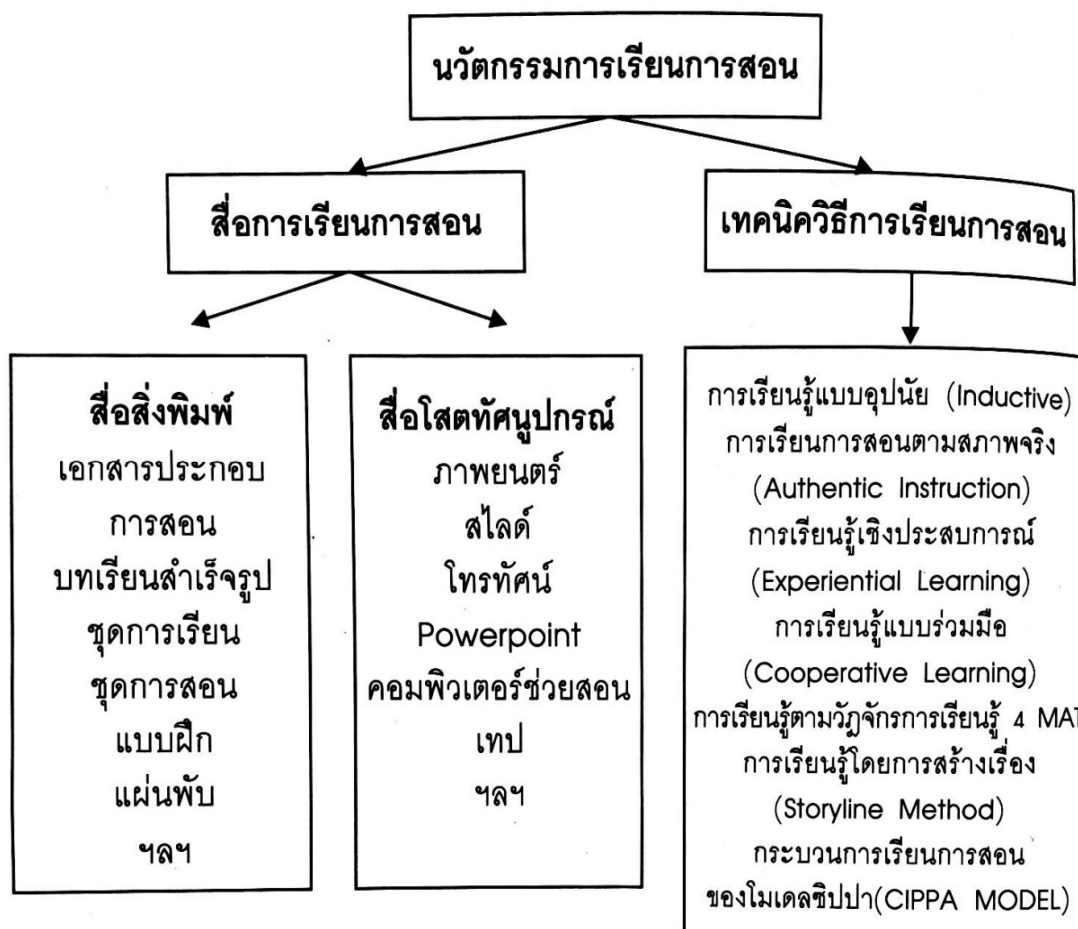
ปัญหานี้ต้องเกี่ยวข้องกับใครหรือไม่ อย่างไร

๒. การกำหนดนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอน

เมื่อรู้ปัญหาที่ชัดเจนแล้วจึงทำการกำหนดนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนนั้นซึ่งนวัตกรรมแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ ๒ ประเภทดังแผนภาพต่อไปนี้^{๕๕}

^{๕๔} สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖) น.๔๘-๕๗.

^{๕๕} ทิศนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕) น.๔๑๖.

ภาพที่ ๒.๔ นวัตกรรมการเรียนการสอน

ในการกำหนดนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนควรเลือกนวัตกรรมที่มีคุณลักษณะตรงกับปัญหาการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง โดยใช้เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไป ใช้ง่าย ใช้ง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่ายจนเกินไป สะดวกในการใช้ ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก และเป็นนวัตกรรมที่ให้ผลในการแก้ปัญหาได้ชัดเจน ซึ่งนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้

๓. การพัฒนานวัตกรรม

ในการพัฒนานวัตกรมนั้น คนดำเนินการดังนี้

๓.๑ ออกแบบชุดกิจกรรม ควรเตรียมการในการออกแบบชุดกิจกรรมดังนี้

๓.๑.๑ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมทางทฤษฎี

แนวคิด หลักการสำคัญในการสร้างชุดกิจกรรม

๓.๑.๒ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสอนตามหลักสูตร

สถานศึกษาที่กำหนดไว้

๓.๑.๓ ออกแบบชุดกิจกรรม หนึ่งตัวอย่างการออกแบบชุดกิจกรรมตามตาราง

ชุดที่	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชั่วโมง)
1 ทรัพยากรน้ำ	1.ระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสียได้ 2.วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาน้ำเสียได้ 3.เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำเสียได้ 4.เสนอแนะวิธีอนุรักษ์น้ำได้	1.สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย 2.ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาน้ำเสีย 3.แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	-การปฏิบัติการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง -การศึกษาจากกรณีศึกษา -การแสดงบทบาทสมมติ	-แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน/ชุมชน -กรณีศึกษา -แบบบันทึกกิจกรรมศึกษานอกสถานที่ -วัสดุ อุปกรณ์ แสดงบทบาทสมมติ	-วิธีการสังเกตทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และตรวจผลงานจากการศึกษา และการแสดงบทบาทสมมติ -เครื่องมือแบบสังเกต และแบบประเมินผลงานกลุ่ม -เกณฑ์นักเรียนปฏิบัติได้ในระดับดีขึ้นไป	3
2 ทรัพยากรดิน	1.ระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพได้ 2.วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพได้ 3.เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพได้ 4.เสนอแนะวิธีอนุรักษ์ดินได้	1.สาเหตุที่ทำให้เกิดการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพ 2.ผลกระทบที่เกิดจากการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพ 3.แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการพังทลายของดินและดินเสื่อมสภาพ	-การปฏิบัติการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง -การศึกษาจากกรณีศึกษา -การแสดงผลงานโดยการจัดนิทรรศการ	-แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน/ชุมชน -กรณีศึกษา -แบบบันทึกกิจกรรมศึกษานอกสถานที่ -วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการ	-วิธีการสังเกตทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และตรวจผลงานจากการจัดนิทรรศการ -เครื่องมือแบบสังเกต และแบบประเมินผลงานกลุ่ม -เกณฑ์ นักเรียนปฏิบัติได้ในระดับดีขึ้นไป	3

ภาพที่ ๒.๕ ชุดออกแบบกิจกรรม

๓.๒ เขียนแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำตารางออกแบบชุดกิจกรรมข้างต้นมาเป็นกรอบในการเขียนแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มื่อองค์ประกอบครบถ้วนโดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบคือ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และอาจมีภาคผนวกท้ายแผนที่แสดงให้เห็นถึงสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ใบกิจกรรม ใบงาน ใบความรู้ เครื่องมือวัดประเมินผล

๓.๓ การสร้างชุดกิจกรรม โดยการผลิตสื่อและเครื่องมือต่างๆ ของแต่ละชุดกิจกรรมตามตารางการออกแบบชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

๓.๔ เขียนคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม โดยในคู่มืออาจมีองค์ประกอบ คือคำชี้แจง การใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน รายการอุปกรณ์ในชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดประเมินผลการเรียนรู้จากชุดกิจกรรม

๔. การประเมินนวัตกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เมื่อได้ดำเนินการสร้างนวัตกรรมเสร็จแล้วต้องมีการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เช่น การพัฒนาชุดกิจกรรมจะมีผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวข้องดังนี้

๔.๑ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาวิชาการ ควรเป็นบุคคลที่เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องแบบชุดกิจกรรมนั้นจริงๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระกับผู้เรียน ที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

๔.๒ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ควรเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนโดยชุดกิจกรรม เพื่อช่วยตรวจสอบการวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

๔.๓ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาชุดกิจกรรม ควรเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อช่วยตรวจสอบด้านเทคนิควิธีและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมที่ถูกต้องตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ

๔.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลประเมินผล ควรเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการวัดผลประเมินผล เพื่อช่วยตรวจสอบเครื่องมือวัดผลและวิธีการประเมินผลผู้เรียนในชุดกิจกรรม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์ผลการหาประสิทธิภาพ และการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้

โดยในการประเมินผู้พัฒนานวัตกรรมควรส่งเครื่องมือประเมินชุดกิจกรรมนั้นไปด้วย เมื่อประเมินแล้วจึงนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของนวัตกรรมนั้น เช่น การนำผลการหาค่าคะแนนเฉลี่ยของชุดกิจกรรมไปเทียบกับเกณฑ์ดังตัวอย่างต่อไปนี้^{๕๖}

๔.๕๑-๕.๐๐	หมายถึง	ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
๓.๕๑-๔.๕๐	หมายถึง	ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมาก
๒.๕๑-๓.๕๐	หมายถึง	ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมปานกลาง
๑.๕๑-๒.๕๐	หมายถึง	ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมน้อย
๑.๐๐-๑.๕๐	หมายถึง	ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ซึ่งถ้าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากถึงมากที่สุดก็ถือว่าเป็นชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพสามารถนำไปดำเนินการในขั้นต่อไปได้

๕. การทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพนวัตกรรม

การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม หมายถึง การนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงให้เป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้สอนจริง ซึ่งผู้สร้างชุดกิจกรรมควรดำเนินการดังนี้

๕.๑ ศึกษาการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรม

^{๕๖} บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕) น.๑๐๓.

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยถือว่านวัตกรรมที่จะมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดไว้ เช่น กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไว้ ๘๐/๘๐ มีความหมายว่า

๘๐ แรก หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการปฏิบัติแต่ละกิจกรรมย่อยในชุดกิจกรรมนั้น แล้วได้ตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

๘๐ หลัง หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการทดสอบหลังเรียนในชุดกิจกรรมแล้วได้ตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

การที่จะกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาจากธรรมชาติของวิชา สภาพของนักเรียน และความสามารถ ผลិតสื่อ ซึ่งการตั้งเกณฑ์ไว้สูงเกินไปจะทำให้เกิดความท้อใจในการพัฒนาให้ถึงเกณฑ์ แต่ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไปจะได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพต่ำ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งเกณฑ์ไว้ ๘๐/๘๐, ๘๕/๘๕ หรือ ๙๐/๙๐ ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น ๗๐/๗๐, ๗๕/๗๕ เป็นต้น

๕.๒ กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้นวัตกรรม

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้นวัตกรรมควรมีลักษณะดังนี้

๕.๒.๑ เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับเดียวกันกับนักเรียนที่จะนำนวัตกรรมไปใช้
สอนจริง

๕.๒.๒ เป็นนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างนวัตกรรม

๕.๒.๓ เป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะตรงกับประเภทของนวัตกรรมที่กำหนดไว้ เช่น ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นใช้เพื่อให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มและเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่นำมาทดลองต้องเหมาะสมกับลักษณะธุรกิจจะกรรมที่สร้างขึ้น หรือถ้าเป็นผู้เรียนในห้องเรียนทั่วไปก็อาจใช้นักเรียนที่มีทั้งสติปัญญาสูง ปานกลาง และต่ำได้

๕.๒.๔ เป็นนักเรียนที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ทดลองใช้นวัตกรรมได้เพื่อนำผลการให้ข้อมูลนั้นไปปรับปรุงนวัตกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๕.๓ การทดลองใช้นวัตกรรม

การทดลองใช้นวัตกรรมเป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนที่ต้องการพัฒนาและเพื่อหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด รวมทั้งเป็นการตรวจสอบหาจุดอ่อน ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งการทดลองใช้มีแนวทางดังนี้^{๕๗}

๕.๓.๑ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง(๑:๑) คือการทดลองกับนักเรียนประมาณ ๓ คน โดยใช้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ปานกลาง ต่ำ แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่อง ในขั้นนี้ประสิทธิภาพที่ได้จะต่ำกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

^{๕๗} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล (กรุงเทพฯ : ไทโยพัฒนาพานิช, ๒๕๓๓) น.๔๙๔.

๕.๓.๒ การทดลองแบบกลุ่มเล็ก(๑:๑๐) คือการทดลองกับผู้เรียน ๖-๑๐ คน โดยใช้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ปานกลางต่ำ แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพ และปรับปรุงบางส่วนของที่ยังบกพร่อง ในขั้นนี้ประสิทธิภาพที่ได้จะใกล้เคียงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

๕.๓.๓ การทดลองภาคสนาม(๑:๑๐๐) คือการทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้นเรียน จำนวน ๓๐ ถึง ๑๐๐ คน และนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงบางส่วนของที่ยังบกพร่องในขั้นนี้ชุดกิจกรรม น่าจะมีประสิทธิภาพ เท่ากับหรือสูงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

๕.๔ การวิเคราะห์และสรุปผลการทดลองใช้นวัตกรรม

เมื่อดำเนินการทดลองในแต่ละขั้นตอนผู้สร้างชุดกิจกรรมต้องนำผลมาวิเคราะห์จุดที่ยังบกพร่องและวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม มีดังนี้

เมื่อทดลองสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแล้วก็สามารถหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมได้ แล้วนำประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่หาได้ไปเปรียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้เพื่อพิจารณาว่าจะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน ๒.๕-๕ เปอร์เซนต์นั้นคือประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ ๕ เปอร์เซนต์ แต่โดยปกติกำหนดไว้ ๒.๕เปอร์เซนต์ อาทิตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ ๙๐/๙๐ เมื่อนำชุดกิจกรรมไปทดลองปรากฏว่าชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ๘๗.๗๕/๘๗.๗๕ ก็สามารถยอมรับได้ว่าชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพซึ่งการยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมมี ๓ระดับคือ

สูงกว่าเกณฑ์ เช่นตั้งเกณฑ์ไว้ ๙๐/๙๐ และหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ ๙๕/๙๓

เท่าเกณฑ์ เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ ๙๐/๙๐ แล้วหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ ๙๐/๙๐

ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับได้ว่ามีมีประสิทธิภาพ เช่น กางเกงใน ๙๐/๙๐และหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ ๘๘.๕๐/๘๗.๗๕

๖. ขั้นตอนในการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการพัฒนา

เมื่อนวัตกรรมได้ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การนำนวัตกรรมนั้นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่กำหนดไว้ ควรดำเนินการดังนี้

๖.๑ ออกแบบการทดลองใช้นวัตกรรม ก่อนทดลองใช้ผู้พัฒนานวัตกรรมต้องเลือกการออกแบบการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมซึ่งการออกแบบการทดลอง เป็นการวางแผนเพื่อพิสูจน์ว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพหรือไม่โดยการนำไปทดลองในสถานการณ์จริงและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินว่านวัตกรรมนั้นสามารถแก้ปัญหาที่มีอยู่หรือสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่^{๕๘}

๖.๒ ดำเนินการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่างต้องกระทำตามแบบการทดลองที่เลือกไว้ เช่น กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวผู้ทดลองต้องดำเนินการวัดผลการทดลองก่อนเรียนด้วยเครื่องมือที่กำหนดไว้แล้วให้นักเรียนเรียนจาก

^{๕๘} หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา,ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา,๒๕๔๐) น.๕.

นวัตกรรมนั้นแล้วจึงวัดผลหลังจากการทดลองด้วยเครื่องมือเดิมอีกครั้งหรืออาจใช้แบบวัดคู่ขนานซึ่งได้เสนอแนะเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้^{๕๙}

^{๕๙} สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

เทคนิค	รายละเอียด
1.ข้อสอบแบบเขียนตอบ	เครื่องมือวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนวัดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาตามที่กำหนดในหลักสูตร มีทั้งอัตนัย ให้ผู้เรียนเขียนตอบยาวๆ ในเวลาที่กำหนด แบบปรนัยเลือกตอบหรือแบบให้ตอบสั้นๆ เช่น แบบถูกผิด เต็มคำ จับคู่ และแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)
2.การบันทึกเหตุการณ์ บันทึกภาคสนาม	บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอน กิจกรรมในชั้นเรียน รวมทั้งความรู้สึกรปฏิกิริยาผู้เรียน การบรรยายสภาพต่างๆ ทางกายภาพ โครงสร้างของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน เป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการสังเกตของผู้บันทึกข้อมูลที่ได้รับมาจากความรู้สึกส่วนตัว เป็นข้อมูลที่ช่วยกระตุ้นความจำ แต่อาจจะเกิดอคติได้ ต้องมีการฝึกอบรมในการใช้วิธีการนี้
3.การศึกษาและ การวิเคราะห์เอกสาร	เอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือการวิจัย เช่น แผนการสอน ผลงานของนักเรียน สื่อการสอน ตำรา บทความ ผลการเรียนของนักเรียน
4.แบบสอบถาม /การสำรวจ	ข้อความที่จัดเตรียมขึ้นให้กลุ่มผู้ตอบให้ข้อมูลโดยการเขียนตอบ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ความต้องการ
5.การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูล	การเก็บข้อมูลโดยการซักถามด้วยปากเปล่า มีการเผชิญหน้า ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง แต่ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมาก
6.การบันทึกภาพ ถ่าย เสียง	ใช้อุปกรณ์ที่เป็นกล้องถ่ายรูป เทป วิดิทัศน์ บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบซ้ำ
7.การสังเกต	การบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกตเห็นในพฤติกรรมที่ผู้สังเกตกำหนดไว้ สามารถสังเกตโดยผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวหรือรู้ตัวหรือสังเกตโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ วิธีการสังเกตใช้เวลามาก ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง แต่ค่อนข้างใช้เวลาในการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล
8.สังคมมิติ	เป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มผู้ที่ต้องการศึกษา

ภาพที่ ๒.๖ เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๗. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้^{๖๐}

๗.๑ ลักษณะของข้อมูล

๗.๑.๑ ข้อมูลเชิงปริมาณการวิเคราะห์ข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล ถ้าข้อมูลเป็นตัวเลข เช่น ผลการสอบ ปริมาณเวลาที่ใช้ในการทำงาน ก็ควรใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สหสัมพันธ์ การเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นต้น

๗.๑.๒ ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือการสังเกตเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการจัดบันทึกเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สังเกตเห็น เช่น พฤติกรรมของนักเรียนขณะอยู่ในห้องเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน สมุดส่งรายงานของนักเรียน เป็นต้น

๗.๒ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

๗.๒.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยฉบับย่อ หรือวิจัยอย่างง่ายส่วนใหญ่นำเสนอโดยใช้ข้อมูลดิบ โดยมีการแจกแจงนับเป็นความถี่ ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย บางครั้งก็นำเสนอในรูป เส้นหรือแผนภูมิ เพื่อให้เข้าใจง่าย

๗.๒.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการดังนี้

๑) อ่านหรือพิจารณาข้อความ ข้อมูลที่เก็บมาได้และกำหนดหรือขีดเส้นประเด็นสำคัญในข้อความนั้นๆ ตั้งชื่อประเด็นและกำหนดเป็นคำสำคัญ

๒) จัดกลุ่มประเภทของประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการอ่าน

๓) กำหนดประเด็นสำคัญลงในช่องต่างๆของตารางที่เตรียมไว้ เพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ

๔) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับประเด็นข้อมูลที่ไม่สามารถเข้ากลุ่มได้ให้แยกกลุ่มต่างหาก

๗.๓ การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้ต้องมีความหมาย และผู้วิจัยต้องสร้างความหมายจากข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล ผลที่ได้จากขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบคำตอบของคำถามวิจัยคืออะไร แต่สิ่งที่จะมีประโยชน์มากกว่านั้น คือการแปลความหมายสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น การแปลความหมายจะได้ดีทำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการอภิปราย

๘. การนำเสนอรายงานผลการพัฒนานวัตกรรม

การนำเสนอรายงานผลการพัฒนานวัตกรรม อาจใช้รูปแบบการรายงานผลการวิจัยแบบเป็นทางการ ตามแบบของสถาบันใดสถาบันหนึ่งให้เป็นแนวทางเดียวกันตลอดทั้งเล่ม โดยมีประเด็นสำคัญในการนำเสนอ คือ ชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ตัวแปร นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่จะได้รับ เอกสาร และ

^{๖๐} สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖) น.๘๔-๘๒.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ผู้พัฒนานวัตกรรมควรศึกษาให้เข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับความสำคัญของนวัตกรรม ความหมายของนวัตกรรม หลักสำคัญในการพิจารณาการเป็นนวัตกรรมประเภทของนวัตกรรม การนำนวัตกรรมไปใช้ กระบวนการพัฒนานวัตกรรม เพื่อหาประสิทธิภาพนวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการพัฒนา ถ้ามีการศึกษาให้เข้าใจอย่างละเอียดแล้วจะทำให้การพัฒนานวัตกรรมเป็นผลสำเร็จเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดประสงค์ในการเรียนที่กำหนดไว้

๒.๔.๖ ประโยชน์ของนวัตกรรมทางการศึกษา

การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้จัดการเรียนการสอน นอกจากจะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของรายวิชาแล้ว ยังมีประโยชน์^{๖๑} ดังนี้

๑) ประโยชน์สำหรับผู้เรียน

๑. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
๒. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรม
๓. ช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ สนุกสนาน
๔. ช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ
๕. ช่วยลดเวลาในการสอน
๖. ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย

๒) ประโยชน์สำหรับผู้สอน^{๖๒}

๑. ทำให้ประสิทธิภาพของการสอนสูงขึ้น
๒. ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย
๓. ทำให้ผู้สอนมีเวลามากขึ้น จึงใช้เวลาที่เหลือในการเตรียมการสอนได้เต็มที่
๔. ทำให้กระบวนการสอนง่ายขึ้น
๕. ลดเวลาในการสอนน้อยลง
๖. สามารถเพิ่มเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการสอนมากขึ้น
๗. ผู้สอนลดเวลาสอนในชั้นเรียนเพราะบทบาทส่วนหนึ่งผู้เรียนทำเอง
๘. ผู้สอนสามารถแก้ปัญหาความไม่ถนัดของตนเองได้
๙. ผู้สอนสามารถสอนผู้เรียนได้เนื้อหาที่กว้างและลึกซึ้งกว่าเดิม
๑๐. ง่ายในการประเมิน เพราะการใช้เทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนประเมินตนเองด้วย

สรุปได้ว่าประโยชน์ของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ สามารถเปิดโอกาสของการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ทำให้ลดช่องว่างทางการศึกษาให้น้อยลง สามารถสร้างผู้เรียนที่มี

^{๖๑}เรื่องเดียวกัน,[ออนไลน์], แหล่งที่มา:<https://www.google.co.th/search?dcr>. [๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^{๖๒}เรื่องเดียวกัน,[ออนไลน์], แหล่งที่มา:<https://www.google.co.th/search?dcr>. [๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐].

ประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ทำให้การจัดการและการบริหารเป็นระบบมากขึ้น ทำให้ลดการใช้งบประมาณและสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้คุ้มค่า และสามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาได้หลายประการ

๒.๕ นวัตกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและภูมิปัญญา

๒.๓.๑ ความหมายและประเภทความรู้

ก. ความหมายของความรู้

ความรู้ที่เกิดขึ้นในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นความรู้และเทคโนโลยีที่ค้นพบใหม่ๆ สามารถอำนวยความสะดวกต่อโลกได้ ความรู้ยังเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจเป็นทุนทางปัญญาที่มีอิทธิพลสำคัญอย่างมากต่อการบริหารจัดการ และเป็นปัจจัยชี้ขาดของความได้เปรียบทางการแข่งขัน^{๖๓} ซึ่งความรู้ในงานวิจัยฉบับนี้ จะนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นสังคมที่ประกอบด้วยองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการจัดการ^{๖๔}

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วทำการนิยามความหมายของการเรียนรู้เอาไว้มากมายในที่นี้จะขอยกตัวอย่างมาเป็นสังเขปเพื่อเป็นแนวทางการหาข้อสรุป ดังนี้

โดนัลด์ คลาร์ก (Donald Clark) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูนและปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งสามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะ การเรียนการสอนและการมีประสบการณ์มาก่อน^{๖๕}

เบอร์ตัน (Burton) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม (environment) ซึ่งจะทำให้บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนและทำให้สามารถต่อสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป^{๖๖}

ครอว์และครอว์ (Crow and Crow) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลง (change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงใดๆ จึง

^{๖๓} ทิววรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, **องค์การแห่งความรู้ : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รัตนไตร, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

^{๖๕} โดนัลด์ คลาร์ก (Donald Clark), อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, **ดร.การจัดการกระบวนการเรียนรู้**, (สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

^{๖๖} Burton, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

ย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)^{๖๗}

แฮร์ริสและชวานส์ (Harris and Schawahn) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากประสบการณ์ และได้แยกให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ๓ ประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้^{๖๘}

๑. การเรียนรู้ในลักษณะผลผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากการประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ จนทำกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

๓. สิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

โรเจอร์ (Roger) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ที่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำ และสามารถพิจารณาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ใน ๒ ลักษณะ คือ^{๖๙}

๑. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็นไปโดยอัตโนมัติ (Automatic) ในการเรียนรู้ สิ่งใหม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามอรรถาศัย หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้น โดยที่ผู้เรียนไม่ได้ตั้งใจ (Unintended Learning)

๒. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตั้งใจและต้องใช้ความพยายาม (Purpose and Effort) ต้องมีการวางแผนในการเรียน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ทั้งสองลักษณะจะต้องเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวร (Permanence changes)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เอาไว้ว่า หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงใจ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ และอาจเกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์สารสนเทศชนิดต่าง ๆ ผู้ประมวลทักษะของการเรียนรู้เป็นได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ และเครื่องจักรบางชนิด ความก้าวหน้าในการเรียนรู้เมื่อเทียบกับเวลามีแนวโน้มเป็นเส้นโค้งแห่งการเรียนรู้ (learning curve) การเรียนรู้ของมนุษย์อาจเกิดขึ้นจากส่วนหนึ่งของการ ศึกษา การพัฒนาส่วนบุคคล การเรียนการสอน หรือการฝึกฝน การเรียนรู้อาจมีการยึดเป้าหมายและอาจมีความจูงใจเป็นตัวช่วย การศึกษาว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไรเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาประสาทจิตวิทยา (neuropsychology) จิตวิทยาการศึกษา (educational psychology) ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning

^{๖๗} Crow and Crow, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๖๘} Harris and Schawahn, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๖๙} โรเจอร์ (Roger), อ้างใน ศิริบุรณ สยโกสม, รศ.ดร., **จิตวิทยาการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒๙.

theory) และศึกษาศาสตร์ (pedagogy) การเรียนรู้อาจทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (habituation) หรือ การวางเงื่อนไขแบบดั้งเดิม (classical conditioning) ซึ่งพบในสัตว์หลายชนิด หรือทำให้เกิดกิจกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้นอย่างเช่นการเล่น ซึ่งพบได้เฉพาะในสัตว์ที่มีเชาวน์ปัญญา การเรียนรู้อาจก่อให้เกิดความตระหนักอย่างมีสำนึกหรือไม่มีสำนึกก็ได้^{๗๐}

ในส่วนของนักการศึกษาในประเทศไทยก็ได้ให้ความหมายไว้ในทำนองเดียวกัน ดังนี้

อารี พันธุ์มณี ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้อย่างไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจาก ประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะพิชิตต่าง ๆ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ^{๗๑}

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การมีความรู้ความสามารถ ทักษะและความประพฤติก่อของผู้นเรียน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้นเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์เรียนรู้นให้^{๗๒}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๗๓}

พิมล พรพีระชนม์ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัส สามารถเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective)^{๗๔}

^{๗๐} อาสาสมัครผู้เขียนวิกิพีเดีย, **ทฤษฎีการเรียนรู้**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา; <http://th.wikipedia.org/wiki/> [๑๙ มกราคม ๒๕๕๙].

^{๗๑} อารี พันธุ์มณี, **จิตวิทยาการเรียนการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตันอ้อ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙.

^{๗๒} พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์ ยินดีสุข, **ทักษะ ๕ C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๕.

^{๗๓} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิคจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^{๗๔} พรพิมล พรพีระชนม์, **การจัดกระบวนการเรียนรู้**, (สงขลา : เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

ข. ประเภทของความรู้^{๗๕}

ความรู้สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้สองประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้แฝงเร้น หรือความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ความรู้ชัดแจ้งคือความรู้ที่เขียนอธิบายออกมาเป็นตัวอักษร เช่น คู่มือปฏิบัติงาน หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ Blog ฯลฯ ส่วนความรู้แฝงเร้นคือความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ไม่ได้ถอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือบางครั้งก็ไม่สามารถถอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้ ความรู้ที่สำคัญส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นความรู้แฝงเร้นอยู่ในคนทำงาน และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่อง จึงต้องอาศัยกลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนได้พบกัน สร้างความไว้วางใจกัน และถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันและกัน

๑. ความรู้แบบฝังลึก

ความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายโดยใช้คำพูดได้ มีรากฐานมาจากการกระทำและประสบการณ์ มีลักษณะเป็นความเชื่อ ทักษะ และเป็นอัตวิสัย (Subjective) ต้องการการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ มีลักษณะเป็นเรื่องส่วนบุคคล มีบริบทเฉพาะ (Context-specific) ทำให้เป็นทางการและสื่อสารยาก เช่น วิจารณ์ญาณ ความลับทางการค้า วัฒนธรรมองค์กร ทักษะ ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ การเรียนรู้ขององค์กร ความสามารถในการชิมรสไวน์ หรือกระทั่งทักษะในการสังเกตเปลวควันจากปล่องโรงงานว่ามีปัญหาในกระบวนการผลิตหรือไม่

๒. ความรู้ชัดแจ้ง

ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่รวบรวมได้ง่าย จัดระบบและถ่ายโอนโดยใช้วิธีการดิจิทัล มีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (Objective) เป็นทฤษฎี สามารถแปลงเป็นรหัสในการถ่ายทอดโดยวิธีการที่เป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ เช่น นโยบายขององค์กร กระบวนการทำงาน ซอฟต์แวร์ เอกสาร และกลยุทธ์ เป้าหมายและความสามารถขององค์กร

ความรู้ยังมีลักษณะไม่ชัดแจ้งมากเท่าไร การถ่ายโอนความรู้ยิ่งกระทำได้ยากเท่านั้น ดังนั้นบางคนจึงเรียกความรู้ประเภทนี้ว่าเป็นความรู้แบบเหนียว (Sticky Knowledge) หรือความรู้แบบฝังอยู่ภายใน (Embedded Knowledge) ส่วนความรู้แบบชัดแจ้งมีการถ่ายโอนและแบ่งปันง่าย จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า ความรู้แบบรั่วไหลได้ง่าย (Leaky Knowledge) ความสัมพันธ์ของความรู้ทั้งสองประเภทเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน (Mutually Constituted) (Tsoukas, ๑๙๙๖) เนื่องจากความรู้แบบฝังลึกเป็นส่วนประกอบของความรู้ทั้งหมด (Grant, ๑๙๙๖) และสามารถแปลงให้เป็นความรู้แบบชัดแจ้งโดยการสื่อสารด้วยคำพูด

ตามรูปแบบของเซซี (SECI Model) (ของ Nonaka และ Takeuchi) ความรู้ทั้งแบบแฝงเร้นและแบบชัดแจ้งจะมีการแปรเปลี่ยนถ่ายทอดไปตามกลไกต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดความรู้ การผสมผสานความรู้ และการซึมซับความรู้

^{๗๕} การจัดการความรู้ [ออนไลน์], แหล่งที่มา; <http://province.m-culture.go.th> [๑๙ มกราคม ๒๕๕๙].

การจัดการความรู้นั้นมีหลายรูปแบบ มีหลากหลายโมเดล แต่ที่น่าสนใจ คือ การจัดการความรู้ ที่ทำให้คนเคารพศักดิ์ศรีของคนอื่น เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ที่เชื่อว่า ทุกคนมีความรู้ปฏิบัติในระดับความชำนาญที่ต่างกัน เคารพความรู้ที่อยู่ในคน เพราะหากถ้าเคารพความรู้ในตำราวิชาการอย่างเดียวนั้น ก็เท่ากับว่าเป็นการมองว่า คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เป็นคนที่ไม่มีความรู้

ค. ระดับของความรู้

หากจำแนกระดับของความรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ระดับ คือ

๑. ความรู้เชิงทฤษฎี (Know-What) เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง รู้อะไร เป็นอะไร จะพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ๆ ที่มีความรู้โดยเฉพาะความรู้ที่จำมาได้จากความรู้ชุดแข็งซึ่งได้จากการได้เรียนมาก แต่เวลาทำงาน ก็จะไม่มั่นใจ มักจะปรึกษารุ่นพี่ก่อน

๒. ความรู้เชิงทฤษฎีและเชิงบริบท (Know-How) เป็นความรู้เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง ภายใต้อสภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อนสามารถนำเอาความรู้ชุดแข็งที่ได้มาประยุกต์ใช้ตามบริบทของตนเองได้ มักพบในคนที่ทำงานไปหลายๆปี จนเกิดความรู้อัจฉริยะที่เป็นทักษะหรือประสบการณ์มากขึ้น

๓. ความรู้ในระดับที่อธิบายเหตุผล (Know-Why) เป็นความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ผลของประสบการณ์แก้ปัญหาที่ซับซ้อน และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เป็นผู้ทำงานมาระยะหนึ่งแล้วเกิดความรู้อัจฉริยะ สามารถถอดความรู้อัจฉริยะของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้พร้อมทั้งรับเอาความรู้จากผู้อื่นไปปรับใช้ในบริบทของตนเองได้

๔. ความรู้ในระดับคุณค่า ความเชื่อ (Care-Why) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่ซับซ้อนมาจากภายในตนเองจะเป็นผู้ที่สามารถสกัด ประมวล วิเคราะห์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ กับความรู้ที่ตนเองได้รับมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ เช่น สร้างตัวแบบหรือทฤษฎีใหม่หรือนวัตกรรม ขึ้นมาใช้ในการทำงานได้

การถ่ายทอดความรู้ อันเป็นส่วนประกอบของการจัดการองค์ความรู้ ถูกประพฤติปฏิบัติกันมานานแล้ว ตัวอย่างรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ เช่น การอภิปรายของเพื่อนร่วมงานในระหว่าง การปฏิบัติงาน การอบรมพนักงานใหม่อย่างเป็นทางการ ห้องสมุดขององค์กร โปรแกรมการฝึกสอนทางอาชีพและการเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งรูปแบบการถ่ายทอดความรู้มีการพัฒนารูปแบบโดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่กระจายอย่างกว้างขวางในศตวรรษที่ ๒๐ ก่อให้เกิดเทคโนโลยีฐานความรู้ ระบบผู้เชี่ยวชาญและคลังความรู้ ซึ่งทำให้กระบวนการถ่ายทอดความรู้้ง่ายมากขึ้น

๒.๓.๒ ความหมายและองค์ประกอบของความรู้

ความหมายของความรู้ในประเด็นทั่วไปจะมีความหมาย ดังนี้คือคำว่า “ความรู้” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “knowledge” เป็นคำที่ความหมายกว้างและเป็นนามธรรม^{๗๖} ราชบัณฑิตยสถานอธิบายความรู้ว่าหมายถึง “สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียนการค้นคว้าหรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา”^{๗๗} หากมุ่งเน้นในมุมมองของปรัชญาแล้วความรู้จะหมายถึง “องค์ประกอบ ๑ ใน ๓ ส่วนของกระบวนการรับรู้ หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้”^{๗๘} แต่หากพิจารณาในมุมมองของจิตวิทยา “ความรู้ หมายถึง รูปแบบของประสบการณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วยการแสดงออกที่ชัดเจนของข้อเท็จจริง กฎต่างๆ หรือเงื่อนไขที่สลับซับซ้อน ซึ่งรวมเข้าด้วยกันกับความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในความเป็นจริงของสิ่งที่เกิดขึ้น”^{๗๙}

อย่างไรก็ดี การให้ความหมายของความรู้ที่เป็นมาตรฐานต่อการสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ นั้น สามารถศึกษาได้โดยเริ่มจากความเห็นของเดลีส์ปาร์คินสัน (Dilys Parkinson) ที่ว่าความรู้หมายถึง “สารสนเทศ ๘ ความเข้าใจ และความชำนาญ ซึ่งบุคคลได้รับผ่านการศึกษาและประสบการณ์” การให้ความหมายของความรู้ นั้น มักจะถูกอ้างถึงโดยนักวิชาการส่วนหนึ่งที่ว่า “ความรู้ คือ ความเชื่อส่วนบุคคลที่ทำให้ศักยภาพของบุคคลนั้นเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล”^{๘๐} นอกจากนี้ นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอการให้นิยามคำว่า ความรู้ ของดาเวนพอร์ตและพรูซาค (Davenport & Prusak) ที่ว่า “ความรู้หมายถึง การผสมผสานอย่างสิ้นไหลของประสบการณ์ คุณค่าความรอบรู้ในเนื้อหาสาระและความเชี่ยวชาญที่ทำให้กรอบการทำงานมีการประเมิน และเกิดการรวมเข้ากับประสบการณ์และสารสนเทศที่ได้รับใหม่”^{๘๑} ปีเตอร์เอฟ ดรัคเกอร์

^{๗๖} อิกุจิโรโนนากะ, โนโบรุคอนโนะ, และแพทริกโรนโมลเลอร์, **วิธีการสร้างความรู้ (Methodology of Knowledge Creation)**, แปลโดยทีวินาคบุตร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

^{๗๗} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๕๒**, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๓๒.

^{๗๘} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๕๘**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๕๘), หน้า ๕๔.

^{๗๙} Knowledge : A type of experience that includes a vivid representation of a fact, formula, or complex condition together with strong belief in its truth. - Raymond J. Corsini, **The Dictionary of Psychology**, (NY : Brunner-Routledge, ๒๐๐๒), p. ๕๒๖.

^{๘๐} The information, understanding and skills that people gain through education or experience. - Dilys Parkinson, **Oxford Business English Dictionary for learners of English**, (UK : Oxford University, ๒๐๐๕), p. ๓๐๔.

^{๘๑} กิรติ ยศยิ่งยง, **การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อปปี, ๒๕๕๘), หน้า ๓.

(Peter F. Drucker) เป็นอีกท่านที่ถูกกล่าวถึงอย่างมากมายในการให้ความหมายของความรู้^{๘๒} ท่านอธิบายว่า “ความรู้เป็นสารสนเทศที่สามารถทำให้บางอย่าง หรือบางคนเปลี่ยนแปลงได้อย่างจะเป็นเรื่องที่ถูกกลายมาเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ มีความสามารถที่แตกต่างจากเดิมและทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น”^{๘๓} อิกุจิโรโนนากะและฮิโรตะกะทาคุชิ (Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความรู้ไว้ ๓ ประการคือ^{๘๔}

๑. ความรู้แตกต่างจากสารสนเทศความรู้เป็นเรื่องของความเชื่อและพันธสัญญาที่มีต่อสิ่งนั้น ความรู้เป็นการแสดงออกของลักษณะเฉพาะแนวคิดหรือความตั้งใจ

๒. ความรู้แตกต่างจากสารสนเทศคือ เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติความรู้มักจะมีเป้าหมายบางประการเสมอ

๓. ความรู้เหมือนกับสารสนเทศในเรื่องความหมาย คือ มีบริบทเฉพาะและสัมพันธ์กัน เทอร์บันและคณะ (Turban et al) กล่าวถึง “ความรู้ หมายถึง สารสนเทศซึ่งมีความหมาย มีสาระมีความสัมพันธ์และนำไปปฏิบัติได้”

อนึ่ง การอธิบายความหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภายในความหมายของความรู้ นั้นมีองค์ประกอบของความรู้ที่สำคัญ พอสรุปได้จากนักวิชาการที่ชื่อดาเวนพอร์ตและพรูแซคไว้ ๖ ประการ ดังนี้ คือ

๑. ประสบการณ์ (experience) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือได้ทำลงไปในอดีตกลายมาเป็นความรู้ที่พัฒนามากขึ้นตามกาลเวลา โดยผ่านประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านหนังสือจากการรับรู้ผ่านการอบรม และจากการเล่าเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งประโยชน์ที่สำคัญของประสบการณ์ คือ การให้มุมมองประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการมองและเข้าใจประสบการณ์และเหตุการณ์ใหม่ๆ ให้มีความเข้าใจมากขึ้น ดังนั้น ความรู้ที่มีฐานมาจากความเข้าใจในเรื่องประสบการณ์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

^{๘๒} Knowledge is a fluid mix of framed experience, values, contextual information, and expertinsight that provides a framework for evaluating and incorporating new experiences and information. - ThomasH. Davenport, and Laurence Prusak, **Working Knowledge : How Organization Manage What They Know**, ๒nd edition, (Boston, Massachusetts : Harvard Business School Press, ๒๐๐๐), p. ๕.

^{๘๓}Nico Stehr, **Knowledge and Economic Conduct : The Social Foundations of theModern Economy**, (Toronto : University of Toronto Press, ๒๐๐๒), p. ๒๖๑, Ken Friedman, “Cities in theInformation Age : A Scandinavian Perspective”, in **The Visual Workplace**, edited by Mehdi Khosrowpour, (Hershey, PA : Idea Group Publishing, ๑๙๙๘), pp. ๑๕๙-๑๖๐.

^{๘๔} Knowledge is information that is contextual, relevant, and actionable. - Efraim Turban, Jay E.Aronson and Ting-Peng Liang, **Decision Support Systems And Intelligent Systems**, (Pearson Prentice Hall :New Jersey, ๒๐๐๕), p. ๔๙๑, - Rusli Haji Abdullah, Kamal Z. Zamli, and Mohd Hasan Selamat, “CollaborativeKnowledge Management System for Eco-Tourism Sector: A Technical Perspective”, **IJCSNS**, Vol. ๙ No.๒,(February ๒๐๐๙) : ๔๐๙.

๒. ข้อเท็จจริงพื้นฐาน (Ground truth) หมายถึง การรู้ว่าอะไรที่จะนำมาใช้งานได้ หรืออะไรที่นำมาใช้ไม่ได้ ซึ่งสิ่งที่สำคัญของประสบการณ์และความจริงพื้นฐานนี้อยู่ภายใต้คำที่เป็น กฎแฉสำคัญ คือ การประเมินผลหลังการกระทำที่เรียกว่า เอเออาร์ (AAR : After Action Review) เพราะการประเมินผลนี้จะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการความรู้ที่สมบูรณ์และอธิบายได้

๓. ความซับซ้อน (Complexity) หมายถึง ความสำคัญของประสบการณ์และ ข้อเท็จจริงในความรู้ คือ สิ่งชี้ให้เห็นว่าความสามารถของความรู้นั้นสามารถจะตอบสนองต่อความ ยุ่งยากที่ซับซ้อนต่างๆ ได้ ความรู้ไม่ใช่โครงสร้างตายตัวที่คงที่จนไม่ยอมรับสิ่งใดเข้าไปอีก แต่เป็นสิ่งที่ สามารถจัดการกับความซับซ้อนได้ ด้วยวิธีการที่ซับซ้อนอันเป็นเหตุผลที่สำคัญว่าความรู้เป็นสิ่งที่มีความ

๔. การตัดสินความ (judgement) คือ ความรู้ที่นั้นไม่เหมือนข้อมูลและสารสนเทศ ตรงที่มีการตัดสินความอยู่ด้วย ความรู้ไม่เพียงตัดสินสารสนเทศและสถานการณ์ใหม่ๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถปรับปรุงและกลั่นกรองตนเองให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ และสารสนเทศใหม่ ในเรื่องระบบการดำเนินชีวิตการเปลี่ยนแปลงที่มีปฏิกริยาต่อสิ่งแวดล้อม

๕. การเรียนรู้ผิดถูกด้วยตนเอง (rules of thumb and intuition) เป็นความรู้ ที่เกิดขึ้นจาก (การเรียนรู้) การได้รับการเรียนรู้จากการกระทำที่พัฒนามาจากการพยายามลองผิดลอง ถูกที่เกิดจากความผิดพลาดประสบการณ์และการสังเกตมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งความรู้ที่จัดเป็น แนวทางลัดในการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติที่ยืดหยุ่นโดยผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์

๖. ค่านิยมกับความเชื่อ (values and beliefs) ความจริงที่เกิดขึ้นในส่วนนี้คือ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลมีอิทธิพลต่อความรู้ในองค์กร เพราะการคิดและการแสดงออกของคน ในองค์กรเกิดจากการคำพูดและการกระทำ ซึ่งประวัติเหล่านี้จะแสดงออกถึงค่านิยมและความเชื่อ ขององค์กรเช่นนั้น ค่านิยมและความเชื่อจึงนำมาซึ่งความรู้ที่สมบูรณ์ในการกำหนดว่าเขาเห็นอะไร ซึ่ซับซ้อนอะไรและได้อะไรจากสิ่งที่เห็น ซึ่งแต่ละคนรับรู้และมองสิ่งเหล่านั้นในมุมมองที่แตกต่างกันทำให้นำมาจัดระเบียบความรู้ตามค่านิยมและความเชื่อของตนมี^{๘๕}

ดังนั้น ความหมายของความรู้ที่เป็นบาทฐานต่อการจัดการความรู้ คือ การผสมผสานของ องค์ประกอบของความรู้ ได้แก่ ประสบการณ์ข้อเท็จจริงพื้นฐานความซับซ้อนการตัดสินความ การ เรียนรู้ผิดถูกด้วยตนเอง ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งคุณค่าความรู้ในเนื้อหาสาระสารสนเทศ และความเชี่ยวชาญที่ทำให้กรอบการทำงานมีการประเมินและเกิดการรวมเข้ากับประสบการณ์และ สารสนเทศใหม่ เพื่อนำไปสนับสนุนทำให้ศักยภาพความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลเพิ่มขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเน้นแก้ปัญหาโดยจัดสถานการณ์ ที่เป็นปัญหา ให้ผู้เรียนมีโอกาสแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ครูมีบทบาทเป็นนักจัดการเรียนรู้มากกว่า เป็นนักสอน การศึกษาจะมีลักษณะแบบองค์รวม (Holistic education) มุ่งการเรียนรู้วิถีชีวิตมนุษย์ อย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา และจิตวิญญาณ สถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน ไม่จำกัดอยู่

^{๘๕} Thomas H. Davenport, and Laurence Prusak, **Working Knowledge : How Organization Manage What They Know**, ๒nd edition, (Boston, Massachusetts : Harvard Business School Press, ๒๐๐๐), pp.๑๑-๑๙.

แต่ภายในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนควรมีโอกาสสัมผัสชีวิตจริงภายนอกอาคารเรียน มีโอกาสฝึกฝนทักษะการทำงานตามสถานประกอบการภายนอก เช่น เรียนวิชาธุรกิจตามห้างสรรพสินค้า หรือธนาคาร เรียนเรื่องคมนาคมตามสถานีขนส่ง เป็นต้น ช่วงเวลาของแต่ละวิชาไม่จำเป็นต้องเท่ากัน การจัดตารางเรียนต้องยืดหยุ่นคล่องตัวมากยิ่งขึ้น การจัดกลุ่มผู้เรียน อาจมีทั้งกลุ่มใหญ่รายบุคคล หรือผู้เรียนจะมีโอกาสเรียนด้วยตนเองอย่างมีอิสระยิ่งขึ้น^{๕๖}

การจัดการเรียนรู้แนวพุทธ การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนเผชิญกับเหตุการณ์ชนิดเดียวกันในลักษณะที่แตกต่างกันไปจากเดิม การเรียนรู้ขอบเขตกว้างขวางและสลับซับซ้อนจนกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพของคนเรานั้น เป็นผลของการเรียนรู้แทบทั้งสิ้น จิตวิทยาตะวันตกให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในด้านร่างกายโดยเฉพาะส่วนสำคัญในการเรียนรู้ คือ อวัยวะสัมผัส (receptor) อันได้แก่ ตา หู จมูก เป็นต้น เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบอวัยวะสัมผัสก็จะรายงานไปยังสมอง และเกิดการแปลความหมายที่สมอง และสมองก็ส่งมายังประสาทกล้ามเนื้อ (motor nerve) ทำให้เกิด “ปฏิกิริยา” ตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้นเกิดพฤติกรรมขึ้นเรียกว่า เกิดภาวะการเรียนรู้ขึ้น^{๕๗}

พระไพศาล วิสาโล ได้กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้แนวพุทธ ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญา สารของกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธได้ถูกย่อจนย่อไว้แล้วในพุทธพจน์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๔ ประการเหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญา กล่าวคือ การเสวนาสัตบุรุษ การฟังสัทธรรม โยนิโส-มนสิการ ธรรมานุธรรมปฏิบัติ” จากพุทธพจน์นี้ สามารถแยกกระบวนการเรียนรู้ ออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ (๑) การรับรู้ ได้แก่ การเสวนาสัตบุรุษ และการฟังสัทธรรม (๒) การคิด ได้แก่โยนิโสมนสิการ และ (๓) การปฏิบัติ ได้แก่ ธรรมานุธรรมปฏิบัติ^{๕๘}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Approach) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่นำมาใช้ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และมีความรู้ในคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ค้นคว้ากับกระบวนการหาความรู้ของนักวิทยาศาสตร์ เข้าใจว่า นักวิทยาศาสตร์ค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างไร และประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สู่ประเด็นทางสังคม และประเด็นเกี่ยวกับบุคคลได้ กล่าวว่า “การเรียนวิทยาศาสตร์โดยไม่ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เหมือนกับการล่องเรือไปโดยไม่มีจุดหมาย^{๕๙}

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนตามแนววิถีพุทธ คือ ต้องบูรณาการพุทธธรรมเข้าสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในทุกกลุ่มสาระ กิจกรรม

^{๕๖} กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๖), หน้า ๓๐.

^{๕๗} ขวัญฟ้า รัชสิยานนท์, “การพัฒนา รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒.

^{๕๘} พระไพศาล วิสาโล, “กระบวนการเรียนรู้แบบพุทธ”, **เสขิยธรรม**, (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๔๔): ๑๓.

^{๕๙} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานกฤษฎีกา, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

ผู้เรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดีและควรใช้หลักกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน และใช้กระบวนการเรียนรู้รอบด้าน ควรจัดโอกาสส่งเสริมและสร้างเสริมปฏิบัติธรรมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต

การเรียนรู้ของ Thorndike ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ นำมาจัดสาระและกระบวนการ เพื่อนำเสนอให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ สรุปลักษณะสำคัญเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้^{๙๐}

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ย่อมมีความสุข องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปอย่างมีความสุข ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ ๖ ประการ คือ

๑) เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง

๒) ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง มีความเข้าใจ

ในทฤษฎีแห่งพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กทุกคน

๓) เด็กเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา

๔) เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความเข้าใจ

๕) บทเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจติดตามเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ

๖) สิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาที่ประสาทการรับรู้ทำงานประสานกับจิตใจ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียนไม่ใช่ผู้สอน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ก็คือการทำเด็กเอาใจจืดใจร่วมทำให้ตัวเองเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ควร อยากรู้ให้รู้โดยทางตรงหรือทางอ้อม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่และทักษะการทำงานกลุ่ม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ครู ผู้ปกครอง และสังคมปรารถนา ครูจึงต้องแสวงหาแนวทางที่จะนำเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

๒.๓.๓ ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการจัดการการเรียนรู้

แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันล้วนเป็นการเสนอมุมมองเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่สามารถอ้างอิง ตรวจสอบได้ด้วยหลักการและเหตุผล และสามารถประยุกต์ใช้ได้ไม่ยาก นักผู้เขียนได้รวบรวมทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ และเห็นว่าสามารถ

^{๙๐} ษนาธิป พรกุล, การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐.

นำแนวคิดจากทฤษฎีไปประยุกต์สู่หลักการจัดการการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายทั้ง ต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้

ก. ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory)

ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลมีการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบวิธีที่ดี และเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาและเป็นการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วบุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปเดียวและจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) สรุปได้ ดังนี้^{๑๑}

๑. กฎแห่งผลลัพธ์ (Law of Effect) ระบุว่า การรู้ผลของการกระทำที่ได้ปฏิบัติไปแล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้โดยวิธีการลองผิดลองถูก เมื่อบุคคลได้รับผลจากการกระทำของตนในลักษณะที่ตนเองพึงพอใจ โดยเฉพาะการได้รับรางวัล ย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียนรู้อีก ดังนั้น การได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

๒. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๓. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การกระทำและการปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็ง การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้ฝึกหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้ จากแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) สามารถสรุปหลักการจัดการการเรียนรู้ได้ ๒ ประการ ดังนี้

๑) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยทั้งการฝึกหัดและการได้รับรางวัลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง (ในสถานการณ์ที่เหมาะสม) จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา จดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความภาคภูมิใจในการที่ได้ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

๒) การสำรวจความพร้อมหรือการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำก่อนการสอนบทเรียน เช่น การสำรวจความรู้พื้นฐานเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนต่อไปหรือไม่

๔. หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใดจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงก่อน แล้วจึงให้ฝึกฝนโดยการกระทำสิ่งนั้นบ่อยๆ แต่ไม่ควรให้กระทำในลักษณะซ้ำซาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้

๕. การให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลของการกระทำที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยเฉพาะผลที่ตนพึงพอใจ จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ การศึกษาว่าสิ่งใดเป็นสิ่งเร้าหรือรางวัล ที่ผู้เรียนพึงพอใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย

^{๑๑}ธอร์นไดค์ (Thorndike) อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, การจัดการกระบวนการเรียนรู้, หน้า ๓๖.

ข. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (Skinner's Operant Conditioning theory)

สกินเนอร์ (Skinner) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการเสริมแรงโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กล่อง ภายในมีคันบังคับให้อาหารตกลงไปในกล่องได้ ตอนแรกหนูจะวิ่งชนตามจุดต่างๆ ในกล่อง เมื่อชนถูกคันจะมีอาหารตกมาให้กิน ทำหลายๆ ครั้ง พบว่าหนูจะกดคันให้อาหารตกลงไปได้เร็วขึ้น^{๙๒}

๑. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner)

๑) พฤติกรรมหรือการกระทำใด ถ้าได้ระบบการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น อีกส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไป

๒) การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว (จากการทดลองโดยเปรียบเทียบหนูที่หิวจัด ๒ ตัว ตัวหนึ่งกดคันจะได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวหนึ่งเมื่อกดคันบางทีก็ได้อาหาร บางทีก็ไม่ได้อาหารแล้วหยุดให้อาหารตัวแรกจะเลิกกดคันทันที ตัวที่ ๒ จะยังกดต่อไปอีกนานกว่าตัวแรก)

๓) การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กรงแล้วใช้ไฟฟ้าช็อตหนูจะวิ่งพลาจอนออกมาได้ เมื่อจับหนูใส่เข้าไปใหม่มันจะวิ่งพลาจอนอีก จำไม่ได้ว่าทางไหนคือทางออก)

๔) การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อหนูกระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับปรุงปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ (จากการทดลองโดยสอนให้หนูเล่นบาสเกตบอลเริ่มจากการให้อาหารเมื่อหนูจับลูกบาสเกตบอล จากนั้นเมื่อมันโยนจึงให้อาหาร ต่อมาเมื่อโยนสูงขึ้นจึงให้อาหารในที่สุดต้องโยนเข้าห่วงจึงให้อาหาร การทดลองนี้เป็นการกำหนดให้หนูแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการ ก่อนจึงให้แรงเสริมวิธีนี้สามารถดัดนิสัยหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้)

๒. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner)

๑) ในการจัดการการเรียนรู้การให้การเสริมแรงภายหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

๒) การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรง จะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร เช่น ถ้าผู้สอนชมว่า “ดีมาก” ทุกครั้งที่ผู้เรียนตอบถูกอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของแรงเสริมน้อยลง ผู้สอนควรเปลี่ยนเป็นแรงเสริมแบบอื่นบ้าง เช่น ยิ้ม พยักหน้า หรือบางครั้งอาจไม่ให้แรงเสริม

๓) การลงโทษที่รุนแรงเกินไปผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้ เลยควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพของผู้เรียน แม้ได้บอกกล่าวและตักเตือนแล้วก็ยังใช้อีก ผู้สอนควรงดการตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นเมื่อไม่มีใครตอบสนอง ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นไปในที่สุด

^{๙๒} สกินเนอร์ (Skinner) อ้างใน ศิริบุรณ สบายโกศล, รศ.ดร. จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๑๐๗ - ๑๑๕.

ค. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)

๑. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในระยะแรก คือ มิลเลอร์และ ดอลาร์ด (Miller and Dillard) ทั้งสองท่านได้เขียนหนังสือชื่อ “Social Learning and Lmitation” ในปี ๑๙๔๑ โดยชี้ให้เห็นว่ามีความจำเป็นเสมอไปที่จะต้องเสริมแรงพฤติกรรมเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยแนะนำว่า การเสริมแรงและการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นในตัวเด็กเองได้ เมื่อพฤติกรรมของเด็กสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนอื่น

แบนดูรา (Bandura) เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้ เสนอนิยามของทฤษฎีในหนังสือ “Social Foundations of Thought and Action” ในปี ๑๙๖๘ โดยได้อธิบายการสังเกตและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวแบบด้วย ๔ กระบวนการ คือ ความใส่ใจ (Attention) การจดจำ (Motivation) ซึ่งเป็นแรงเสริมที่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรงหรือจากการคาดหวังว่าจะได้ระบบรางวัลเหมือนตัวแบบ^{๕๓}

๒. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

๑) เนื่องจากการเรียนรู้โดยการสังเกตของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในชีวิตประจำวันดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องและผู้สอนควรพยายามส่งเสริมให้มีตัวแบบที่ดี รวมทั้งการเป็นตัวแบบที่ดีด้วย

๒) ผู้สอนสามารถนำแนวคิดการเรียนรู้โดยการเรียนแบบมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่สำคัญ ๒ ขั้นคือ (๑) ขั้นการได้มาซึ่งความรู้ในขั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องใส่ใจ (Attention) รับรู้สิ่งที่สังเกตและประมวลเข้ารหัส (Coding) และมีความจดจำ (Retention) และ (๒) ขั้นการกระทำ ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องลงมือการกระทำด้วยตนเอง ดังนั้นก่อนที่ผู้สอนจะเริ่มสอนต้องเตือนให้ผู้เรียนมีความใส่ใจ สังเกตทุกขั้นตอนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้ถูกต้อง

๓) ตัวแบบที่ใช้ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะผู้สอน สามารถใช้ตัวแบบจากแหล่งอื่น เช่น ผู้เรียน ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลในภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือ หรืออื่นๆ ที่มีความเหมาะสม

ข. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piage’s Cognitive Development Theory)

เพียเจต์ (Piaget) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธินิยม ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร โดยได้อธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการ เป็นสิ่งที่เป็นไปพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการ เป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็วได้ อย่างไรก็ตาม เพียเจต์ (Piaget)

^{๕๓}แบนดูรา (Bandura) อ้างใน พรรณี ช.เจนจิต, **จิตวิทยาการเรียนการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อแกรมมี, ๒๕๓๘), หน้า ๓๓๖.

เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมากกว่ากระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการที่เร็วขึ้น^{๕๔}

๑. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) มีสาระสำคัญที่สรุปได้ ดังนี้

๑) พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น ดังนี้
(๑) ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensor motor Period) เป็นลำดับขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๐-๒ ปี ความคิดของเด็กจะขึ้นกับการรับรู้การกระทำ เด็กยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น

(๒) ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๒-๗ ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งแต่สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษาแบ่งเป็นขั้นย่อยๆ ๒ ขั้น คือ ขั้นก่อนเกิดความคิดรอบยอด (Pre-Conceptual Intellectual) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๒-๔ ปี และขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive Thinking Period) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ ๔-๗ ปี

(๓) ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี เป็นขั้นที่การคิดของเด็กไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปทรงเท่านั้นเด็กสามารถสร้างภาพในใจและสามารถคิดย้อนกลับได้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

(๔) ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๑๑-๑๕ ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และสามารถคิดตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

๒) ภาษาและกระบวนการการคิดของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่

๓) กระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะ ดังนี้

(๑) การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่างๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

(๒) การปรับและจัดระบบ (Accommodation) คือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบ หรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถ เข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาขึ้นใหม่

(๓) การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืน ก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่ และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็จะก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

^{๕๔}เพียเจต์ (Piaget), อังโน ทิศนา แชมมณี, ศาสตราจารย์: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๖๔.

๒. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

(Piaget)

๑) ในการพัฒนาผู้เรียน ควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญา และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการนั้น ไม่ควรบังคับให้เรียนในสิ่งที่ยังไม่พร้อมหรือยากเกินพัฒนาการตามวัย เพราะจะก่อให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีได้

๒) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัยสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่พัฒนาการขั้นสูงได้

๓) ผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการแตกต่างกัน ถึงแม้อายุจะเท่ากัน แต่ระดับพัฒนาการอาจไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงไม่ควรเปรียบเทียบผู้เรียนควรให้มีอิสระที่จะเรียนรู้และพัฒนาความสามารถไปตามระดับพัฒนาการ

๔) ในการจัดการการเรียนรู้ควรใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจลักษณะต่างๆ ได้ดีขึ้น แม้ในพัฒนาการช่วงการคิดแบบรูปธรรม ผู้เรียนจะสามารถสร้างภาพในใจได้ แต่การสอนที่ใช้อุปกรณ์ ที่เป็นรูปธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

๕) การให้ความสนใจและสังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้ได้ทราบลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน

๖) การสอนผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็กๆ ควรตระหนักว่าเด็กจะรับรู้ส่วนรวม (Whole) ได้ดีกว่าส่วนย่อย (Part) ดังนั้นผู้สอนจึงควรสอนภาพรวมก่อนแล้วจึงแยกสอนทีละส่วน

๗) การสอนสิ่งใดๆ ควรเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่า การทำเช่นนี้จะช่วยให้กระบวนการซึมซับและจัดระบบความรู้ของเด็กเป็นไปด้วยดี

๘) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากๆ ช่วยให้เกิดการค้นหาข้อมูลเข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญา ของเด็กอันเป็นการส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก

ง. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ (Bruner's Cognitive Development Theory)

บรุนเนอร์ (Bruner) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธินิยมที่สนใจและศึกษาเรื่องของการพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์และบรุนเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) แนวคิดที่สำคัญ ของ บรุนเนอร์ มี ดังนี้^{๕๕}

๑. แนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ (Bruner 's Theory of Development)

๑) การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

^{๕๕} บรุนเนอร์ (Bruner), อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖.

๒) การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียนและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

๓) การคิดแบบหยั่งรู้ (Intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

๔) แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๕) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้ เป็น ๓ ชั้นใหญ่ๆ คือ

(๑) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ชั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

(๒) ชั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) เป็นชั้นที่ผู้เรียนสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

(๓) ชั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นชั้นการเรียนรู้ สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

(๔) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

(๕) การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Discovery Learning) หลักการจัดการการเรียนรู้

๒. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

๑) กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดี มีความหมายสำหรับผู้เรียน การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำก่อนการสอน

๒) การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหา หรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

๓) ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

๔) การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

๕) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๖) การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น

๗) การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

จ. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaning Verbal Learning)

เดวิด ออซูเบล (David Ausubel) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธินิยมเชื่อว่า การเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้น ผู้เรียนเคยมีพื้นฐานความรู้เดิมที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ได้^{๙๖}

หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

๑. ก่อนจะสอนเรื่องใหม่ ผู้สอนควรสำรวจความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนว่ามีเพียงพอที่จะทำความเข้าใจความรู้ใหม่หรือไม่ ถ้ายังไม่มีหรือมีไม่เพียงพอจะต้องจัดประสบการณ์ให้

๒. การนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบมโนทัศน์ หรือกรอบความคิด (Advance Organizer) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

๓. หลักในการจัดเตรียม Advance Organizer คือ การจัดเรียงข้อมูลที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใหม่ หรือแบ่งบทเรียนออกเป็นหัวข้อสำคัญๆ ถ้ามีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียนรู้ใหม่ ควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบก่อน

ฉ. ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

๑. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนี้^{๙๗}

๑) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น ซึ่งในแต่ละขั้นมนุษย์จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น คือ

(๑) ชั้นความต้องการทางร่างกาย (Physical Need)

(๒) ชั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Need)

(๓) ชั้นความต้องการความรัก (Love Need)

(๔) ชั้นความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม (Esteem Need)

(๕) ชั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self-Actualization) หากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียงสำหรับตน

๒) มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ที่เรียกว่า “Peak Experience” เป็นประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในภาวะดีมดำจากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะน่าตื่นเต้น เป็นความรู้สึกปิติเป็นช่วงเวลาที่คุณคน เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ เป็นสภาพที่สมบูรณ์ มีลักษณะผสมผสานกลมกลืน เป็นช่วงเวลาแห่งการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงบุคคลที่มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อยๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

^{๙๖}เดวิด ออซูเบล David Ausubel, อ้างใน พรพนธ์ ช.เจนจิต, **จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน**, หน้า ๓๙๗.

^{๙๗}มาสโลว์ Maslow, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙๙.

๒ หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

- ๑) การเข้าถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของความต้องการของบุคคล
- ๒) การช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานก่อน
- ๓) ในกระบวนการจัดการการเรียนรู้ หากผู้สอนสามารถทราบได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับใดขั้นใด ก็จะสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้
- ๔) การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง

ข. ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers)

โรเจอร์ส (Rogers) เป็นนักจิตวิทยามนุษยนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนี้^{๑๙๘}

๑. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ (supportive Atmosphere) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Teaching) โดยผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะ (Non – directive) และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (facilitator) และการเรียนรู้ จะเน้นกระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ

๒. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers)

๑) การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัวน่าไว้วางใจจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดี

๒) ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ผู้สอนจึงควรสอนแบบชี้แนะ (Non-directive) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตน (self – directed) และคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

๓) ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิตและแสวงหาความรู้ต่อไป

ข. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย่ (Gagne's Learning Theory)

กานเย่ (Gagne) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มผสมผสาน ได้เสนอแนวคิดหลักการที่สำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้^{๑๙๙}

๑. ประเภทของการเรียนรู้ กานเย่ (Gagne) ได้จัดประเภทของการเรียนรู้ เป็นสำคัญขึ้นจากง่ายไปหายากไว้ ๘ ประเภท ดังนี้

^{๑๙๘} โรเจอร์ส (Rogers), อ่างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

^{๑๙๙} กานเย่ (Gagne), อ่างใน ทิศนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๗๒.

๑) การเรียนรู้สัญญาณ (Signal - Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นไปโดยอัตโนมัติอยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ ผู้เรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดอาการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่มีความใกล้ชิดกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้สัญญาณเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ

๒) การเรียนรู้สิ่งเร้า - การตอบสนอง (Stimulus - Response Learning) เป็นการเรียนรู้เนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณ เพราะผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเนื่องจากได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ และการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้ เป็นสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเองมิใช่รอให้สิ่งเร้าภายนอกมากระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเอง

๓) การเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการเคลื่อนไหว

๔) การเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal Association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้แบบการรับสิ่งเร้าการตอบสนองเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง และการเชื่อมโยงทางภาษา

๕) การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ความเหมือนกันหรือแตกต่างของสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

๖) การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ความเหมือนกันหรือแตกต่างกันโดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อนได้

๗) การเรียนรู้กฎ (Rule Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวม หรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ กันได้

๘) การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา โดยการนำกฎเกณฑ์ต่างๆ มาใช้การเรียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวผู้เรียน เป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหานี้ไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

๒. องค์ประกอบของการเรียนรู้ กานเย่ (Gagne) ได้แบ่งสมรรถภาพหรือองค์ประกอบการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ ๕ ประการ ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) ทักษะการเคลื่อนไหว
- ๒) การเรียนรู้ทางด้านภาษา
- ๓) ทักษะเชาว์ปัญญา

๔) ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

๕) เจตคติ

สมรรถภาพทั้ง ๕ นี้มีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถปฏิบัติได้ในตัวเอง

๓. หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย่ (Gagne)

๑) กานเย่ (Gagne) ได้เสนอรูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบโดยพยายามเชื่อมโยงการจัดสภาพการเรียนการสอนอันเป็นสภาวะภายนอกตัวผู้เรียน ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมองของคนเรา กานเย่ (Gagne) อธิบายว่าการทำงานของสมองคล้ายกันกับการทำงานของคอมพิวเตอร์

๒) ในระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ กานเย่ (Gagne) ได้เสนอระบบการสอน ๘ ขั้น ดังนี้ (Kevein Kruse, ๒๐๐๖)

ขั้นที่ ๑ สร้างความสนใจ (Gain Attention) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นทั้งจากสิ่งจูงใจภายนอกและภายในตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนอาจใช้วิธีการสนทนา ซักถาม ทายปัญหาหรือมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และมีความสนใจที่จะเรียนรู้

ขั้นที่ ๒ แจ้งจุดประสงค์ (Inform Learner of Objectives) เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายหรือผลที่จะได้รับจากการเรียนบทเรียนนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เห็นแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียน ทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนของตนได้

ขั้นที่ ๓ กระตุ้นระลึกถึงความรู้เดิมที่จำเป็น (Stimulate Recall of Prior Learning) เป็นการทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ความรู้ใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเรียนรู้ความรู้ใหม่ต้องอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน

ขั้นที่ ๔ เสนอบทเรียนใหม่ (Present the Content) เป็นการเริ่มกิจกรรมบทเรียนใหม่ โดยใช้สื่อต่างๆ ที่เหมาะสมประกอบการสอน

ขั้นที่ ๕ จัดเตรียมและให้แนวทางการเรียนรู้ (Provide “learning” Guidance)

ขั้นที่ ๖ ให้ลงมือปฏิบัติ (Elicit the Performance (practice) เป็นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของบทที่ ๑

ขั้นที่ ๗ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Provide Feedback) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก

ขั้นที่ ๘ ประเมินพฤติกรรมตามจุดประสงค์ (Assess Performance) เป็นขั้นการวัดประเมินว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียนเพียงใด ซึ่งอาจทำการวัดโดยการใช้ข้อสอบ แบบสังเกต การตรวจผลงาน หรือการสัมภาษณ์ แล้วแต่ว่าจุดประสงค์นั้นต้องการวัดพฤติกรรมด้านใด โดยเครื่องที่ใช้วัดจะต้องมีคุณภาพ มีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ ๙ ส่งเสริมความแม่นยำและถ่ายโอนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติภาระงาน (Enhance Retention and Transfer to the job) เป็นการสรุปการย้ำทบทวนการเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียน มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่น กิจกรรมในขั้นนี้อาจเป็นแบบฝึกหัด การให้ทำกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้รวมทั้งการให้ทำการบ้าน การทำรายงาน หรือความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้ในชั้นเรียน

สรุปได้ว่าในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการแสดงความคิดทางวิทยาศาสตร์ทำให้มีนักคิด นักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่สนใจ ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเริ่มตั้งแต่ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งเร้า การตอบสนองและการเสริมแรง ต่อมานักจิตวิทยา และนักการศึกษา เริ่มหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทางความคิดหรือทางสมองในฐานะ ที่เป็นส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงเกิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมหรือปัญญานิยม (Cognitive) ขึ้น ทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และบรุนเนอร์ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยังได้รับการกล่าวถึงกันในปัจจุบัน ต่อมานักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องของจิตใจและความรู้สึกของมนุษย์ ทำให้เกิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ขึ้น แม้ว่าในแต่ละช่วงเวลาจะมีทฤษฎีและแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในความเป็นจริง แนวคิดต่างๆ ก็มิได้สูญสิ้นไปอย่างสิ้นเชิงทฤษฎีแต่ละทฤษฎีต่างก็มีจุดเด่นและจุดอ่อนในตัวเอง จึงเกิดการผสมผสานแนวคิด หลายแนวเข้าด้วยกันดังตัวอย่างการผสมผสานระหว่างแนวคิดทางด้านพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยมของกานเย่ เป็นต้น การศึกษาแนวคิดที่กล่าวมาสามารถช่วยผู้สอนให้ เกิดความตระหนัก ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ต่อไป

๒.๓.๔ ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบ การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย “โยนิโส” กับ “มนสิการ” โยนิโส แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด อุบาย วิธี ทาง ส่วนมนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิด คำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา เมื่อรวมเข้าเป็นโยนิโสมนสิการจึงหมายถึง การทำในใจโดยแยบคาย ความหมายของโยนิโสมนสิการสามารถแยกเป็นง่าย ๆ ได้ดังนี้^{๑๐๐}

๑. อุบายบุญสิทธิการ แปลว่า คิดหรือพิจารณาโดยอุบายคือ คิดอย่างมีวิธีหรือคิดถูกวิธี หมายถึง คิดถูกวิธีที่จะให้เข้าถึงความจริง สอดคล้องเข้ากับแนวสัจจะทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะและสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย

๒. ปถมนสิการ แปลว่า ผิดเป็นทางหรือคิดถูกทาง คือ คิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับ จัดลำดับได้หรือไม่มีลำดับ มีขั้นตอน เล่นไปเป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผล เป็นต้น ไม่ยุ่งเหยิงสับสน กระโดดไปกระโดดมา ต่อเป็นขั้นเป็นอันไม่ได้ ทั้งนี้รวมทั้งความสามารถที่จะชักชวนนึกคิดเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง

๓. การณมนสิการ แปลว่า คิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผลหรือคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง การคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวสาเหตุให้เข้าใจถึงต้นเค้าหรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาตามลำดับ

๔. อุปปาทาภมนสิการ แปลว่า คิดให้เกิดผล คือ ใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ เล็งถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย หมายถึง การคิด การพิจารณาที่ทำให้เกิดกุศลธรรม เช่น ปลูกเร้าให้เกิดความเพียร การรู้จักคิดในทางที่ทำให้หายหวาดกลัว ให้หายโกรธ การพิจารณาที่ทำให้มีสติหรือทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้น

^{๑๐๐} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต),วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศยาม,๒๕๔๒).

โยนิโสมนสิการที่เกิดขึ้นในแต่ราคาอาจมีลักษณะครบที่เดียวทั้ง ๔ ข้อหรือเกือบครบทั้งหมดหรืออาจสรุปลักษณะทั้ง ๔ ข้อสั้นๆ ข้อสั้นๆได้ ข้อสั้นๆได้คือ คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผลหรือคิดเร้ากุศล

โยนิโสมนสิการ คือ การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็นหรือคิดอย่างมีระเบียบ หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายโดยมองตามสิ่งนั้นๆ และโดยวิธีหาเหตุผลสืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้นๆหรือปัญหานั้นๆออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้านต้นหาอุปทานของตนเข้าจากปัจจัยนี้เรียกว่า ปัจจัยโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยในตัวบุคคลเรียกว่าวิธีการแห่งปัญญา

สรุปได้ว่า โยนิโสมนสิการหมายถึงการติดตามแนวทางของปัญญา คือการรู้จักคิดพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะโดยคิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล และคิดเร้ากุศล ทำให้เกิดความตั้งงามและสามารถแก้ปัญหาคำ

ทฤษฎีแนวคิด

วิธีคิดตามหลักพุทธธรรมหรือโยนิโสมนสิการ เป็นการนำเอาโยนิโสมนสิการมาใช้ในการปฏิบัติ โดยพระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นการบูรณาการปัญญาอ่อนกับอารมณ์ เน้นบทบาทของปัญญาในการพัฒนาหรือปรับสภาพจิตใจหรือใช้วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม โดยให้ใช้ปัญญาเป็นตัวชี้นำพฤติกรรมเพื่อช่วยให้คุณบุคคลมีแสดงออกในทางที่ดีทั้งต่อตนเองและคนอื่น

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาของปัญญาจึงมุ่งที่จะให้ทุกคนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรองควบคู่ไปกับการศึกษาค้นคว้า ดังนั้นจึงต้องพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการคือ การนำเอาโยนิโสมนสิการมาใช้ในการปฏิบัติจึงจะช่วยให้สามารถพัฒนาตนไปสู่อิสรภาพอย่างแท้จริง ซึ่งพระธรรมปิฎก^{๑๐๐}ได้แบ่งวิธีคิดโยนิโสมนสิการไว้ ๑๐ แบบคือ

๑. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การพิจารณาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลของการกระทำต่างๆสืบค้นศึกษาไปถึงสาเหตุและส่วนประกอบที่จะทำให้เกิดผลเช่นนั้น วิธีคิดการสืบค้นหรือสืบสาวหาสาเหตุอาจทำได้โดยคิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ การหาความสัมพันธ์หรือตั้งคำถามและหาคำตอบก็ได้

๒. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบหรือกระจายเนื้อหา วิธีคิดแบบนี้นอกจากจะเป็นการจำแนกแยกแยะองค์รวมของสรรพสิ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ แล้ว ยังมีการวิเคราะห์และจัดประเภทหมวดหมู่ขององค์ประกอบย่อยๆ นั้นไปพร้อมกันด้วย

๓. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะหรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ มองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายวิธีคิดแบบสามัญลักษณะแบ่งได้ ๒ ขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ คือรู้เท่าทันและยอมรับความจริงว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามปัจจัยนั้นทำให้เกิดความเป็นอิสระไม่ผูกมัดตัวเมื่อประสบสถานการณ์ที่ไม่ปรารถนา

ขั้นที่ ๒ คือแก้ไขและทำตามเหตุปัจจัย เป็นขั้นปฏิบัติด้วยปัญญาแก้ไขจัดการตัวเหตุปัจจัยเหล่านั้น

^{๑๐๐}พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต),วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศยาม,๒๕๔๒).

๔. วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ หรือวิธีคิดแบบแก้ปัญหาวินัย วิธีคิดแบบนี้เป็นวิธีแห่งการดับทุกข์ หรือจัดเป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่งเพราะที่สามารถครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่นๆ ได้ทั้งหมดวิธีคิดแบบนี้ มีลักษณะทั่วไป ๒ ประการคือ

๔.๑ วิธีคิดตามหลักเหตุและผล ศึกษาจากผลไปหาเหตุและแก้ไขที่ต้นเหตุจัดเป็น ๒ คู่คือ

คู่ที่ ๑ - ทุกข์เป็นผล เป็นตัวปัญหา กำหนดตัวปัญหา เป็นสิ่งที่แม่ ต้องการ

- สมุทัยเป็นเหตุ เป็นที่มาของ กำหนดเขตของปัญหา เป็นจุดที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไข จึงพ้นปัญหาได้

คู่ที่ ๒ - นิโรธเป็นผล เป็นภาวะสิ้นปัญหา จุดหมายซึ่งเป็นภาวะสิ้นปัญหา เป็นจุดหมายที่ต้องการเข้าถึง

- มรรคเป็นเหตุ เป็นวิธีการ วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขสาเหตุและเพื่อบรรลุมรรคภาวะสิ้น ปัญหา อันได้แก่ ความดับทุกข์

๔.๒ การกำหนดรู้และทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนและคิดแก้ไขเหตุของ ปัญหาให้ตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงความมุ่งหมาย ไม่ฟุ้งซ่านออกไปนอกเรื่องและจะต้องเป็นการแก้ไขที่ ปฏิบัติได้จริง

หลักการหรือสาระสำคัญของวิธีคิดแบบอริยสัจจ์ การเริ่มต้นจากปัญหาที่ประสบโดย กำหนดรู้ ทำความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน แล้วค้นหาสาเหตุของปัญหาให้พบ แล้วจึงกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้แน่ชัดว่าคืออะไร และปฏิบัติหรือลงมือทำเพื่อกำจัดสาเหตุของ ปัญหาโดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว

๕. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์หรือวิธีคิดตามหลักการและจุดมุ่งหมาย คือ พิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมกับธรรม หรือหลักการกับความมุ่งหมาย เป็นวิธีคิดที่มีความสำคัญมาก การตามหลักการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตรงตามความมุ่งหมาย ไม่เป็นการ กระทำที่เลื่อนลอยหรือมกมาย ธรรมแปลว่าหลักหรือหลักการ หลักความดี หลักการปฏิบัติ อรรถ แปลว่าความหมาย ความมุ่งหมาย ในการกระทำตามหลักการใดๆ ก็ตามจะต้องเข้าใจความหมายหรือ ความมุ่งหมายของหลักการนั้นๆ ว่าปฏิบัติไปเพื่ออะไร เพื่อให้หลักการเหล่านั้นสัมพันธ์กลมกลืนและ ลับช่วยสืบทอดกันนำไปสู่ผลที่มุ่งหมาย

๖. วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก วิธีคิดแบบนี้เป็นการมองสิ่งทั้งหลายตาม ความเป็นจริงอีกแบบหนึ่ง โดยเน้นการยอมรับความจริงตามที่เป็นจริง เป็นอยู่ทุกแง่ทุกด้านทั้งด้านดี ด้านเสีย ไม่เห็นทั้งด้านดีและด้านเสียแล้วต้องมองเห็นทางออกและดูจุดหมายว่าคืออะไร

๗. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบนี้เป็นวิธีคิดแบบสกัดกันหรือบรรเทา ปัญหา “ความต้องการ” เป็นขั้นขัดเกลาภิเลส หรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูง พฤติกรรมต่อไป วิธีคิดแบบนี้ใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับความต้องการหรือค้นหา ของคนเรา โดยคุณค่าแท้ หมายถึง คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายที่อาศัยปัญญาเป็นเครื่องวัด และเป็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง คุณค่าของสรรพสิ่งจึงเป็นคุณค่า หรือประโยชน์ ที่มนุษย์ปรารถนาให้คุณให้แก่อะไร คุณค่าเทียมนี้อาศัยค้นหาเป็นเครื่องวัดและตีค่าทำ

ให้เกิดความทะเยอทะยาน ออยากแก่งแย่ง ริษยาปราศจากความสงบสุข ดังนั้น คุณค่าแท้้นอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแล้วยังเกื้อกูลต่อความมีสติ

๘. วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม คือวิธีคิดในแนวสกดกั้นหรือบรรเทาและขัดเกลากันหาหลักการทั่วไปของวิธีคิดแบบนี้คือเหตุการณ์หรือสถานการณ์เดียวกัน บุคคลจะรับรู้ต่างกันตามแนวคิดที่ปรุงแต่งหรือตามโครงสร้างของจิตใจหรือประสบการณ์ของบุคคลนั้นวิธีคิดแบบนี้เป็นการทำใจหรือชักนำความคิดให้เป็นไปในทางที่ติงามและเป็นประโยชน์ ซึ่งมีความสำคัญทั้งในแง่ทำให้เกิดความคิดและการกระทำที่ติงามเป็นประโยชน์ในขณะนั้นๆ และในแง่ที่ช่วยแก้ไขนิสัยความเคยชินแบบร้ายๆ ของจิตใจที่สั่งสมไว้แต่เดิม พร้อมกับสร้างนิสัยความเคยชินใหม่ๆ ที่ติงามให้แก่จิตใจไปในเวลาเดียวกัน เช่น ถ้ามีความคิดที่เป็นบาป เป็นอกุศล หรือโทสะ โมหะ ก็ให้นึกใส่ใจถึงสิ่งอื่นที่ติงามเป็นกุศลเพื่อทำให้เกิดความเมตตา เพื่อพิจารณาถึงโทษและไม่ใส่ใจต่อความคิดอกุศล

๙. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบันเป็นวิธีคิดในแนวทางของความรู้หรือความคิดด้วยปัญญา ดังนั้นเรื่องที่เป็นอยู่ในขณะนี้หรือเป็นเรื่องที่ล่วงไปแล้วหรือเป็นเรื่องภายหน้าก็จัดเป็นการอยู่ในปัจจุบันทั้งนั้นโดยต้องคิดพิจารณาตามแนวทางของปัญญาเกี่ยวกับอดีต ปัจจุบันหรืออนาคตเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีความสำคัญในเรื่องกิจปัจจุบัน มันช่วยให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ช่วยให้การปฏิบัติในปัจจุบันถูกต้องได้ผลยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้มีการจัดเตรียมและวางแผนกิจการล่วงหน้า ส่วนการคิดถึงเรื่องอดีตและอนาคตตามแนวของต้นหาที่เพ้อฝันเลื่อนลอยจะผ่านเวลาและคุณภาพของจิตใจให้สูญเสียไปจากอดีตและอนาคต โดยไม่มีฐานแห่งความเป็นจริงในปัจจุบัน

๑๐. วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นการมองและแสดงความจริงโดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละด้านครบทุกแง่ทุกด้าน ไม่ใช่จับเอาง่ายเดียวหรือบางแยกขึ้นมาวินิจฉัยหรือประเมินค่าความดีความชั่ว เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าโยนิโสมนสิการแบบต่างๆ สรุปลได้เป็น ๒ แบบคือ โยนิโสมนสิการแบบเพื่อรู้ตามสภาวะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริง และโยนิโสมนสิการแบบเพื่อเสริมสร้างกุศลธรรมมุ่งปลุกเร้าให้เกิดคุณธรรมหรือกุศลธรรมต่างๆ โดยโยนิโสมนสิการทั้ง ๒ แบบต่างกันที่จุดตั้งต้นความคิดเมื่อรับรู้อารมณ์และสติกำหนดมุ่งเพื่อจะได้รู้ตามความเป็นจริงก็เป็นโยนิโสมนสิการเพื่อความรู้ตามสภาวะขึ้นตรงกับความจริงที่เป็นอยู่ตามธรรมดา

แนวทางการจัดการเรียนรู้

หลักการสอนแบบโยนิโสมนสิการ

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และวิธีการสอนให้สิทธิ์เกิดการเรียนรู้และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกคายนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง มุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของเสก ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และฉืดได้มีโอกาสคิด แสดงออกปฏิบัติอย่างถูกวิธีซึ่งสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม^{๑๐๒}

^{๑๐๒} สุมณ อมรวิวัฒน์, “พุทธวิธีสอน” การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ(กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๐).

ขั้นตอนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ

๑. ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียนและบทเรียน

๑.๑ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับ

- ๑.๑.๑ ระดับชั้นเรียน
- ๑.๑.๒ วัยของผู้เรียน
- ๑.๑.๓ วิธีการเรียนการสอน
- ๑.๑.๔ บทเรียนที่จะสอน

๑.๒ บุคลิกภาพของครูและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์

- ๑.๒.๑ บุคลิกภาพทางกายภาพมีความสะอาด แจ่มใส สงบและสำรวม
- ๑.๒.๒ เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี

๑.๒.๓ มีความมั่นใจในตนเอง เนื่องจากเป็นผู้รู้จริงและปฏิบัติจริงในสิ่งที่สอนผู้อื่น ด้วยความรู้และความรัก ครูผู้เป็นกัลยาณมิตร จึงควรสร้างศรัทธาด้วยจิตเมตตาต่อศิษย์ ช่วยให้ความอบอุ่นเป็นกันเองและแนะทางแก้ปัญหาอย่างมีหลักการและเหตุผล

๑.๓ การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

- ๑.๓.๑ ใช้สื่อการเรียนการสอน
- ๑.๓.๒ จัดกิจกรรมชั้นนำที่สนุก น่าสนใจ
- ๑.๓.๓ นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้ ความสามารถของตนและได้รับทราบ

ผลทันที่ว่าเป็นการเสริมแรง

๒. ขั้นสอน

๒.๑ คู่เสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียนนำเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นที่สำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

- ๒.๒ ครูแนะแหล่งวิทยากรและแหล่งข้อมูล
- ๒.๓ นักเรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ
- ๒.๔ จัดกิจกรรมที่เราให้เกิดความผิดวิธีต่างๆ

๒.๕ ฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูลความรู้และเปรียบเทียบประเมินค่าโดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา เช่น ให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นกลุ่มให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นคิดพิจารณาหาเหตุผลอย่างลึกซึ้งเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา

๒.๖ ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ เช่น การลงมติร่วมกันภายในกลุ่ม บนพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผลการศึกษาอคติ

๒.๗ กิจกรรมฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและตัดสินใจให้ประจักษ์ชัด

๓. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย สรุปการปฏิบัติ สรุปบทเรียนและวัดและประเมินผล

ข้อค้นพบจากการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โยนิโสมนสิการ มีข้อค้นพบจากการวิจัยดังนี้

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีต่อวิชา^{๑๐๓} ได้ศึกษาผลการสอนโดยสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการในการสอนคณิตศาสตร์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ พบว่านักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ด้วยการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการมีการเรียนรู้ และมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น และนักเรียนยังมี ๗ คติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ด้วย

๒. ความสามารถในการแก้ปัญหา^{๑๐๔} ได้นำการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการประยุกต์กระบวนการเผชิญสถานการณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสูงกว่าเกณฑ์

๓. ความสามารถในการตัดสินใจ^{๑๐๕} ได้ศึกษาผลของการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกมีความสามารถในการตัดสินใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

๔ ความฉลาดทางอารมณ์^{๑๐๖} วิจัยศึกษาผลของการบูรณาการการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค jigsaw ๒ กับโยนิโสมนสิการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติและกลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบบูรณาการการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค jigsaw ๒ กับโยนิโสมนสิการผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การมีแรงจูงใจ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม การพึ่งตนเอง และการมีความสงบทางจิตใจโดยส่วนย่อยในแต่ละด้าน โดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การมีแรงจูงใจ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม การพึ่งตนเอง และถ้ามีความสงบทางจิตใจโดยส่วนใหญ่ในแต่ละด้านและโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๑๐๓} สมาน สาครจิต, สัมฤทธิ์ผลในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ(กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒).

^{๑๐๔} ณัฏชา ธนากุล, ผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอน ต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒)

^{๑๐๕} อารมณ กัณฑ์ศรีวิกรม, ผลของการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖)

^{๑๐๖} นิตยา พงษ์เกษม, ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่บูรณาการกับโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔)

๒. การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ความหมาย

ไตรสิกขา เป็นการศึกษาค้นคว้าพัฒนาบุรุษทั้งทางกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ให้สามารถดำรงและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีสันติมีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา^{๑๐๗}

ทฤษฎีแนวคิด

จุดมุ่งหมายในการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ก็คือ การสอนให้รู้จักสอนตนเองให้พ้นทุกข์และฝึกอบรมให้เป็นคนสมบูรณ์แบบ โดยการปฏิบัติตามคุณธรรม ๓ ประการ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ปัญญา คือความรู้แจ้ง รอบรู้ รู้เท่าทันสภาวะความเป็นจริง ผู้มีปัญญาเท่านี้จักจัด รากเหง้าของความทุกข์ได้ และกระบวนการก่อให้เกิดปัญญาเกิดได้ด้วยการคิดพิจารณาโดยแยกคายนั่นคือ การคิดถุวิวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ไม่เอาความรู้สึก ด้วยตัณหาอุปทานของตนเองเข้ามาจับหรือเคลือบคลุม ทำให้เกิดความตึงเครียดและแก้ปัญหาได้ นอกจากนั้นยังอาศัยการฟัง การสนทนา การแนะนำตัว และการสั่งสอนจากกัลยาณมิตร และที่เน้นมากที่สุดในการสร้างปัญญา ก็คือ การลงมือฝึกฝนอบรม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พุทธวิธีการสอนของพระองค์เน้นการใช้ปัญญา คือ การคิดใคร่ครวญ ไตรตรองด้วยเหตุผล ฝึกหัดทำบ่อยๆ การลงมือฝึกฝน อบรม ลงมือปฏิบัติในทางพุทธศาสนาเน้นการปฏิบัติเป็นพิเศษ เพื่อให้รู้เท่าทันตามสภาวะความเป็นจริงเพื่อขจัดความทุกข์โดยสิ้นเชิง และพระองค์ทรงมีพระปรีชาญาณสามารถเลือกใช้ วิธีสอนให้เหมาะสมกับบุคคลและชุมชน นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงมีกลวิธีในการสอน ในการอธิบาย ในการตอบปัญหาอย่างชาญฉลาด ชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และพระองค์ยังมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนภาคภูมิใจในตนเอง เรียนด้วยความสบายใจ สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนอยากเรียน ไม่อึดอัด กระตือรือร้นที่จะเรียน จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายในการสอนและพุทธวิธีต่างๆ ในการที่ทรงใช้สอนนั้นล้วนแต่ต้องไปสู่ปัญญาให้บุคคลประจักษ์แจ้งด้วยตนเองจนสามารถเป็นที่พึ่งแก่ตนได้

วิธีการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตามหลักของศีลสมาธิ ปัญญา ผู้ศึกษาต้องปฏิบัติตามแนวทางของมรรคมีองค์ ๘ ได้แก่

ก. การฝึกหัดอบรมตนให้มีศีลด้วยสัมมาวาจา เจริญชอบ สัมมากรรมันตะ การกระทำชอบ และสัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ

ข. การฝึกหัดอบรมตนให้มีสมาธิด้วยสัมมาวายามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติการ ระลึกชอบ และสัมมาสมาธิการตั้งมั่นจิตชอบ

ค. การฝึกหัดอบรมให้มีปัญญาด้วยสัมมาทิฐิ การเห็นชอบ และสัมมาสังกัปปะการ ดำริชอบ

จากหลักมรรค ๘ จะเห็นได้ว่าไตรสิกขา คำว่าไตรสิกขาหมายถึง การเรียนรู้หรือการปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

^{๑๐๗} สุนน อมรวิวัฒน์, “พุทธวิธีสอน” การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตรีธรรมสาร, ๒๕๒๘).

๑. ศิลศึกษา เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ให้มีระเบียบ มีระบบ มีวิธีการแสดงออกที่เหมาะสมและมีวินัย

๒. จิตศึกษา เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อฝึกจิตให้มีโยนิโสมนสิการ ไม่วอกแวก กระสับกระส่ายควบคุมได้ดี เพราะการกระทำทั้งหลายทั้งกุตศกรรมและอกุตศกรรม มีใจเป็นหัวหน้า

๓. ปัญญาศึกษา เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อให้เกิดปัญญาให้รู้จักสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

แนวทางการจัดการเรียนรู้

หลักการสอนแบบไตรศึกษา

การสอนแบบไตรศึกษา เป็นการสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมเรียงตามลำดับ ดังนี้^{๑๐๘}

๑. นักเรียนรักษาศีลโดยควบคุมกาย วาจาของตนให้อยู่ในระเบียบวินัยและศีลธรรม
๒. นักเรียนฝึกสมาธิด้วยการสวดมนต์ กำหนดลมหายใจ และอุบายฝึกจิตอื่นๆ ผู้เรียนจะสามารถบรรยายความรู้สึก ความคิดในขณะที่ฝึกจิตหรือทำสมาธิได้ถูกต้องชัดเจน
๓. นักเรียนพิจารณาร่างกาย ความคิด ความรู้สึกของตนเองจนเข้าใจดีตามสภาพเป็นจริงจนควบคุมตนเองและปฏิบัติได้ถูกต้องตามสภาพปัญหาที่เผชิญ

ขั้นตอนการสอนแบบไตรศึกษา

การสอนแบบไตรศึกษามีขั้นตอนในการสอน ๓ ขั้นตอน ดังนี้^{๑๐๙}

๑. ขั้นศีล หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนต้องควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย และทางวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ ร่างกายพร้อมที่จะเรียนเสมอ
๒. ขั้นสมาธิ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนต้องรวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่ เป็นจุดเดียวไม่ซัดส่ายไปสู่เรื่องอื่น สิ่งอื่น นอกห้องเรียน นอกเรื่องที่เรียน ไม่คิดตรึกตรอง วิดกกังวลถึงเรื่องอื่นๆ ที่จะทำให้สมองไม่ปลอดโปร่ง ผู้เรียนต้องตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดจิตใจ
๓. ขั้นปัญญา หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนใช้สมาธิ พลังความมีจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจปัญหา แก้ไขปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง มีโมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

การสอนแบบไตรศึกษามีความเชื่อว่า คนที่จะมีปัญหาและเกิดปัญญาวิสุทธิขั้นย่อมเกิดจากมีกำลังจิตใจ กำลังความคิดที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหวมากมาย ต้องเพ่งพินิจคิดตรองในเรื่องเดียว คนที่จะมีกำลังความคิดรวมเป็นจุดเดียวแน่วแน่ไม่หวั่นไหวได้ก็ต่อเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพปกติเรียบร้อยสงบเรียบร้อย มีระเบียบวินัย นั่นคือ ถ้าผู้เรียนฝึกควบคุมสภาพทางกายให้อยู่ในระเบียบวินัยเรียบร้อยก็จะช่วยให้จิตใจสงบไม่ฟุ้งซ่านหวั่นไหวไปนอกเรื่อง นอกห้องเรียนซึ่งจะช่วยให้มีกำลังความคิด ความ

^{๑๐๘} ดุษฎี สีสถาวรพงศ์, การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบไตรศึกษาและธรรมสภาัจฉา ในกาสอนเบญจศีลและฆราวาสธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๔).

^{๑๐๙} สุมน อมรวิวัฒน์, “พุทธวิธีสอน” การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตรีธรรมสาร, ๒๕๒๘).

กล้า สามารถแก้ปัญหาทำความเข้าใจปัญหาได้ ทำให้เกิดปัญญามีความรู้แจ้งเรื่องนั้นๆ และด้วยตนเองประจักษ์ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงแต่รู้หรือทราบจากการบอกเล่าให้ฟังเท่านั้น

๒.๖ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลัก โดยมีรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์^{๑๑๐} ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ^{๑๑๑}

การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศชาตินั้นจำเป็นต้องวางรากฐานการสร้าง ความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ คือ สถาบันหลักของชาติ อันประกอบด้วย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นเสาหลักในการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสามัคคีในชาติ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความมั่นคงแห่งชาติทั่วไปคือ การดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม ความรุนแรงในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ โดยให้ความสำคัญในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์ของคนในชาติ และการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักสำคัญที่มีผลด้านความมั่นคงแก่ คนในชาติจะส่งผลให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและสงบสุข อันจะส่งผลให้สังคมและประเทศเกิดความมั่นคงธำรงรักษาอธิปไตยและผ่านพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ ได้

๑) วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์

^{๑๑๐} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๙๓-๑๓๙)

^{๑๑๑} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๙๔)

(๓) เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในสังคมไทย รวมทั้ง การยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๔) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูงพื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่งชายฝั่งทะเล) และส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวให้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

(๕) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัยจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

(๑) คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

(๓) คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

๓) แนวทางการพัฒนา

(๑) พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑) สร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยและประชาชนต่างเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศไทยให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๑.๒) ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๓) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่างๆ เช่น ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

๑.๔) ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๑.๕) จัดให้มีการเรียนการสอน / กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

๑.๖) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในระดับการศึกษา

(๒) ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑) สร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้กับผู้เรียนในพื้นที่

๒.๒) สร้างโอกาสทางการศึกษาและบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน รับรองคุณวุฒิการศึกษา และใบประกอบวิชาชีพผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่

๒.๓) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา

๒.๔) พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ และถูกต้องสอดคล้องตามหลักการศาสนา

๒.๕) ส่งเสริมให้สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น

๒.๖) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๓) ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)

๓.๑) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ พิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

๓.๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อการสร้างอาชีพและ รายได้บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓) ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษสามารถอ่านและเขียนภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๔) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ จำแนกตามระดับ / ประเภทการศึกษา

๓.๕) สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ

- ๓.๖) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย
- ๓.๗) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานหรือช่วยปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พิเศษ
- ๓.๘) จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- (๔) พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจาก ธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น
- ๔.๑) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธีเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจที่จะลดระดับความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ
- ๔.๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่
- ๔.๓) พัฒนาระบบกลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ^{๑๑๒}

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ การเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัว และรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัต และการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน จึงเป็นความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ เพื่อการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และทักษะดิจิทัล และสอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ / วิชาชีพส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง เช่น ระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา ผลิตและพัฒนาครูผู้สอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อสร้างกำลังคนให้มี

^{๑๑๒} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๑๐๐)

สมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ ๒๑ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

(๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญ จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

๑.๒) เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและวิชาชีพของประชากรในวัยเรียนและวัย ทำงาน และเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน

๑.๓) เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานระดับสูงและผู้มีความสามารถพิเศษหรือความ เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านในภาคการศึกษาการวิจัย การผลิตและการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ของประเทศ

๑.๔) เพื่อปรับทิศทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและบัณฑิตที่มุ่งเน้นคุณภาพ มากกว่า ปริมาณ

๑.๕) เพื่อขับเคลื่อนประเทศด้วยการวิจัยและนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและ มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจตามทิศทางการยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย ๔.๐

๑.๖) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนาคนเพื่อเพิ่มผลผลิต มูลค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ

(๒) เป้าหมาย

๒.๑) กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความ เชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๒.๓) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและ มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

(๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการ ของ ตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๓.๒) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๓.๓) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้าง ผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้^{๒๑๓}

^{๒๑๓} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๑๐๘)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษามาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุก ระดับการศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้ และพัฒนา ศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์

และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดีมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูเข้าสู่ระบบ การศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

(๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะ ตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๑.๒) เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย และกลุ่มผู้เรียนปกติและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๑.๓) เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

๑.๔) เพื่อผลิตและพัฒนาครูผู้สอนในทุกระดับและประเภทการศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่

๒๑และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

(๒) เป้าหมาย

๒.๑) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๒) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐาน การศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

๒.๓) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๒.๔) แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๒.๕) ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ

๒.๖) ระบบการผลิตครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล

๒.๗) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

(๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

๓.๑.๑) ออกแบบระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ โดยครูทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อประกันคุณภาพและมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู และระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา

๓.๑.๒) เร่งรัดพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูฝึกในสถานประกอบการโดยเริ่มต้นจากครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิ ครูที่สอนคณะชั้น และครูในสาขา วิชาที่ขาดแคลน

๓.๑.๓) พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้เกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมนครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ

๓.๑.๔) พัฒนามาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการและมาตรฐานสถานประกอบการที่กำหนดที่ฝึกปฏิบัติ

๓.๑.๕) เสริมสร้างการปลูกจิตสำนึกครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๖) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

๓.๑.๗) พัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (Master Teacher) และครูมืออาชีพ (Professional Teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของวิชาชีพครู

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

๑๑๔

การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสำหรับประชากรเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การลดความแตกต่างด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเสมอภาคในการศึกษาเรียนรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา รวมทั้งการมีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน สามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูล

^{๑๑๔} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๑๑๔)

ของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ และการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมทั่วถึง คนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพคนทุกคนอย่างรอบด้าน กระจายโอกาสและความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดรูปแบบ เวลา และสถานที่ อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการพัฒนาคนให้มีทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะตามกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

(๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้

๑.๒) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ในสถานศึกษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพ ทัดเทียมกัน

๑.๓) เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกลางรายบุคคลทุกช่วงวัยที่เชื่อมโยงกันได้และสามารถแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔) เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๕) เพื่อให้มีระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม และประเมินผล

(๒) เป้าหมาย

๒.๑) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๒.๒) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

๒.๓) ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

(๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑) เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๓.๑.๑) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อาทิ การจัดหาทุนและแหล่งทุน ทางการศึกษา การออกกฎหมายเฉพาะรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

๓.๑.๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

๓.๑.๓) เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกัน

- ๓.๑.๔) เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง
- ๓.๑.๕) ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ให้มากขึ้น
- ๓.๑.๖) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้เพียงพอ
- ๓.๑.๗) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ
- ๓.๑.๘) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- ๓.๑.๙) เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและให้โอกาส/ยอมรับในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม
- ๓.๒) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย
- ๓.๒.๑) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- ๓.๒.๒) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลในระบบต่าง ๆ อาทิ DLIT, DLTV, ETV
- ๓.๒.๓) ดำเนินการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ๓.๒.๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา
- ๓.๒.๕) ขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ครอบคลุมทุกพื้นที่เพียงพอกับผู้เรียน (ความเร็วขั้นต่ำ ๓๐ Mbps ใน ๕ ปีแรกและ ๑๐๐ Mbps ภายใน ๒๐ ปี)
- ๓.๓) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยง และเข้าถึงได้
- ๓.๓.๑) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐาน ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน มีความเป็นเอกภาพ เทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติได้ และสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง
- ๓.๓.๒) จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ข้อมูล ด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่แรกเกิด การเข้ารับการศึกษา การเข้าสู่การทำงาน และการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ๓.๓.๓) พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาการติดตาม ประเมินและรายงานผล สามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

๓.๓.๔) ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม^{๑๑๕}

สภาพการณ์ของภูมิภาคและโลกที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทุกประเทศต้องเร่งศึกษาเรียนรู้ และปรับตัวให้พร้อมเผชิญกับสภาพวิกฤตด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งจากการผันแปรของธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ พร้อมทั้งเร่งปลูกฝังเจตคติและความตระหนักในการพัฒนาหรือเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชน ปลูกจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการกระทำมีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยใน ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในระดับประเทศ และพื้นที่และการนำประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

(๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒) เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๓) เพื่อวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๔) เพื่อสร้างความตระหนัก และสร้างเสริมศักยภาพให้ประชาชนในการนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑) คนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๒.๒) หลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

^{๑๑๕} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๑๒๖)

๒.๓) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๓.๒) ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๓) พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา^{๑๑๖}

โครงสร้างและระบบการศึกษายังบริหารและจัดการภายใต้กฎระเบียบกติกาและแบบแผนการปฏิบัติรูปแบบเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาและความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายังเป็นปัญหาทั้งเรื่อง ขาดแคลนครูในบางสาขา ครูไม่ครบชั้น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างยิ่ง การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา ควบคู่กับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้หน่วยงานและสถานศึกษาสามารถบริหาร และจัดการศึกษาที่แสดงความรับผิดชอบต่อคุณภาพมาตรฐานให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ทุกภาค ส่วนของสังคม อาทิ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ภาคเอกชน สถานประกอบการ มูลนิธิ วัด สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ที่มีศักยภาพ และความพร้อมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบ กติกาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีนโยบายและมาตรการจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและสิทธิประโยชน์อื่น เช่น การลดหย่อนภาษี เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๒) เพื่อให้รัฐสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา

๑.๓) เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและความรับผิดชอบร่วมกัน

^{๑๑๖} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๑๓๑)

๑.๔) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา

๑.๕) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานที่แสดงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน (Accountability) และตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยผ่านเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายในการส่งเสริมและกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาและการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

๑.๖) เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit principle) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๑.๗) เพื่อให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

(๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัวชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

๒.๒) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๒.๓) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๒.๔) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๒.๕) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

(๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

๓.๑.๑) ปรับบทบาทและภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้กำกั้นนโยบายแผน มาตรฐานการนิเทศ ติดตามประเมินผล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่พื้นที่และสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความพร้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมของพื้นที่

๓.๑.๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้พื้นที่และสถานศึกษามีความเข้มแข็งให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง (นิติบุคคล/ในกำกับ) สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศ

๓.๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

๓.๒.๑) จัดกลุ่มสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาด้วยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อวางแผนการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดงาน ชุมชน และสังคม

๓.๒.๒) กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือ และพัฒนา เป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน

๓.๒.๓) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละ ระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๓.๒.๔) ส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

๓.๒.๕) พัฒนากลไกในการกำกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาให้ดำเนินบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนา อุดมศึกษา แผนพัฒนาอาชีวศึกษา รวมทั้งการแสดงความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

๓.๒.๖) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา

๓.๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

๓.๓.๑) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการจัดการศึกษาจากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม

๓.๓.๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและเอื้อให้เกิดการระดมทุน และร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

๓.๓.๓) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศ/ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่าย/ความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา

๓.๓.๕) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามาจัดการศึกษาในบางพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

๓.๓.๖) ส่งเสริมและพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้าร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๗) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐานภายใต้กลไกการแข่งขัน อย่างเสรีและเป็นธรรม

๓.๔) ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

๓.๔.๑) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินเพื่อ การศึกษาระบบการจัดสรรงบประมาณและกองทุนเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่ แตกต่างกันของผู้เรียนความต้องการกำลังแรงงานของประเทศและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

๓.๔.๒) มีระบบและกลไกกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบ การเงินเพื่อการศึกษาทำหน้าที่กำกับทิศทางยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๓) จัดระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา สำหรับผู้เรียนระดับ อาชีวศึกษา และสนับสนุนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ

๓.๔.๔) พัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษาและการรายงานการเงินผ่าน เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการกำกับติดตาม ประเมินผลการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพและ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

๓.๔.๕) พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ (ผู้เรียน) และด้านอุปทาน (สถานศึกษา) ที่เหมาะสม

๓.๔.๖) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการ สนับสนุนผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๓.๕) พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๓.๕.๑) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับ ความรู้ความสามารถวุฒิการศึกษา/การฝึกอบรม และลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน การสอน (งานธุรการ งานบริหารทั่วไป)

๓.๕.๒) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษา และ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ โดยยึดหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถประสบการณ์การจัดการ เรียนการสอน การบริหารการศึกษา และการประสบความสำเร็จในวิชาชีพ

๓.๕.๓) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้ง พัฒนาระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยะฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อ ดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยะฐานะที่ ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

๓.๕.๔) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการทางการบริหารเพื่อ กระจายอัตรา กำลังครูให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

๓.๕.๕) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ

๓.๕.๖) พัฒนาระบบการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้าง ครู เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจจัดการเรียน การสอน และแนวโน้มของประชากรวัยเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

๓.๕.๗) ปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสัดส่วนของประชากรวัยเรียน

๓.๕) แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)

๓.๕.๑) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

๓.๕.๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๓.๕.๓) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน

๓.๕.๔) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับ

อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

๓.๕.๕) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา

๓.๕.๖) โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และ

ด้านอุปทาน

๒.๗ นโยบายปฏิบัติการศึกษาแห่งชาติ

การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง Thailand ๔.๐ ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งการศึกษาไทยยุค ๔.๐ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของประเทศไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทย ๔.๐ คือ “ครู” ดังนั้นครูต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม สำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย ๔.๐ โดยครูจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ (Analytic Thinking) ซึ่งเป็นการคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์และตรวจสอบประเมินข้อมูล หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจประเมินหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีและการคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลิตต่อไปและต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility Thinking) ในงานที่ทำในผลงานที่ผลิตขึ้น การสอนในยุคใหม่นี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนเน้นการคิด การประดิษฐ์ การสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้ได้องค์ความรู้ใหม่ และสามารถบูรณาการความรู้ที่ศึกษาทั้งของเดิมและของใหม่เข้าด้วยกันผลิตเป็นผลงานของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น การสอนแบบนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิด

ใหม่ ๆ เพื่อมีผลให้คนในประเทศมีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลิตผลงานใหม่ ๆ ขึ้น โดยไม่ต้องคอยใช้หรือบริโภคสิ่งที่ผู้อื่นหรือประเทศอื่นนำมาจำหน่ายให้^{๑๑๗}

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่มุ่งยกระดับคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษาของชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพสู่การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนางานภายใต้กรอบการปฏิรูปใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การปฏิรูปครู ๒) การเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษา ๓) การปฏิรูปการบริหารจัดการ ๔) การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ๕) การปฏิรูปการเรียนรู้ และ ๖) การปรับระบบ ICT เพื่อการศึกษา ซึ่งกรอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติทั้ง ๖ ด้านนี้มุ่งเน้นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนของประเทศมีคุณภาพและมีศักยภาพที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้อย่างเต็มภาคภูมิ”ซึ่งรายละเอียดในการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาตามนโยบายรัฐบาลตาม Road Map ปฏิรูปการศึกษา ๖ ด้าน^{๑๑๘} (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๑, น. ๘๕-๘๙) มีดังต่อไปนี้

๑. ด้านการปฏิรูปครู ได้ดำเนินการโครงการสำคัญในหลายเรื่อง อาทิ การพัฒนาศักยภาพครู โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ผ่านโครงการ Boot Camp การตั้งสถาบันครูพัฒนา เพื่อการพัฒนาครูแบบครบวงจรเพื่อลดการจذبอบรมสัมมนาซ้ำซ้อน แก้ปัญหาครูออกนอกห้องเรียน การดึงคนเก่งคนดีมาเรียนครูผ่านโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จะทำให้ได้ครูเก่งที่ทำงานในภูมิภาคจำนวนถึง ๒๖,๙๗๖ คน ในระยะเวลา ๕ ปี นอกจากนี้ ยังสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผ่านโครงการต่าง ๆ อีกมากมาย ทั้งการปรับระบบการพัฒนาวินัยฐานที่มุ่งเน้นการประเมินจากความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานของครูแทนการตรวจเอกสาร การปรับปรุงบ้านพักครู การแก้ปัญหาหนี้สินครูด้วยการลดดอกเบี้ย ชพค. เหล่านี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพครู เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

๒. การเพิ่มกระจายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้ดำเนินโครงการสำคัญต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังนี้ การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ จัดการศึกษาของศูนย์ศาสนาอิสลามประจำมัสยิด สถาบันศึกษาปอเนาะ จัดตั้งโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้และอาชีวศึกษาประชารัฐ สำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อย หรือได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ การกระจายโอกาสให้กับเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านโครงการทีวีฟรีดอทคอม DLTV DLIT โรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียนประชารัฐ รวมทั้งการจัดการศึกษาให้กับประชาชนทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนวัยแรงงาน การปรับระบบสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะ

^{๑๑๗} ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (๒๕๕๘). การคิดสร้างสรรค์ในศาสตร์การคิด. (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. ๒๒)

^{๑๑๘} กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๑). การปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาตามนโยบายรัฐบาลตาม Roadmap ปฏิรูปการศึกษา ๖ ด้าน. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. น. ๘๕-๘๙)

กิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาสำหรับผู้พิการ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับคนทุกคน

๓. การปฏิรูปการบริหารจัดการ ได้มีการปรับระบบการบริหารจัดการในหลายเรื่อง ดังนี้ พัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบ Partnership School โดยมุ่งเน้นให้ได้คนเก่ง และป้องกัน การทุจริตจากการคัดเลือก การปรับวิธีการประเมินและการประกันคุณภาพสถานศึกษา การตรากฎหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา การสื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในรูปแบบที่ทันสมัยผ่านโครงการการสร้างการรับรู้การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการเร่งปราบปรามการทุจริตในกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ปราบปรามทุจริตกองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต ปราบปรามทุจริต MOE Net ปราบปรามทุจริตการตรวจสอบโครงการก่อสร้างอาคารเรียนสงขลาเพื่อให้เกิดการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปด้วยความสุจริตและมีประสิทธิภาพ

๔. การผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเป็นการผลิตและพัฒนา คนให้ตรงกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีการดำเนินโครงการที่สำคัญ ได้แก่ การจัด หลักสูตรอาชีวะพันธุ์ใหม่ ดำเนินการสร้างและผลิตอาชีวะในอุตสาหกรรม จัดหลักสูตรอาชีวะพันธุ์ ใหม่ที่เน้นผลิตช่างในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ๕ สาขา ซึ่งมีวิทยาลัยอาชีวศึกษา เข้าร่วม ทั้งหมด ๒๗ แห่ง โดยมีเป้าหมายผลิตอาชีวะพันธุ์ใหม่ให้ได้ ๘,๕๐๐ คนในระยะเวลา ๕ ปี มาตรการ ลดการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ที่ส่งผลให้การทะเลาะวิวาทลดลงอย่างต่อเนื่อง เช่น สัต หีบโมเดลที่เน้นการเรียนจริง รู้จริง ได้ลงมือทำจริง ผลิตกำลังคนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ New S-Curve สร้างระบบการเตรียมนวัตกรในพื้นที่ EEC การจัดการศึกษาด้านอาชีพให้กับประชาชนในเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยมีผู้ประกอบการพัฒนาอาชีพ โครงการห้องเรียน อาชีพที่เรียนสามัญคู่กับสายอาชีพเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพจบแล้วมีงานทำ การสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมของประเทศใน ๘ สาขาวิชา ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐ แห่ง ๒๓๕ หลักสูตร โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อส่งเสริมและเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยจะ ดำเนินการได้ครบทุกภาค การศึกษาระบบ KOSEN เพื่อเตรียมกำลังคนของประเทศ ซึ่งจะเป็นการ เตรียมกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

๕. การปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถเฉพาะ ด้าน ผ่านโครงการห้องเรียนกีฬาห้องเรียนดนตรี โครงการสานฝันการกีฬาชายแดนใต้ เพื่อให้เป็นไป ตามศักยภาพ การเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ ศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย โดย ปรับหลักสูตรให้เพิ่มเติมทางประวัติศาสตร์ การสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ผ่านกิจกรรมลูกเสือ การบูรณาการการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ผ่าน STEM ศึกษา การพัฒนา เด็กให้อ่านคล่องเขียนคล่อง รวมถึงให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ทุกคน การพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษโดยให้ผู้เรียนเรียนผ่านโครงการ English for All EchoV รวมถึงการพัฒนามหาวิทยาลัย ราชภัฏ ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๖. การปฏิรูป ICT เพื่อการศึกษา โดยการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบ ฐานข้อมูล ได้แก่ การดำเนินโครงการจัดหา High Speed Internet ในโรงเรียนที่ให้โรงเรียนเลือกผู้ให้

บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเอง ทำให้โรงเรียนมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงใช้ และสามารถลดค่าใช้จ่ายจากเดิมปีละประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท และโครงการ Big Data กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลกลางของทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการให้สามารถรองรับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แบบ On-Line Real Time ทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๘ ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่ เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็น พลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและ ภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง”^{๑๑๙} (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๖๑, น. ๑) ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับ ได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของ การพัฒนา ทุนมนุษย์ และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับ ปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบ บริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนัก ถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

^{๑๑๙} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๑

ตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญา แต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทย มีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็น การวางรากฐานการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการ เกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วม พัฒนาการ พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการ ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้าง ศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและ กีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง^{๑๒๐} ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

(๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต^{๑๒๑} ดังนี้

๑.๑) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้ง การพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๑.๒) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและ ประเพณีอันดีงาม

^{๑๒๐} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๙

^{๑๒๑} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๓๕

๑.๓) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนที่ดั่งามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตาม คำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๑.๔) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนา ผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัด กิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

๑.๕) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคน ในบริษัททั้งพนักงานและลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

๑.๖) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคน ในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลา และพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๑.๗) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อส่วนรวม สนับสนุน ส่งเสริม เป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้าง ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความ รอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละ ช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คน ทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ^{๑๒๒} ดังนี้

๒.๑) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อน การตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุน การ

^{๑๒๒} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๓๖

เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน

๒.๒) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้าน ภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้อง กับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผน ชีวิต และวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๒.๓) ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่าง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงาน ตามหลัก การทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึง ประสงค์ มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเอง และครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มี การพัฒนาระบบ การเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งาน ใหม่ ๆ รวมทั้ง มาตรการขยายอายุการทำงาน

๒.๔) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริม ให้มีการทำงานหลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มี งานทำ ที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ ฟันฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับ จัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความ จำเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม

(๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดย มุ่งเน้น ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการ เรียนรู้ ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวาง ตำแหน่ง ของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับ การเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับ นานาชาติ^{๑๒๓} ดังนี้

๓.๑) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษ ที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึง

^{๑๒๓} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๓๗

อุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิด ของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับ การเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้าง รายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

๓.๒) การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและ พัฒนาคูรูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนา ศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาคูรูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนา ผู้เรียนโดยตรง

๓.๓) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ รับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค ทัวถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่าง มีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูป การคลัง ด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรง สู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบ ประกันคุณภาพ การศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ ตัวผู้เรียน รวมทั้ง มีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษ ที่ ๒๑ มากกว่า การวัดระดับความรู้ ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการ ความรู้ในการจัดการ เรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบท พื้นที่

๓.๔) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและ ระบบฝึกอบรบมาตรฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การ พัฒนา การศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมีระบบ เทียบโอน ประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้ สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และ ทบทวน ทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้

และให้ ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

๓.๕) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก บนพื้นฐานของความเข้าใจลุ่มลึกในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของไทยและพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้านเพิ่ม การรับรู้ของคนไทยด้านพหุวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความอดกลั้นต่อความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน การฝังตัวและการทำงานระยะสั้นในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๓.๖) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากร และใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

๓.๗) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ โดยเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะสาขา สู่ระดับนานาชาติ ในการให้บริการทางการศึกษา วิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะแรงงานควบคู่กับ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ เป็นศูนย์ฝึกอบรม และศูนย์ทดสอบสมรรถนะ ในระดับภูมิภาค

(๔) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะ และคณิตศาสตร์ ด้านทักษะและมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนา และรักษา กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษ ให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง^{๑๒๔} ดังนี้

๔.๑) การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนไทยมีการพัฒนาที่สมดุล มีทางเลือกในการใช้ศักยภาพพหุปัญญาในการดำรงชีวิต เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาที่สังคมยอมรับ และเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ จัดโรงเรียน ระบบเสริมประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างมาตรการจูงใจ เพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก ทั้งด้านกีฬา ภาษาและวรรณกรรม สุนทรียศิลป์ ตลอดจนการวิจัย

^{๑๒๔} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๓๙

๔.๒) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุน ที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ การทำงานที่เหมาะสม การสร้างระบบเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในรูปแบบการร่วมมือ การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชา เพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้นักวิจัยความสามารถสูงของไทย รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๓) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถ ในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ ทั้งในรูปแบบการทำงานชั่วคราวและถาวร ตามความเหมาะสมของเป้าหมายการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ รวมถึง ผู้มีความสามารถที่มีศักยภาพสูงด้านต่าง ๆ ลูกหลานชาวต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยที่มีความสามารถพิเศษ และการรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษจากทั่วโลก และผู้เชี่ยวชาญที่มี ศักยภาพหรือทักษะสูงในสาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยได้แสดงศักยภาพ และใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

(๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทย มีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม^{๑๒๕} ดังนี้

๕.๑) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการ สุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

๕.๒) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริม สุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย

๕.๓) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงินการคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุน การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมิน

^{๑๒๕} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๔๐

ผลกระทบต่อด้านสุขภาพ โดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาพ

๕.๔) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาพที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเป็นเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์ และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมไปถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคอขวดทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต ทางด้านสุขภาพ และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูล สุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึง การปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการปฏิรูประบบ หลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพพอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

๕.๕) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดีในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสุขภาพที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาพดีของตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาพของแต่ละพื้นที่

(๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างที่อยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์^{๑๒๖} ดังนี้

๖.๑) การสร้างที่อยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่าง มีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างและพัฒนาบุตรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริม การเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม กับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์ และถึงช่วงอายุต่าง ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัว ในการดูแลสุขภาพจิตในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ สนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว

^{๑๒๖} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๔๑

รวมทั้งปรับปรุง กฎหมาย กำหนดบทบาท และจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัว ควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว

๖.๒) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐาน ที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๖.๓) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรม ที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ตลอดจน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๖.๔) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพ ในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจ ของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็ง และตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคล ของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทาง และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มี ทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษา ต่อ ธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

(๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ
โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน อย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬา และนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับ นานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา^{๑๒๗} ดังนี้

^{๑๒๗} ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. น. ๔๒

๗.๑) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต โดยส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการเล่นกีฬาบางชนิดที่มีความจำเป็นต่อทักษะในการดำรงชีวิต รวมทั้งการมีอิสระในการประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจ สร้างความสัมพันธ์อันดี หล่อหลอมจิตวิญญาณและการเป็นพลเมืองดี

๗.๒) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยเน้นการจัดกิจกรรมกีฬา สร้างโอกาสและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้มีคุณธรรมของความเป็นนักกีฬา มีระเบียบ วินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และรู้จักการขอโทษ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการ และเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย

๗.๓) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ โดยมุ่งการสร้างและพัฒนา นักกีฬาของชาติ การเฟ้นหานักกีฬาที่มีความสามารถ สร้างพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันแสดงศักยภาพ ด้านกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมการจัดกีฬาระดับนานาชาติ และสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมีเส้นทาง อาชีพที่มั่นคง ควบคู่กับส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดการความรู้ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพ และนันทนาการเชิงพาณิชย์

๗.๔) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา โดยมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการทั้งครูหรือผู้สอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้บริหารการกีฬา อาสาสมัครกีฬา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคล กลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาสได้อย่างถูกต้อง และสามารถต่อยอดศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการที่มีมาตรฐานของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนและเสริมศักยภาพรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการลงทุน และฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมกีฬาของภูมิภาคเอเชียควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และนันทนาการ การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการกีฬา และนันทนาการ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๒.๙ เยาวชนต้นแบบ Thailand ๔.๐

เยาวชน เป็นเหมือนดังความหวังของสังคม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ให้เท่าทันกระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่การสร้างและเปิดโอกาส เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีบทบาทและศักยภาพ สำหรับการสร้างอนาคตของประเทศให้เจริญก้าวหน้า นับว่า

เป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่ ต้องหันมาให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจาก Thailand ๔.๐ เป็นโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่งคั่ง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่ภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศให้เจริญ เตรียมพร้อมที่จะรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ ซึ่งช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนของชาติสามารถเติบโตขึ้นเป็นอนาคตของชาติและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ THAILAND ๔.๐ ในอนาคตได้อย่างมั่นคงและแน่นอน โดยหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน “Thailand ๔.๐” คือ “คนไทย ๔.๐” ที่ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ การมีพื้นฐานรากทศทางวัฒนธรรม ความพอเพียง การเรียนรู้เท่าทันสื่อ และการเป็นนวัตกรรม สร้างนวัตกรรมและผลิตผลใหม่ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ คนไทยจะต้องปรับเปลี่ยนตนเอง^{๑๒๘} “เด็กและเยาวชน” ต้องมีทักษะชีวิตที่ดี การที่เด็กเรียนเก่งเกินไปและไม่เคยเผชิญหน้าสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดก็อาจมีปัญหา คนที่จะอยู่รอดไม่ใช่คนเรียนเก่ง แต่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ รู้จักการวิเคราะห์ กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นทักษะด้านนี้ให้มาก เด็กและเยาวชนปัจจุบันต้องรู้จักคิด รู้จักเลือก และปฏิเสธ แต่ต้องไม่เห็นแก่ตัว ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีความสุขที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา นั้น ผู้ใหญ่ต้องกระตุ้นและจุดประกายโดยสนับสนุนในแง่ของการเป็นต้นแบบ หรือสร้างนวัตกรรมในการสร้างเสริมสุขภาวะของเด็กและเยาวชน^{๑๒๙}

การพาประเทศไทยก้าวไปสู่ "Thailand ๔.๐" ต้องเริ่มที่การสร้างเด็กและเยาวชนที่จะกลายเป็นพลเมืองของอนาคตให้รู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มีสำนึกรักบ้านเกิด รู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่พวกเขาจะได้มีศักยภาพพร้อมจะขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง "ไทยแลนด์ ๔.๐" นโยบายที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ แล้วพึ่งพากันเอง จากนั้นจึงรวมเป็นกลุ่มอย่างมีพลัง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่หมุนด้วยเทคโนโลยีที่สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาทุกวัน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะพาประเทศไปถึงเป้าหมายดังกล่าวคือ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ซึ่งหากต้องการให้พัฒนาอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน ควรเริ่มที่กลุ่มคนผู้จะมาเป็นกำลังหลักของประเทศในอนาคต นั่นคือ "เด็กและเยาวชน" ด้วยการเปิดพื้นที่ให้มีโอกาสแสดงศักยภาพตามความสนใจ^{๑๓๐} เครื่องมือสำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาคนไทย ๔.๐ ที่พร้อมด้วยทักษะที่สำคัญในมิติที่หลากหลายทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ ๔.๐ ด้านสังคม ๔.๐ และด้านการศึกษา ๔.๐ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็น “คนไทย ๔.๐” จะเกิดขึ้นได้จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ใน ๔ ประเด็นหลัก^{๑๓๑} ดังนี้

^{๑๒๘} สุวิทย์ เมษินทรีย์. (๒๕๕๙). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กระบวนทัศน์การพัฒนาสู่ประเทศไทย ๔.๐. (คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.). น. ๓)

^{๑๒๙} เพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์. (๒๕๕๕). สร้างเยาวชน สร้างชาติ. (สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็กเยาวชน และครอบครัว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). น. ๑๔)

^{๑๓๐} สุปรีดา อดุลยานนท์. (๒๕๖๐). เยาวชนพลเมือง สู่ประเทศไทย ๔.๐. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. น. ๘)

^{๑๓๑} ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน. (๒๕๖๐). พื้นที่ต้นแบบ Active Learning สู่ Thailand ๔.๐. (ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมด้านเด็กและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. น. ๓๕)

(๑) การเป็นคนไทยที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่สอดคล้องกับโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถทำได้ด้วยกระบวนการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการจัดรูปแบบการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยในการแก้ไขปัญหาชีวิต โดยใช้การวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นฐาน

(๒) การสร้างคนไทยที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการศึกษาตามอัธยาศัยโดยใช้สถานการณ์ปัญหาในชุมชนเป็นฐาน อาทิ การจัดการทรัพยากรชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดสรรน้ำอย่างไม่ทั่วถึงของคนในชุมชน การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ผ่านวิถีเกษตร เป็นต้น

(๓) การสร้างคนไทยที่มีอัตลักษณ์ของความเป็นไทยที่สามารถยืนได้อย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นสถานศึกษา

(๔) การสร้างคนไทยที่มีความสามารถในการใช้ดิจิทัลเพื่อสอดคล้องกับการเข้าสู่ยุคดิจิทัล อาทิ การเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) เป็นการทำการเกษตรยุคใหม่ที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตของคนในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังเป็นผู้ใช้ดิจิทัลในการศึกษาและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรโดยบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับ Digital Economy อย่างรู้เท่าทันและชาญฉลาด

เยาวชนในยุคการศึกษา ๔.๐ จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศเพื่อเอาเงินตราเข้าประเทศและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมีรายได้สูงได้ ผู้เรียนหรือนักเรียนจะมีความสามารถเช่นนั้นได้ต้องมีความสามารถหลายอย่างอยู่ในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นการคิดในการแยกแยะข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกเป็นส่วนย่อย ๆ และมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลเหล่านั้นเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่น ๆ หรือทำให้เกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น^{๑๓๒} การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) เป็นการคิดที่ให้ระบุประเด็นปัญหา ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการคิดทางกว้าง คิดทางลึกซึ้ง คิดอย่างละเอียด และคิดในระยะไกล วิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาทางเลือกโดยพิจารณาข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลและระบุทางเลือกที่หลากหลายลงความเห็นตัดสินใจทำนายอนาคตโดยประเมินทางเลือกและใช้เหตุผล การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดที่มีองค์ประกอบสำคัญตามแนวคิดของ พอล ทอร์แรนซ์^{๑๓๓} คือ การคิดคล่อง (Fluency) การคิดยืดหยุ่น (Flexibility) การคิดละเอียดละออ (Elaboration) และการคิดต้นแบบ (Originality) การคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) ความสามารถทางสมองของบุคคลในการทำภาพที่เกิดขึ้นให้ออกมาเป็นสิ่งที่เป็ผลิตภาพที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือไปทำประโยชน์ในงานต่าง ๆ ได้ โดยการสร้างผลงาน แนวทางดังกล่าวนี้จะต้องเน้นให้มีผลงาน เกิดขึ้นจากเด็กและเยาวชนผู้เรียน ไม่ว่าผลงานนั้นจะเป็นผลงานวิชาการ ผลงานการประดิษฐ์ ผลงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ ดังนั้นไม่

^{๑๓๒} ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (๒๕๕๙). การศึกษา ๔.๐ เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. ๑๕)

^{๑๓๓} ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (๒๕๕๘). การคิดสร้างสรรค์ในศาสตร์การคิด. (Paul Torrance, อ้างใน อั้งโน). (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. ๓๒)

ว่าจะเป็นการสอนภาษา ก็ต้องมีผลงานทางภาษา ถ้าสอนวิทยาศาสตร์ต้องให้มีผลงานทางวิทยาศาสตร์ ถ้าสอนศิลปะก็ต้องมีงานศิลปะออกมาเป็นผลงาน ถ้าเป็นงานทางเกษตรก็ต้องมีผลงานด้านการเกษตรที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการเรียนวิชาใดเรื่องใด เป้าหมายจะต้องมีผลผลิตออกมาอย่างชัดเจน และผลผลิตที่ออกมาจะต้องเป็นผลผลิตที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ด้วยพร้อมกันไป ไม่ใช่เพียงแค่ลอกเลียนคนอื่นมาเท่านั้น ในขณะที่รู้จักคิดสร้างสรรค์ สำหรับการคิดนวัตกรรม (Innovation Thinking) เป็นการคิดที่สร้างผลผลิตที่มีความใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร และมีความเป็นเชิงบวกและการคิดรับผิดชอบ (Responsible Thinking) ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย^{๑๓๔}

ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑st century skills; transversal skills) สำหรับนักเรียน ๔.๐ เป็นกลุ่มความรู้ ทักษะและนิสัยการทำงานที่เชื่อว่าจะมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลจากการพัฒนากรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑st Century Learning Framework) โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (The Partnership for ๒๑st Century Skills) เบอร์นี ทริลลิง และชาลส์ แพตเติล^{๑๓๕} ได้เสนอไว้ในหนังสือ ๒๑st Century Skills: Learning for Life in Our Times (๒๐๐๙) ประกอบด้วย ๓Rs และ ๗Cs เป็นดังต่อไปนี้

๓Rs ประกอบด้วย ทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่

(๑) Reading ทักษะการอ่าน อ่านออก

(๒) Writing ทักษะการเขียน เขียนได้

(๓) Arithmetic ทักษะเลขคณิต คิดเลขเป็น

๗Cs ประกอบด้วย ทักษะ ๗ ด้าน คือ

(๑) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) เป็นการคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญ

(๒) ด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) เป็นการสื่อสารอย่างซับซ้อนและการประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อต่าง ๆ

(๓) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) เป็นความสามารถในการนำผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อแบบกระจายบทบาท

(๔) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เป็นการใช้จินตนาการ การประยุกต์ และการประดิษฐ์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เรื่องใหม่

^{๑๓๔} ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (๒๕๕๘). การคิดสร้างสรรค์ในศาสตร์การคิด. (Paul Torrance, อังใน อังใน). (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. ๓๕)

^{๑๓๕} ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน. (๒๕๕๙). การศึกษา ๔.๐ เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. ๔๕)

(๕) ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) มีความรู้แหล่งสารสนเทศและสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและสามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

(๖) ด้านการทำงาน การเรียนรู้ และการพึ่งตนเอง (Career and Learning Self-Reliance) มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดีมีความสามารถในการจัดการทำงานและเรียนรู้อย่างอิสระ

(๗) ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) มีปฏิสัมพันธ์ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำงานกับทีมงานที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ดี ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ช่วยผู้เรียนให้มีคุณภาพเพื่อเตรียมพร้อมที่จะมีชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ เป็นทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนในยุคการศึกษา ๔.๐ ให้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับประเทศได้ต่อไป

๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๑.งานวิจัยในประเทศ

สมควร นามสีฐาน ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสอนศึกษาแนวพุทธในศตวรรษที่ ๒๑. การพัฒนานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑ การสอนสังคมศึกษามีสาระความรู้ที่เป็นพื้นฐานของสังคม ได้แก่ สาระวิชาศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระวิชาเศรษฐศาสตร์ สาระวิชาภูมิศาสตร์ และสาระวิชาประวัติศาสตร์ การจัดกระบวนการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งอาจจะเป็นความคิด แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและ เทคนิคต่าง ๆ โดยใช้หลักแนวทางการสอนแนวพุทธประยุกต์ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ร่วมกัน ซึ่งคุณลักษณะนวัตกรรมทางการเรียนการสอนจะต้องเป็นสิ่งใหม่เกี่ยวกับการสอนเป็นสิ่งที่ใหม่ บางส่วนเป็นสิ่งใหม่ที่ยังอยู่ในกระบวนการทดลองสิ่งใหม่ที่นำมาปรับปรุงใหม่ทดลองใช้และเผยแพร่ นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนแยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ นวัตกรรม ประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสอน นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมประเภทเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความมี วินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีน้ำ ใจ การบริโภคด้วยปัญญาในวิถีไทย โดยครูต้องสอดแทรกเพื่อการด ารงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และ คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสาระสำคัญในการดำรงชีวิตและการ

ทำงานโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มีหลักการ คือ การระบุปัญหาการ กำหนดจุดมุ่งหมาย การศึกษาข้อจำกัด^{๑๓๖}

พูนภัทรา พูลผล ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสอนศึกษาแนวพุทธในศตวรรษที่ ๒๑. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ ความเป็นพลเมืองโลก แนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย แนวคิดการบริหารงานวิชาการ ๕ ด้านคือ ๑) หลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) การนิเทศการสอน ๔) การวัดและประเมินผล และ ๕) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) แนวคิดกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานวิชาการจากเอกสารด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากสถานศึกษาขั้น พื้นฐานสังกัดส านักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ของส านักบริหารงานการ มัธยมศึกษาตอนปลายในปี ๒๕๕๓ จำนวน ๕๐๐ โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา น าข้อมูลที่ ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ตรวจสอบและประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้กับโรงเรียนในต่างประเทศที่มีการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก น าข้อเสนอแนะที่ได้มา ปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง^{๑๓๗}

อัจฉรา ประเสริฐสิน ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการทำวิจัยของครู ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓ สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร (สพฐ.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดละ ๒ คน รวม ๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครูมีความตรงเชิงเนื้อหา IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ - ๑.๐๐ ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครูประกอบด้วย ๗ ด้าน คือ (๑) การจัดการอบรมความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม (๒) การส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (๓) การจัดเวทีนำเสนอผลงานเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (๔) มินิโบายส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในชั้นเรียน (๕) มีงบประมาณจัดทำนวัตกรรม ๖)

^{๑๓๖} สมควร นามสีฐาน. (๒๕๖๑). การพัฒนานวัตกรรมการสอนศึกษาแนวพุทธในศตวรรษที่ ๒๑. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๓๗} พูนภัทรา พูลผล. (๒๕๖๑). การพัฒนานวัตกรรมการสอนศึกษาแนวพุทธในศตวรรษที่ ๒๑. คณะครุศาสตร์. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กำหนดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องให้มีความเหมาะสมกับจำนวนสื่อการเรียนรู้ และ ๗) สร้างแรงจูงใจให้ครูในการสร้างนวัตกรรม เช่น การให้รางวัล เป็นต้น^{๑๓๘}

น้ามนต์ เรื่องฤทธิ์ ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสอนแบบผสมผสานโดยใช้โครงงานเป็นฐานรายวิชา ๔๖๘ ๓๑๐ เทคนิคการนำเสนอและการจัดนิทรรศการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) พัฒนานวัตกรรมการสอนแบบผสมผสานโดยใช้โครงงานเป็นฐาน รายวิชา ๔๖๘๓๑๐ เทคนิคการนำเสนอและการจัดนิทรรศการ และ (๒) พัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชา ๔๖๓๓๑๐ เทคนิคการนำเสนอและการจัดนิทรรศการ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕) ด้านความรู้และทักษะทางปัญญาและด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ ผลการวิจัยมีดังนี้ (๑) นวัตกรรมฯ ประกอบด้วย ๑) องค์ประกอบ ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑.๑) ผู้สอน ๑.๒) ผู้เรียน ๑.๓) คู่มือการเรียนรู้ ๑.๔) ประมวลรายวิชา ๑.๕) ระบบบริหารการเรียนการสอนออนไลน์ ๑.๖) แบบประเมินความรู้และทักษะทางปัญญา ๑.๗) แบบประเมินทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (๒) ขั้นตอนของวัตกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ๒.๑) ขั้นเตรียมการ ๒.๒) ขั้นการเรียนการสอน และ ๒.๓) ขั้นประเมินผล สำหรับผลการพัฒนาผลการเรียนรู้ (๑) ด้านความรู้และทักษะทางปัญญา พบว่าค่าเฉลี่ยของความรู้และ ทักษะทางปัญญาอยู่ที่ ร้อยละ ๘๔.๖๖ แสดงว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับดีมาก และ (๒) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๔ อยู่ในระดับดี^{๑๓๙}

กรวรรณ สืบสม และนพรัตน์ หมี่พลัด ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการรูปแบบการจัดการความรู้กับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มทักษะการสอนคอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนขยายโอกาส มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) พัฒนารูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการรูปแบบการจัดการความรู้กับเทคโนโลยีสารสนเทศ (๒) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสผ่านนวัตกรรมการเรียนการสอน และ (๓) เพื่อความพึงพอใจการเรียน การสอนผ่านนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อหารูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ผลจากการวิจัยพบว่า รูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสมี ๓ รูปแบบคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ แอปพลิเคชันสื่อการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมการ เรียนการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเท่ากับ ($X = (๖.๕๕ \text{ S.D.} = ๑.๔๗$

^{๑๓๘} อัจฉรา ประเสริฐสิน. (๒๕๖๐). การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู. วารสารบรรณศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓๙} น้ามนต์ เรื่องฤทธิ์. (๒๕๖๐). การพัฒนานวัตกรรมการสอนแบบผสมผสานโดยใช้โครงงานเป็นฐานรายวิชา ๔๖๘ ๓๑๐ เทคนิคการนำเสนอและการจัดนิทรรศการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และศิลปมหาบัณฑิต. สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และครูในโรงเรียนขยายโอกาสมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ใน เกณฑ์ระดับมาก^{๑๔๐}

มาเรียม นิลพันธุ์ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์นวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (๒) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (๓) เพื่อศึกษาผลการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ และ (๔) เพื่อสังเคราะห์และเสนอรูปแบบ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า (๑) พื้นที่การวิจัยทั้ง ๔ แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ๑.๑) พิพิธภัณฑ์โรงเรียนวัดบางหลวง จังหวัดนครปฐม ๑.๒) แหล่งเรียนรู้วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี ๑.๓) แหล่งเรียนรู้ปล่องเหล็ก จังหวัดสมุทรสาคร และ ๔) แหล่ง เรียนรู้ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านบึงเหนือ จังหวัดราชบุรี มีบริบทด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การ พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (๒) นวัตกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ท้องถิ่นกิจกรรมบูรณาการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓) คนในชุมชนเกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกในการใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มี ประโยชน์อย่างสูงสุด เกิดความรักชื่นชม ห่วง แหวน และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าของท้องถิ่นและของ ประเทศชาติ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีชิ้นงาน ผลงานที่สะท้อนความคิด สร้างสรรค์และเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเอง มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ พิพิธภัณฑ์และแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่น^{๑๔๑}

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาบริบทและนวัตกรรมการเรียนรู้ (๒) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (๓) ทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ และ (๔) ประเมินและปรับปรุง นวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ และแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์: วัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชน ชุมชน ครูและนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า (๑) บริบทและนวัตกรรมการเรียนรู้วัด มหาธาตุวรวิหาร มีความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะเชิง พุทธศิลป์ และโบราณคดี นวัตกรรมการ การเรียนรู้ที่ต้องการ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับประวัติวัด โบราณสถานที่สำคัญ ลวดลายโบสถ์และ วิหาร และการเขียนลายในวัด (๒) นวัตกรรมการเรียนรู้ มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ๒ กิจกรรม ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ชุมชุมศิลปะ (ลายรดน้ำสร้างสรรค์ ปูนปั้นสรรค์

^{๑๔๐} กวรรรณ สืบสม และนพรัตน์ หมีพลัด. (๒๕๖๐). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้โดยบูรณา การรูปแบบการจัดการความรู้กับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มทักษะการสอนคอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนขยาย โอกาส. กลุ่มงานสร้างสรรค์และนวัตกรรม. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

^{๑๔๑} มาเรียม นิลพันธุ์. (๒๕๕๘). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมี ส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. วารสารบรรณ ศาสตร์ ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม - เมษายน ๒๕๕๘.

สร้าง) และโครงการพัฒนากิจกรรมชุมชน (๓) การทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฏ์วิทยาลัย ตระหนักในประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้วัดมหาธาตุวรวิหารที่มีต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมเรียนรู้ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมตระหนักในความสำคัญ และ (๔) ผลการประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตระหนักและเห็นคุณค่า เกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ๔ ด้าน คือ คิดคล่อง คิดไม่เหมือนเดิม คิดยืดหยุ่นไม่ติดกรอบ และคิดเป็นประโยชน์^{๑๔๒}

รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ ไชยโส ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้วิธีการวิจัยแบบพัฒนาทดลอง มีขั้นตอนในการวิจัย ประกอบด้วย (๑) การกำหนดสมรรถนะ ทางด้านการประเมินการเรียนรู้ที่นิสิตครูควรได้รับการพัฒนา (๒) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ ด้านประเมินการเรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอนในสถาบันผลิตครูที่สอนวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา และ (๓) สร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินจากการสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่านวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด มีขั้นตอน ในการจัดกิจกรรม ๕ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนความสนใจ ขั้นตอนสืบเสาะหาคำตอบ ขั้นตอนสรุปผล ขั้นตอนขยายความรู้ และขั้นตอนประเมินผล เรียกว่า ชื่อว่า “๓S๒E Model” นำเสนอนวัตกรรมในลักษณะของเอกสารคู่มือสำหรับอาจารย์และเอกสารการเรียนรู้ของ นิสิตนักศึกษาครู โดยจัดลำดับโครงสร้างจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ๙ หน่วย ใช้เวลาในการสอนและทำกิจกรรมแต่ละหน่วยประมาณ ๓ ชั่วโมง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้พบว่า นิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ ๕๐ มีสมรรถนะด้านการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และมีจำนวน นิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ ๙๐ ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๖๐ ทั้งนี้มีสมรรถนะด้านการประเมินที่นิสิต นักศึกษาครูได้รับการพัฒนา ๙ สมรรถนะ ประกอบด้วย ๑) สมรรถนะในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินและสิ่งที่ประเมิน ๒) สมรรถนะในการให้ผลย้อนกลับกับผู้เรียน ๓) สมรรถนะในการสร้างและใช้เครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ๔) สมรรถนะในการให้คะแนนและแปลความหมายคะแนน ๕) สมรรถนะในการออกแบบการประเมินสภาพจริง ๖) สมรรถนะในการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมิน ๗) สมรรถนะในการให้ระดับคะแนนและกา รายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ๘) สมรรถนะในการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู ๙) สมรรถนะในการจัดทำโครงการในการออกแบบการประเมินการเรียนรู้ อาจารย์ที่ใช้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณ่มือและกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นิสิตนักศึกษาที่เรียนรายงานว่าได้ เรียนรู้ตามบทเรียนที่เรียนและตระหนักว่า

^{๑๔๒} ขนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (๒๕๕๘). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. เพชรบุรี.

สมรรถนะด้านการประเมินเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับครูที่จะนำไปใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป^{๑๔๓}

ชูโรดา เจณี ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุนคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) สร้างและหาประสิทธิภาพนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุนคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ และ (๒) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังด้วยนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุนคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุนคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๒๑/๘๑.๐๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลักเรียนด้วยนวัตกรรมการสอนภาษาไทยและกระตุนคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๑๔๔}

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้ทำวิจัยเรื่องการสอนส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มี วัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันผลิตครูในการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (๒) เพื่อพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ (๓) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า (๑) ครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย มีความคาดหวังในบทบาทของ คณะศึกษาศาสตร์ในฐานะสถาบันผลิตครู ดังนี้ ๑) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยให้กับชุมชน ๒) ทำหน้าที่จัดอบรม สัมมนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ๓) ผลิตครูรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ๔) เป็นสื่อกลางในการนำเทคนิคและสิ่งใหม่ ๆ มาแนะนำต่อชุมชน ๕) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๖) เป็นสื่อกลางทางความคิดโดยอาศัยการวิจัย ๗) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีและทันสมัย และ ๘) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกรูปแบบ (๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นด้วยกับการพัฒนา นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ศรีตรัง หรือเครือข่าย SEN บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่ประสบกับสถานการณ์ความไม่สงบ การเดินทางอยู่ในสถานะเสี่ยง ดังนั้น การหลีกเลี่ยงการเดินทางที่ไม่จำเป็นจะทำให้ครูมีความปลอดภัยมากขึ้น โดยพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีปัญหาในการใช้เครือข่าย SEN ครูประจำการมีปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ แม้ว่า จะมีประสบการณ์มาก มีความรู้เพียงพอที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ไม่สามารถทำได้ สำหรับนักศึกษา ปฏิบัติการสอน แม้ว่าจะมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แต่เนื่องจากมีประสบการณ์ในการ

^{๑๔๓} รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ ไชยโส. (๒๕๕๖). การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน. สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.

^{๑๔๔} ชูโรดา เจณี. (๒๕๕๖). การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุนคิด เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาไทย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สอนน้อยจึงไม่มั่นใจที่จะแลกเปลี่ยนเนื่องจากกลัวความผิดพลาด อย่างไรก็ตามปัญหาในการใช้
 เครื่องช่วย SEN ร่วมกันคือ ไม่มีเวลามากพอที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครื่องช่วย เนื่องจากได้รับภาระ
 งานอื่น ๆ นอกเหนืองานสอน ต่อความคาดหวังที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครื่องช่วยมีต่อ
 เครื่องช่วยการศึกษา SEN พบว่า มีความคาดหวังสูงโดยเฉพาะคาดหวังจะให้ SEN เป็นเครื่องช่วยที่เป็น
 แหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบมีการผลิตสื่อ IT เผยแพร่ รวมทั้งคาดหวังให้ SEN เป็นสื่อกลางในการ
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการศึกษา และขอให้ทุกองค์กรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมกับ SEN
 โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้ปกครอง และผู้เรียนทุกระดับ นอกจากนี้ ยังต้องการ
 ให้ SEN จัดกิจกรรมสม่ำเสมอและมีปฏิทินกิจกรรมที่แน่นอน และ (๓) นโยบายที่นำเสนอเพื่อการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้ ๑) ควรส่งเสริมให้โรงเรียนในสามจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยและเพียงพอ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา
 นวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน และใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ร่วมวิชาชีพอื่น ๆ ๒) เพิ่ม
 บุคลากรสายสนับสนุนเพื่อให้ครูไม่ต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่การสอน อาทิ งานธุรการ เป็นต้น อันจะ
 ทำให้มีเวลามากพอในการเตรียมการสอนและการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ๓) สนับสนุนให้เกิด
 เครื่องช่วยการเรียนรู้มากขึ้น เช่น เครื่องช่วยผู้ปกครอง เครื่องช่วยผู้เรียน และเครื่องช่วยประชาชนชาวบ้าน
 และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ๔) เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น
 และ ๕) ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ^{๑๔๕}

สุชาติ วัฒนชัย และคณะ ได้ทำวิจัยเรื่องออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่
 ส่งเสริมการคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดทั้ง ๖
 มิติของผู้เรียน โดยทำการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำข้อความรู้มาสร้างกรอบแนวคิดใน
 การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพการคิดของทรัพยากรมนุษย์ และนำมาสร้าง
 กรอบแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้ (๑) การกระตุ้นโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐาน
 หลักการ และทฤษฎี คือ Cognitive constructivism (Piaget) และ Situated learning (Brown,
 Collins, and Duguid, ๑๙๘๙) การคิดทั้ง ๖ มิติ คือ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การ
 คิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงประยุกต์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมี
 หลักการและองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ สถานการณ์ปัญหา การจัดการเรียนที่มุ่งส่งเสริม การคิด (๒)
 การสนับสนุนการปรับสมดุลทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Cognitive
 constructivism (Piaget) Discovery learning และการคิดทั้ง ๖ มิติซึ่งออกแบบในลักษณะที่เป็น
 ฐานความรู้ และสิ่งที่เกี่ยวข้อง (๓) การส่งเสริมการขยายโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัย
 พื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Social constructivism โดยใช้ CLEs (Jonassen, ๑๙๙๙) และ
 Multiple perspective ซึ่งออกแบบในลักษณะมุมมองที่หลากหลาย การร่วมมือกันแก้ปัญหา และ
 การสรุปทบทเรียน (๔) การส่งเสริมและช่วยเหลือการสร้างความรู้และการคิดอาศัยพื้นฐานหลักการ
 และทฤษฎี คือ OLEs (Hannafin, ๑๙๙๙) ซึ่งออกแบบในลักษณะ Scaffolding ได้แก่ ด้านความคิด

^{๑๔๕} รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (๒๕๕๒). การส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการ
 เครื่องช่วยการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. ทูวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการ
 สภาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

รวบยอด ด้านกระบวนการ ด้านการคิด และด้านกลยุทธ์การแก้ปัญหา จากกรอบแนวคิดการออกแบบ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดทั้ง ๖ มิติ^{๑๔๖}

นภดล เหลืองภิรมย์ ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการนวัตกรรม : การพัฒนาตัวแบบความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักวิจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักวิจัย โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิ และปฐมภูมิ เช่น การค้นคว้าวรรณกรรมและเอกสารต่างๆ เพื่อกำหนดแนวคิด การสัมภาษณ์ผู้บริหาร องค์การนวัตกรรมการใช้สถิติในการวิเคราะห์และประเมินผลจากแบบสอบถามที่ตอบกลับจากนักวิจัย เช่น การทดสอบความเชื่อถือได้ (reliability test) ของแบบสอบถาม การทดสอบความเที่ยงตรง (validity test) ของแบบสอบถาม การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression)^{๑๔๗}

สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ ได้สำรวจการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของครูมัธยม ตามสภาพความแตกต่างของตัวแปร ในเรื่อง เพศ อายุ ประสบการณ์ในอาชีพ วุฒิการศึกษา การเข้าอบรมหลักสูตรใหม่ และสาขาวิชาที่สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๒ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูมัธยมศึกษา ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในเกณฑ์ค่อนข้างสูง และเป็นการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ในด้านการเรียนการสอน มากกว่านวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตร แต่ถ้าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ครูก็ใช้สื่อในการเรียนการสอนน้อยที่สุด^{๑๔๘}

นายชูชาติ บุญชู ได้ทำการวิจัยเรื่อง การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของ ผู้บริหารประถมศึกษาในจังหวัด ลพบุรี โดยจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและเปรียบเทียบการยอมรับ นวัตกรรมทางการการศึกษา และการบริหารการศึกษาทั่วไป และการยอมรับนวัตกรรมทาง การศึกษาที่ใช้ในวงการการศึกษาในปัจจุบันของผู้บริหารประถมศึกษาในจังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์วิชาชีพ และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหาร ประถมศึกษาในจังหวัด ลพบุรี จำนวน ๔๐๘ คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามผลการวิจัย ปรากฏว่า การ ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาของจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์วิชาชีพและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหาร ประถมศึกษาจังหวัด ลพบุรีอยู่ในระดับสูง ส่วนในด้านการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาใน

^{๑๔๖} ชูชาติ วัฒนชัย และคณะ. (๒๕๕๐). การออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด. ปรินญาตุษฏีบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

^{๑๔๗} นภดล เหลืองภิรมย์. (๒๕๕๐). การจัดการนวัตกรรม : การพัฒนาตัวแบบความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักวิจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักวิจัย. ปรินญาตุษฏีบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

^{๑๔๘} สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์, การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูมัธยม, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ปัจจุบัน พบว่า การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาโดยทั่วไปและที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ครูและผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดกลางกับ ขนาดใหญ่ มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาปัจจุบันแตกต่างกัน^{๑๔๙}

สุภาพ จันทะคาด ได้ศึกษาความต้องการและปัญหาในการนวัตกรรมการศึกษา หลักสูตร และการสอนไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑๒ คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้าวิชา จำนวน ๑๐๙ คน และเป็นครูผู้สอน จำนวน ๖๙๒ คน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ความต้องการในการนวัตกรรมการศึกษา หลักสูตรและการสอนไปใช้กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญและความจำเป็นของนวัตกรรมทางการศึกษาและการสอนว่าเมื่อใช้แล้วจะเกิดผลดีในระดับสูงมาก แต่โรงเรียน ผู้บริหารและครู มีการกระทำ ที่ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในระดับปานกลาง นักเรียนมีความต้องการใช้ครู นวัตกรรมที่ใช้ในระดับสูงมาก จำนวนครูที่ใช้ นวัตกรรมทางการศึกษา และการสอนมีน้อยกว่าที่ไม่ใช้ และผู้ที่นำ นวัตกรรมมาใช้ นำ นวัตกรรมมาใช้เป็นครั้ง คราว ด้านนวัตกรรมที่กำหนดไว้ ๑๒ นวัตกรรม ครูมีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง ๖ นวัตกรรม คือ การสอนซ่อมเสริม การสอนเป็นรายบุคคล การบูรณาการเนื้อหาวิชา การแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ตามวิชาที่เลือก ตามความถนัด ความสามารถหรือความสนใจของนักเรียน การสอนแบบสืบสวน สอบสวน การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง นวัตกรรมทางการศึกษาและการสอนอื่นๆ อีก ๖ นวัตกรรม มีครูนำไปใช้ในระดับน้อยได้แก่ บทเรียนแบบโปรแกรม ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนตามดุล ชุดการสอน การสอนเป็นคณะ และการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนวัตกรรมทางการศึกษา และการสอนไปใช้ กล่าวคือ ขาดการส่งเสริม การสนับสนุน งบประมาณ ภาระงานของครูผู้สอน และครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาและการสอนอย่างเพียงพอ ปัญหาด้านลักษณะของนวัตกรรม พบว่าครูจะใช้ นวัตกรรมที่เมื่อใช้แล้วเกิดผลดีต่อการเรียน การสอนและง่ายต่อการใช้^{๑๕๐}

กรองทอง อมรรัตนวิศิษฐ์ ได้ศึกษาเชิงวิจัยโดยใช้แบบสำรวจเรื่องผลการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดลา พูน ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพ ปริมาณและผลการใช้นวัตกรรมการศึกษา ฝ่ายผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความจำเป็นของนวัตกรรมการศึกษา โดยทางโรงเรียนได้สนับสนุนส่งเสริมการใช้ นวัตกรรม ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนได้รับรับคานาช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม คือ ครูด้วยกันเองและศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา ๘ ส่วนด้านปริมาณการใช้นวัตกรรม พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้ระดับน้อยได้แก่ การสอนเป็นรายบุคคล การใช้สถานการณ์จำลอง การบูรณาการเนื้อหาวิชา การสอนแบบสืบสวน สอบสวน การสอนเป็นคณะ บทเรียนโปรแกรม และนวัตกรรมที่ ครู

^{๑๔๙} ชูชาติ บุญชู, การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูประถมศึกษาในจังหวัด ลพบุรี (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕).

^{๑๕๐} สุภาพ จันทะคาด, การศึกษาความต้องการและปัญหาในการนวัตกรรมการศึกษา หลักสูตรและการสอนไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘ (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๕).

ส่วนมากไม่เคยใช้เลย คือ การสอนโดยใช้ศูนย์มัลติมีเดีย แต่นวัตกรรมที่ครูเห็นว่าให้ประโยชน์ หลายด้านมากที่สุด คือ ศูนย์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะเน้นให้นักเรียนเป็น ศูนย์กลาง การเรียนการสอน

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา อยู่ในระดับมากมี ๓ ด้าน ได้แก่ ครูมีงานพิเศษมากทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อย จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป นักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อมและสติปัญญา และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดแคลนหนังสือ ตำราเรียน แหล่งวิทยากรสำหรับค้นคว้า งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรร ให้ในการใช้นวัตกรรมไม่เพียงพอขาดบุคลากร ที่เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม และครูขาดความรู้ในการใช้นวัตกรรม^{๑๕๑}

สุวรรณณา เอี่ยมสุวัฒน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการบริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตร และการเรียนการสอนและการบริหารตามสภาพความแตกต่างกันของตัวแปร ในเรื่องเกี่ยวกับ เพศ อายุ ประสบการณ์ในวิชาชีพ วุฒิกาง การศึกษาพบว่า ตัวอย่างประชากรที่ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาและการบริหาร อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงและมีการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนมากกว่าด้านบริหาร และพบว่ามีขั้วเฉลี่ยเลขคณิตของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในการเรียนการสอนและการบริหาร ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิตั้งแต่ ปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าสูงกว่าของครูที่มีวุฒิต่ำ กว่าปริญญาตรีและส่วนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ประสบการณ์ในวิชาชีพการได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรใหม่และสาขาวิชาที่สอนการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน^{๑๕๒}

วรदानันท์ เหมนิธิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคตและเพื่อทราบความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษาในอนาคต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

๑. รูปแบบและวิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามีการใช้สื่อแผ่นใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องวีซวลไลเซอร์ และเครื่องวิดีโอโปรเจกเตอร์ ในการนำเสนอมากขึ้น

๒. ด้านการบริหารมีการใช้ระดับ Office Automation ในหน่วยงานและใช้ระดับ Teleconference ในการประชุม มีการติดตั้งระบบเครือข่ายสารสนเทศในหน่วยงานและใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการในกาประชาสัมพันธ์ทาง Internet มากขึ้น

^{๑๕๑} กรองทอง อมรรัตน์วิศิษฐ์, **การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนจักรคา คณาทร.** (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒).

^{๑๕๒} สุวรรณณา เอี่ยมสุวัฒน์, “การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูและผู้บริหาร สถานศึกษา” (๒๕๔๓).

๓. ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้มีการสร้างสื่อบทเรียน มีการใช้ เครือข่าย Internet เป็น แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสา คัญแทนสื่อ หนังสือ และสิ่งพิมพ์มากขึ้น

๔. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน มีการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อเสริม เพื่อสนับสนุน การสอนของอาจารย์ ผู้เรียนและผู้สอนมีการเรียนการสอนและติดต่อกันทางระบบออนไลน์ ผู้เรียน สามารถเรียนได้ตลอดเวลา สื่อการเรียนการสอนเป็นระบบทางไกลมากขึ้น

๕. ด้านการสอนและจัดกระบวนการสอนในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถผลิตสื่อด้วย ตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดวิเคราะห์ โดยการค้นคว้าอ้างอิงผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด^{๑๕๓}

นายชวน ภาวังกุล ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาค ตะวันตกผลการวิจัยพบว่า ๑. นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย ๙ องค์ประกอบ คือ ๑.๑ ภาวะผู้นำ ๑.๒ การพัฒนานวัตกรรม ๑.๓ การกระจายอำนาจ ๑.๔ การ วางแผน ๑.๕ การจัดการความรู้ ๑.๖ การใช้โรงเรียนเป็นฐาน ๑.๗ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑.๘ การยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญและ ๑.๙ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ๒. องค์ประกอบนวัตกรรม การบริหาร โรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตก เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้ นำ การพัฒนานวัตกรรม การกระจายอำนาจ การวางแผน การจัดการความรู้ การใช้โรงเรียนเป็น ฐาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ซึ่งมี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน^{๑๕๔}

จากรุวรรณ นาดัน “นวัตกรรมการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก” ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีนวัตกรรม การบริหารในรูปแบบต่างๆ ทั้งหมด ๕๓ นวัตกรรม ส่วนนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ตามขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน พบว่า นวัตกรรมที่ถูกเลือกมากที่สุด คือ นวัตกรรมที่ ๓๕ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการยืนยันโดยมี ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาโดยมีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ เห็นด้วยกับผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยนา เสนอ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกาหนด นโยบายและเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริม คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก^{๑๕๕}

ดรรรัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เพื่อ เสริมสร้างพฤติกรรมมารยาทสังคมของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อพัฒนารูปแบบ

^{๑๕๓} วรदानันท์ เหมนิธิ, (๒๕๕๑). แนวโน้มการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ๒๕๕๑).

^{๑๕๔} ชวน ภาวังกุล, นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตกชวน ภาวังกุล (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒).

^{๑๕๕} จารุวรรณ นาดัน, “นวัตกรรมการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก” (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖).

การเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้^{๑๕๖}

๑. เพื่อหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

๒. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยใน ๓ ด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงอายุระหว่าง ๕-๖ ปี ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต ๑ ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๗ ได้มาโดยการสุ่มอย่างเจาะจง แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มทดลองจำนวน ๓๘ คน ได้รับการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี กลุ่มควบคุม จำนวน ๓๘ คน ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกัน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน ๘ สัปดาห์ๆ ละ ๔ วันๆ ละ ๓๐ นาที รวมทั้งสิ้น ๒๔ ครั้ง ผลการวิจัยได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีที่ยึดธรรมะหลัก คือ หลักอริยสัจ ๔ และธรรมะประกอบ คือหลักกัลยาณมิตร หลักโยนิโสมนสิการ หลักไตรสิกขาและหลักอิทธิบาท ๔ โดยมีขั้นตอนการสอน ๘ ขั้นตอน คือ สร้างความตระหนักและเจตคติ คิดถึงสาเหตุของปัญหา เสนอและคิดทางเลือก วางแผนดำเนินการ ประเมินและหาทางเลือก ปฏิบัติตามขั้นตอนประเมินผลและปรับปรุง วัดประเมินผลและสรุปผล รวมทั้งได้เอกสารคู่มือประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีและแผนการสอน คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าด้านการนำไปใช้มีความเหมาะสมมากที่สุดเกือบทุกประเด็น และด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดทุกประเด็น นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติ และมีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านการปฏิบัติ เช่นเดียวกัน

เอ็ดมอร์ ชลวร ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อวิเคราะห์การจัดการความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่ (๒) เพื่อวิเคราะห์การจัดการความรู้ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและ (๓) เพื่อนำเสนอการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ^{๑๕๗} ความรู้มี ๒ ประเภทคือ ความรู้ฝังลึกในตัวคน (tacit knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) ในกระบวนการจัดการความรู้มีหลักในการพยายามนำเอาความรู้ที่ฝังลึกในคนออกมา เป็นความรู้ชัดแจ้ง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน แต่กระบวนการจัดการความรู้ก็มีข้อจำกัดจากหลายเหตุปัจจัย ซึ่งอาจจุดให้กระบวนการจัดการความรู้ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ในขณะที่การ

^{๑๕๖} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์, “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย”, **วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๑๕๗} เอ็ดมอร์ ชลวร, “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

จัดการความรู้ในพระพุทธศาสนามีการสืบทอดองค์ความรู้มายาวนานร่วม ๒,๖๐๐ ปีซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการความรู้ในทางพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสูงมาก จึงสามารถรักษาองค์ความรู้ทั้งปริยัติแนวทางปฏิบัติ และปฏิเวธธรรมไว้ได้อย่างดี หลักธรรมที่โดดเด่นที่ทำให้เกิดกระบวนการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาได้ยาวนานมีอยู่ ๔ หมวด คือ (๑) การใช้หลักไตรสิกขาในการจัดสร้างสังคมให้เข้าใจซึ่งกันและกัน (๒) การสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภายในด้วยหลักสาราณียธรรม (๓) กระบวนการจัดการสังคีตร้อยกรองพระธรรมและพระวินัยให้เป็นหมวดหมู่ง่ายต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติและ (๔) กระบวนการสร้างสังคมแห่งสงฆ์อันได้แก่การมีพระวินัยและระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการรวมตัวเป็นหมู่สงฆ์จากองค์ความรู้ในด้านการจัดการความรู้และองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำพุทธธรรมทั้ง ๔ หมวดเข้ามาประยุกต์สร้างรูปแบบจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการโดยใช้โมเดลเกลียวความรู้ของอิกุจิโรโนนากะ (Ikujiro Nonaka) ที่เรียกว่าเซกิ (SECI) มาเป็นแนวคิดหลักของการปฏิบัติซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ แบบด้วยกันคือ (๑) การขัดเกลาทางสังคม (socialization) (๒) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) (๓) การผสมผสานความรู้ (Combination) (๔) การผนึกความรู้ในตน (Internalization) เป็นพลวัตที่มีการหมุนในลักษณะที่เป็นเกลียว (spiral) เป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ไม่รู้จบและหลักพุทธธรรม ๔ หมวดข้างต้นมาเสริมแรงผลักดันให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนได้เสนอเป็นแบบจำลองใหม่มาทำการตรวจสอบองค์ความรู้ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (focus group) สรุปผลว่า ได้แบบจำลองการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการที่พร้อมนำไปใช้งานได้ในองค์กรทั่วไป

สุภัทรา คงเรือง ได้วิจัยเรื่อง การเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาลโรงเรียนวิถีพุทธ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาเป็นหลัก ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายคือการสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารการศึกษาประวัติศาสตร์ และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ผลการวิจัยมี ดังนี้^{๑๕๘} วิถีพุทธในโรงเรียนหมายถึง โรงเรียนที่นำหลักไตรสิกขามาเป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอน ทั้งนี้มุ่งเน้นการสร้าง ความกลมกลืนของชีวิตครูและเด็กวัยอนุบาลกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนรู้วิถีพุทธของครูเป็นการพัฒนาตนใน ๕ ขั้นตอน คือ ๑) การเปิดใจรับ ๒) การสำรวมระวัง กาย วาจา ใจ ๓) การมีสติและสมาธิ ๔) การตระหนักและเห็นคุณค่า และ ๕) การมีปัญญา ส่วนกระบวนการเรียนรู้วิถีพุทธของเด็กวัยอนุบาลประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ๑) ความเป็นปกติในการดำรงชีวิต ๒) การมีสมาธิขณะในการเล่นและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และ ๓) การเอื้อเพื่อแบ่งปัน ส่วนปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้วิถีพุทธ คือ ๑) ความเป็นกัลยาณมิตร ๒) สิ่งแวดล้อมที่ดี ๓) การสงเคราะห์เกื้อกูล ๔) การทำงานรับใช้สังคม ๕) การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ๖) การมีแบบอย่าง และ ๗) การให้การเสริมแรง

อรทัย มีแสง ได้ศึกษาเรื่อง “ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาทฤษฎีบูรณาการของเคน วิลเบอร์ (๒) เพื่อวิพากษ์แนวคิดทางพุทธศาสนาเถรวาทที่ปรากฏในทฤษฎีบูรณาการของเคน วิลเบอร์ และ (๓) เพื่อนำเสนอทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธเพื่อการ

^{๑๕๘} สุภัทรา คงเรือง, “การเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

พัฒนาจิตและสังคัม ผลการวิจัยพบว่า^{๑๕๔} ทฤษฎีบูรณาการเป็นทฤษฎีใหญ่ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ และทุกศาสตร์เข้าด้วยกัน มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า มณฑลทัศน์ ๔ ด้าน หรือเมื่อมณฑลทัศน์ที่ ๑ คือ ด้านฉันทหรือเจตนา มณฑลทัศน์ที่ ๒ คือ ด้านพฤติกรรมหรือสิ่งที่ปรากฏภายนอก หรือกายภาพ มณฑลทัศน์ที่ ๓ คือ ด้านวัฒนธรรม และประเพณี และมณฑลทัศน์ที่ ๔ คือ ด้านสังคัม นิเวศวิทยา จนถึงจักรวาลวิทยา แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากศาสตร์หลายสาขา ทั้งอิทธิพลของปรัชญาและศาสนาด้านตะวันออกและตะวันตก เช่น พุทธศาสนาเถรวาท วิชชยาน เช่น เวทานตะ ฮินดู เป็นต้น รวมถึงทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของฌอง เพียเจต์ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ แนวคิดเชิงโครงสร้างนิยม แนวคิดหลังสมัยใหม่ และทฤษฎีเกลียวพลวัตด้วย โฮลอนคือหน่วยที่ใช้วิเคราะห์และอธิบายความจริงที่เกิดขึ้นในทุกสรรพสิ่ง โฮลอน ไม่ใช่วัตถุ ไม่ใช่วิธีการ แต่เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง โฮลอนเป็นทั้งส่วนรวมและส่วนย่อย ซึ่งเกิดจากการก้าวข้ามและหลอมรวม โฮลอนจะปรากฏอยู่ในทุกที่ กระจายไปทุกภาคส่วน ทั้งในส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม การเกิดของโฮลอนจะเป็นระบบและเป็นระดับขั้น และสรรพสิ่งก็เกิดเป็นระบบและลำดับขั้นเช่นเดียวกันจิตในทัศนะของเคน วิลเบอร์และของพุทธศาสนาต่างกัน จิตของเคน วิลเบอร์ เป็น นิรันดร์ เกิดแต่ไม่ดับ ในขณะที่จิตของพุทธศาสนา เกิดและดับ จิตของมนุษย์ก็คือโฮลอนอย่างหนึ่งคุณลักษณะบางประการของโฮลอนมีทั้งความเหมือนและความต่างกับจิตในพุทธศาสนาเถรวาท อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องอัตตา อนัตตา นิพพาน และการตรัสรู้ มีความแตกต่างหรือคลาดเคลื่อนกับพุทธศาสนาเถรวาท เคน วิลเบอร์ ได้นำเสนอการฝึกปฏิบัติตามแนวทฤษฎีของตนเอง เรียกว่า การพัฒนาจิตปัญญาอย่างบูรณาการ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้จะช่วยทำให้ศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในมนุษย์มีการเติบโตและพัฒนาได้เต็มรูปแบบ การพัฒนาจิตปัญญาอย่างบูรณาการมีทั้งหมด ๙ ด้าน คือ แกนหลักของการพัฒนาอยู่ ๔ ด้าน และมีด้านเสริมอยู่ ๕ ด้าน การฝึกปฏิบัติในหัวข้อหลักมีความสอดคล้องกับภาคปฏิบัติของไตรสิกขาในพุทธศาสนาเถรวาทด้วยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ เรียกว่า ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ ทั้งส่วนที่เป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีจะได้ประยุกต์หลักธรรมจากพุทธศาสนาเรื่องนิยาม ๕ และหลักอิทัปปัจจยตา ได้แนวคิดใน ๓ มิติ คือมิติของปัจเจก มิติของสังคัม และมิติของความสัมพันธ์ที่อิงอาศัยกัน สำหรับภาคปฏิบัติ ได้ประยุกต์ทฤษฎีบูรณาการกับหลักคำสอนในพุทธศาสนาเถรวาท เช่น จิตวิทยาเชิงพุทธบูรณาการ ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหารื่องเงาหรือสิ่งที่ซ่อนเร้นในใจ โดยใช้หลักธรรมเรื่องสัมมาทิฐิ และพรหมวิหาร ๔ เป็นต้น พฤติกรรมเชิงพุทธบูรณาการเสนอการปรับปรุงพฤติกรรมด้วยกรอบแนวคิด ๓ ประการ คือ ศีล จริต ๖ และเสขยวัตร วัฒนธรรมเชิงพุทธบูรณาการ ได้ประยุกต์หลักคำสอนเรื่องสัปปุริสธรรม ๗ และสังคัมเชิงพุทธบูรณาการ นำเสนอในเรื่องมิติของจิตสำนึกเพื่อสังคัม หรือจิตวิวัฒน์เพื่อสังคัม ด้วยจิตวิญญาณบูรณาการ อิทัปปัจจยตา และอัปปมัญญา ๔ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เสนอการพัฒนาจิตและสังคัมด้วยไตรสิกขา โดยใช้กรอบทฤษฎีบูรณาการด้วยทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารนำไปพัฒนาตนเองและสังคัม เช่น การส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเพื่อสังคัม หรือการส่งเสริมความรู้เรื่องความสัมพันธ์ที่อิงอาศัย เพื่อให้เกิดจิตสำนึกเพื่อ

^{๑๕๔} อรรถัย มีแสง, “ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

ส่วนรวม เป็นต้น การพัฒนาตนเองจะทำให้เกิดความสุข ความสงบ และสามารถพัฒนาตนเองสู่ขั้นสูงสุดคือการหลุดพ้นได้ นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปพัฒนาเพื่อความสุขของสังคมได้อีกด้วย

พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ แสงทอง) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า^{๑๖๐} ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการนำเสนอ ทักษะภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในการบริหารงานระดับประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่า พุทธธรรมสำหรับภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในการบริหารงานระดับประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด โดย รูปแบบทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ พบว่า ๑) ทักษะภาวะผู้นำด้านการครองตน (Leader Skills) สอดคล้องกับหลักไตรสิกขา ๓ (Sikkhà) หลักฆราวาสธรรม ๔ (Gharāvāsa-dhamma) และหลักสี่ปฐิธรรม ๗ (Sappurisa-dhamma) ๒) ทักษะภาวะผู้นำด้านการครองคน (Leader Skills) สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร ๔ (Brahmavihāra) หลักศีล ๕ (five precepts) และหลักกัลยาณมิตร ๗ (Kalyānamittatā) ๓) ทักษะภาวะผู้นำด้านการครองงาน (Leader Skills) สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ (Iddhipāda) หลักสังคหวัตถุ ๔ (Saṅgahavattū) และอปปริหานิยธรรม ๗ (aparihāniyadhamma)

๒.งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์บัคเคิล (Arbuckle) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีผลต่อการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาหรือการนวัตกรรมการต่างๆเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ผลดี มีดังนี้ ๑.ครูผู้สอนต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการใช้นวัตกรรมนั้นเป็นอย่างดี ๒.ผู้บริหารต้องใช้พิจารณาญาณการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุน ๓.จัดให้มีการฝึกอบรมและติดตามผลการใช้นวัตกรรมนั้น ๔.โครงการใหม่ในการใช้นวัตกรรมต้องนำไปสู่การปฏิบัติจริง ๕.โครงการต้องได้รับความช่วยเหลือจากท้องถิ่นในด้านทรัพยากรและงบประมาณ ๖.โครงการต้องมีการปรับปรุงครูและการปฏิบัติตามโครงการ ๗.โครงการต้องจำกัดจำนวนประชากร ๘.โครงการต้องมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษา^{๑๖๑}

^{๑๖๐} พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ แสงทอง), “การวิเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๗๑.

^{๑๖๑} A. Arbuckle, “ A Study of facilitating Continued Implementation of Educational change” **Dissertaion Abstracts International** ๓๘ (October ๑๙๗๗).

Griffin (n.d.) ได้ศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดา เนินการจัดการศึกษาได้ดีจึงเสนอให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้^{๑๖๑}. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ๒. ให้โรงเรียนมีโอกาสสรรหาครูได้เอง ๓. เน้นหลักสูตรการเตรียมครู และเตรียมการเรียนการสอน ๔. เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีเนื้อหาหลากหลาย ๕. จัดตารางเรียนแบบยืดหยุ่นตามกิจกรรมการสอน ๖. จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน ๗. ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมของโรงเรียน ๘. ให้มีการวัดผล ประเมินผลการดา เนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน^{๑๖๒}

ฮาโรลด์ (Harold) เรื่อง อำนาจบทบาทของคณะกรรมการศึกษาในการบริหาร การศึกษา ระดับท้องถิ่น พบว่า คณะกรรมการศึกษามีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบายและ การเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น^{๑๖๓}

เฮคอก (Haycock) เวียส (Weis) สตรีบลิง (Stribling) Flores) เรื่อง ประสิทธิภาพของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ใน การบริหารจัดการ พบว่า ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกันในด้าน การกิจของโรงเรียน ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ทำให้ขวัญ กำลังใจสูง ในการ ปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการร่วมมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ด้านการ วางแผน และการตัดสินใจ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของโรงเรียน^{๑๖๔}

ชูเลอร์ และ แวนดรา (Schuler & Vandra) มิลเลอร์ (Miller) เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วม ของชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อ ประสานงาน ระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียน มีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการโรงเรียน สาเหตุที่ไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากความบกพร่องในการ ติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับของการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การ เข้าร่วมโดยขาด ความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม^{๑๖๕}

ชูเลอร์ (Schuler อ้างถึงในณรงค์ ประสงค์) ได้วิจัยเรื่องการเข้าร่วมของประชาชนใน การตัดสินใจด้านการจัดการศึกษาในมหาลัซมินเนโซดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมี ส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะ เข้า ร่วม การเข้าร่วมโดยไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากขาดการสื่อสาร ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมของ ประชาชน ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจในมหาวิทยาลัยได้แก่ การเข้าร่วมในระดับพื้นฐาน การ

^{๑๖๑} Linda Barnharnt and Kay Aomold, “ The hazard of being classified of small rural and wealthy:Two case studies” (Doctoral Dissertation, The University of Texas, ๒๐๐๑): ๔๕A.

^{๑๖๓} ฮาโรลด์ , “อา นาจบทบาทของคณะกรรมการศึกษาในการบริหารการศึกษาระดับ ท้องถิ่น” (สถาบัน พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, ๑๙๘๓):A.

^{๑๖๔} เฮคอก, เวียส และ สตรีบลิง, ประสิทธิภาพ, “ประสิทธิภาพของการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานโดย ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ” (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา, ๑๙๙๑): A.

^{๑๖๕} ชูเลอร์, แวนดรา และมิลเลอร์ “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน คณะกรรมการ โรงเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ” (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, ๑๙๙๖)๔๗๕

เข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด การขาดข้อตกลงเกี่ยวกับการเข้าร่วมของประชาชน การขาดความจริงใจและความพยายามอย่างเท่าเทียมกันของผู้เกี่ยวข้อง^{๑๖๖}

ยาซิน (Yasin) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในประเทศไต้หวัน โดยศึกษาจากโรงเรียนเอกชน จำนวน ๔ โรงเรียน ด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกตในภาคสนามถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กลุ่มคนที่ทำงานทางด้านศาสนา ผู้บริหารและครู ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโรงเรียนมาจากชุมชนสูงมาก ประมาณ ๘๐-๘๕ % โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินค่าเล่าเรียนของบุตรหลานและช่วยเสนอแนะความคิดเห็นต่อการให้โรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดี เจ้าของบริษัทห้างร้าน หรือกลุ่มคนที่ทำงานทางด้านศาสนา จะให้การสนับสนุนโรงเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับความต้องการชุมชนสำหรับการศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาในนิวเจอร์ซีย์ ตามการรับรู้ของคณะกรรมการโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนของรัฐ^{๑๖๗}

สรุปได้ว่า จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อกบับนวัตกรรมการศึกษา ที่ได้รับการยืนยันจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยถึงนวัตกรรมที่มี ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารแต่ละสถานศึกษาได้เลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาเป็นสำคัญ และในการบริหารนั้นผู้บริหารเน้น หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเปิดโอกาส ให้บุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จึงทำให้นวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งเท่านั้น หากจะทำให้สถานศึกษาเกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้ กำหนดไว้ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยข้างต้นดังกล่าว ก็จะช่วย ให้สถานศึกษาขับเคลื่อนไป ในทางที่ดีอย่างต่อเนื่องต่อไป

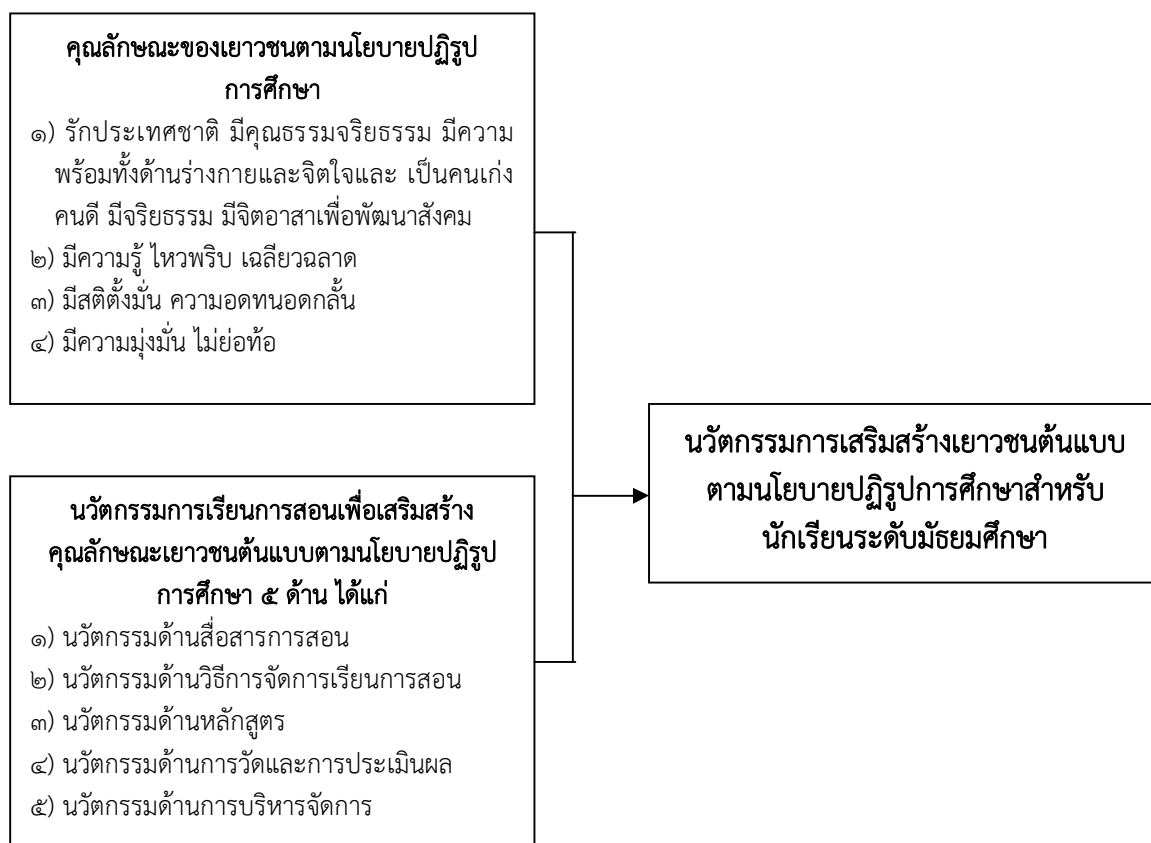
๒.๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของเยาวชนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ๑) รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ๒) มีความรู้ ไหวพริบ ฉลาดฉลาด ๓) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น ๔) มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (๒๕๕๗, หน้า ๑) และ นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน ๒)

^{๑๖๖} ชูเลอร์, อ่างถึงในณงค์ ประสงค์. “ การเข้าร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการ จัดการศึกษาในมหาลย์มินเนโซตา”(สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา,๑๙๙๐) -A

^{๑๖๗} ยาซิน, “ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับ ประถมศึกษาในประเทศไต้หวัน โดยศึกษาจากโรงเรียนเอกชน” (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา,๑๙๙๘): ๗๕๘

นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ๓) นวัตกรรมด้านหลักสูตร ๔) นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล ๕) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ (กิดานันท์ มลิทอง, ๒๕๕๐, หน้า ๒๕.) แล้วจึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

ภาพที่ ๒.๗ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่างๆ บทความทางวิชาการ คุชชินิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) อย่างเป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วย รูปแบบของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วย รูปแบบของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

วิธีการศึกษา : ใช้แบบสอบถามคุณลักษณะของเยาวชนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

วิธีการสร้างเครื่องมือ :

๑) ศึกษาคุณลักษณะของเยาวชนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๔ ด้าน

๒) ศึกษาวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๕ ด้าน

๓) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยแบบสอบถามระดับความคิดเห็น ๕ ระดับ

ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม : เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๙๔ คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล : ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๙๔ ชุด เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด ๓๙๔ ชุด คิดเป็น ๑๐๐%

การวิเคราะห์ข้อมูล : ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณระดับความคิดเห็นภาพรวมและรายด้าน

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวคิดกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

วิธีการศึกษา : สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ คน เกี่ยวกับแนวคิดกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๕ ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ : แบบสอบถามสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๑๐ คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีประสบการณ์การบริหาร ไม่นต่ำกว่า ๔ ปี หรือเป็นครูผู้สอนมีประสบการณ์ ๕ ปีขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล : สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล : ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๓ เพื่อเสนอแนวคิดกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีการศึกษา : ศึกษาจาก

๑. เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๒. ข้อเสนอจากแบบสอบถาม

๓. ข้อเสนอจากแบบสัมภาษณ์นวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methot Research) คือ การใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการทำวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัยไว้เป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการสำรวจเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Interviewing and focus group)

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ โดยครอบคลุม ๔ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และ สมุทรสาคร จำนวน ๒๗,๗๘๓ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ โดยครอบคลุม ๔ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และ สมุทรสาคร ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดย การเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane)^๑ เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๙๔ คน

๓) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) รวมทั้งสิ้น ๑๐ คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ

๓.๒.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑.การสัมภาษณ์ (Interviewing) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (For Mal Interview) จากผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐ คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

๒.การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้อง โดยเป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ ๑๐ คน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องในบางประการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

^๑ Yamane, Taro, 1973 อ้างอิงในศิริพงษ์ พงษ์พิพันธ์. 2553, หน้า 203.

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา รวม ๓ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้แก่ ๑) นวัตกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบในสิ่งใหม่ๆ ๒) นวัตกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบโดยการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ๓) นวัตกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ การเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๒ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

๓) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาฯ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาฯ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC)^๓ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖ ถึง ๑.๐ และมีบางข้อใช้คำไม่เหมาะสมจึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอน และนักเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐ จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ.....

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๒ เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (In-dept Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In Depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

^๒ ประกอบ วรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ งานวิจัยเชิงปริมาณ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

๑. โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการ หรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

๒. จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยให้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๓. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จำนวนอย่างน้อย ๕ ท่าน ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลได้หรือไม่

๔. ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหาร หรือหัวหน้างานกลุ่มเป้าหมาย และเวียนหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๕. นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยตนเอง

๖. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอน และนักเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๔ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง

๗. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยต่อไป

๓.๔.๒ งานวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑. **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒. **ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้

ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้ แล้วจึงนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงปริมาณ สามารถดำเนินการดังนี้

๑.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นหลัก โดยการดำเนินการขั้นแรก คือ นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน ๓๙๔ ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจเพื่อความถูกต้องอีก ๑ ครั้ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัส ทั้งหลายลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ

๒.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยการใช้ การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ดังนี้

๑) สถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่(Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ที่มีต่อการพัฒนานวัตกรรมการ เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใช้การ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

๓) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจับกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อวิเคราะห์โดย เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis techniques) นำเสนอข้อมูลโดย เขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

๔) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชน ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถดำเนินการดังนี้

๑. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการทำแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๔. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามขั้นตอนต่อไป

๓.๖ ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ ๓.๓ สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ผลลัพธ์ที่ได้
๑.เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	มี ๒ ขั้นตอน ดังนี้ ๑.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒.ศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๑.ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.ศึกษาจากการสัมภาษณ์	หนังสือ,ตำรา, บทความ, งานวิจัย, ผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๑๐	แบบศึกษา เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	๑.กรอบแนวคิด ๒.การเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา
๒. เพื่อศึกษา วัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๑.แบบสัมภาษณ์ ๒.สนทนากลุ่ม (Focus Group)	๑.ยกร่างการศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๑.ผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ข้อที่๑ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอน โดยการเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก	แบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	การพัฒนา วัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
๓.เพื่อเสนอ วัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข วัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอน และนักเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๑๐	แบบสรุป	นำเสนอ วัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๒) เพื่อศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๓) เพื่อเสนอนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย ตามลำดับดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔.๒ ผลการศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔.๒.๑ ศึกษา นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา จำนวน ๑๐ คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีประสบการณ์การบริหาร ไม่นต่ำกว่า ๔ ปี หรือเป็นครูผู้สอนมีประสบการณ์ ๕ ปี ขึ้นไป

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔.๓ เสนอนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔.๑.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

ผลการวิจัยสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้วยการสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๙๔ คน โดยมีผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

๔.๑.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๘๙	๔๗.๙๖
หญิง	๒๐๕	๕๒.๐๓
รวม	๓๙๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๓ เพศชาย จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๙๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๕ ปี	๙๙	๒๕.๑๓
๑๖ ปี	๑๐๒	๒๕.๘๙
๑๗ ปี	๙๕	๒๔.๑๑
๑๘ ปี	๙๘	๒๔.๘๘
รวม	๓๙๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ส่วนใหญ่มีอายุ ๑๖ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๙ อายุ ๑๕ ปี จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๓ อายุ ๑๘ ปี จำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๘ และอายุ ๑๗ ปี จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	๑๐๐	๒๕.๓๘
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๔๕	๓๖.๘๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๑๔๙	๓๗.๘๒
รวม	๓๙๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ส่วนใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๐ คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๘

๔.๑.๑.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวม

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา		(n=๓๙๔)		ระดับ	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
๑	ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม	๓.๗๒	๐.๗๙	มาก	๒
๒	ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด	๓.๖๑	๐.๗๘	มาก	๔
๓	ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก	๑
๔	ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	๓.๖๘	๐.๗๕	มาก	๓
ภาพรวม		๓.๖๙	๐.๗๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ที่มีต่อ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = ๓.๖๙) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (\bar{X} = ๓.๗๖) ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

และ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ($\bar{X} = ๓.๗๒$) ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ ($\bar{X} = ๓.๖๘$) และด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด ($\bar{X} = ๓.๖๑$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

ที่	ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑	โรงเรียนได้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการ	๓.๖๑	๐.๗๗	มาก	๗
๒	นำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์	๓.๖๗	๐.๗๙	มาก	๖
๓	โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน	๓.๕๙	๐.๘๖	มาก	๘
๔	มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน	๓.๗๙	๐.๘๕	มาก	๒
๕	โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL	๓.๗๓	๐.๘๗	มาก	๓
๖	ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน	๓.๙๐	๐.๗๓	มาก	๑
๗	นำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง	๓.๗๒	๐.๖๘	มาก	๔
๘	นักเรียนมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นรู้จักหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งความเอื้ออาทรและมีเมตตาต่อกัน	๓.๗๒	๐.๗๓	มาก	๕
	รวม	๓.๗๒	๐.๗๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๒$, S.D. = ๐.๗๙) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน ($\bar{X} = ๓.๙๐$, S.D. = ๐.๗๓) มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๘๕) โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL ($\bar{X} = ๓.๗๓$, S.D. = ๐.๘๗) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้เชิญ

ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 3.59, S.D. = 0.86$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด

ที่	ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียน	๓.๖๗	๐.๗๔	มาก	๑
๒	นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นเมื่อได้รับการอบรม	๓.๕๖	๐.๘๑	มาก	๗
๓	โรงเรียนมีสื่อ อุปกรณ์การเรียนที่ครบถ้วน ทันสมัย	๓.๖๑	๐.๘๙	มาก	๖
๔	โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	๓.๖๑	๐.๗๙	มาก	๕
๕	จัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๕๓	๐.๗๑	มาก	๘
๖	ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ไหวพริบ ความเฉลียวฉลาดให้กับเยาวชน	๓.๖๒	๐.๖๙	มาก	๔
๗	โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูล	๓.๖๕	๐.๗๖	มาก	๒
๘	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ	๓.๖๕	๐.๘๒	มาก	๓
	รวม	๓.๖๑	๐.๗๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61, S.D. = 0.78$) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.74$) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูล ($\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.76$) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.82$) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ จัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.71$)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น

ที่	ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑	โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียน	๓.๖๘	๐.๗๐	มาก	๘
๒	นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง	๓.๘๒	๐.๘๐	มาก	๓
๓	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพุทธศาสนาแก่นักเรียน	๓.๗๓	๐.๗๒	มาก	๕
๔	โรงเรียนได้ตอบสนองนโยบายของรัฐในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้มีสติตั้งมั่น มีความอดทนอดกลั้น	๓.๗๕	๐.๗๒	มาก	๔
๕	โรงเรียนจัดค่ายคุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง	๓.๗๑	๐.๖๖	มาก	๖
๖	มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น	๓.๘๘	๐.๖๙	มาก	๑
๗	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีสติตั้งมั่นและความอดทนอดกลั้นแก่นักเรียน	๓.๗๐	๐.๖๓	มาก	๗
๘	โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน	๓.๘๒	๐.๖๕	มาก	๒
	รวม	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๖$, S.D. = ๐.๗๐) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น ($\bar{X} = ๓.๘๘$, S.D. = ๐.๖๙) โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D. = ๐.๖๕) นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D. = ๐.๘๐) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๗๐)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

ที่	ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑	โรงเรียนได้จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิก ให้มีคุณภาพและมีความสุข	๓.๖๘	๐.๗๐	มาก	๔
๒	นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มต่างๆ ของโรงเรียน	๓.๕๙	๐.๗๑	มาก	๗
๓	นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถ ในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข)	๓.๘๕	๐.๗๙	มาก	๑
๔	โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียน	๓.๗๕	๐.๖๐	มาก	๒
๕	ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน	๓.๗๔	๐.๘๐	มาก	๓
๖	โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา	๓.๕๙	๐.๗๗	มาก	๘
๗	ผู้บริหารและครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	๓.๖๓	๐.๘๕	มาก	๕
๘	ผู้บริหารและครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร	๓.๖๐	๐.๗๔	มาก	๖
	รวม	๓.๖๘	๐.๗๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๗๕) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถ ในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) ($\bar{X} = ๓.๘๕$, S.D. = ๐.๗๙) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = ๐.๖๐) ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๗๔$, S.D. = ๐.๘๐) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา ($\bar{X} = ๓.๕๙$, S.D. = ๐.๗๗)

จากการสอบถามมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ โดยครอบคลุม ๔ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร จำนวน ๓๙๔ คน พบว่า สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (๓.๖๙) โดยเรียงลำดับ ดังนี้

๑) ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก (๓.๗๒) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL

๒) ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด อยู่ในระดับมาก (๓.๖๑) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูล ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

๓) ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับมาก (๓.๗๖) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในช่วงโม่งเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

๔) ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ อยู่ในระดับมาก (๓.๖๘) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน

๔.๑.๒ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑) สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ)

ผลการสัมภาษณ์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา (MQ)

๑. ทางโรงเรียนได้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการและมีการนำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์โดยทางโรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน เช่น การเล่น

ดนตรี การรำ การแกะสลัก การสอนคอมพิวเตอร์กราฟฟิกในช่วงโหม่งลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นต้นทำให้นักเรียนเกิดทักษะในวิชาชีพมากขึ้น^๑

๒. โรงเรียนได้มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชนโดยโรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ใน ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเป็นองค์ประธาน อำนวยการโครงการรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยจัดชมรมไครติดยายกมือขึ้นและโครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกที่มีความสามารถในด้านการเต้นและการร้องเพลงได้แสดงออกในทางสร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกโดยจัดกิจกรรมให้กับชมรมทุกสัปดาห์ส่วนใหญ่จะเน้นการเล่นดนตรี มีกิจกรรมเสริมการเล่นกีฬา การฝึกอาชีพ เป็นต้น^๒

๓. ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งการนำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เป็นประสบการณ์ตรง มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย มีความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนแผ่นดินและสถาบันสำคัญของชาติ มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นรู้จักหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งความเอื้ออาทรและมีเมตตาต่อกัน^๓

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ) จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศชาติฯ ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศชาติฯ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๙ ดังนี้

^๑ สัมภาษณ์ นางสาวเมฆิกา จุฬารมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นางณิชา สุทธาธนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวฬุวนาราม เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายพงศกร พูลสมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๙ วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา
ด้านจิตใจที่รักประเทศไทย ฯ

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศไทย ฯ (MQ)	๑	๒	๓	รวม	๔
๑) ทางโรงเรียนได้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการและมีการนำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์โดยทางโรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน	√			๔	√
๒) โรงเรียนได้มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชนโดยโรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL		√		๔	√
๓) ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งการนำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เป็นประสบการณ์ตรง มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย			√	๔	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นางสาวเขมิกา จุฬารมย์

๒ = นางณิชา สุทธาธนะ

๓ = นายพงศกร พูลสมบัติ

๔ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๙ ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านจิตใจที่รักประเทศไทย รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ) ดังนี้ คือ

๑) ทางโรงเรียนได้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชนโดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการและมีการนำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์โดยทางโรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน

๒) โรงเรียนได้มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชนโดยโรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number ๑ โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL

๓) ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งการนำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เป็นประสบการณ์ตรง มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย

๒) สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)

ผลการสัมภาษณ์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา (IQ)

๑. ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนด้อยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้นในวันหยุดที่ไม่มีการเรียนการสอน โดยโรงเรียนได้เชิญวิทยากรที่มีจิตอาสา ที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพมาสอนให้นักเรียนฟรี ทำให้นักเรียนบางคนที่มีผลการเรียนด้อยมีการพัฒนาตนเองมากขึ้นแต่สิ่งที่ยังขาดคือสื่อ อุปกรณ์การเรียนที่ขาด ไม่ทันสมัย^๔

๒. โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยจัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์ฝึกอาชีพในแต่ละแห่งเพื่อเสริมสร้างความรู้ ไหวพริบ ความเฉลียวฉลาดให้กับเยาวชน^๕

๓. ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ โดยจัดทำความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี โดยผ่านความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับสถาบันการศึกษา โดยจัดตั้งชมรมนาฏศิลป์ ศูนย์การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ^๖

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ) จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ) ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ) ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๐ ดังนี้

^๔ สัมภาษณ์ นายนิติพงษ์ ยาวไรสง ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นายชูรัฐ ระหว่างบ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายสุรเดช สมเกียรติกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์สมุทรสาคร ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๑๐ วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)	๑	๒	๓	รวม	๔
๑) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนด้อยโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ใดๆ ทั้งสิ้นในวันหยุดที่ไม่มีการเรียนการสอน	√			๔	√
๒) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและ นอกห้องเรียนโดยจัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตาม ศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง		√		๔	√
๓) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาใน ต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ โดยจัดทำ ความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี โดยผ่าน ความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับสถาบันการศึกษา			√	๔	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายนิติพงษ์ ยาวไรสง

๒ = นายชูรัฐ ระหว่างบ้าน

๓ = นายสุรเดช สมเกียรติกุล

๔ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ) ดังนี้ คือ

๑) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับ นักเรียนที่มีผลการเรียนด้อยโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ใดๆ ทั้งสิ้นในวันหยุดที่ไม่มีการเรียนการสอน

๒) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยจัด ทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ โดยจัดทำความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี โดย ผ่านความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับสถาบันการศึกษา

๓) สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมี สติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)

ผลการสัมภาษณ์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา (EQ)

๑. โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับครูได้มีมนต์มาจากวัดใกล้โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีสติตั้งมั่นให้กับนักเรียน สร้างเสริม ความอดทนอดกลั้นให้กับนักเรียนโดยทางโรงเรียนจะจัดชั่วโมงให้ท่านสอนและถวายค่านิตยภัต ค่า

พาหนะให้เดือนละ ๔,๐๐๐ บาท โดยจัดชั่วโมงให้ท่านสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง โดยพระท่านสอนการปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมงและสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมมากยิ่งขึ้น^๗

๒. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น โดยพระท่านเมื่อชั่วโมงแรกมาสอนให้นักเรียนได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ และทุกวันศุกร์ของสัปดาห์จะมีการสวดมนต์ประจำสัปดาห์ทุกสัปดาห์โดยมีพระที่จำพรรษาอยู่ใกล้โรงเรียนเป็นผู้นำสวดมนต์ให้พระ^๘

๓. โรงเรียนได้ตอบสนองนโยบายของรัฐในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้มีสติตั้งมั่น มีความอดทนอดกลั้นด้วยการจัดค่ายคุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง มีการเรียนวิชาทหาร (รต.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้นด้วยการเชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน เป็นการเสริมสร้างสติ ความแข็งแกร่งด้านร่างกายและความอดทน อดกลั้นให้กับเยาวชน^๙

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๑ ดังนี้

^๗ สัมภาษณ์ นายพิชิต อ่วมจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่งกระจานวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นางโสภา ชนวนัน ผู้อำนวยการโรงเรียนทับสะแกวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายสามารถ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนกุยบุรีวิทยา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๑๑ วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป
การศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)	๑	๒	๓	รวม	๔
๑) โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียนโดย ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูได้นิมนต์มาจากวัดใกล้โรงเรียนเพื่อ เสริมสร้างความมีสติตั้งมั่นให้กับนักเรียน	√			๔	√
๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพุทธ ศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วัน เข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น		√		๔	√
๓) โรงเรียนได้ตอบสนองนโยบายของรัฐในการเสริมสร้างเด็กและ เยาวชนให้มีสติตั้งมั่น มีความอดทนอดกลั้นด้วยการจัดค่าย คุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง มีการเรียน วิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอด กลั้นด้วยการเชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ ในช่วงโม่งเรียน			√	๔	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายพิชิต อ่วมจันทร์

๒ = นางโสภา ชนวนวัน

๓ = นายสามารถ รุ่งเรือง

๔ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ
ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ) ดังนี้ คือ

๑) โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน
ร่วมกับครูได้นิมนต์มาจากวัดใกล้โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีสติตั้งมั่นให้กับนักเรียน

๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา
วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น

๓) โรงเรียนได้ตอบสนองนโยบายของรัฐในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้มีสติตั้งมั่น
มีความอดทนอดกลั้นด้วยการจัดค่ายคุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง มีการเรียน
วิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้นด้วยการเชิญทหารจากกรมทหาร
มาสอนประจำทุกสัปดาห์ในช่วงโม่งเรียน

๔) สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้าน
ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)

ผลการสัมภาษณ์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป
การศึกษา (AQ)

๑. โรงเรียนได้จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข การดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ” ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อาศัยกระบวนการกลุ่มให้เกิดความสนุก พร้อมกับการพัฒนาทักษะต่างๆ อาทิ การควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา แสดงออกได้อย่างเหมาะสม และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต มีความสงบสุขทางใจ และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) รวมทั้งจัดบริการเพื่อให้โอกาสสำหรับการแสดงออกถึงพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ ของวัยรุ่นในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต และป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นเชิงรุกในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาวัยรุ่นได้ง่ายเป็นการส่งเสริมความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อให้กับเยาวชนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง^{๑๐}

๒. โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้น ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ ปัญหาครอบครัว พร้อมให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียนโดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้นต่อไป^{๑๑}

๓. โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา จัดห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านความรัก เป็นต้น ทำให้ได้รับความสนใจอย่างมากสำหรับนักเรียน โดยมีข้อแม้คือไม่นำความลับของนักเรียนที่มาปรึกษาไปเผยแพร่ พร้อมให้คำปรึกษาด้วยความเป็นกัลยาณมิตรในทุกเรื่อง^{๑๒}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ) จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ) ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ) ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๒ ดังนี้

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายสุชาติ ปรีดีเปรม ผู้อำนวยการโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางโสภา ชนวนัน ผู้อำนวยการโรงเรียนทับสะแกวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายสามารถ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนกุยบุรีวิทยา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๑๒ วิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป
การศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)	๑	๒	๓	รวม	๔
๑) โรงเรียนได้จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข การดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ” ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อาศัยกระบวนการกลุ่มให้เกิดความสนุก พร้อมกับการพัฒนาทักษะต่างๆ	√			๒	√
๒) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ ปัญหาครอบครัว พร้อมให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน		√		๒	√
๓) โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา จัดห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ พร้อมให้คำปรึกษาด้วยความเป็นกัลยาณมิตรในทุกเรื่อง			√	๒	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายสุชาติ ปรีดีเปรม

๒ = นางโสภา ชนวนวัน

๓ = นายสามารถ รุ่งเรือง

๔ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ) ดังนี้ คือ

๑) โรงเรียนได้จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข การดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ” ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อาศัยกระบวนการกลุ่มให้เกิดความสนุก พร้อมกับการพัฒนาทักษะต่างๆ

๒) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อลงพื้นที่สำรวจความเป็นอยู่ ปัญหาครอบครัว พร้อมให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน

๓) โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา จัดห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ พร้อมให้คำปรึกษาด้วยความเป็นกัลยาณมิตรในทุกเรื่อง

๔.๒ ผลการศึกษาวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔.๒.๑ วัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๕ ด้าน ได้แก่

๑) วัตกรรมการด้านสื่อสารการสอน

ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเหลือครูผู้สอนและเป็นสิ่งกระตุ้นให้การเรียนการสอนมีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น โดยครูผู้สอนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (AI) ช่วยเหลือในการสอนเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนได้^{๑๓} ครูสอนสามารถใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยสอนให้กับเยาวชน เป็นการกระตุ้นให้เยาวชนได้เห็นภาพจริง เรื่องจริง รวมถึงให้เยาวชนจัดทำสื่อมัลติมีเดียในเรื่องที่สร้างสรรค์และสนใจ เสร็จแล้วโหลดลง youtube เพื่อเผยแพร่เป็นการแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกันอีกทางหนึ่ง^{๑๔}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ วัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน

นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน	๑	๒	รวม	๓
๑) ครูผู้สอนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (AI) ช่วยเหลือในการสอนเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนได้	✓		๒	✓
๒) ครูสอนสามารถใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยสอนให้กับเยาวชน เป็นการกระตุ้นให้เยาวชนได้เห็นภาพจริง เรื่องจริง รวมถึงให้เยาวชนจัดทำสื่อมัลติมีเดียในเรื่องที่สร้างสรรค์และสนใจ เสร็จแล้วโหลดลง youtube เพื่อเผยแพร่เป็นการแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกัน		✓	๒	✓

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายพิชิต อ่วมจันทร์

๒ = นายสามารถ รุ่งเรือง

๓ = ผู้วิจัย

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายพิชิต อ่วมจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่งกระจานวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสามารถ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนกุยบุรีวิทยา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านสื่อการสอน ดังนี้ คือ

๑) ครูผู้สอนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (AI) ช่วยเหลือในการสอนเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนได้

๒) ครูสอนสามารถใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยสอนให้กับเยาวชนเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนได้เห็นภาพจริง เรื่องจริง รวมถึงให้เยาวชนจัดทำสื่อมัลติมีเดียในเรื่องที่สร้างสรรค์และสนใจ เสร็จแล้วโหลดลง youtube เพื่อเผยแพร่เป็นการแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกัน

๒) นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันครูผู้สอนจะต้องทันต่อเหตุการณ์และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ชำนาญ โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมและสามารถใช้ได้จริง ได้แก่ ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ / ชุดการฝึก / ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม / บทเรียนโปรแกรม^{๑๕} นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะต้องมีวิธีกระตุ้นให้เยาวชนสนใจในการเรียนการสอนและพัฒนาเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมและเป็นที่น่าสนใจของเยาวชน ได้แก่ เกม การ์ตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นนวัตกรรมที่สามารถดึงดูดผู้เรียนให้สามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๖}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ที่ได้ดังตาราง ๔.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน

นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	๑	๒	รวม	๓
๑) ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ / ชุดการฝึก / ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม / บทเรียนโปรแกรม	✓		๒	✓
๒) เกม การ์ตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้ ร่วมกัน		✓	๒	✓

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายนิติพงษ์ ยาวไรสง

๒ = นายชูรัฐ ระหว่างบ้าน

๓ = ผู้วิจัย

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายนิติพงษ์ ยาวไรสง ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายชูรัฐ ระหว่างบ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ คือ

๑) ครูใช้ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ / ชุดการฝึก / ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม / บทเรียนโปรแกรม

๒) ครูใช้เกม การตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้ ร่วมกัน

๓) นวัตกรรมด้านหลักสูตร

หลักสูตรในปัจจุบันขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ แต่สำหรับในโรงเรียนนั้นมีการบูรณาการหลักสูตร เรียกว่า หลักสูตรบูรณาการ เป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกัน ทางด้านวิชาการในสาขาต่างๆ การศึกษาทางด้านจริยธรรมและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมอย่างมีจริยธรรม ซึ่งจะมีคณะกรรมการร่างหลักสูตรของโรงเรียนจัดทำและนำเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๑๐ และนำมาบูรณาการใช้ในโรงเรียน^{๑๗} โดยโรงเรียนได้ใช้หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนซึ่งเยาวชนภายในโรงเรียนและกลุ่มเยาวชนต้นแบบก็ได้มีการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๘}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานวัตกรรมด้านหลักสูตร จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมนวัตกรรมด้านหลักสูตร ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมด้านหลักสูตร ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๕ ดังนี้

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสามารถ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนกุยบุรีวิทยา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางโสภา ชนวนัน ผู้อำนวยการโรงเรียนทับสะแกวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๑๕ นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมนวัตกรรมการด้านหลักสูตร

นวัตกรรมด้านหลักสูตร	๑	๒	รวม	๓
๑) หลักสูตรบูรณาการ เป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิชาการในสาขาต่างๆ การศึกษาทางด้านจริยธรรมและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ	√		๒	√
๒) หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียน		√	๒	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายสามารถ รุ่งเรือง

๒ = นางโสภา ชนวนวัน

๓ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมนวัตกรรมการด้านหลักสูตร ดังนี้ คือ

๑) หลักสูตรบูรณาการ เป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิชาการในสาขาต่างๆ การศึกษาทางด้านจริยธรรมและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ

๒) หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียน

๔) นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล

การวัดประเมินผลของรายวิชาและในชั้นเรียนนั้นปัจจุบันครูส่วนใหญ่ที่เป็นครูพันธุ์ใหม่หรือรุ่นใหม่ได้ใช้การวัดและประเมินผลผ่านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นการประเมินผลออนไลน์ เช่น การใช้ google chrome จัดทำแบบสอบถาม แบบประเมินออนไลน์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทดสอบและแสดงความคิดเห็นส่งผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น^{๑๙} การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ตลอดถึงระบบออนไลน์จัดทำกรวัดและประเมินผล เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ทการ์ด เพื่อการใช้บริการของสถาบันศึกษา และ การใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด เป็นต้น^{๒๐}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานวัตกรรมการวัดและการประเมินผล

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางสาวخمิกา จุฬารมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางณิชา สุทธธนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวฬุวนาราม เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผลที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๖ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล

นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล	๑	๒	รวม	๓
๑) ใช้การวัดและประเมินผลผ่านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นการประเมินผลออนไลน์ เช่น การใช้ google chrome จัดทำแบบสอบถาม แบบประเมินออนไลน์	✓		๒	✓
๒) ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ตลอดถึงระบบออนไลน์จัดทำกรวัดและประเมินผล เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ทการ์ด เพื่อการใช้บริการของสถาบันศึกษา และการใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด		✓	๒	✓

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นางสาวเขมิกา จุฬารมย์

๒ = นางณิชา สุทธาธนะ

๓ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล ดังนี้ คือ

๑) ใช้การวัดและประเมินผลผ่านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นการประเมินผลออนไลน์ เช่น การใช้ google chrome จัดทำแบบสอบถาม แบบประเมินออนไลน์

๒) ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ตลอดถึงระบบออนไลน์จัดทำกรวัดและประเมินผล เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ทการ์ด เพื่อการใช้บริการของสถาบันศึกษา และการใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด

๕) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการในสถานศึกษาในปัจจุบันได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลโดยการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และการบริหารงานทั่วไป ล้วนใช้คอมพิวเตอร์ในการช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งทำให้สะดวกและรวดเร็ว สามารถตรวจสอบได้^{๒๐} นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบ

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายพงศกร พูลสมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

การจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการออกระบบที่สมบูรณ์มีความปลอดภัยของข้อมูลสูง นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการอบรม เก็บรักษาและออกแบบระบบการสืบค้นที่ดีพอซึ่งผู้บริหารสามารถสืบค้นข้อมูลมาใช้งานได้ทันทีตลอดเวลา การใช้นวัตกรรมแต่ละด้านอาจมีการผสมผสานที่ซ้อนทับกันในบางเรื่อง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาร่วมกันไปพร้อมๆ กันหลายด้าน การพัฒนาฐานข้อมูลอาจต้องทำเป็นกลุ่มเพื่อให้สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๒}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการจากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๗ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ

นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ	๑	๒	รวม	๓
๑) ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลโดยการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน ซึ่งทำให้สะดวกและรวดเร็ว สามารถตรวจสอบได้	✓		๒	✓
๒) ระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการออกระบบที่สมบูรณ์มีความปลอดภัยของข้อมูลสูง นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย พระราชบัญญัติ		✓	๒	✓

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายพงศกร พูลสมบัติ

๒ = นายสุชาติ ปรีดีเปรม

๓ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ดังนี้ คือ

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายสุชาติ ปรีดีเปรม ผู้อำนวยการโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

๑) ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลโดยการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน ซึ่งทำให้สะดวกและรวดเร็ว สามารถตรวจสอบได้

๒) ระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการออกระบบที่สมบูรณ์มีความปลอดภัยของข้อมูลสูง นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย พระราชบัญญัติ

๔.๒.๒ **ศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา** จำนวน ๑๐ คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีประสบการณ์การบริหาร ไม่น้อยกว่า ๔ ปี หรือเป็นครูผู้สอนมีประสบการณ์ ๕ ปี ขึ้นไป โดยองค์ประกอบของนวัตกรรม ๓ ประการ คือ

๑. นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งที่แปลกใหม่ ผลการสัมภาษณ์

๑) ผู้บริหารและครูได้จัดกิจกรรมส่งเสริมศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ได้ เป็นการเสริมสร้างทักษะทุกด้าน คือด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมซึ่งนักเรียนสามารถนำมาบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมของส่งเสริมศึกษาด้วยตนเอง^{๒๓}

๒) ผู้บริหารและครูจัดโครงการได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การร้องเพลง เต็มใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมีกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เช่น การทำขนมไทย การจัดดอกไม้ ร้อยมาลัย วาดรูปเหมือน และการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ซึ่งโรงเรียนได้จัดกิจกรรมนี้ขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีและได้มีโอกาสถวายผลการรายงานโครงการ TO BE NUMBER ONE แก่ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี องค์ประธานโครงการ^{๒๔}

๓) ผู้บริหารและครูได้มีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครูและปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวมาถ่ายทอดประสบการณ์แล้วได้จัดชั่วโมงเรียนบางชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็นการสัมผัสประสบการณ์จริงในการปลูกผักสวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก ให้ผลดี รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าใช้จ่ายอาหารกลางวันของโรงเรียนด้วย^{๒๕}

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายพิชิต อ่วมจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่งกระจานวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายสุรเดช สมเกียรติกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์สมุทรสาคร ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายสุชาติ ปรีดีเปรม ผู้อำนวยการโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่ จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่ ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๘ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่

นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่	๑	๒	๓	รวม	๔
๑) ผู้บริหารและครูได้จัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน	√			๒	√
๒) ผู้บริหารและครูจัดโครงการได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การร้องเพลง เต็มใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมีกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น		√		๒	√
๓) ผู้บริหารและครูได้มีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครูและประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวมาถ่ายทอดประสบการณ์แล้วได้จัดชั่วโมงเรียนบางชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็นการสัมผัสประสบการณ์จริงในการปลูกผักสวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก ให้ผลดี รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าใช้จ่ายอาหารกลางวันของโรงเรียนด้วย			√	๒	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายพิชิต อ่วมจันทร์

๒ = นายสุรเดช สมเกียรติกุล

๓ = นายสุชาติ ปรีดีเปรม

๔ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งใหม่ ดังนี้ คือ

๑) ผู้บริหารและครูได้จัดกิจกรรมส่งเสริมศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน

๒) ผู้บริหารและครูจัดโครงการได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การร้องเพลง เต็มร่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมีกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น

๓) ผู้บริหารและครูได้มีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครูและปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวมาถ่ายทอดประสบการณ์แล้วได้จัดชั่วโมงเรียนบางชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็นการสัมผัสประสบการณ์จริงในการปลูกผักสวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก ให้ผลดี รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าใช้จ่ายอาหารกลางวันของโรงเรียนด้วย

๒. นวัตกรรมส่งเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ผลการสัมภาษณ์

๑) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านการฝึกเยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอนเยาวชนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่จะต้องใช้ในการช่วยแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว อธิบายความสำคัญในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ ในจังหวัด โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมนี้มาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมสร้างความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยกิจกรรมจะมีการลงพื้นที่จริงทุกสัปดาห์โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาและคอยเป็นที่เลี้ยงเสนอแนะ ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงในการสัมผัสกับการเป็นมัคคุเทศน์ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวในช่วงวันหยุด^{๒๖}

๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้านบางพลับ ซึ่งเต็มไปด้วยความร่มรื่นของสวนมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ และผลไม้อื่น ๆ โดยทริปปั่นแต่ละสัปดาห์นั้นทางโรงเรียนได้นำนักเรียน ๕-๑๐ คนได้ปั่นจักรยานเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำตาลปึก ชมสวนมะพร้าวของอาจารย์สมทรง แวะศึกษาเรียนรู้ที่กลุ่มสตรีเกษตรพัฒนา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดเยาวชนต้นแบบได้เป็นอย่างดี กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ อาชีพในชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี^{๒๗}

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางโสภา ชนวนัน ผู้อำนวยการโรงเรียนทับสะแกวิทยา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางสุชาดา นิลศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนเมธีคุณหะวันวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๑๙ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์

นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์	๑	๒	รวม	๓
๑) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านการฝึกเยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอนเยาวชนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ	√		๒	√
๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์วิทยาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้านบางพลับ ซึ่งเต็มไปด้วยความร่มรื่นของสวนมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ และผลไม้อื่น ๆ โดยทริปปั่นแต่ละสัปดาห์นั้นทางโรงเรียนได้นำนักเรียน ๕-๑๐ คนได้ปั่นจักรยานเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความรู้		√	๒	√

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นางโสภา ขววัน

๒ = นางสาวดา นิลศรี

๓ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้ คือ

๑) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านการฝึกเยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอนเยาวชนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์วิทยาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้านบางพลับ ซึ่งเต็มไปด้วยความร่มรื่นของสวนมะพร้าว ส้ม

โอ ลิ่นจี และผลไม้อื่น ๆ โดยทริปในแต่ละสัปดาห์นั้นทางโรงเรียนได้นำนักเรียน ๕-๑๐ คนได้ปั่นจักรยานเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความรู้

๓. นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ผลการสัมภาษณ์

๑) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตร จุลินทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัดเพชรบุรีมาให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนในช่วงโมดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการสอนและสาธิต ตลอดถึงได้นำนักเรียนลงมือปฏิบัติในการเก็บหัวเชื้อจุลินทรีย์มาเพาะเลี้ยง การเผาถ่านด้วยถ่านน้ำมัน ๒๐๐ ลิตร การใช้น้ำส้มควันไม้จากเตาเผาถ่าน การผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันพืช และการทำสมุนไพรมะรุม สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เยาวชนมีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้นและสามารถทำให้นักเรียนบางคนได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างได้ผลชัดเจน^{๒๘}

๒) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนได้จัดชมรมขยะมีราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทางโรงเรียนมีการรณรงค์ให้นักเรียน เยาวชนได้แยกขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะที่แยกประเภท มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อเก็บขยะ นำขยะที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่แยกได้ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ เป็นต้นมาเข้าธนาคารขยะแปรเปลี่ยนเป็นเงินเพื่อให้นักเรียนได้เก็บออม เสริมสร้างเศรษฐกิจภายในห้องเรียน ภายในโรงเรียนได้ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกความมีระเบียบ วินัย และเห็นค่าของขยะในชีวิตประจำวันให้กับนักเรียน^{๒๙}

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ จากผลการสัมภาษณ์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ได้ดังตาราง ๔.๒๐ ดังนี้

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายร้อง มะเจี้ยว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลาดวิทยา เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายนิติพงษ์ ยาวไรสง ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๒๐ วิเคราะห์นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป
การศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	๑	๒	รวม	๓
๑) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตรจุนทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัดเพชรบุรีมาให้ความรู้ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนในช่วงโม่งลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการสอนและสาธิต ตลอดถึงได้นำนักเรียนลงมือปฏิบัติ	✓		๒	✓
๒) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนได้ จัดชมรมขยะมีราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทาง โรงเรียนมีการรณรงค์ให้นักเรียน เยาวชนได้แยกขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะ ที่แยกประเภท มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้งเพื่อเก็บขยะ นำขยะที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่ แยกได้		✓	๒	✓

หมายเหตุอักษรย่อ :

๑ = นายร้อง มะเจี้ยว

๒ = นายนิติพงษ์ ยาวไธสง

๓ = ผู้วิจัย

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผู้วิจัยสามารถสรุปนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน
ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ดังนี้ คือ

๑) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตร
จุนทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัดเพชรบุรีมาให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนในช่วงโม่งลด
เวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการสอนและสาธิต ตลอดถึงได้นำนักเรียนลงมือปฏิบัติ

๒) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนได้จัดชมรมขยะมี
ราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทางโรงเรียนมีการรณรงค์ให้นักเรียน เยาวชนได้แยก
ขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะที่แยกประเภท มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้งเพื่อ
เก็บขยะ นำขยะที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่แยกได้

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน
ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ทั้ง ๓ ด้าน ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ ทั้ง ๓ ประเด็น ดังนี้

<p>นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา</p>	<p>ผลการศึกษาเอกสาร</p>	<p>ผลการศึกษาแบบสัมภาษณ์</p>	<p>ผู้วิจัยสรุป</p>
<p>นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในสิ่งที่แปลกใหม่</p>	<p>สิ่งที่จะได้รับการยอมรับว่า มีคุณลักษณะ เป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องมีก็คือ ความใหม่ หมายถึง เป็นสิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมี ลักษณะเป็นตัวผลิตภัณฑ์บริการ หรือกระบวนการ โดยจะเป็นการปรับปรุงจากของเดิมหรือพัฒนาขึ้น ใหม่เลยก็ได้</p>	<p>๑) ผู้บริหารและครูได้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมศึกษาเป็นแนว ทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ที่จะทำใ้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นอีกทางเลือก หนึ่งในการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน</p> <p>๒) ผู้บริหารและครูจัดโครงการได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การร้องเพลง เต้นรำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมีกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๓) ผู้บริหารและครูได้มีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชน ต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครูและ ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวน ครัวมาถ่ายทอดประสบการณ์แล้วได้จัดชั่วโมงเรียนบาง ชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการสัมผัส ประสบการณ์จริงในการปลูกผักสวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก ให้ผลดี รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าใช้จ่ายอาหาร กลางวันของโรงเรียนด้วย</p>	<p>๑) จัดกิจกรรมเพิ่มเติมศึกษาเป็นแนวทางการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและ คณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน</p> <p>๒) จัดโครงการได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การ ร้องเพลง เต้นรำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความ นิยมนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมี กิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๓) พัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครู และ ประชาชน ชาว บ้าน ที่ มี ความ รู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวมา ถ่ายทอดประสบการณ์แล้วได้จัดชั่วโมงเรียน บางชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็น การสัมผัสประสบการณ์จริงในการปลูกผัก สวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก</p>

นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา	ผลการศึกษาเอกสาร	ผลการศึกษาแบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
<p>นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในการใช้ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ เป็นฐานของการพัฒนาให้เกิดขึ้นใหม่ ไม่ใช่เกิดจากการ ลอกเลียนแบบการทำซ้ำ เป็นความสามารถในการมองเห็น ความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่างๆ การขยายขอบเขตความคิด ออกไปจาก กรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ๆ ที่ไม่ เคยมีมาก่อน เพื่อ ค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่ เกิดขึ้น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็น ความคิดที่ หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลายแง่มุมหลายมุม เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ องค์ประกอบของความคิด สร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมา ก่อน (New Original) ใช้การได้(Workable) และมี ความ เหมาะสม (Appropriate) การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการ คิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่ง ใหม่ที่ดีกว่า</p>	<p>๑) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัด กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านการฝึก เยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอนเยาวชนในวันหยุดเสาร์- อาทิตย์เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษ</p> <p>๒) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การ เรียนรู้ มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ในชุมชนบ้านบางพลับ ซึ่งเต็มไปด้วยความร่มรื่นของสวน มะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ และผลไม้อื่น ๆ โดยทริปในแต่ละ สัปดาห์นั้นทางโรงเรียนได้นำนักเรียน ๕-๑๐ คนได้ปั่น จักรยานเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดย มีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความรู้</p>	<p>๑) ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมา ก่อน (New Original) ใช้การได้(Workable) และมีความเหมาะสม (Appropriate) การ คิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการ เปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่ง ใหม่ที่ดีกว่า</p> <p>๒) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่าน การฝึกเยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอน เยาวชนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อ เสริมสร้างทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษ</p> <p>๓) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยว ชมศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยปัญญา ท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้าน บางพลับเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของ ผู้คนในชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ได้ให้ความรู้</p>

นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา	ผลการศึกษาเอกสาร	ผลการศึกษาแบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
<p>นวัตกรรมการเสริมสร้าง คุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในการเสริมสร้าง ความเป็นประโยชน์เชิง เศรษฐกิจ</p>	<p>สามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จาก การพัฒนาสิ่งใหม่นั้นๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น สามารถวัดได้เป็นตัวเงินโดยตรง และในเชิงสังคม เป็นการสร้างคุณค่า ซึ่งไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้</p>	<p>๑) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้าน กลุ่มเกษตรจตุลนทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัด เพชรบุรีมาให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนใน ชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการสอนและสาธิต ตลอดถึงได้นำนักเรียนลงมือปฏิบัติ</p> <p>๒) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียนโดย ทางโรงเรียนได้จัดชมรมขยะมีราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทางโรงเรียนมีการรณรงค์ให้นักเรียน เยาวชน ได้แยกขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะที่แยกประเภท มีการจัดกิจกรรม ทำความสะอาดโรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้งเพื่อเก็บขยะ นำขยะ ที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่แยกได้</p>	<p>๑) สามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการ พัฒนาสิ่งใหม่นั้นๆ</p> <p>๒) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์ เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตร จตุลนทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัดเพชรบุรี มาให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ เยาวชนในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้</p> <p>๓) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะ ภายในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนได้จัดชมรม ขยะมีราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทางโรงเรียนมีการรณรงค์ให้นักเรียน เยาวชนได้แยกขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะที่แยก ประเภท มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาด โรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้งเพื่อเก็บขยะ นำขยะ ที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่ แยกได้</p>

จากผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้วยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ทั้ง ๓ ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิ่งที่แปลกใหม่

๑) จัดกิจกรรมส่งเสริมศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน

๒) จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยมีกิจกรรมหลักคือ การร้องเพลง เต็มรับ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนในโรงเรียน และมีกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น

๓) พัฒนากิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้ โดยได้มีครูและปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวมาถ่ายทอดประสบการณ์แล้ว ได้จัดชั่วโมงเรียนบางชั่วโมงให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็นการสัมผัสประสบการณ์จริงในการปลูกผักสวนครัวที่ไม่ยุ่งยาก

๒. นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์

๑) ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมาก่อน (New Original) ใช้การได้ (Workable) และมี ความเหมาะสม (Appropriate) การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่ง ใหม่ที่ดีกว่า

๒) โครงการและกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านการฝึกเยาวชนเป็นมัคคุเทศน์โดยมีการสอนเยาวชนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

๓) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้านบางพลับเรียนรู้ความเป็นมาและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความรู้

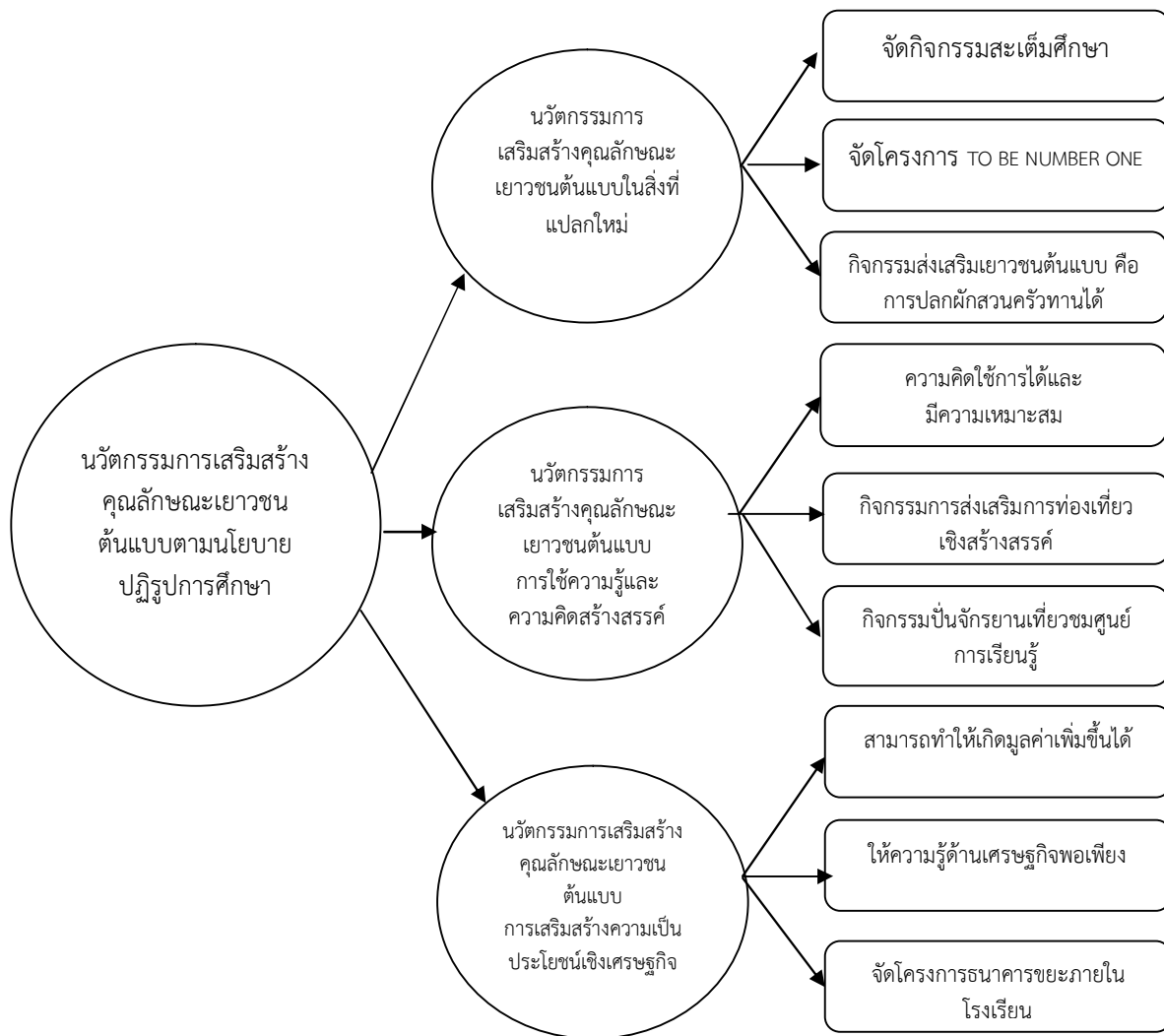
๓. นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

๑) สามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการพัฒนาสิ่งใหม่นั้นๆ

๒) โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตร จุลินทรีย์ บ้านดอนผิงแดด จังหวัดเพชรบุรีมาให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

๓) โรงเรียนได้จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนได้จัดชมรมขยะมีราคา โดยมีสมาชิกชมรมเกือบ ๑๐๐ คน โดยทางโรงเรียนมีการณรงค์ให้นักเรียน เยาวชนได้แยกขยะก่อนทิ้ง มีถังขยะที่แยกประเภท มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียนเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อเก็บขยะ นำขยะที่แยกได้มารีไซเคิลและสะสมขยะต่างๆ ที่แยกได้

จากผลสรุปการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยเสนอนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา (ฉบับร่างที่ ๑)

ภาพที่ ๔.๑ นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา (ฉบับร่างที่ ๑)

คำอธิบายสัญลักษณ์ :

นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่

๑) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบในสิ่งที่แปลกใหม่ ได้แก่ จัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE กิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบ คือ การปลูกผักสวนครัวทานได้

๒) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบโดยการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใช้การได้และมีความเหมาะสม เช่น กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมปั่นจักรยานเที่ยวชมศูนย์การเรียนรู้

๓) นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ การเสริมสร้างความเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้ เช่น ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จัดโครงการธนาคารขยะภายในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

การเลือกแบบเจาะจงและแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. นักวิชาการ จำนวน ๖ รูป/คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือก ดังนี้

๑.๑ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต

๑.๒ เป็นผู้มีผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

๑.๓ เป็นผู้มีประสบการณ์การเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ

๒. ผู้บริหาร จำนวน ๔ รูป/คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือก ดังนี้

๒.๑ เป็นผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย ๕ ปี

๒.๒ เป็นผู้บริหารระดับดีเด่น

๒.๓ เป็นผู้มีผลงานทางวิชาการ

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ณ อาคารเรียนรวมโซนซี ชั้น ๕ ห้องซี ๕๑๐ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการสนทนากลุ่มจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่องการพัฒนา นวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐ รูป/คน สรุปผลการสนทนากลุ่ม ดังนี้

๑) ให้ค้ำคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๒) คุณลักษณะของเยาวชนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๑) รักประเทศไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อ

พัฒนาสังคม ๒) มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด ๓) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น ๔) มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะทั้ง ๔ ด้าน

๓) นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบาย ปฏิรูปการศึกษา ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน ๒) นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ๓) นวัตกรรมด้านหลักสูตร ๔) นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล ๕) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการทั้ง ๕ ด้านควรจัดทำตารางวิเคราะห์

๔) ให้จัดทำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยให้ชัดเจนและอธิบายองค์ความรู้ให้เชื่อมโยง จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๑๐ รูป/คน ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเป็นสังเคราะห์ เป็นนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ สัณเคราะห์เป็นนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

C (หลักสูตร)	I (การจัดการเรียนการสอน)	A (สื่อ/กิจกรรม)	C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)	E (การวัดผลประเมินผล)
รายวิชาสังคมศึกษา	๑. เน้นการจัดกิจกรรม ๒. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	๑. ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒. ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓. มีความสามัคคีปรองดอง ๔. มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕. ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖. สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗. แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆ ที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่	- รักประเทศไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่ง คนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม	- มีความคิดสร้างสรรค์
รายวิชาวิทยาศาสตร์	๑. การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒. การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม	๑. ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒. วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓. ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม	- มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด - มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น	- มีความคิดแปลกใหม่

		<p>๔. ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล</p> <p>๕. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ</p> <p>๖. ลงมือปฏิบัติ</p> <p>๗. ทดสอบ</p> <p>๘. นำเสนอผลการทดสอบ</p> <p>๙. ร่วมกันอภิปราย</p>		
รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง	<p>๑. การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education)</p> <p>๒. การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. บูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>๑. ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip</p> <p>๒. อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร</p> <p>๓. ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>๔. ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน</p> <p>๕. นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนชาวบ้าน</p> <p>๖. นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการงาน STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ</p>	- มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	- คุณค่าทางเศรษฐกิจ

จากตารางที่ ๔.๒๑ สังเคราะห์เป็นนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา พบว่า

๑. รายวิชาสังคมศึกษา

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. รายวิชาวิทยาศาสตร์

C (หลักสูตร) รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) รวมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

C (หลักสูตร) รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

๔.๓ เสนอนวัตกรรมกรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มทั้งหมด ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่านวัตกรรมกรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยขอคำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาชุมชนิพนธ์ แล้วได้ปรับปรุงนวัตกรรมกรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่ยอมรับของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร) รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร) รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

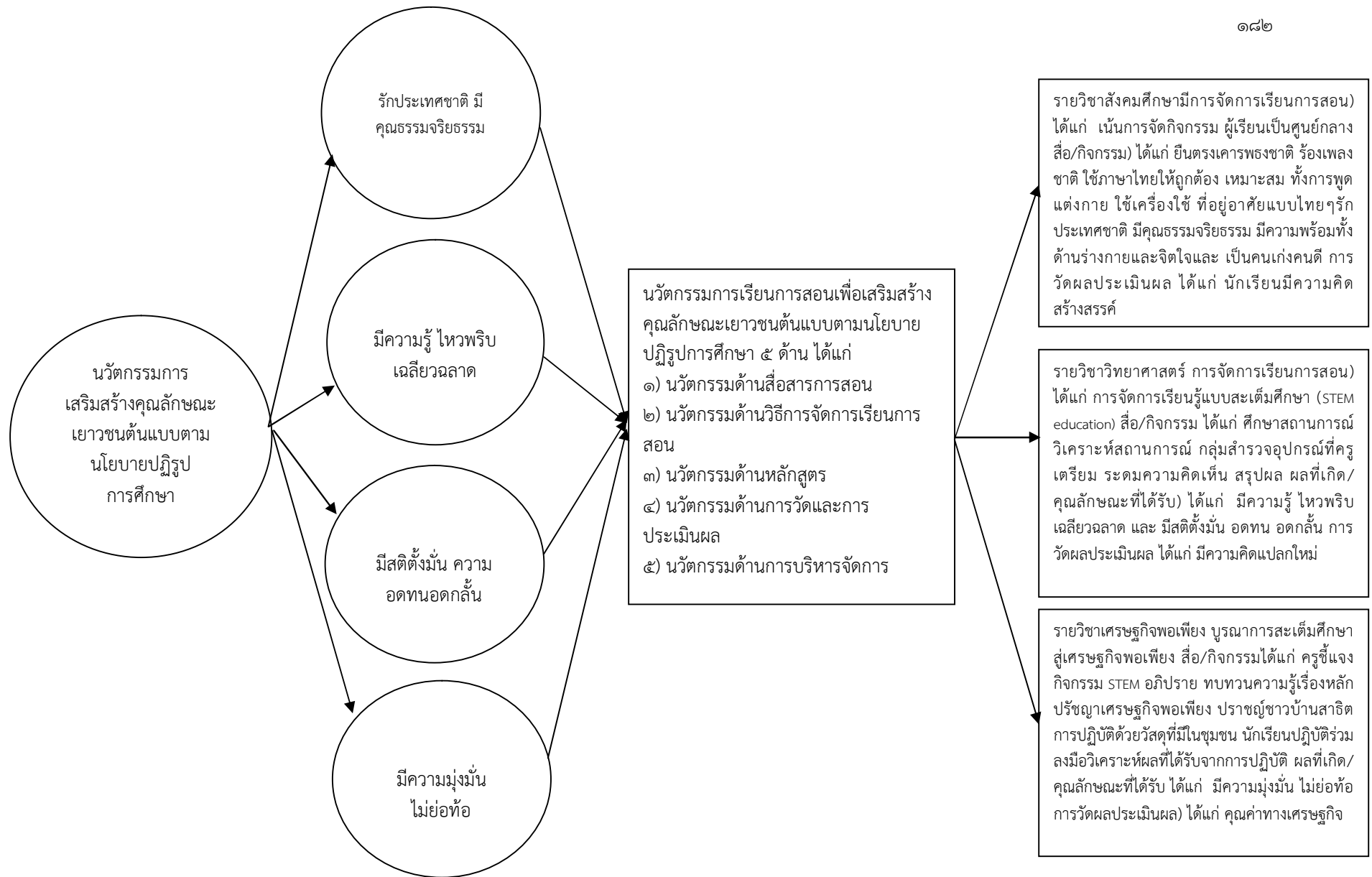
I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ปราชญ์ชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามปราชญ์ชาวบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

จากนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน สามารถนำเสนอด้งรูปภาพที่ ๔.๒ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๒ การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คำอธิบายสัญลักษณ์

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร) รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร) รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

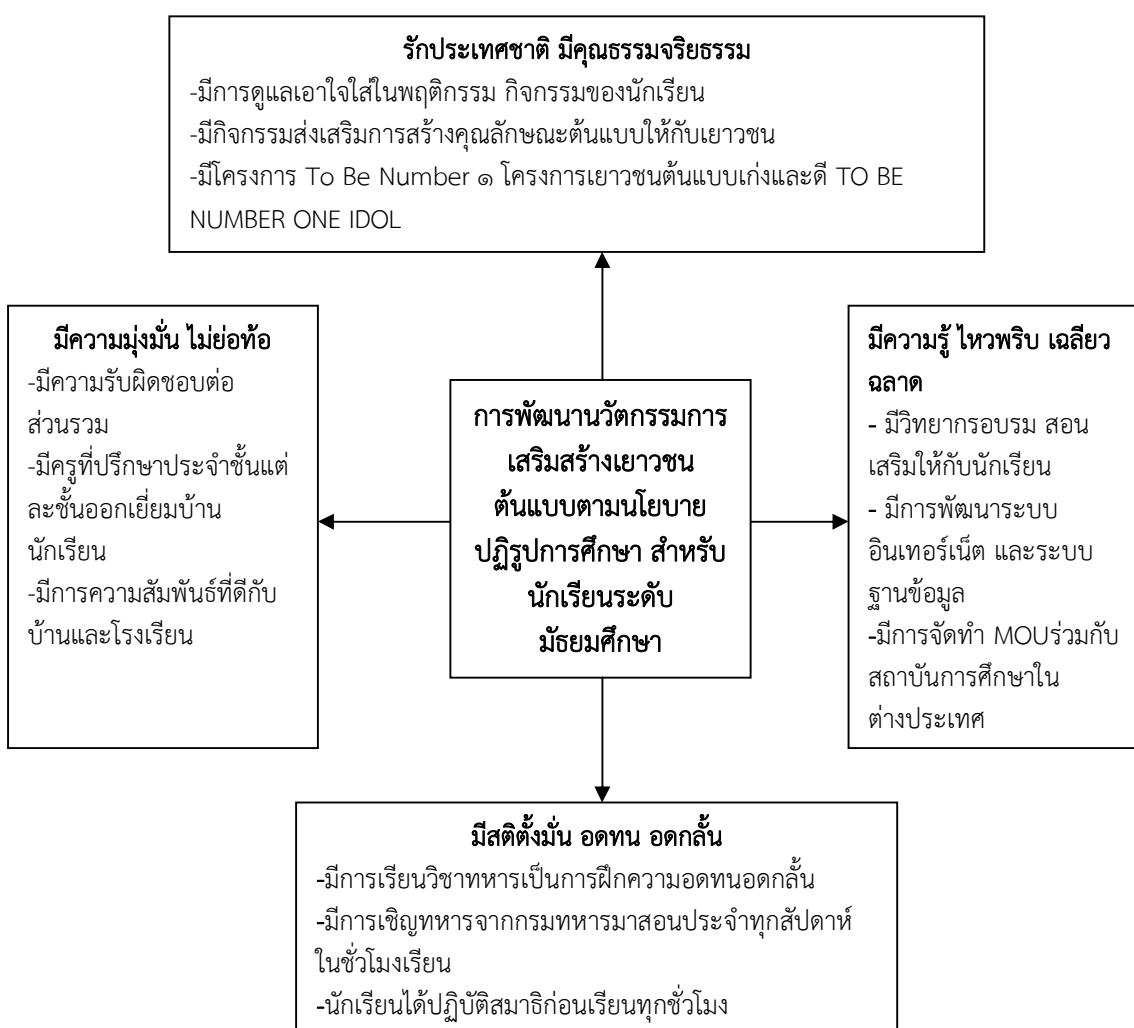
A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

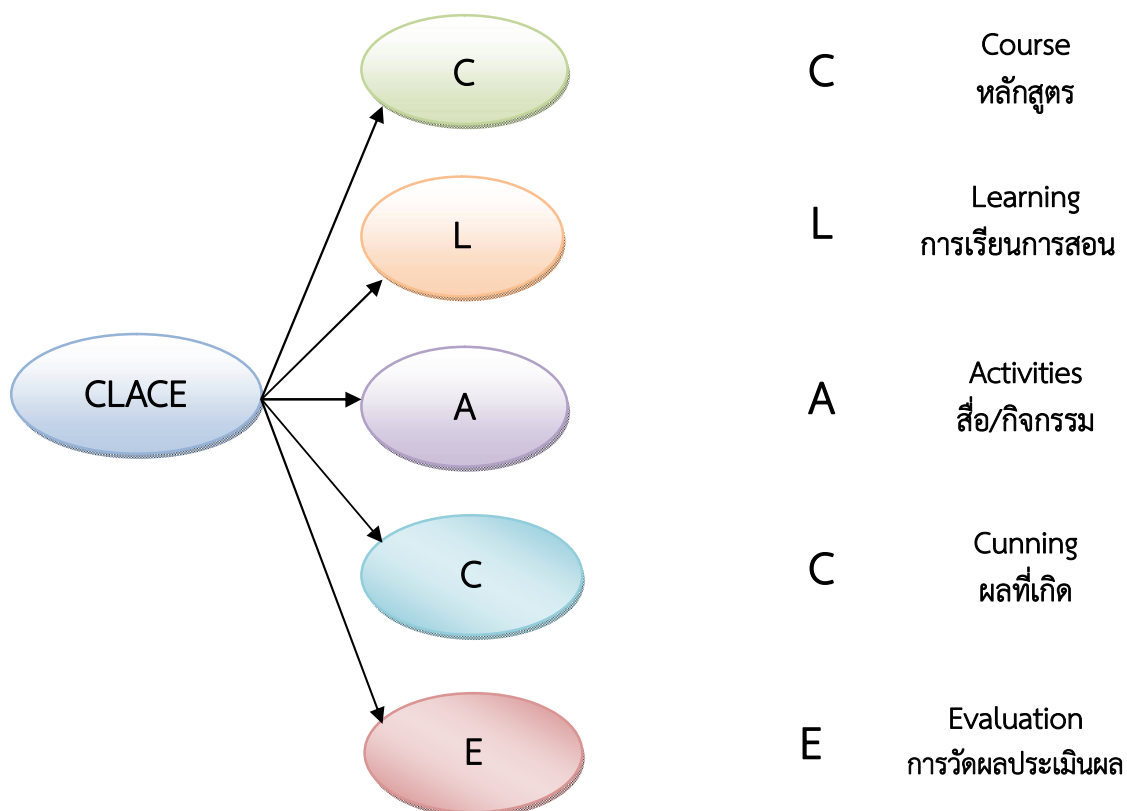
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สอดคล้องกับมูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ๔ ประการประกอบด้วย ๑) รักประเทศชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ๒) มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด ๓) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น ๔) มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นรูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๓ รูปแบบการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยสามารถนำมาเสนอเป็นรูปแบบแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ ซึ่งผู้วิจัยเรียกรูปแบบนี้ว่า “CIACE MODEL” ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๔ โมเดล รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สันเคราะห์จากผู้วิจัย

คำอธิบายสัญลักษณ์

CIACE MODEL ได้แก่

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

L (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคี

ปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร) รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร) รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามปราชญ์ชาวบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๒) เพื่อศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ๓) เพื่อเสนอแนะวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑๐ จำนวน ๓๙๔ คน สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเยาวชนต้นแบบและการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลตามแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๕.๑สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

๕.๑.๑ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (๓.๖๙) โดยเรียงลำดับ ดังนี้

๑) ด้านรักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก (๓.๗๒) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number 1 โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL

๒) ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด อยู่ในระดับมาก (๓.๖๑) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูล ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

๓) ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับมาก (๓.๗๖) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิ ก่อนเรียนทุกชั่วโมง

๔) ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้ออยู่ในระดับมาก (๓.๖๘) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถ ในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน

๕.๑.๒ ศึกษาวัฒนธรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๑. รายวิชาสังคมศึกษา

C (หลักสูตร)รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ยินตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. รายวิชาวิทยาศาสตร์

C (หลักสูตร)รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น
อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

C (หลักสูตร)รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education)๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖)นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

๕.๑.๓ เสนอนวัตกรรมส่งเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

CIACE MODEL ได้แก่

๑.รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร)รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร)รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล

๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) รวมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น
อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร)รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

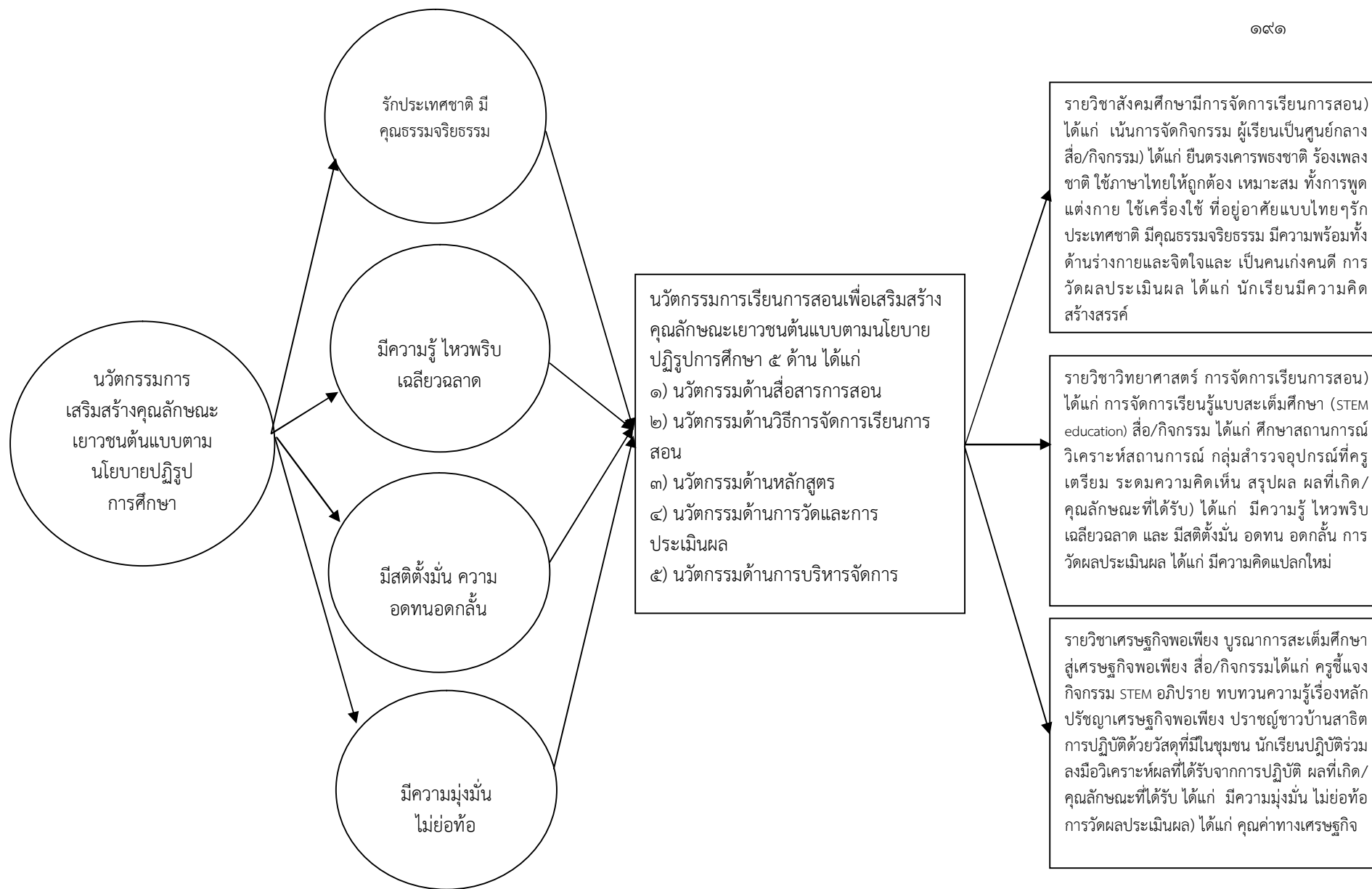
I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education)๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามปราชญ์ชาวบ้าน ๖)นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

จากนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน สามารถนำเสนอด้รูปภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๒ การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คำอธิบายสัญลักษณ์

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร) รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และ มีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร) รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

๕.๒ การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา
โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (๓.๖๙) โดยเรียงลำดับ ดังนี้

๑) ด้านรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก (๓.๗๒) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number 1 โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL

๒) ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด อยู่ในระดับมาก (๓.๖๑) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และระบบฐานข้อมูล ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

๓) ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับมาก (๓.๗๖) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความมีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอนประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

๔) ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้ออยู่ในระดับมาก (๓.๖๘) ข้อที่มีความคิดเห็นมาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน

โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุชาติวัฒนชัย และคณะ (2550)** ได้ทำวิจัยเรื่องออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดทั้ง 6 มิติของผู้เรียน โดยทำการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำข้อความรู้มาสร้างกรอบแนวคิดในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพการคิดของทรัพยากรมนุษย์ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้ (1) การกระตุ้นโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการ และทฤษฎี คือ Cognitive constructivism (Piaget) และ Situated learning (Brown, Collins, and Duguid, 1989) การคิดทั้ง 6 มิติ คือ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงประยุกต์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีหลักการและองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ สถานการณ์ปัญหา การพิจารณาเงื่อนไขที่มุ่งส่งเสริม การคิด (2) การสนับสนุนการปรับสมดุลทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Cognitive constructivism (Piaget) Discovery learning และการคิดทั้ง 6 มิติซึ่งออกแบบในลักษณะที่เป็นธรรมาคารความรู้ และสิ่งที่เกี่ยวข้อง (3) การส่งเสริมการ

ขยายโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Social constructivism โดยใช้ CLEs (Jonassen, 1999) และ Multiple perspective ซึ่งออกแบบในลักษณะมุมมองที่หลากหลาย การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการสรุปทฤษฎี (4) การส่งเสริมและช่วยเหลือการสร้างความรู้และการคิดอาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ OLEs (Hannafin, 1999) ซึ่งออกแบบในลักษณะ Scaffolding ได้แก่ ด้านความคิดรวบยอด ด้านกระบวนการ ด้านการคิด และด้านกลยุทธ์ การแก้ปัญหา จากกรอบแนวคิดการออกแบบ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดทั้ง 6 มิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายชูชาติบุญชู (๒๕๒๕)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของผู้บริหารประถมศึกษาในจังหวัดลพบุรีโดยจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและเปรียบเทียบการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษาและการบริหารการศึกษาทั่วไปและการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้ในวงการการศึกษาในปัจจุบันของผู้บริหารประถมศึกษาในจังหวัดลพบุรีจำแนกตาม เพศวุฒิการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพและขนาดโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารประถมศึกษาในจังหวัดลพบุรีจำนวน ๔๐๘ คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามผลการวิจัยปรากฏว่าการ ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาของจังหวัดลพบุรีจำแนกตาม เพศวุฒิการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพและขนาดโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารประถมศึกษาจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับสูงส่วนใหญ่ในด้านการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาในปัจจุบันพบว่า การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาโดยทั่วไปและที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาปัจจุบันไม่แตกต่างกันครูและผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดกลางกับขนาดใหญ่มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้อยู่ในวงการการศึกษาปัจจุบันแตกต่างกัน^๑

๕.๒.๒ ศึกษาวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๑. รายวิชาสังคมศึกษา

C (หลักสูตร) รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆ ที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

^๑ ชูชาติบุญชู, การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูประถมศึกษาในจังหวัดลพบุรี (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕).

๒. รายวิชาวิทยาศาสตร์

C (หลักสูตร)รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

C (หลักสูตร)รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education)๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖)นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

โดยผลการศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กรองทองอมรรัตน์วิศิษฐ์ (๒๕๔๒)** ได้ศึกษาเชิงวิจัยโดยใช้แบบสำรวจเรื่องผลการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดลาพูนผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปริมาณและผลการใช้นวัตกรรมการศึกษาฝ่ายผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความจำเป็นของนวัตกรรมการศึกษาโดยทางโรงเรียนได้สนับสนุนส่งเสริมการใช้นวัตกรรมส่วนใหญ่ทางโรงเรียนได้รับรับคานาช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมคือครูด้วยตนเองและศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์เขตการศึกษาส่วนด้านปริมาณการใช้นวัตกรรมพบว่าครูส่วนใหญ่ใช้ระดับน้อยได้แก่การสอนเป็นรายบุคคลการใช้สถานการณ์จำลองการบูรณาการเนื้อหาวิชาการสอนแบบสืบสวนสอบสวนการสอนเป็นคณะบทเรียนโปรแกรมและนวัตกรรมที่ครูส่วนมากไม่เคยใช้เลยคือการสอนโดยใช้ศูนย์มัลติมีเดียแต่นวัตกรรมที่ครูเห็นว่าให้ประโยชน์หลายด้านมากที่สุดคือศูนย์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพเพราะเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่ในระดับมากมี๓ด้านได้แก่ครูมีงานพิเศษมากทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อยจำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไปนักเรียนมี

ความแตกต่างกันในด้านความพร้อมและสติปัญญาและอยู่ในระดับปานกลางได้แก่การขาดแคลนหนังสือตำราเรียนแหล่งวิทยาการสำหรับค้นคว้าประมาณที่โรงเรียนจัดสรรให้ในการใช้นวัตกรรมไม่เพียงพอขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและครูขาดความรู้ในการใช้นวัตกรรม^๒ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอ็ดมอร์ ซลวร** ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อวิเคราะห์การจัดการความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่ (๒) เพื่อวิเคราะห์การจัดการความรู้ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและ (๓) เพื่อนำเสนอการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ^๓ ความรู้มี ๒ ประเภทคือ ความรู้ฝังลึกในตัวคน (tacit knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) ในกระบวนการจัดการความรู้มีหลักในการพยายามนำเอาความรู้ที่ฝังลึกในคนออกมา เป็นความรู้ชัดแจ้ง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน แต่กระบวนการจัดการความรู้ก็มีข้อจำกัดจากหลายเหตุปัจจัย ซึ่งอาจจุดให้กระบวนการจัดการความรู้ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ในขณะที่การจัดการความรู้ในพระพุทธศาสนามีการสืบทอดองค์ความรู้มายาวนานร่วม ๒,๖๐๐ ปีซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการความรู้ในทางพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสูงมาก จึงสามารถรักษาองค์ความรู้ทั้งปริยัติแนวทางปฏิบัติ และปฏิเวธธรรมไว้ได้อย่างดี หลักธรรมที่โดดเด่นที่ทำให้เกิดกระบวนการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาได้ยาวนานมีอยู่ ๔ หมวด คือ (๑) การใช้หลักไตรสิกขาในการจัดสร้างสังคมให้เข้าใจซึ่งกันและกัน (๒) การสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภายในด้วยหลักสาราณียธรรม (๓) กระบวนการจัดการสังคีตร้อยกรองพระธรรมและพระวินัยให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติและ (๔) กระบวนการสร้างสังคมแห่งสงฆ์อันได้แก่การมีพระวินัย และระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการรวมตัวเป็นหมู่สงฆ์จากองค์ความรู้ในด้านการจัดการความรู้และองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำพุทธธรรมทั้ง ๔ หมวดเข้ามาประยุกต์สร้างรูปแบบจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการโดยใช้โมเดลเกลียวความรู้ของอิกุจิโรโนนากะ (Ikujiro Nonaka) ที่เรียกว่าเซกิ (SECI) มาเป็นแนวคิดหลักของการปฏิบัติซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ แบบด้วยกันคือ (๑) การขัดเกลาทางสังคม (socialization) (๒) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) (๓) การผสมผสานความรู้ (Combination) (๔) การผนึกความรู้ในตน (Internalization) เป็นพลวัตที่มีการหมุนในลักษณะที่เป็นเกลียว (spiral) เป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ไม่รู้จบและหลักพุทธธรรม ๔ หมวดข้างต้นมาเสริมแรงผลักดันให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนได้เสนอเป็นแบบจำลองใหม่มาทำการตรวจสอบองค์ความรู้ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (focus group) สรุปผลว่า ได้แบบจำลองการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการที่พร้อมนำไปใช้งานได้ในองค์กรทั่วไป

๕.๒.๓ เสนอนวัตกรรมส่งเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

^๒ กรองทองอมรรัตน์วิศิษฐ์, การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนจักรคณาทร. (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

^๓ เอ็ดมอร์ ซลวร, “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร)รายวิชาสังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร)รายวิชาวิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่ครูเตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร)รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน)ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education)๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม)ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้านสาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามปรัชญาชาวบ้าน ๖)นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ)ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

จากผลการวิจัยนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุชาติวัฒนชัย และคณะ (2550)** ได้ทำวิจัยเรื่องออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อ ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดทั้ง 6 มิติของผู้เรียน โดยทำการวิเคราะห์ เอกสารเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำข้อความรู้มาสร้างกรอบแนวคิดในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมศักยภาพการคิดของทรัพยากรมนุษย์ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้ (1) การ กระตุ้นโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการ และทฤษฎี คือ Cognitive constructivism (Piaget) และ Situated learning (Brown, Collins, and Duguid, 1989) การคิด ทั้ง 6 มิติ คือ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงประยุกต์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีหลักการและองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ สถานการณ์ปัญหา การกิจการเรียนที่มุ่งส่งเสริม การคิด (2) การสนับสนุนการปรับสมดุลทางปัญญา และการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Cognitive constructivism (Piaget) Discovery learning และการคิดทั้ง 6 มิติซึ่งออกแบบในลักษณะที่เป็นธนาคารความรู้ และลิงค์ที่เกี่ยวข้อง (3) การส่งเสริมการขยายโครงสร้างทางปัญญาและการคิด อาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ Social constructivism โดยใช้ CLEs (Jonassen, 1999) และ Multiple perspective ซึ่งออกแบบใน ลักษณะมุมมองที่หลากหลาย การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการสรุปทเรียน (4) การส่งเสริมและ ช่วยเหลือการสร้างความรู้และการคิดอาศัยพื้นฐานหลักการและทฤษฎี คือ OLEs (Hannafin, 1999) ซึ่งออกแบบในลักษณะ Scaffolding ได้แก่ ด้านความคิดรวบยอด ด้านกระบวนการ ด้านการคิด และ ด้านกลยุทธ์การแก้ปัญหา จากกรอบแนวคิดการออกแบบ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นพื้นฐานในการ สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดทั้ง 6 มิติ^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. โรงเรียนควรเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอน วิชาชีพให้กับนักเรียนเพื่อเกิดประสบการณ์โดยตรงจากการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและการปฏิบัติ ตามปราชญ์ชาวบ้าน
๒. โรงเรียนจัดกิจกรรมศึกษาดูงานตามศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ได้พบเห็น
๓. โรงเรียนนิมนต์พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาสอนในโรงเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนได้นำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๔. โรงเรียนควรจัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษา จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา

^๔สุชาติ วัฒนชัย และคณะ, **ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด**, (หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้าบทคัดย่อ.

๕. โรงเรียนจัดส่งเสริมสื่อการเรียนการสอนให้กับครูในการพัฒนาเยาวชนต้นแบบให้กับนักเรียนเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ

๖. โรงเรียนส่งเสริมนวัตกรรมตลอดถึงแนวคิดของนักเรียนเพื่อต่อยอดความคิดและนวัตกรรมให้เป็นประโยชน์สูงสุดทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๒. ควรศึกษารูปแบบการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๓. ควรศึกษานวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. เอกสารทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กนกจันทร์ทอง. สิ่งแวดล้อมศึกษา: ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. งานวิจัย.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๓๘.

กมลภูประเสริฐ.การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.กรุงเทพมหานคร : บริษัทจำกัดก.พล, ๒๕๔๔.
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.ศูนย์พัฒนาหนังสือชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เรื่องการพัฒนาสื่อการสอน ชุดที่ ๑๓.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.

กรมสามัญศึกษา.การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน.เอกสารอันดับ ๕.กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๓๒.

กระทรวงศึกษาธิการ.การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

_____.การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.

_____.คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๗.

_____.แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ที.เอส.บี. โปรดักส์, ๒๕๕๐.

กฤษณ์เทพอุปจันทร์. “การบริหารแบบฝึกโรงเรียนเป็นฐาน School Based Management : SBM วารสารข้าราชการครูปีที่ 19 ล. 6 ส.ค. – ก.ย.

กิ่งกนก พิทยานุคุณ และคณะ.การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.

กิดานันท์ มลิทอง.เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย.พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, ๒๕๔๕.

กิตติ ธีรसानนท์.เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรมการศาสนา. ๒๕๓๙.

กิตติมา ปริดีดิติก.ทฤษฎีบริหารองค์การ.กรุงเทพมหานคร : ธนะการพิมพ์, ๒๕๓๙.

กีรติ ยศยิ่งยง.การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่๒.กรุงเทพมหานคร :
มิสเตอร์ ก๊อปปี้ ประเทศไทย จำกัด, ๒๕๔๙.

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้.ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์
คุรุสภา, ๒๕๔๓.

คณาจารย์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษาศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. คณาจารย์มหาวิทยาลัย
กุฎราชวิทยาลัย เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

จินตวิโรจน์ เกษมสุข. การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

ชม ภูมิภาค. "สื่อการศึกษา". วารสารเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ประสานมิตร, ๒๕๔๔.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา.การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ปัตตานี: ฝ่าย
เทคโนโลยีทางการศึกษา.สำนักวิทยบริการ.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
, ๒๕๓๖.

_____.การบริหารงานวิชาการ.ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๕.

ชูศรี สุวรรณโชติ.หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๔.

ณรงค์ นันทวรรณนะ. การจัดการทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๖.

ดิณ ปรีชญพฤทธิ.ศัพท์รัฐศาสตร์.กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. สภาพแวดล้อมการบริหารกับการพัฒนาองค์การ. เอกสารการสอนชุดหน่วยที่ 1-7 หน้า
259-271. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๐.

ตุลา มหาพรสุวานนท์.หลักการจัดการ หลักการบริหาร.กรุงเทพมหานคร : ธนธัชการพิมพ์,2545.

แถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๓ อ่างใน รายงานเรื่องศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.
ฝ่ายวิจัย กองแผนงาน กรมศาสนา.พ.ศ. ๒๕๑๖.

ทัศนาศาสตร์. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.วารสาร. ปีที่
๘. ฉบับที่ ๑ .๒๕๔๘.

ทัศนาศาสตร์. ศึกษาศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ธงชัย สันติวงษ์.องค์การและการบริหาร.พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,๒๕๔๓.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล และคณะ.หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา,
๒๕๔๕.

ธำรง บัวศรี.ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา.พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ธนธัชการ
พิมพ์, ๒๕๔๒.

ธีรศักดิ์ เลี้ยวไธสง.การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.บุรีรัมย์ : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๔, ๒๕๔๙.

ธีระ รุญเจริญ.การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แอล ที เพรส,
๒๕๔๖.

นงนุช วงษ์สุวรรณ.การบริหารทรัพยากรมนุษย์.กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์, ๒๕๔๖.

- นรินทร์ชัยพัฒน์พงศา. **การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- นฤตพงษ์ ไชยวงศ์. **ความพร้อมในการจัดป่าชุมชน : ศึกษากรณีคณะกรรมการ หมู่บ้าน อำเภอป่า จังหวัดน่าน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐.
- นาทตันขวิรุฬห์และพูนทรัพย์สมุทรสาคร. **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการบริหารทรัพยากร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.
- นิคม ทาแดง และคณะ. **ชุดฝึกหัดอบรมครู.ประมวลสาระเรื่อง เทคโนโลยี การศึกษาเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๖.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๗.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. **เนื่องในวันสถาปนากรมอาชีวศึกษา ครบ ๔๔ ปี**. อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๙.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. **การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๔๔.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๖.
- บุญมี แทนแก้ว. **จริยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. **“การวัดและประเมินผลสำหรับครูมืออาชีพ”**. วารสารวิชาการ กรมวิชาการ. ๒๕๔๕.
- ประคองรัศมีแก้ว. **รัฐศาสตร์. สังคมศาสตร์**. พระนคร: มงคลการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ประชุม สุวดี. **การตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๕๑.
- ปริญญ์ จงวัฒนา. **พุทธธรรมเพื่อกัลยาณมิตร**. กรุงเทพมหานคร: บจก. ศิลป์สยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๕๐.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- ปรียาพรวงศ์บุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๓.
- ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมอธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘.
- เป็รื่อง กุมุท อ่างถึงใน อัญชลี โพธิ์ทอง และอัปษรศรี ปลอดภัย. **นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.
- พนัส หันนาคินทร์. **ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พยอม วงศ์สารศรี. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๓๘.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). **อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). “**ธรรมในใจของนักบริหารไฮโซ**”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. ฉบับ
วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑.

_____ **บริหารองค์กรแนวพุทธเลือกธรรมะให้ตรงกับปัญหาฝ่าวิกฤต**. กรุงเทพมหานคร :
หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, ๒๕๕๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมะกับการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มูลนิธิพุทธธรรม. ๒๕๕๓. หน้า ๗๙.

_____ **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๔๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรม
ศาสนา, ๒๕๕๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์รวมเล่ม 3 ภาค
ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, 2550.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๗.

พุทธทาสภิกขุ. **การทำงานที่เป็นสุข**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๙.

เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. **การงบประมาณ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๓.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของ
ประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภะ
การพิมพ์, ๒๕๒๕.

ภาวดี อนันต์นาวี. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : บริษัท สำนักพิมพ์มนตรี
จำกัด, ๒๕๕๒.

ภาวดี ธาราศรีสุทธิ. และวิบูลย์ โตณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

ภิญโญ สาร. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๖.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน**. นนทบุรี : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๐.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุ๊คพอยท์
จำกัด, ๒๕๔๖.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ ไทย,
๒๕๓๖.

ราชบัณฑิตสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นาน
มีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๖.

วรรณ วลัยวานิช. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวงานวิจัยเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.

- วันชัย วัฒนศัพท์. **ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.
- วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. **บุคลิกการนิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- _____ . **การพัฒนาการเรียนการสอนทางอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๓.
- วิจิตร ศรีสอ้าน อ่างถึงใน อัญชลี โพธิ์ทอง และอัษฎรศรี พลอดเปลี่ยว. **นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม**.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. **การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน**. เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน หน่วยที่ ๑๑. จังหวัดนนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. **หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๕**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔.
- วินัยวีระวัฒนานนท์. **กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๖.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : หจก. เทคนิค, ๒๕๔๐.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ และ สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๔๕.
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.กรม. **ความรู้เบื้องต้นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒.
- สนอง วรอุไร. **ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐.
- สมคิด บางโม. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์. **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส การศึกษา. ในงานมหาสมณานุสรณ์ครบ ๕๐ ปี แต่วันสิ้นพระชนม์ฯ พ.ศ. ๒๕๑๔.
- สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. ๒๕๒๙.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง. **การบริหารงานบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในเอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนวิชา EA ๗๓๓**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมไทย : แนวทางวิจัยและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. **การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, ๒๕๔๕.

สวัสดีโนนสูง. **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพริ้นติ้ง, ๒๕๔๓.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๒. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ประถมศึกษาปีที่ ๖ และมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. นราธิวาส : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๒, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๖ ระดับประเทศปีการศึกษา ๒๕๓๒.ม.ป.ท. ๒๕๓๔.**

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ “**เอกสารประกอบการศึกษาขั้นบัณฑิตศึกษา**” บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่รุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.

_____ **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒** และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๕.

_____ **สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๔๒** และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๖.

_____ **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๓.

_____ **มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๔๕.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

_____ **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์. ๒๕๔๕.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๔**.

- _____ .**กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. ๒๕๔๔.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.**การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, ๒๕๔๔.
- สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.**แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ.**คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สุนทร โคตรบรรเทา.**หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๑.
- สุพิศ บุญชูวงศ์.**หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖.
- สุภัทรา ปิณฑะแพทย์.**จิตวิทยาทั่วไป แนวคิดและทฤษฎีมูลฐาน**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๓๔.
- สุภางค์ จันทวานิช.**วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สุภาพร พิศาลบุตร.**การสรรหาและบรรจุพนักงาน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๓.
- สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ.**การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๕.
- สุมาลี จันทร์ชลอ.**การวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๒.
- สุมิตร คุณานุกร.**หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พีชวันพิมพ์, ๒๕๒๘.
- สุเมธ เตียววิศเรศ.**การบริหารบุคลากรในโรงเรียน**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ๒๕๒๙.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ.**วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ.**๒๐ วิธีจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.
- เสนาะ ตีเยาว์.**การบริหารงานบุคลากร**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.
- เสริมศักดิ์วิศาลาภรณ์. “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้าที่ 12 หน้า 183-184 นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๔.
- หลวงพ่อบุญานันท์ทักขุ.**งานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุข**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม . ม.ป.ป..
- องค์การอนามัยโลกและกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ WHO and UNICEF, 1978.

อมรา เล็กเริงศิลป์. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐.

อรชร โพธิสุข และคณะ. “เอกสารการสอนการบัญชีต้นทุนและการบัญชีเพื่อการจัดการ” กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๕.

อรรถ ก๊กผล. . คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๒.

อรนุช ลิมตศิริ. **นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

อัญชลี โพธิ์ทอง และอัปษรศรี พลอดเปลี่ยว. **นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

อุทัย บุญประเสริฐ. **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

_____. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. **หลักและแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น, ๒๕๒๘.

อุทัย บุญประเสริฐ และจิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์. **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๐.

อุทัย หิรัญโต. **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนโตร์, ๒๕๓๑.

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ และสุวรรณี มงคลรุ่งเรือง. “การประกันคุณภาพการศึกษา”. **วารสาร ม.อ.ก. วิชาการ**. มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๕: ๔๖.

อุษณีย์ จิตตะปาโล และนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ. **การบริหารงานบุคคลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, ๒๕๔๘.

๒ วิทยานิพนธ์ / ดุษฎีนิพนธ์ :

กัลป์กร มั่นถาวรวงศ์. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. การบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๕.

กิตติศักดิ์ ส่องแสง. “การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.

จารุมาศ เรืองสุวรรณ. พันเอก. **การสังเคราะห์แบบจำลองการสอนวิชาชีพช่างตามหลักอิทธิบาท 4 ของพลทหารในส่วนสนับสนุนกองบัญชาการกองทัพก.ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต** ปร.ด. อาชีวศึกษา.บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร, 2548.

- จุฑารัตน์ อินทะแสน. “การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช๒๕๔๔สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติเขตการศึกษา๕”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ซารีฟทีฮ์นี. “สภาพปัจจุบันปัญหาและการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอน อิสลาม ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิต วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๖.
- ทวีศักดิ์แก้วพิพัฒน์. “การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต๑”. **วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, ๒๕๕๐.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้านเขตหนองจอกที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการ พัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “บรม” เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๓๘.
- ชนาภรณ์ เมทธิสตุติ. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเศที่มีต่อการรับบริหารสื่อวีดิทัศน์. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนา ทร์พยากร. บัณฑิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.
- ธรรณิศวรร จิตขวัญ. “ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ธีรภัทร์ เจริญดี. “การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๑๑”. **ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- พระครูกิตติญาณวิสิฐ ธนา กิตติญาณโณ/หอมหวล. "สมรรถนะของผู้บริหารสำนักศาสนศึกษาพระ ปรียัติธรรมแผนกธรรมตาม : หลักพุทธธรรม". **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ บริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระมหาธรรมรัต อริยธมโม ยศขุน. "แนวทางการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในบริบทแห่งสังคมไทย ยุคปัจจุบัน". **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระมหาระวี กิตติโก แสงทอง. "การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร". **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- พัชรภาพ วีรสัทธี. “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและ ความสามารถ ในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน

- สำนักงาน ประกันสังคม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,๒๕๔๖.
- มงคล จันทร์ส่อง. ระดับความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของสมาชิก อบต. อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากรนครปฐม, ๒๕๔๔.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต.สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๑.
- มะลิ กามาตเสงี่ยมแก้ว. “การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต๓”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,๒๕๕๐.
- มานพนาถ ตีอินทร์. “การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูงและต่ำ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๘.
- ราตรีพูลพัฒน์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต๓”.**วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๓.
- วรภาส ประสมสุข. “**หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม**”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙.
- วัลภา สบายยิ่ง. ”ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเองและบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง”.**ปริญญาวิทยาศาสตรดุขฎีบัณฑิต** สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด.. พัฒนศึกษาศาสตร์**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒.
- ศิริพร ตันติยมาศ . "รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลสังกัดกรุงเทพมหานคร.". ดุขฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร,๒๕๕๐.
- สมบัติโพธิ์ศรี อ่างโน นางจริยารรรณไชยเทพ. “การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอน้ำพองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต๔”. **สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี,๒๕๕๖.
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย.ศศ.ดร. “**หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์** ”. สารนิพนธ์พุทธ ศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สุนิตย์มะลิวัลย์. . การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านตามโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน: ศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. คณะพัฒนาสังคม.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.

อภิชัย นุชเนื่อง. “รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐.

อภิลักษณ์ จักรแก้ว. “การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม ๑”. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓.

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. รายงานการวิจัยเรื่อง “**การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**”.ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๓.

อรัญญาแก้วทอง. “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ๒๕๕๐.

๓. งานวิจัย :

จินตนา กิ่งแก้ว. “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยเขตจันทบุรี”. **งานวิจัย**. สาขาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

นพมาศ พัวพิสิฐ. “ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียนและครู สมรรถภาพทางการสอน สภาพแวดล้อมโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖”. **งานวิจัย**. สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

ผกาทิพย์ เกษรากุล. “สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต”. **งานวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.

สิทธิกร อ้วนศิริ. “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”. **รายงานการวิจัย**. ปีงบประมาณ ๒๕๕๒.

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. รายงานการวิจัยเรื่อง “**การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**”.ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๓.

๔. สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหลักสี่
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนเมธีคุณหะวันวิทยาลัย
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้วเจริญอำนวยการวิทย์
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าหยาด
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนท่ายาง
 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการปราณบุรี

๔. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรรณิการ์ กาญจนวิภูศรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : pws.npru.ac.th [๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]
 กองพุทธศาสนศึกษา. ทะเบียนรายชื่อครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-แผนกบาลี ปี ๒๕๖๐.
 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://deb.onab.go.th>[วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑]
 กองพุทธศาสนศึกษา. ทะเบียนรายชื่อครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-แผนกบาลี ปี ๒๕๖๐.
<http://deb.onab.go.th>[ออนไลน์วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑]
 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://pioneer.netserv.chula.ac.th>. [วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙].
 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง. <http://pioneer.netserv.chula.ac.th>. ออนไลน์วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙.
 โชคชัย อาษาสนา. การบริหารงาน 4M. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org>[๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑]
 ตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com>[วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑]
 ตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan. <https://sites.google.com>[ออนไลน์วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑]
 ประเภทของการมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://fewwgroup.wordpress.com>[๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑]
 ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. “การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน.” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <<http://srithai.hypermart.net/environment.html>>. [๐๑กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙]
 สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.images.patternfly.multiply.multiplycontent.com> [๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙].

๒. ภาษาอังกฤษ

Armsrtong. Michael. **A Handbook of Personnel Management Practice**. London : Kogan, 1995.

Brook. L.G.. **The Modern University**. London: Andre Deutsch, 1965.

- Cascio. Wayne F.. **Managing Human Resources Productivity**. Quality of Work Life. Profits. 3rded. Singapore : McGrawhill Book, 1992.
- Cohen . J.M. and Uphoff . N.T. Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies . Cornell University ,1981.
- Gallatt and Lofton. The principals role in promoting academic gain [CD-ROM] Abstract from : Database:ERIC. ERIC#ED :403227, 2000.
- Halpin A.W.. & Don B.C.. **The organization climate of schools**. Chicago: Midwest Administration Center. University,1936.
- Kearney. A model for nurse faculty research productivity. [CD-ROM]. Abstract from:Database:Abstracts interactional Issue:48 08a publication Number:AAI8724920, 2010.
- Milyavskaya. Inspired to get there: The effects of trait and goal inspiration on goal progress. *Personality and Individual Differences* 52R.D, 2012.
- Mondy. W.R. & Noe. R.M.. **Human Resource Management**. Boston : Allyn& Bacon, 1990.
- Newcomb. **Student peer-group influence. In personality factors on the college campus**. New York: Social Science Research Council, 1962.
- Price. Alan. **Human Resource Management**. In a Business Context. 2 edition London : Thomson Learning, 2004.
- Romine. S.. **Student and faculty perception of effective university instructional climate**. *Journal of Education Psychology*,1974.
- William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

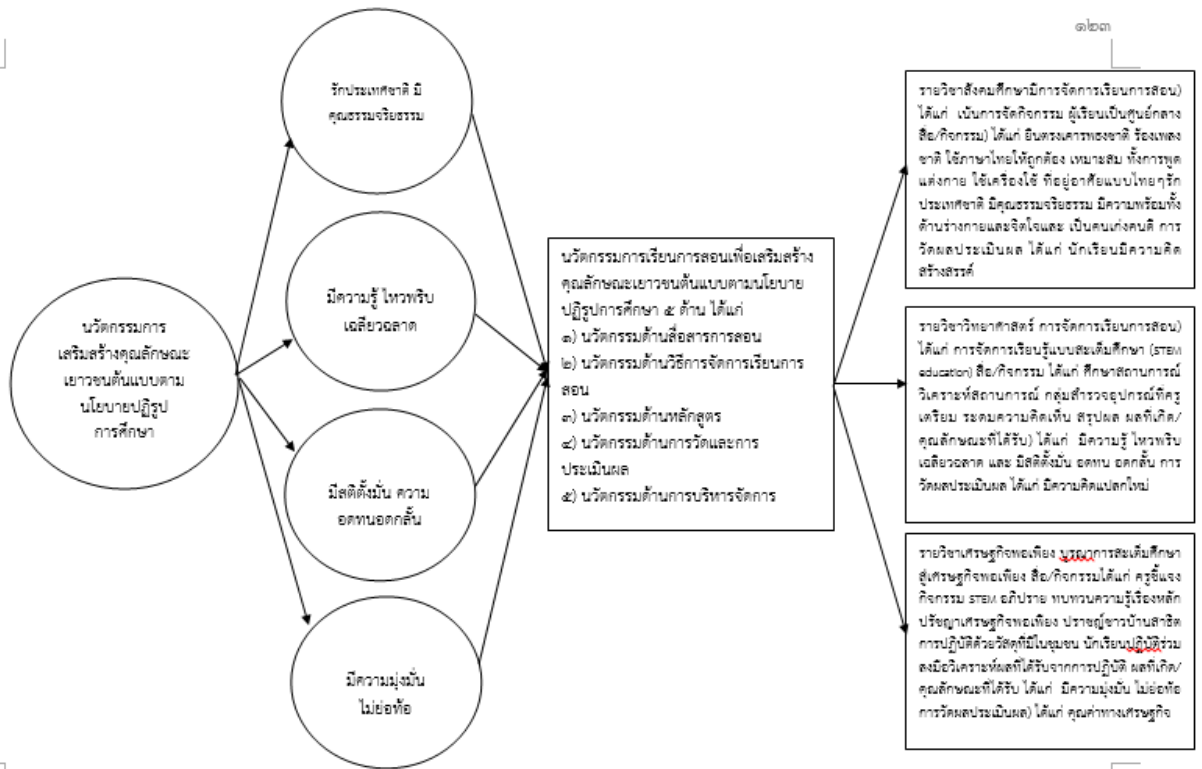
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ
ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คู่มือการใช้

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

นายยุทธนา ขวัญเมือง
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

คู่มือนี้ได้มาจากการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ได้แก่ ศึกษาเอกสารแจกแบบสอบถามสัมภาษณ์ โดยมีแหล่งข้อมูลได้แก่ หนังสือ บทความตำรางานวิจัย website สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐ คน เครื่องมือเป็นแบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์ มีการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis ผลลัพธ์ที่ได้ กรอบแนวคิด และการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาศึกษามี ๒ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ยกร่าง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษามีแหล่งข้อมูลเป็นผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ และ ๒) พัฒนาโดยสนทนากลุ่ม โดยมีแหล่งข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการผู้บริหารโรงเรียนโดยการเลือกแบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก มีเครื่องมือผลลัพธ์ที่ได้ คือ ได้ศึกษานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

ขั้นตอนที่ ๓ เพื่อเสนอนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาศึกษาจาก ๑) เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ๒) ข้อสรุปจากแบบสอบถาม ๓) ข้อสรุปจากแบบสัมภาษณ์นวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้ คือนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

นายยุทธนา ขวัญเมือง
ผู้วิจัย

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คู่มือนี้ได้มาจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มทั้งหมดที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่านวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยขอคำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาคุณฐิติพันธ์ แล้วได้ปรับปรุงนวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑. รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

C (หลักสูตร) รายวิชา สังคมศึกษา

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) เน้นการจัดกิจกรรม ๒) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ยินตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๒) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๓) มีความสามัคคีปรองดอง ๔) มีความรับผิดชอบ มีวินัย ๕) ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ๖) สนับสนุนและเผยแพร่อาหารไทย ผลไม้ไทยให้เป็นที่นิยมของชาวโลก ๗) แต่งกาย ใช้เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัยแบบไทยๆ ที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ รักประเทศไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์

๒. มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

C (หลักสูตร) รายวิชา วิทยาศาสตร์

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ ๒) วิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ๓) ให้แต่ละกลุ่มสำรวจอุปกรณ์ที่เตรียม ๔) ระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูล ๕) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบ ๖) ลงมือปฏิบัติ ๗) ทดสอบ ๘) นำเสนอผลการทดสอบ ๙) ร่วมกันอภิปราย

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด และมีสติตั้งมั่น อดทน อดกลั้น

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ มีความคิดแปลกใหม่

๓. มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

C (หลักสูตร) รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง

I (การจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM education) ๒) การสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่การประกอบอาชีพตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

A (สื่อ/กิจกรรม) ได้แก่ ๑) ครูชี้แจงกิจกรรม STEM โดยเปิด clip ๒) อภิปรายว่าเราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ๓) ทบทวนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔) ประชาชนชาวบ้าน สาธิตการปฏิบัติด้วยวัสดุที่มีในชุมชน ๕) นักเรียนปฏิบัติร่วมลงมือปฏิบัติตามประชาชนบ้าน ๖) นักเรียนวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์จากโครงการ STEM และวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

C (ผลที่เกิด/คุณลักษณะที่ได้รับ) ได้แก่ มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ

E (การวัดผลประเมินผล) ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๘๓

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีพันธ

เรียน นางวิไล ออกกิจวัตร ผู้อำนวยการโรงเรียนท้ายหาด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน ๗ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๔๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดัชนีพันธ เรื่อง “การพัฒนา นวัตกรรมเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาดัชนีพันธเรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีพันธ ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท้ายหาด

เพื่อโปรดทราบ

ในทงมบงไมวน
วิพร อิ่มนง
.....
.....

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

นาง
- นว.วิทม
.....

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๘๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคุษฎีนิพนธ์
เรียน นายธัตพล ศขสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีธรรมาศ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน ๓๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการ
เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ให้นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคุษฎีนิพนธ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อลากุล โทร ๐๘ ๐๗๓ ๔๑๘๖

~
- ๑/๒๖
๐-๐

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๘๘๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๙ ๘๐๓๙
www.mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการเพื่อตรวจสอบรูปแบบคชช.นิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลวิสุทธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคชช.นิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาคชช.นิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้ นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคชช.นิพนธ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

๒๙/๑๑

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๖๒ ๔๙๙๗๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อาสากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

(นายวิชาธิระ อองเอี่ยม)
ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลวิสุทธิ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๘๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคุษฎีนิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมธีชูณหะวันวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคุษฎีนิพนธ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)
รองคณบดีคณะครุศาสตร์
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- ทราบ

- นิสิตให้ความสนใจ

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๖ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๘๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๙ ๘๐๓๙
www.mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคหกรรมศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้วเจริญอำเภอนายูง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ชวีญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคหกรรมศึกษา เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาคหกรรมศึกษาเรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขออนุมัติขอความเห็นชอบจากท่านให้ นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบคหกรรมศึกษา ซึ่งจะส่งไปทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

เรียน ผู้อำนวยการ

ด้วย น. นามสกุล ชวีญเมือง

ขออนุมัติขอความเห็นชอบแบบสอบถาม

เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

อ. นามสกุล

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ชวีญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๖ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๕๑๘๖

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๒๐๔๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคหุขกัณฑ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตเผยแพร่ให้ท่านได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

(นางสาวพัฒนา ปินาสถล)
รองผู้อำนวยการ โรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาสากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุมัติคราะห์ให้ นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)
รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

— พ
— ๑๒๕๖๑๑/๑๒๕๖๑๑

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาสากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอมติอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหลักสี่พัฒนาราษฎร์อุปถัมภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๔๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการ
เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอมติอนุเคราะห์ให้หนังสือได้
ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่
ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

อนุกาชาปวิธิตพงษ์ (ไอ)
(นางสมิ อธิภาสพงษ์)
ครู ๓.๙ ๓
รักษาการแทน
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหลักสี่พัฒนา
ราษฎร์อุปถัมภ์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)
รองคณบดีคณะครุศาสตร์
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาสากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๗๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมธีคุณะวัฒน์วิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- ทราบ

- นิสิตให้ขอความอนุเคราะห์

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒๒ ๕๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.ส.มณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๕๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๕
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตประชาสัมพันธ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้วเจริญอานวยวิทย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๔๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตประชาสัมพันธ์ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ที่ดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

เรียน ผู้อำนวยการ

ด้วย ม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ขออนุญาตประชาสัมพันธ์เพื่อเก็บข้อมูล
การวิจัย
เรียน สม.ตวง/จป.อานวยวิทย์ ขวัญ
น.ส.น.อ.อ.อ.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๓๒๒ ๕๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.ส.ณิ อลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๕๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๘
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย
เรียน นางวิไล ออกกจิวัตร ผู้อำนวยการโรงเรียนท้ายหาด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๕๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการ
เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือได้
ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่
ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท้ายหาด
เพื่อโปรดทราบ
พระครูสุเมธ
วิฑูรย์ธรรม
[Signature]

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

โรงเรียนท่าสายวิทยา
รับที่..... ๑๐๕

วันที่.....
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓๙ หมู่ ๕ ตำบลสีไทร อำเภอลำสนธิ..... น.

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตประชาสัมพันธ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าสายวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๒๐๕๒๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการ
เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตประชาสัมพันธ์ได้
ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่
ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแท้แต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

บน ผู้อำนวยการโรงเรียน

- เพื่อไปทราบ
 กลุ่มบริหารวิชาการ
 กลุ่มบริหารงบประมาณ
 กลุ่มบริหารงานบุคคล
 กลุ่มบริหารทั่วไป
 อื่นๆ.....

.....

.....

อึ้งกลหา

...../...../.....

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ทราบบี!

 เห็นชอบ อื่นๆ.....

.....

.....

.....

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๕๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๓

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการปทุมธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธนา นามสกุล ขวัญเมือง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๔๒ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการ
เสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ที่เห็นลิตได้
ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่
ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

27/11
- 09/11/17
Dm

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- นายยุทธนา ขวัญเมือง โทร ๐๘๕ ๓๘๒ ๔๙๙๗

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ
ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา”

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม แบ่งเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๔ ประการ ได้แก่

๑) จิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ)

๒) มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)

๓) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)

๔) ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)

ตอนที่ ๓ วัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยประกอบด้วยองค์ประกอบของนวัตกรรม ๓ ประการ คือ

๑) ความใหม่ (Newness)

๒) การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea)

๓) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Benefits) และสังคม (Social)

ขอขอบคุณทุกท่านในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

นายยุทธนา ขวัญเมือง

นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

**เรื่อง : “การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบ
ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา”**

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ

ฉายา/นามสกุล อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

**ตอนที่ ๒ สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา๔
ประการ ได้แก่**

๑) มีการส่งเสริมเยาวชนต้นแบบให้มีจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรม
จริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทาง
ชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ) อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒) มีการส่งเสริมให้เยาวชนต้นแบบมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ) อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้เยาวชนต้นแบบมีการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea) อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓) โรงเรียนมีการส่งเสริมเยาวชนต้นแบบให้สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ฉ
หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบ
ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น

๒. สำคัญของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๓. ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อทุกตอนในการแปลผลวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะแปลผลโดยภาพรวมทั่วไป อีกทั้งคำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับตั้งนั้น การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลเสียหายต่อท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาส

นี้

นายยุทธนา ขวัญเมือง

นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

๑. เพศ () ๑. ชาย
() ๒. หญิง
๒. อายุ () ๑. ๑๕ ปี
() ๒. ๑๖ ปี
() ๓. ๑๗ ปี
() ๔. ๑๘ ปี
๓. ระดับการศึกษา () ๑. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
() ๒. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
() ๓. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ตามความเป็นจริง

ข้อ ที่	สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		๕	๔	๓	๒	๑	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	๑. ด้านจิตใจที่รักประเทศชาติ รักบ้านเกิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจและ เป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำ ทางชีวิตและมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (MQ)						
๑	โรงเรียนได้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเยาวชน โดยการฝึกฝนและอบรมด้านวิชาการ						
๒	นำพาปฏิบัติในเรื่องของอาชีพโดยมีกิจกรรมในทุกสัปดาห์						
๓	โรงเรียนได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพนั้นๆ เป็นอย่างดีมาสอนวิชาชีพให้กับนักเรียน						
๔	มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการสร้างคุณลักษณะต้นแบบให้กับเยาวชน						
๕	โรงเรียนได้มีโครงการ To Be Number 1 โครงการเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE IDOL						
๖	ผู้บริหารและครูคอยดูแลเอาใจใส่ในพฤติกรรม กิจกรรมของนักเรียน						
๗	นำเยาวชนไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง						
๘	นักเรียนมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นรู้จักหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งความเอื้ออาทรและมีเมตตาต่อกัน						

ข้อ ที่	สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		๔	๓	๒	๑		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๒. ด้านส่งเสริมให้มีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (IQ)							
๑	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวิทยากรหรือครูที่ ประจำในโรงเรียนอบรม สอนเสริมให้กับ นักเรียน						
๒	นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นเมื่อได้รับการ อบรม						
๓	โรงเรียนมีสื่อ อุปกรณ์การเรียนที่ครบถ้วน ทันสมัย						
๔	โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนได้เรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน						
๕	จัดทัศนศึกษานอกห้องเรียน ศึกษาดูงานตาม ศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง						
๖	ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ไหวพริบ ความเฉลียวฉลาดให้กับเยาวชน						
๗	โรงเรียนมีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และ ระบบฐานข้อมูล						
๘	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำ MOU ร่วมกับ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ						

ข้อ ที่	สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		๕ มากที่สุด	๔ มาก	๓ ปานกลาง	๒ น้อย	๑ น้อยที่สุด	
๓. ด้านมีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (EQ)							
๑	โรงเรียนได้มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมา สอนในโรงเรียน						
๒	นักเรียนได้ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง						
๓	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวัน สำคัญทางพุทธศาสนาแก่นักเรียน						
๔	โรงเรียนได้ตอบสนองนโยบายของรัฐในการ เสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้มีสติตั้งมั่น มี ความอดทนอดกลั้น						
๕	โรงเรียนจัดค่ายคุณธรรมทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง						
๖	มีการเรียนวิชาทหาร (รด.) เป็นการฝึกความ มีสมาธิ การฝึกความอดทนอดกลั้น						
๗	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีสติตั้ง มั่นและความอดทนอดกลั้นแก่นักเรียน						
๘	โรงเรียนได้เชิญทหารจากกรมทหารมาสอน ประจำทุกสัปดาห์ในชั่วโมงเรียน						

ข้อ ที่	สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชน ต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ บ ผู้วิจัย
		๕	๔	๓	๒	๑	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๔. ด้านความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (AQ)							
๑	โรงเรียนได้จัดโครงการศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข						
๒	นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ของโรงเรียน						
๓	นักเรียนเกิดการควบคุมอารมณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถ ในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข)						
๔	โรงเรียนจัดโครงการนำความสุขสู่บ้าน โดยจัดครูที่ปรึกษาประจำชั้นแต่ละชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียน						
๕	ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านและโรงเรียน						
๖	โรงเรียนได้จัดโครงการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆของนักเรียนโดยจัดอาจารย์ที่ปรึกษาจัดชั่วโมงให้คำปรึกษา						
๗	ผู้บริหารและครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค						
๘	ผู้บริหารและครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร						

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ซ
รูปภาพสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ – ชื่อสกุล : นายยุทธนา ขวัญเมือง
(ภาษาไทย)
- ชื่อ – ชื่อสกุล : Mr.Yuttana Khwanmuang
(ภาษาอังกฤษ)
- วัน/เดือน/ปี เกิด : วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๕๕๕/๓๘ หมู่ ๑ ต.บางแก้ว อ.เมืองสมุทรสงคราม
จ.สมุทรสงคราม
- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. ๒๕๕๕ พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๗ พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่งหน้าที่ : นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๕๘